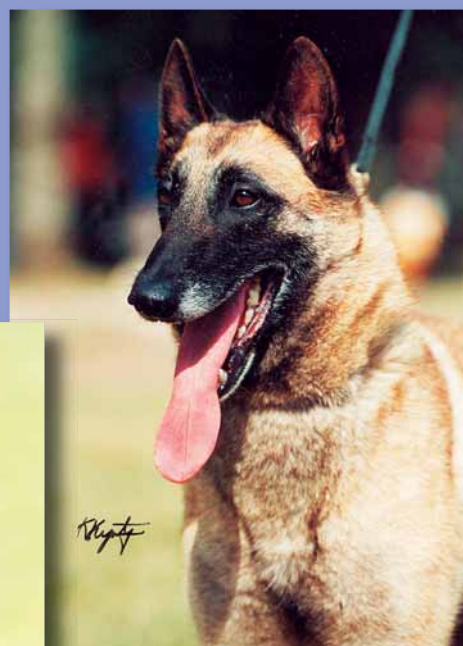

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry:n

Jalostuksen tavoiteohjelma

Hyväksytty SBPKY ry:n yleiskokouksessa 20.03.2005.

Hyväksytty SKL:n jalostustieteellisessä toimikunnassa 15.05.2005.

Voimassa 01.01.2006 alkaen.

Copyright © SBPKY ry:n jalostustoimikunta 2004

Taitto A5 Plate Media Oy, Tampere 2006

Sisällysluettelo

	Sivu
1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTAA	
2.1. Rodun synty ja kehittyminen	4
2.2. Käyttötarkoitus	4
2.3. Rodun kehitys Suomessa.....	4
2.4. Rodun kehitys muissa maissa	5
2.4.1. Pohjoismaat	5
2.4.2. Eurooppa	6
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	
3.1. Rotujärjestö.....	7
3.1.1. Johtokunta	7
3.1.2. Jäsenet.....	7
3.1.3. Paikallisosastot ja alueellinen toiminta.....	7
3.2. Jalostustoimikunta	8
3.2.1. Historia	8
3.2.2. Jalostustoimikunnan kokoonpano ja tehtävät	8
3.2.3. Jalostustoimikunnan tehtävät	8
3.2.4. Pentuvälitys.....	8
3.3. Rotujärjestön muut toimikunnat	8
3.3.1. ROLT-toimikunta	8
3.3.2. Erikoisnäyttelyryhmä (ENTRY)	8
3.3.3. IPO-toimikunta.....	8
3.3.4. ATK-toimikunta	8
3.3.5. Muut toimihenkilöt	9
4. NYKYTILANNE	
4.1. Populaation koko ja rakenne	10
4.1.1. Groenendael	13
4.1.2. Laekenois	14
4.1.3. Malinois.....	15
4.1.4. Tervueren	16
4.2. Luonne ja käyttöominaisuudet	18
4.2.1. SKL luonnetesti	18
4.2.2. Rodunomainen luonnetesti (ROLT)	25
4.2.3. Palveluskoirakokeet	25
4.2.4. Tottelevaisuuskokeet ja agility.....	27
4.2.5. Muut koelajit (VEPE, opastus, ym.)	28
4.2.6. Rotumme työ- ja virkakäytössä.....	28
4.3. Terveys.....	30
4.3.1. PEVISA -ohjelmaan sisällytetyt sairaudet.....	30
4.3.2. Kynnärnivelten tutkimukset ja kehitys.....	35
4.3.3. Epilepsia	37
4.3.4. Sydänvika	39

4.3.5. Kivesvika.....	39
4.3.6. Muut mainittavat silmäsairaudet	40
4.3.7. Purentavirheet ja hammaspuutokset	42
4.3.8. Muut merkittävät sairaudet.....	42
4.3.9. Yhteenveto rodulla kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista	48
4.4 Ulkomuoto	48
5. YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	52
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT	53
6.1. Visio	53
6.2. Rotujärjestön tavoitteet	53
6.3. Rotujärjestön strategiat	54
6.4. Uhat ja mahdollisuudet (SWOT-analyysi).....	55
6.4.1. Groenendael	55
6.4.2. Laekenois	56
6.4.3. Malinois.....	56
6.4.4. Tervueren	56
6.5. Varautuminen ongelmiin.....	57
6.6 Toimintasuunnitelma jalostuksen tavoiteohjelman toteuttamiseksi	57
7. TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA.....	58
8. LÄHTEET.....	58
9. LIITTEET.....	58

© Sari Eskelinen

1. Yhteenveto

Tämä dokumentti liitteineen muodostaa Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry:n jalostuksen tavoiteohjelman. Jalostuksella tarkoitetaan määrätietoisella valinnalla ja suunnitelluilla parituksilla aikaansaatuja eläinkannan laadun paranemista. Valinta perinnöllisten tekijöiden perusteella johtaa eläinkannan laadun paranemiseen.

Tavoiteohjelman tarkoituksena on koota yhteen oleellinen tieto belgianpaimenkoirista, niiden taustoista ja nykytilasta sekä rodun jalostuksen suunnittelussa ja toimeenpanossa tarvittavista taustatekijöistä. Ohjelman avulla voidaan ohjata rodun kehitystä määrätietoisesti ja vaadittavan pitkäjänteisesti. Erittäin tärkeänä tavoitteena rotujärjestöllä on saada kaikki rodun kasvattajat todella tuntemaan rotumääritelmä, koko rodun tilanne siihen verrattuna ja ymmärtämään omien jalostuskoiriensa taso verrattuna koko kantaan. Ohjelmaan perehtyminen ja siinä esitettyjen tietojen, määräysten ja ohjeiden syvälinen tunteminen on oleellisen tärkeää kaikille jäsenillemme ja varsinkin kasvattajille.

Ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma työstettiin rotujärjestöanomuksen valmistelun yhteydessä vuonna 1993 ja se hyväksyttiin SBPKY ry:n yleiskokouksessa 20.11.1994. Hyväksytyyn tavoiteohjelman myötä rotujärjestö liitti belgianpaimenkoirat PEVISA-ohjelmaan (Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma) vuonna 1996 lonkkanivel-

dysplasian ja silmäsairauksien osalta (HC, PRA). PEVISA-ohjelmamme on voimassa 31.12.2005 asti. Vuonna 1997 tavoiteohjelmaan on tehty pieniä lisäyksiä, ja nyt on aika uudistaa kokonaisuus SKL:n uudistuneiden ohjeiden mukaiseksi.

Jo ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelmamme perustui hyvin pitkälti samoihin vaatimuksiin terveyden, luonteen ja ulkomuodon osalta kuin tämä nyt uusittu ohjelma. Yhdistyksemme määräyksiä ja ohjeita on pyritty noudattamaan, mutta tavoiteohjelman toteutumisen seuranta jäi valitettavan vähäiseksi. Rotumme on yleistynyt voimakkaasti, joten yhdistyksemme on katsonut tarpeelliseksi esittää Suomen Kennelliitolle PEVISA-ohjelman jatkamista lisäten siihen vielä kyynärnivelten kuvauspakon sekä silmäsairauksiin RD:n ja pannus keratitiiksen. Näin uskomme pystyvämme säilyttämään rotumme mahdollisimman terveenä myös tulevaisuudessa.

Tavoiteohjelman ylläpitäminen tullaan huomioimaan jatkossa paremmin, jotta kasvattajilla ja jäsenistöllä olisi ajantasaiset tiedot rodun nykytilanteesta. Rotujärjestön strategioissa on kirjattu konkreettiset toimenpiteet siitä, kuinka ylläpitäminen toteutetaan. Tiedon tuottaminen ja sen tehokas jakaminen kotimaassamme on erityisen tärkeässä roolissa unohtamatta kuitenkin kansainvälistä yhteistyömahdollisuutta.

2. Rodun tausta

2.1. Rodun synty ja kehittyminen

Belgiassa käytettiin 1800-luvun lopulla karjalaumojen kuljettamiseen koiria, jotka olivat tyypiltään epäyhtenäisiä ja karvaiteellään hyvin erilaisia. Yhtenäistääkseen koirien tyyppiä joukko innokkaita koiraharrastajia pyysi avukseen Cureghemin Eläintieteellisenkoulun professori A. Reulin, jota voidaan pitää rodun uranuurtajana ja belgianpaimenkoirarodun kehittäjänä.

Belgianpaimenkoiraa alettiin kehittää belgialaisista lampaiden paimennukseen käytetyistä koirista. Laumoja vartioitiin koirien avulla erinomaisin tuloksin, joten nykyisellä belgianpaimenkoiralla on voimakas hyvän käyttökoiran rotuperintö. Alkuperäinen belgianpaimenkoira oli n. 50–55 cm korkea, vähärökäinen ja aktiivinen paimentaja. Se liikehti alituisesti lauman ympärillä sulavasti hypähdellen. Se näytti väsymättömältä ja valppaalta ja sen älykäs katse oli aina varuillaan. Se oli uskollinen isännälleen, mutta varautunut vieraita kohtaan ja aina valmis puolustamaan laumaansa. Se saattoi tarpeen tullen hyökätä niin tulisesti ja hellittämättömästi, että pieneen kokoonsa nähden se oli jopa pelottavan tehokas.

Rotu syntyi virallisesti vuosien 1891 ja 1897 välisenä aikana. Syyskuun 29. päivänä 1891 Brysselissä perustettiin Le Club du Chien de Berger Belge (belgianpaimenkoirayhdistys) ja vielä samana vuonna 15.11. professori A. Reul järjesti Cureghemissa 117 koiran katselmuksen, jossa koirat luettelointiin ja niistä valittiin parhaat yksilöt. Seuraavina vuosina alkoi varsinainen jalostustyö, joka perustui ainoastaan muutamilla jalostusuroksilla harjoitettuun tiukkaan sukusiitokseen.

Le Club du Chien de Berger Belge laati jo 3.4.1892 ensimmäisen hyvin yksityiskohtaisen rotumääritelmän. Siinä hyväksyttiin yksi rotu, jossa oli kolme karvanlaatumuunnosta. Belgianpaimenkoiraa pidettiin noihin aikoihin tavallisten ihmisten koirana, eikä sitä vielä arvostettu. Sen vuoksi Belgian kennelliitto Livre des Origines de la Société Royale Saint-Hubert (L.O.S.H) rekisteröi ensimmäiset belgianpaimenkoirat vasta vuonna 1901.

Seuraavien vuosien kuluessa johtavat belgianpaimenkoiraharrastajat paneutuivat määrätietoisesti rotutyyppin yhdenmukaistamiseen ja virheiden korjaamiseen. Vuoteen 1910 mennessä belgianpaimenkoiran tyyppi ja luonne vakiuntuivat. Karvan pituus, laatu ja väri vaihtelivat aluksi suuresti, mutta vähitellen erilaiset variaatiot vähenivät. Ensimmäinen maailmansota keskeytti belgialaisten kasvattajien työn, sillä vaikeissa olosuhteissa ei ollut mahdollista kasvattaa tai edes pitää koiria. Monet jalostusyksilöt katosivat. Sodan jälkeen kului useita vuosia, ennen kuin pystyttiin kasvattamaan hyviä pentueita. Maailmansotien välisenä aikana belgianpaimenkoirat saavuttivat erinomaisen elegantin tyyppin, mutta ne olivat hie-man kookkaampia ja luustokkaampia kuin sotaa edeltävät sukulaisensa.

Vuonna 1920 päätettiin sallia intervariaatiot tietyin rajoituksin. Myös muun väriset kuin mustat ja punaruskeat pitkäkarvaiset otettiin mukaan jalostukseen. Näin pyrittiin laajentamaan maailmansodan runtelemaa kantaa. Samalla määriteltiin rotumuunnokset melkein pä nykyisen kaltaisiksi: groenendael, laekenois, malinois ja tervueren.

Toinen maailmansota tuhosi ensimmäisen tapaan vuosien työn ja arvokasta jalostusmateriaalia. Vuonna 1945 hyväksytty rotumääritelmä oli pitkälti samanlainen kuin edeltäjänsä vuodelta 1920: muunnokset säilyivät samoina ja intervariaatiot eri värien ja karvanlaatujen välillä sallittiin. Ainoa oleellinen muutos oli säkäkorkeuden nostaminen nykyisiin

mittoihin. Tervueren-muunnos kärsi eniten sodista, ja sen uudelleenjalostukseen on käytetty sekä groenendael- että malinois-muunnosta.

Vuoden 1966 alusta F.C.I. salli neljän CACIBin myöntämisen belgianpaimenkoira-muunnoksille. Vielä tuolloin malinoisit saattoivat olla punaruskean lisäksi myös harmaita tai mustia ja laekenoisit harmaita. Groenendaelin lisäksi omaksi muunnokseksi eriteltiin muun väriset pitkäkarvaiset. Vuonna 1973 Belgia rodun alkuperämaana kielsi eri muunnosten väliset risteytykset muutoin kuin äärimmäisissä poikkeustapauksissa. Samalla päätettiin muunnosten nykyisten kaltaisista värityksistä sillä erolla, että tervueren saattoi olla ainoastaan punaruskeaa mustin karvanpäin. Sen sijaan vuoden 1978 rotumääritelmän mukaan tervuerenin väriksi hyväksyttiin kaikki punaisen sävyt sekä harmaa. Perustellut intervariaatiot tulivat sallituiksi. Nykyisessä vuodelta 2001 peräisin olevassa rotumääritelmässä tervueren määritetään joko punaruskeaksi tai harmaaksi, punaruskeaa on kuitenkin värinä toivotumpi.

2.2. Rodun käyttötarkoitus

Rotu on alkuperältään ollut paimenkoira, jonka käyttötarkoitus on pääasiallisesti ollut lauman paimentaja.

Suomessa belgianpaimenkoiria ei käytetä juurikaan paimennustehtävissä, vaan rotu on saavuttanut suuren suosion erinomaisena harrastus- ja työkoirana, joka soveltuu myös perhekoiraksi.

Belgianpaimenkoirien käyttö palveluskoirina Suomessa juontaa juurensa vuoteen 1977, jolloin Suomen Kennelliitto siirsi belgianpaimenkoiran seurakoirista palveluskoiriin rotua harrastavan yhdistyksen esityksestä.

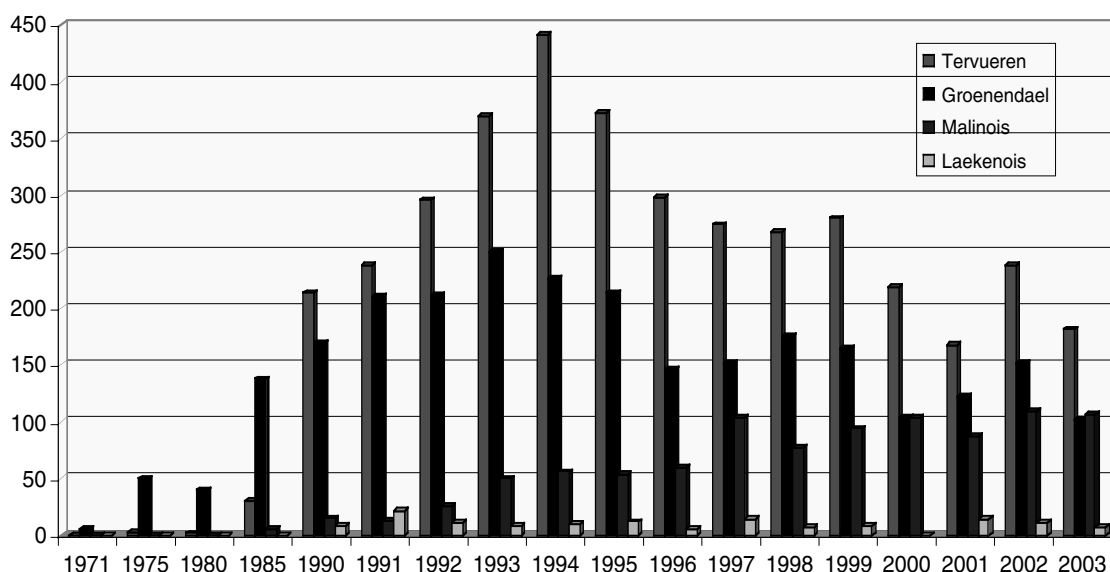
Nykyään monipuolinen belgianpaimenkoira on yksi suosituimmista palveluskoiraroduista ja sen käyttö työkoirana virkatehtävissä on yhä yleistymässä. Lähemmin belgianpaimenkoirien harrastus- ja virkakoiratoimintaa on kuvattu kohdassa 4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet (s. 18–29)

2.3. Rodun kehitys Suomessa

Ensimmäinen luotettava tieto Suomessa esiintyneestä belgianpaimenkoirasta on vuosilta 1925–1927. Kyseessä oli groenendaelnarttu Bella van Groenendael, joka oli syntynyt Belgiassa. Bella ei tietojen mukaan jatkanut sukua, mutta niitti mainetta mm. näyttelykehissä. Belgianpaimenkoirat oli tuolloin luokiteltu Suomessa ”muihin puhdasrotuisiin paimenkoiriin”. Tiedetään myös, että 1930-luvulla maahamme tuotiin muutamia groenendaeleja ja lisäksi täällä syntyi joitain pentueita. Valitettavasti rekisteröintitiedot ovat puutteellisia ja osittain kadonneet. Ensimmäiset suunnitelmalliset tuonnit tehtiin 1950-luvulla, ja varsinainen kasvatus työ alkoi groenendaeleista. Seuraavaksi maahan tuotiin tervueren-muunnos, mutta harrastus oli hyvin vähäistä. Kun Keski-Euroopasta tuotavilta koirilta poistui karanteeni, belgianpaimenkoirien tuonti lisääntyi selvästi. Viime vuosina suosituin muunnos on ollut tervueren, seuraavana on groenendael, sitten malinois ja laekenois. Rekisteröintimäärät vuosilta 1999–2003 ovat: tervueren 1087 kpl, groenendael 645 kpl, malinois 501 kpl ja laekenois 41 kpl. Tänä ajanjaksona tuontikoirien rekisteröintiosuudet olivat n. 4,7 %.

Rekisteröintimäärät ovat tasaantuneet vuosien saatossa, ja nykyään rotu on vakiinnuttanut asemansa harrastus- ja käyttökoirana. Edellisen jalostuksen tavoiteohjelman vastaavat rekisteröintimäärät olivat vuosilta 1989–1993: tervueren 1 233

kpl, groenendael 977 kpl, malinois 121 kpl ja laekenois 50 kpl. Tänä ajanjaksona tuontikoirien rekisteröintiosuudet olivat 3,9 %.

Kuva 1. Rekisteröintimäärien kehitys Suomessa vuodesta 1971 vuoteen 2003. Luvuissa ovat mukana myös tuontikoirien rekisteröinnit.

1990-luvulla koirien rekisteröintimäärät kasvoivat kaikissa roduissa, mikä näkyy myös belgianpaimenkoiran kohdalla. Tervuerenin ja groenendaelin suosio nousi tuolloin huippuunsa.

Rajojen auettua 1990-luvun alussa laajempi pohja jalostusmateriaalissa antoi kasvattajille enemmän vaihtoehtoja ja tästä syystä groenendaelin ja tervuerenin rekisteröinnit kasvoivat huomattavasti.

Viimeisen viiden vuoden aikana groenendaelin ja tervue-

renin rekisteröinnit ovat tasaantuneet, eikä varsinaista uhkakuva pentujen ylitarjonnasta esiinny.

Huomattavaa on, että malinois-muunnoksen rekisteröintimäärät ovat kaksinkertaistuneet vuodesta 1994 vuoteen 2003, jona aikana ns. käyttölinjaisten koirien kasvatus alkoi Suomessa. Malinois-muunnoksen kysyntä ja tarjonta eivät välttämättä ole tasapainossa, mikäli rekisteröintimäärien kasvu jatkuu yhtä voimakkaana.

Taulukko 1. Rekisteröintimäärät Suomessa vuosina 1994–2003.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Yht.
Groenendael	227	214	146	152	175	165	103	123	152	102	1559
Laekenois	10	12	5	14	7	9	0	14	11	7	89
Malinois	56	54	60	104	77	94	104	87	109	107	852
Tervueren	442	373	298	274	268	280	219	168	238	182	2742
Yhteensä	735	653	509	544	527	548	426	392	510	398	5242

2.4. Rodun kehitys muissa maissa

Taulukoissa 2–3 ovat vuosina 1993–2003 syntyneiden belgianpaimenkoirien rekisteröintitilastot niissä maissa, joiden jalostustyö on vaikuttanut rodun kehitykseen Suomessa.

2.4.1. Pohjoismaat

Kun verrataan belgianpaimenkoirien rekisteröintimääriä Pohjoismaissa huomataan, että Suomessa rekisteröintimäärät ovat hieman suurempia kuin muissa Pohjoismaissa. Synnä naapurivaltioiden pienempiin rekisteröintimääriin ovat mm.

aikaisemmat tiukemmat tuontirajoitukset ja määräykset. Ruotsissa ja Suomessa malinois-muunnoksen suosion kasvu on selvää. Muilla muunnoksilla tilanne on tasoittunut viimeisen 5 vuoden aikana. Vertailusta puuttuvat Tanskan rekisteröintitiedot, koska niitä ei ollut saatavilla.

Ruotsi:

Kokonaisrekisteröintimäärät ovat Ruotsissa pysyneet noin viidessä sadassa yksilössä vuosittain. Huomattavin muutos on malinois-muunnoksen rekisteröintien raju kasvu viimeisen neljän vuoden aikana. Groenendael- ja tervueren-muunnoksien rekisteröintimäärät ovat vastaavasti laskeneet.

Taulukko 2. Rekisteröintimäärät Ruotsissa.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Yht.
Groenendael	158	136	117	124	107	113	120	89	114	107	1185
Laekenois	0	1	6	13	0	21	7	16	6	8	78
Malinois	7	13	28	43	77	75	125	81	173	154	776
Tervueren	361	318	387	238	249	239	208	157	177	242	2576
Yhteensä	526	468	538	418	433	448	460	343	470	511	4615

Norja

Norjassa belgianpaimenkoirien rekisteröintimäärät ovat laskeutuneet selvästi. Vuotuiset rekisteröintimäärät ovat jääneet alle

300 yksilön. Huomioitavaa on, että laekenois-muunnoksen rekisteröintejä ei ole ollut lainkaan vuoden 1995 jälkeen.

Taulukko 3. Rekisteröintimäärät Norjassa.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Yht.
Groenendael	130	135	157	96	122	83	89	32	71	70	985
Laekenois	8	6	0	0	0	0	0	0	0	0	14
Malinois	19	25	37	45	22	52	27	50	52	51	380
Tervueren	333	2	306	232	258	174	172	183	159	145	2237
Yhteensä	490	441	500	373	402	309	288	265	282	266	3616

2.4.2. Eurooppa

Rodun kotimaan Belgian rekisteröintitilastoja ei ollut saatavilla. Vaikuttavimman eurooppalaisen maan Ranskan rekisteröintimäärät vuosittain ovat olleet n. 5 000 yksilöä. Suurimpina rekisteröitävänä muunnoksena on Ranskassa ollut jo vuosia malinois (yli 3 000 yksilöä). Alankomaiden ja Belgian rekisteröintimäärät ovat huomattavasti pienempiä kuin Ranskan.

3. Järjestöorganisaatio ja sen historia

3.1. Rotujärjestö

Keväällä 1971 maassamme oli 26 belgianpaimenkoiraa. Ainoa kasvattaja oli tuolloin Ulla Tikkanen. Lähinnä Laila Ulfsken aloitteesta ja eräiden muiden rodusta kiinnostuneiden myötävaikutuksella perustettiin Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry (SBPKY ry) rodun harrastajien yhdyssiteeksi. Perustava kokous pidettiin 24.5.1971 ja perustajajäseniä oli 8. Suomen Kennelliiton jäsenyhdistykseksi rotua harrastavana yhdistyksenä SBPKY ry tuli vuonna 1973. Rotu on kuulunut palveluskoiriin vuodesta 1977 alkaen ja silloin tuli mahdolliseksi yhdistyksemme nykymuotoisen harrastustoiminnan kehittyminen ja laajentuminen. Vuonna 1994 SBPKY ry:stä tuli rotujärjestö.

Yhdistyksemme tehtävänä on herättää maassamme harrastusta belgianpaimenkoiriin, edistää rodun jalostamista ja oikeata kasvatusta sekä toimia belgianpaimenkoiraharrastajien yhdyssiteenä. Yhdistyksen kotipaikka on Helsinki ja toiminta-alueena koko Suomi.

3.1.1. Johtokunta

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry:n toiminnan johtamisesta ja hallinnosta vastaa johtokunta. Yhdistyksen syysko-

kous valitsee johtokunnan puheenjohtajan, varsinaiset johtokunnan jäsenet (6–8 henkilöä) ja kaksi varajäsentä. Johtokunnan puheenjohtajan ja varajäsenten toimikaudet ovat yksivuotisia, varsinaisten jäsenten kaksivuotisia. Varajäsen on äänivaltainen johtokunnan kokouksessa varsinaisen jäsenen ollessa kokouksesta pois. Puheenjohtajan ja kaikkien johtokunnan jäsenten tulee olla SBPKY ry:n jäseniä.

Johtokunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan sekä nimeää keskuudestaan tai ulkopuolelta sihteerin, rahastonhoitajan ja muut tarvittavat toimihenkilöt ja toimikunnat. Toiminnan vastualueet pyritään jakamaan johtokunnan jäsenten kesken, jolloin vastuuhenkilö selvittää ja valmistelee vastualueeseensa liittyvät asiat johtokunnan kokouksiin. Johtokunta määrittelee toimikuntien tehtävät, ja toimikunnat ovat vastuussa toiminnastaan johtokunnalle.

Toimikuntien jäseniksi pyritään valitsemaan tasapuolisesti eri harrastusmuotoja tuntevia henkilöitä eri puolilta Suomea.

3.1.2. Jäsenet

Yhdistyksen jäseneksi johtokunta voi hyväksyä henkilön, joka noudattaa yhdistyksen sääntöjä. Henkilö voi liittyä joko varsinaiseksi tai perhejäseneksi. Kunniajäsenistä päätetään yhdistyksen kokouksissa. Yhdistyksellä voi olla myös yhdistysjäseniä.

Taulukko 4. Yhdistyksemme jäsenmäärän kehitys.

	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002	2003
Varsinainen jäsen	142	341	833	1855	2158	1642	1642	1682
Perhejäsen	58	121	258	425	380	325	275	241
Kunniajäsen	1	1	1	2	3	3	2	2
Ainaisjäsen	3	3	3	3	2	2	2	2
Yhdistysjäsen	0	0	0	0	1	1	2	2
Yhteensä	204	466	1095	2285	2545	1973	1923	1929

Yhdistyksen jäsenmäärä korreloi suoraan rekisteröintimäärien kanssa ks. luku 2.3. Rodun kanta ja kehitys.

3.1.3. Paikallisosastot ja alueellinen toiminta

SBPKY ry järjestää toimintaa paikallisosastojen ja alueellisten yhteyshenkilöiden kautta. Paikallisosastojen tarkoituksena on ylläpitää ja tukea belgianpaimenkoiraharrastusta alueellaan. Paikallisosasto toimii belgianpaimenkoirien harrastajien ja yhdistyksen yhdyssiteenä kyseisellä alueella sekä ohjaa jäseniä kilpailu-, näyttely- ja kurssitoimintaan.

Tarkoituksen toteuttamiseksi paikallisosasto voi halutessaan järjestää belgianpaimenkoirien tottelevaisuus- ja maastoharjoituksia, koulutus- ja valmennustilaisuuksia, leirejä sekä kerhoiltoja. Paikallisosasto innostaa jäseniään osallistumaan valtakunnallisiin tuomari- tai toimihenkilökoulutuksiin. Paikallis-

osasto informoi toiminnastaan jäsenistöään esim. tiedotuslehden, jäsenkirjeen, Belgianpaimenkoirat-lehden tai internetin välityksellä.

Vuonna 2004 SBPKY ry:llä oli 4 virallista paikallisosastoa ja 9 alueellista yhteyshenkilöä. Paikallisosastojen jäsenmäärä vaihtelee alueesta riippuen. Paikallisosastoilla on omat johtokuntansa ja tilintarkastajansa, joten niiden toimintaan kuuluu emoyhdistyksen lailla vuosikokoukset, toimintasuunnitelma ja -kertomus sekä budjetti.

Nykyosuuntaus näyttäisi olevan, että alueellinen toiminta on aktivoitumassa entistä enemmän. Se olisikin toivottavaa, sillä ihanne olisi, että eri puolilta Suomea oman rotujärjestön piiristä löytyisivät järjestäjät rotumestaruuskisoille ja erikoisnäyttelylle.

3.2. Jalostustoimikunta

3.2.1. Historia

Jalostustoimikunta perustettiin vuonna 1973, ja sillä on ollut siitä lähtien keskeinen rooli rotumme jalostuksessa. Jalostustoimikunta koostui vuosina 1983–1992 pitkälti samoista henkilöistä. Yhdistyksen toiminnan laajentuessa jalostustoimikunnan jäsenmäärää on lisätty. Nykyään toimikunnassa työskentelee puheenjohtaja ja 6 jäsentä.

3.2.2. Jalostustoimikunnan kokoonpano ja toimintatavat

SBPKY ry:n johtokunta nimeää jalostustoimikunnan puheenjohtajan vuosittain. Jalostustoimikunnan puheenjohtajan esityksestä johtokunta vahvistaa toimikunnan jäsenet.

Jalostustoimikunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta vähintään neljä kertaa vuodessa, joista vähintään kerran yhdessä johtokunnan kanssa. Belgianpaimenkoirat-lehdessä julkaistaan toimikunnan päätökset ja kokouspöytäkirjojen tiivistelmät. Jalostustoimikunta toimittaa kokouksiensa pöytäkirjat yhdistyksen johtokunnalle kuukauden kuluessa kokouksestaan. Jalostustoimikunta huolehtii toimintansa taloudesta hyväksytyin talousarvion puitteissa ja johtokunnan antamien ohjeiden mukaisesti.

3.2.3. Jalostustoimikunnan tehtävät

Jalostustoimikunnan puheenjohtaja vastaa jalostustoimikunnan toiminnasta ja toiminnan laadusta sekä allekirjoittaa SBPKY ry:n jalostustoimikunnan antamat lausunnot. Toimikunnan tehtävänä on valvoa ja ohjata rodun jalostustyötä Suomessa. Tavoitteena on mahdollisimman yhteiskuntakelpoinen, terve ja rotumääritelmää vastaavan rakenteen omaava belgianpaimenkoira. Jalostustoimikunta kerää rodun terveyteen, luonteeseen ja ulkomuotoon liittyviä tietoja sekä julkaisee näitä tietoja mm. Belgianpaimenkoirat-lehdessä. Kasvattajien koulutustilaisuuksien järjestäminen, tiedon jakaminen koirien jalostuksesta sekä jalostusneuvonnan ja -suositusten antaminen on myös jalostustoimikunnan vastuulla. Toimikunta seuraa PEVISA-tavoitteiden toteutumista ja ylläpitää jalostuksen tavoiteohjelmaa. Jalostustoimikunta on tiiviissä yhteistyössä kasvattajien, ulkomaisten rotujärjestöjen, SKL:n jalostustieteellisen toimikunnan sekä muiden toimielimien kanssa.

3.2.4. Pentuvälitys

Pentuvälitys koostuu pentuvälityksen vastaavasta sekä 1–2 toimihenkilöstä. Pentuvälityksen toimintaa valvoo jalostustoimikunta, joka tarvittaessa myös avustaa pentuvälitystä.

Pentuvälitys jakaa tietoa rodusta, yksittäisten koirien virallisista tuloksista ja yhdistyksen pentulistalla olevista pentueista sekä rotujärjestöstä. Tavoitteena on, että belgianpaimenkoiran ostajat saavat hyvät tiedot ostopäätöksensä pohjaksi. Toiminnan on oltava belgianpaimenkoiraharrastukseen kannustavaa, puolueetonta ja yksinomaan tosiasioihin perustuvaa. Pentuvälitys ylläpitää ajan tasalla olevaa pentulistaa, joka julkaistaan yhdistyksen kotisivuilla ja lehdessä.

3.3. Rotujärjestön muut toimikunnat

3.3.1. ROLT-toimikunta

Yhdistyksen rodunomaisen luonnetestin (ROLT) asioita hoitaa yhdistyksen johtokunnan nimeämä luonnetesti-toimikunta. ROLT-toimikuntaan kuuluu puheenjohtaja, sihteeri ja vähintään kaksi (2) muuta jäsentä. Toimikunnan tehtäviä ovat luonnetestiin liittyvien ohjeiden ylläpito ja testiä koskevien sääntömuutosten valmistelu ja esittely johtokunnalle. Toimikunta käsittelee anotut ROLT-testit, neuvoo ja opastaa järjestelytoimikuntia testien järjestelyissä sekä päättää kussakin testissä arvostelevat tuomarit. Testit ja testitulokset julkaistaan Belgianpaimenkoirat-lehdessä.

ROLT-tuomareiden arvosteluoikeudet myöntää SBPKY ry:n johtokunta. ROLT-toimikunta esittää johtokunnan hyväksyttäväksi vuosittain kahta ylituomaria sekä testituomareita. Ylituomareiden tehtävänä on normaalien tuomari tehtävien lisäksi kouluttaa ja valmentaa muita ROLT-tuomareita sekä valvoa tuomareiden toimintaa ja arvostelun yhteneväisyyttä.

3.3.2. Erikoisnäyttelytyöryhmä (ENTRY)

Erikoisnäyttelytyöryhmä (ENTRY) on SBPKY ry:n johtokunnan nimeämä pysyvä elin, joka vastaa erikoisnäyttelyiden järjestelyistä yhdessä paikallisen organisaation kanssa. Työryhmä koostuu puheenjohtajasta ja 2–4 jäsenestä. SBPKY ry:n johtokunnasta ENTRYn toimintaan osallistuu näyttelytoiminnasta vastaava jäsen. Johtokunta vahvistaa vuosittain ENTRYn kokoonpanon ja jäsenten määrän. ENTRY vastaa toiminnastaan johtokunnalle ja toimittaa sille kokouksensa muistiot. ENTRYn toiminta perustuu tiiviiseen yhteistyöhön paikallisten erikoisnäyttelyorganisaatioiden kanssa. Tätä yhteistyötä tiivistääkseen ENTRY nimeää vuosittain yhden jäsenistään yhteyshenkilöksi erikoisnäyttelyyn.

ENTRYn tehtävänä on päivittää erikoistuomarilistaa ja laatia ohjeita helpottamaan erikoisnäyttelyn järjestelyä. Työryhmä etsii erikoisnäyttelylle järjestämipaikkakunnan ja huolehtii erikoisnäyttelyn anomisesta. Tarvittaessa ENTRY avustaa näyttelyn järjestäjiä järjestelyihin liittyvissä tehtävissä. Näyttelyn järjestelyiden sujumisesta työryhmä tekee palautteen pohjalta yhteenvedon johtokunnalle.

3.3.3. IPO-toimikunta

IPO-toimikunta koostuu puheenjohtajasta ja 3–6 jäsenestä. IPO-toimikunta (ent. suojelutoimikunta) tarjoaa apua ja asiantuntemusta IPO-harrastajien tarpeiden huomioimisessa. IPO-toimikunta antaa tietoa johtokunnalle lajiin liittyvissä päätöksissä ja on mukana IPO:n rotumestaruuskilpailuiden järjestämisessä. Toimikunta avustaa maalimies- ja tuomarivalinnoissa sekä sopivan ajankohdan löytämisessä IPO:n mestaruuskilpailuille. Toimikunta esittää johtokunnalle kriteerit, joiden perusteella Suomen joukkue valitaan FMBB:n IPO MM-kilpailuihin ja tekee joukkueesta ehdotuksen. Toimikunnan tehtäviin kuuluvat belgianpaimenkoiran suojelujajien harrastuskäytön asiantuntijatahona toimiminen sekä viranomaisyhteyksistä ja yhdistyksen suojelukoetoinnasta vastaaminen.

3.3.4. ATK-toimikunta

Yhdistyksen tietokantaohjelmisto- ja kotisivustoasioita hoitaa yhdistyksen johtokunnan nimeämä ATK-toimikunta. ATK-toimikuntaan kuuluu 2–5 jäsentä. Toimikunnan tehtäviä ovat yhdistyksen kotisivustojen ylläpito ja uuden tietokantaohjelman

Finbelgen rakentaminen. ATK-toimikunta päivittää kotisivusto- ja johtokunnan hyväksymällä tavalla.

3.3.5. Muut toimihenkilöt

Muina toimihenkilöinä yhdistyksessä toimivat jäsenasioidenhoitaja, rahastonhoitaja, päätoimittaja, myyntiartikkelivastaava sekä palkintovastaava.

a) Jäsenasioidenhoitaja

Jäsenasioidenhoitajan tehtävä on ylläpitää yhdistyksen jäsenrekisteriä. Hän toimittaa johtokunnalle tiedot uusista hyväksytyistä ja erotettavista jäsenistä sekä päivittää osoitetiedot ja muut tiedot jäsenrekisteriin.

b) Rahastonhoitaja

Rahastonhoitajan tehtävä on hoitaa yhdistyksen taloutta. Hän toimittaa johtokunnalle tiedot taloudellisesta tilanteesta sekä hyväksyttävä maksettavat laskut. Rahastonhoitaja tekee yhdessä johtokunnan kanssa esityksen yleiskokoukselle tulevasta budjetista sekä esittelee aikaisemmat tulokset.

c) Päätoimittaja

Päätoimittaja vastaa Belgianpaimenkoirat-lehden toimittamisesta ja lehden aineistosta johtokunnan antamien ohjeiden mukaan. Päätoimittajan apuna ovat palstavastaavat. Belgianpaimenkoirat-lehden sisältöä suunnitellaan vuosittain järjestettävässä kokouksessa, johon osallistuu paikallisosastojen ja alueryhmittymien tiedotusvastaavia.

d) Myyntiartikkelivastaava

Myyntiartikkelivastaava on vastuussa johtokunnan päättämiin, yhdistyksessä myynnissä olevien tuotteiden hankinnasta, myynnistä ja toimituksista. Lisäksi hän huolehtii yhdistyksen myyntiartikkeleiden toimittamisesta suurimpiin tapahtumiin. Myyntiartikkelivastaava ylläpitää tarvikevarastoa ja huolehtii tuotteiden saatavuudesta ja ajanmukaisuudesta.

e) Palkintovastaava

Yhdistys palkitsee vuosittain rotumestarit, erikoisnäyttelyssä ansioituneet sekä vuoden aikana menestyneet koirat. Palkintovastaava huolehtii näissä tilaisuuksissa jaettavien palkintojen hankinnasta ja kiertopalkinnoista.

Palkintovastaava huolehtii, että kiertopalkinnot palautetaan ja toimitetaan seuraaville palkituille.

4. Populaation nykytilanne

4.1. Populaation koko ja rakenne

Rodun jalostus on joukkojen jalostusta eli populaatiogeneetiikkaa. Sitä ei pidä käsitellä yksilöjalostuksena. Sääntöjä ja määräyksiä luotaessa on mietittävä niiden joukkovaikutuksia eikä yksilövaikutusta. Leveä jalostuspohja mahdollistaa jalostuseläinten sukulaisuusasteen pitämisen mahdollisimman pienenä. Leveä jalostuspohja helpottaa siten sellaisten yhdistelmien luomista, joissa sukusiitosaste ei pääse kohoamaan liian korkeaksi. Mikäli runsaasti jälkeläisiä tuottaneessa koirassa, nk. siitosmatadorissa, todetaan myöhemmin esim. perinnöllinen sairaus, joudutaan jalostustyössä ongelmien eteen. Siitosmatadorin käyttö pienessä populaatiossa aiheuttaa muutenkin ongelmia geenipoolin kaventumisen myötä, sillä lähes kaikki koirat ovat läheistä sukua keskenään. Tällöin joudutaan välttämättä käyttämään jalostuksessa nk. sukusiitosta, jossa paritettavat yksilöt ovat läheistä sukua keskenään. Sukusiitoksessa siirretään kummallakin vanhemmalla esiintyvä yhteiseltä esivanhemmalta peritty tekijä kaksinkertaisena jälkeläisille. Jos tämä tekijä on epätoivottu, saattaa se aiheuttaa jälkeläisissä elinvoiman tai hedelmällisyyden laskemista ja perinnöllisten sairauksien leviämistä.

Sisäsiitosaste ei saisi 10 sukupolvella laskettuna ylittää 10 %. Samojen yhdistelmien uusimista pitäisi kaikilla muunnoksilla välttää ja erityisesti käyttölinjaisten malinoisien yhdistelmiä suunniteltaessa tulisi välttää täyssisarusten yhdistämistä samaan urokseen.

Sukusiitosaste ja sen muutos:

Sukusiitosasteen kasvu ei saisi ylittää 1 % sukupolvea kohden eli sukupolvien väli belgianpaimenkoirilla on oletettu olevan noin 4 vuotta. Näin laskien sukusiitosaste ei saisi kasvaa 0.25 % enempää vuodessa.

Muunnoskohtaiset sukusiitosasteet (ss%) ja niiden muutokset on laskettu 5 sukupolven mukaan, 4 vuoden ajanjaksolta vuosilta 1990–1993 ja 2000–2003.

Groenendael vuodet 1990–1993 ss% 3,08 muutos -0,11 %-yks/vuosi, vuodet 2000–2003 ss% 1,83 muutos -0,26 %-yks/vuosi.

Laekenois vuodet 1990–1993 ss% 7,81 muutos +0,99 %-yks/vuosi, vuodet 2000–2003 ss% 9,41 muutos +1,41 %-yks/vuosi.

Malinois vuodet 1990–1993 ss% 4.85 muutos + 0.12 %-yks/vuosi, vuodet 2000–2003 ss% 3.39 muutos + 0.02 %-yks/vuosi.

Tervueren vuodet 1990–1993 ss% 2,42 muutos +1,03 %-yks/vuosi, vuodet 2000–2003 ss% 1,83 muutos -0,26 %-yks/vuosi.

Terveen populaatiorakenteen ylläpitämiseksi jalostustoimikunta on päättänyt suosittaa, että koiran suurin jälkeläismäärän on enintään 5 % vuotuisista rekisteröinneistä. Taulukot 5 ja 6 on laadittu koskemaan sekä uroksia että narttuja. Rekisteröinnit on laskettu muunnoskohtaisilla ennustearvoilla vuodesta 2004 alkaen. Ne ovat groenendael 130 kpl, laekenois 11 kpl, malinois 115 kpl ja tervueren 210 kpl. Ennuste vaikuttaa vuodesta 1995 eteenpäin laskettuihin jälkeläismääriin. Esimerkiksi, jos koiralle suositeltava jälkeläismäärä jakaantuisi tasaisesti 8 vuoden ajalle, voitaisiin nyrkkisääntönä pitää groenendaelilla 6 pentua/vuosi, malinoisilla 5 pentua/vuosi, tervuerenilla 9 pentua/vuosi ja laekenoisilla yksi pentue koiran elinikänä. Käytännössä koiran jalostuskäyttö jakaantuu useimmiten epätasaisesti, koska etenkin urosta käytetään usein muutamalle nartulle ja odotetaan pari vuotta, jotta nähtäisiin mitä uros jättää. Tämä tapa on varsin järkevä, ja edellä mainittujen pentumäärien/vuosi on tarkoitus havainnollistaa rajoituksen voimakkuutta, ei olla toimintaohje.

Taulukko 5. Suurin suositeltava jälkeläismäärä vuosina 1985–1994 rekisteröidyille koirille muunnoksittain koiran elinaikana.

Muunnos	Jalostuskoiran rekisteröintivuosi									
	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
groenendael	86	87	87	89	88	83	79	73	67	62
laekenois	4	4	5	5	5	4	4	4	4	4
malinois	12	15	20	23	27	31	35	38	40	43
tervueren	114	124	131	139	142	141	135	128	115	106

Taulukko 6. Suurin suositeltava jälkeläismäärä vuosina 1995–2004 rekisteröidyille koirille muunnoksittain koiran elinaikana.

	Jalostuskoiran rekisteröintivuosi									
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
groenendael	61	59	57	55	57	58	57	59	60	61
laekenois	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5
malinois	46	46	47	49	50	51	51	52	53	53
tervueren	102	98	94	91	91	94	93	95	96	97

Tehollisen populaatiokoon laskukaava:

$$\frac{1}{N_e} = \frac{1}{4N_u} + \frac{1}{4N_n}$$

Kaavassa esiintyvät tekijät ovat:

N_e = tehollinen populaatiokoko (kpl)

N_u = jalostukseen käytettyjen urosten lukumäärä (kpl)

N_n = jalostukseen käytettyjen narttujen lukumäärä (kpl)

Tässä tehollisen populaation laskemiseen käytetyssä laskukaavassa ei huomioida jalostukseen käytettyjen eläinten keskinäistä sukulaisuussuhdetta, joten se antaa todelliseen käytävissä olevaan geenimateriaaliin nähden liian optimistisen kuvan eläinkannoistamme. Tehollinen populaatiokoko olisi pyrittävä pitämään mahdollisimman suurena. Nyrkisäntönä on, että yli 100 koiran tehollisessa populaatiossa satuman aiheuttamat geenihäviöt tai geenien yleistymisen voidaan pitää vielä kohtuullisella tasolla. Tämä edellyttäisi vähintään 50:n eri uroksen tasapuolista käyttämistä vähintään 50:lle eri nartulle, jolloin saavutettaisiin ihannepopulaatioko-

ko. Kaikilla muunnoksilla tulisi pyrkiä kasvattamaan tehollista populaatiokokoa niin, että yhdistelmiä tehdessä pyritään mahdollisimman monipuolisiin valintoihin. Laekenoisilla tämä on onnistunut tehokkaimmin huolimatta pienestä eläinmäärästä. Groenendaelilla ja tervuerenilla ollaan menossa parempaan suuntaan, mutta malinoisilla on eläinmäärän lisääntymisestä huolimatta tehollisen populaatiokoon osuus ihannepopulaatiosta selvästi laskenut 12 %-yksikköä 70 %:sta 58 %:iin. Jos vielä huomioidaan malinois-muunnoksen jakautuminen käyttölinjaisiin ja muihin, supistuu käyttölinjaisten malinoisien tehollinen populaatiokoko 25:een ja ihannepopulaation hyödyntämistä 44 %:iin. Muunnoksen muiden yhdistelmien vastaava luku on 69 %. Merkille pantavaa on myös se, ettei malinois-muunnos ole aiemmin, edes alkuvuosinaan 1984–1987, päässyt yhtä alhaiseen lukuun. Käyttölinjaisia malinois-yhdistelmiä suunniteltaessa tulisi jokaisella jalostukseen käytettävällä nartulla olla seuraava pentueensa sellaisen uroksen kanssa, jota ei vielä ole Suomessa käytetty jalostukseen. Tällä tavoin saadaan seuraavaan kotimaiseen sukupolveen lisää vaihtoehtoja ja pystymme paremmin käyttämään kotimaisia uroksia tulevaisuudessa.

Taulukko 7. Groenendael-muunnoksen tehollisen populaatiokoon kehitys vuodesta 1992 Suomessa ja vertailu samalla pentuemäärällä saavutettavaan suurimpaan teholliseen populaatiokokoon (ihannepopulaatioon).

Vuodet	Pentuemäärä (kpl)	Jalostusurokset (kpl)	Jalostusnartut (kpl)	Tehollinen populaatiokoko (kpl)	Ihanne populaatio (kpl)	Tehollisen populaatiokoon osuus ihanne populaatiosta (%)
2000–2003	78	49	62	109	156	70
1996–1999	111	58	87	139	222	63
1992–1995	159	72	122	181	318	57

Taulukko 8. Laekenois-muunnoksen tehollisen populaatiokoon kehitys vuodesta 1992 Suomessa ja vertailu samalla pentuemäärällä saavutettavaan suurimpaan teholliseen populaatiokokoon (ihannepopulaatioon).

Vuodet	Pentuemäärä (kpl)	Jalostusurokset (kpl)	Jalostusnartut (kpl)	Tehollinen populaatiokoko (kpl)	Ihanne populaatio (kpl)	Tehollisen populaatiokoon osuus ihanne populaatiosta (%)
2000–2003	7	6	6	12	14	86
1996–1999	5	5	4	9	10	89
1992–1995	7	5	7	12	14	83

Taulukko 9. Malinois-muunnoksen tehollisen populaatiokoon kehitys vuodesta 1992 Suomessa ja vertailu samalla pentuemäärällä saavutettavaan suurimpaan teholliseen populaatiokokoon (ihannepopulaatioon).

Vuodet	Pentuemäärä (kpl)	Jalostusurokset (kpl)	Jalostusnartut (kpl)	Tehollinen populaatiokoko (kpl)	Ihanne populaatio (kpl)	Tehollisen populaatiokoon osuus ihanne populaatiosta (%)
2000–2003	62	34	38	72	124	58
1996–1999	46	28	38	64	92	70
1992–1995	27	18	20	38	54	70

Taulukko 10. Tervueren-muunnoksen tehollisen populaatiokoon kehitys vuodesta 1992 Suomessa ja vertailu samalla pentuemäärällä saavutettavaan suurimpaan teholliseen populaatiokokoon (ihannepopulaatioon).

Vuodet	Pentue- määrä (kpl)	Jalostusurokset (kpl)	Jalostusnartut (kpl)	Tehollinen populaatiokoko (kpl)	Ihane populaatio (kpl)	Tehollisen populaatiokoon osuus ihanne populaatiosta (%)
2000–2003	139	92	115	204	278	74
1996–1999	192	105	151	248	384	65
1992–1995	242	109	175	269	484	56

Taulukko 11. Malinois-muunnoksen käyttölinjan (k) ja muiden (m) tehollisen populaatiokoon kehitys vuodesta 1984 Suomessa ja vertailu samalla pentuemäärällä saavutettavaan suurimpaan teholliseen populaatiokokoon (ihannepopulaatioon).

Vuodet	Pentue- määrä (kpl)		Jalostusurokset (kpl)		Jalostusnartut (kpl)		Tehollinen populaatiokoko (kpl)		Ihane populaatio (kpl)		Tehollisen populaatiokoon osuus ihanne populaatiosta (%)	
Linjajako k=käyttö m=muut	k	m	k	m	k	m	k	m	k	m	k	m
2000–2003	29	32	11	22	15	22	25	44	58	64	44	69
1996–1999	13	33	7	20	10	28	17	47	26	66	65	71
1992–1995	1	26	1	17	1	19	2	36	2	52	100	69
1988–1991	0	7	–	6	–	5	–	11	–	14	–	78
1984–1987	0	3	–	2	–	2	–	4	–	6	–	67

4.1.1. Groenendal: käytetyimmät jalostusurokset

Taulukossa 12. on listattuna käytetyimmät jalostusuroksemme vuosilta 1994–2003.

Sukusiitosasteen kasvua on kiihdyttänyt muutamien sukuvaltalinjojen runsas käyttö. Jatkossa tulisi kiinnittää enemmän huomioita tähän asiaan jalostusvalinnoissa. Jalostusmatadorien käyttöä tulisi tarkkailla, ettei tilanne huonone entisestään. Perusteltuna suositukseksi voimme pitää 5 % vuosittaisesta rekisteröintimäärästä ks. taulukko 6. (ks. liitteet 4 ja 5), jotta tilanne korjaantuisi mahdollisimman hyvin.

Taulukko 12. Käytetyimmät jalostuskoirat groenendael 1994–2003 (sivuilla 13–14).

Tuontikoirien merkitys groenendael-muunnoksen jalostuksessa

Kuten taulukosta 12. huomataan, on tuontikoirien ja ulkomaisten urosten osuus käytetyimmissä jalostusuroksissa ollut merkittävä. Muutamien yksittäisten tuontiurosten ja ulkomaisten urosten käyttö on supistanut koko kannan geenipoolia, sillä niiden jälkeläisten käyttö on ollut runsasta.

Vaikka yksittäisten tuontiurosten käyttö ei ole ollut matadorijalostusta, on vuosina 2006–2010 pyrittävä estämään populaation rasittaminen vastaavanlaisilla urosvalinnoilla.

4.1.2. Laekenois: käytetyimmät jalostusurokset

Taulukosta 13. käyvät hyvin ilmi pienen populaation jalostuksen olennaisimmat ongelmat, joita ovat pieni eläinmäärä, eläinten keskinäinen sukulaisuus ja uroksen löytämisen vaikeus. Lähestulkoon kaikkia terveitä uroksia on vuosien varrella käytetty jalostukseen. Huomioitavana on, että yhden uroksen matadorijalostus aiheuttaa kannalle hallaa.

Taulukko 13. Käytetyimmät jalostuskoirat laekenois 1994–2003 (sivuilla 14).

Tuontikoirien merkitys Laekenois-muunnoksen jalostuksessa

Kannan pienuudesta johtuen on tärkeää käyttää jalostukseen niin montaa koiraa kuin mahdollista. Tuontikoirien ja ulkomaisten urosten käyttäminen on ollut hillittyä vuosina 1994–2003 ja jatkossa olisi hyvä harkitusti hakea kantaan uutta verta.

4.1.3. Malinois: käytetyimmät jalostusurokset

Malinois-muunnoksen geenipoolia on merkittävästi kaventanut yksittäisen tuontiuroksen liian runsas käyttö nykysuositukseen nähden. Tilanteen korjaamiseksi voimme pitää suositukseksi 5 % vuosittaisesta rekisteröintimäärästä ks. taulukko 6. (ks. liitteet 4 ja 5). Lisäksi seuraavan neljän vuoden kuluessa tulisi jokaisella jalostukseen käytettävällä nartulla olla seuraava pentueensa sellaisen uroksen kanssa, jota ei vielä ole Suomessa käytetty jalostukseen.

Taulukko 14. Käytetyimmät jalostuskoirat malinois 1994–2003 (sivu 15–16).

Tuontikoirien merkitys Malinois-muunnoksen jalostuksessa

Malinois-muunnoksella tuontikoirien käyttö jalostukseen on ollut erittäin suurta. Vuonna 1999 kaikki syntyneet pentueet olivat tuontiuroksien tai ulkomaisten uroksen jälkeläisiä. Vuosina 2000–2003 on käytetty ulkomaisten urosten lisäksi ainoastaan yksittäisiä kotimaisia uroksia, joiden vanhemmista toinen on kuitenkin ollut tuontikoira.

Rodun kasvatuksen perustana ovat olleet Euroopan jalostuskoirien jälkeläiset ja vuosittaiset tuontimäärät ovat olleet tasaisia.

TAULUKKO 12. KÄYTETYMMÄT GROENENDAELUROKSET V. 1999–2003.

lyhenteet: Rek.nro = rekisterinumero, HD = lonkkalausunto, ED = kynnärnivellausunto, Jälk.lkm = jälkeläisten lukumäärä

Vuosi	Uros	Rek. no.	HD	ED	pentue kpl	Jälk. lkm	% syntyneistä	Synt.aika	Isä	HD	Emä	HD		
GROENENDAEL														
1999	TAIKURIN ZANZIBAR	FIN22046/95	A		2	19	11.5	2/15/95	MISTYK VAN DE HOGE LAER			TAIKURIN MYRNA	A2	
	VALKOHAMPAAN DECAMERON	FIN12601/97	B	0	3	19	11.5	12/28/96	DONATRIX DARDO	B		VALKOHAMPAAN BIAZE	A2	
	CATO V. LANA'S HOF	SF43575/91	B1		2	18	10.9	5/28/91	CARRY DU PERIGORD VERT			CLARENCE V. LANA'S HOF		
	VALKOHAMPAAN CRAZY BLACK	FIN46708/95	A	0	2	14	8.5	9/18/95	VALKOHAMPAAN RINTINTIN	A1		HONEYPENNY DE KENATIER	A2	
	VALKOHAMPAAN DUMBARTON	FIN12599/97	A	0	2	12	7.3	12/28/96	DONATRIX DARDO	B		VALKOHAMPAAN BIAZE	A2	
	MYSTIQUE DES PERLES NOIRES	FIN29301/96	A	0	1	8	4.8	3/17/96	HORRY DE LA CLAIRIERE AUX LOUVES			GLADYS DES PERLES NOIRES		
	DONATRIX ISHIMÉMINENT	FIN19887/96	B		1	8	4.8	2/28/96	DUKE VAN HET BELGISCH SCHOON	B		JULIETTE V. LANA'S HOF	A1	
	UZO DE LA POUMYROFFE	FIN13647/98	B	0	1	7	4.2	11/25/96	JASON DE LA DOUCE PLAINE			GUIRYNA DE LA POUMYROFFE		
	YARROW'S XAEL	SF27377/92	A		1	6	3.6	7/20/92	VALKOHAMPAAN ONYX	A1		YARROW'S VIF	A2	
	BRANDHOLLY V. H. LOCHTERSNEST	NHSB2032745			1	5	3.0		GRECO DE LA GRANDE LANDE			HOLY-CARAN VAN HET BELGISCH SCHOON		
	ETERNITY'S JASPER	FIN31437/97	B	1	1	5	3.0	4/20/96	GRECO DE LA GRANDE LANDE			VAGUITA'S ALICE OF ETERNITY		
	Yht (rek.yht. 165)				17	121	73.1							
	2000	NOZEM DE BRUINE BUCK	NHSB2100256			2	17	16.5		GRECO DE LA GRANDE LANDE			NOZEM DE BRUINE BUCK	
		DONATRIX DAIMON	SF30130/94	A		1	9	8.7	4/28/94	CATO V. LANA'S HOF	B1		GIBSY DE LA DRAVE DU LOUP	A2
		TAIKURIN ZANZIBAR	FIN22046/95	A		2	8	7.8	2/15/95	MISTYK VAN DE HOGE LAER			TAIKURIN MYRNA	A2
		MUSTANTUULEN GENTLEMAN	FIN21340/97	A	2	1	8	7.8	3/14/97	MIRMAR BOOGIEMAN	A		MUSTANTUULEN CIRCUS	A
		DONATRIX DON CATO	SF30126/94	A	0	1	7	6.8	4/28/94	CATO V. LANA'S HOF	B1		GIBSY DE LA DRAVE DU LOUP	A2
TERVUOREN BLACKFRODO		FIN39670/96	A	0	1	7	6.8	4/20/96	LOVIATAN HOT DOG	B1		TAIKURIN ROSMARIINI	A	
DONATRIX JURAMENTO		FIN22384/97	A		1	7	6.8	3/3/97	RAFLAN BRISE	A		GIBSY DE LA DRAVE DU LOUP	A2	
VALKOHAMPAAN DUMBARTON		FIN12599/97	A	0	2	7	6.8	12/28/96	DONATRIX DARDO	B1		VALKOHAMPAAN BIAZE	A2	
HIDENKIRNUN NESTORI		SF01580/90	A2		1	6	5.8	10/21/89	URIEL DE LA SERAVENNE			HIIDENKIRNUN LYYTI	H*	
SWEETWAY'S NAVIDAD		SF43686/94	B		1	5	4.9	7/22/94	DARIUS DU CHEMIN DES PASTIERES			WORKTIMES AJANTA	A2	
VALKOHAMPAAN BLANCODIENTE		SF40397/94	A		1	5	4.9	7/4/94	VALKOHAMPAAN RINTINTIN	A1		VALKOHAMPAAN QEISHA	A2	
VALKOHAMPAAN TAUCCI		SF25938/91	A2		1	5	4.9	6/6/91	VALKOHAMPAAN FRANCO			VALKOHAMPAAN PANDORA	A1	
PIKKU PISKIN NOSE		FIN35966/98	A		1	5	4.9	3/31/98	TAIKURIN GARO	A		PIKKU PISKIN EMILY	A	
Yht (rek.yht. 103)					16	96	93.4							
2001		VALKOHAMPAAN BLANCODIENTE	SF40397/94	A		3	18	14.6	7/4/94	VALKOHAMPAAN RINTINTIN	A1		VALKOHAMPAAN QEISHA	A2
		VALKOHAMPAAN DUMBARTON	FIN12599/97	A	0	2	12	9.8	12/28/96	DONATRIX DARDO	B		VALKOHAMPAAN BIAZE	A
		SUDENPESÄN BACCHUS	FIN16310/95	B		1	10	8.1	1/31/95	PIKKU PISKIN DETIEF	A		SERIOS TAIFUN	A
	GRECO DE LA GRANDE LANDE	NHSBG-1-1800749			1	9	7.3		FANDY BLACK DE CONDIGNIUM			EVI DU CIOS DU CHER		
	BLACK MASTER'S ICICLE MAN	FIN20124/96	A	0	1	8	6.5	3/16/96	DASKO DES PISTES NOIRES	A2		GINIPPA DE LA DOUCE PLAINE	A2	
	DONATRIX HAZARD-DANILO	FIN19729/96	B	0	1	8	6.5	2/23/96	VALKOHAMPAAN ONYX	A1		DONATRIX ALTESSE	A1	
	HESAN AIKAANSAANINOS	SF28269/93	A		1	7	5.7	7/7/93	DASKO DES PISTES NOIRES	A2		CLEA'S BABIOLE NOIRE	A2	
	DUBION WINKY	FIN12384/99	A	0	1	7	5.7	12/3/98	VALKOHAMPAAN DECAMERON	B		VALKOHAMPAAN CIECAT	A	
	MIRMAR BACKWOODS BOY	SF11439/92	A1		1	6	4.9	4/3/92	VALKOHAMPAAN IGAROS			HUKANHEIMON VICKI	H*	
	MUSTANTUULEN FOXTROT	FIN27573/96	B	0	1	6	4.9	5/18/96	MIRMAR BACKWOODS BOY	A1		MUSTANTUULEN BLANCA	A2	
	DEBEIJSI JAVA SCRIPT	FIN23841/99	A		1	6	4.9	4/21/99	BRANDO-HOLLY V. H. LOCHTERSNEST			VALENCIA VAN DE HOGE LAER	A	
	WINTERGAME ICEBREAKER	FIN20410/96	B	0	1	6	4.9	4/4/96	MISTYK VAN DE HOGE LAER			A-TEILL'S MISS REQUEST	A1	
	Yht (rek.yht. 123)				15	103	83.8							
	2002	VALKOHAMPAAN BLANCODIENTE	SF40397/94	A		2	18	11.8	7/4/94	VALKOHAMPAAN RINTINTIN	A1		VALKOHAMPAAN QEISHA	A2
		BLACK RUNAWAY'S ANNOYING CASE	FIN22167/00	A	1	2	16	10.5	4/17/00	BOETSCH DE BRUINE BUCK			MARQUISE DES LOUVES D'YMONVILLE	A
		BLACK MASTER'S ICICLE MAN	FIN20124/96	A	0	2	11	7.2	3/16/96	DASKO DES PISTES NOIRES	A2		GINIPPA DE LA DOUCE PLAINE	A2

Vuosi	Uros	Rek. no.	HD	ED	pentue kpl	Jäik. lkm	% syntyneistä	Synt.aika	Isä	HD	Emä	HD
GROENENDAEL												
	PIKKU PISKINI NOSE	FIN35966/98	A		1	9	5.9	3/31/98	TAIKURIN GARO	A2	PIKKU PISKINI EMILY	A
	NIJIN DE LA DOUCE PLAINE	S29054/98			1	8	5.3		JIRIAN DU MAS DE LA GALANDIE		JOY DE LA DOUCE PLAINE	
	TERVUOREN BLACKFRODO	FIN39670/96	A	0	1	8	5.3	4/20/96	LOVIATAN HOT DOG	B1	TAIKURIN ROSMARINI	A
	DONATRIX IRONIE EGO	FIN19888/96	B		1	8	5.3	2/28/96	DUKE VAN HET BELGISCH SCHOON	B1	JULIETTE V. LANA'S HOF	A1
	DUBION WINKY	FIN12384/99	A	0	1	8	5.3	12/3/98	VALKOHAMPAAN DECAMERON	B	VALKOHAMPAAN CIFCAT	A
	WINTERGAME ENRICO	SF29324/92	A	0	1	7	4.6	7/29/92	WINTERGAME BRIGAND		A-TELLI'S MISS REQUEST	A1
	AMARANTES MERCURY	FIN33786/99	B	1	1	7	4.6	8/10/99	MUSTANAAMION GUITER-SNIJPER	A1	AMARANTES AYANAIADE	A2
	ETERNITY'S JASPER	FIN31437/97	B	1	1	7	4.6	4/20/96	CRECO DE LA GRANDE LANDE		VAQUITA'S ALICE OF ETERNITY	
	AMARANTES FRETZNELLO	FIN21257/95	A	0	1	7	4.6	4/7/95	CATO V. LANA'S HOF	B1	AMARANTES AIN-CZARINE	A1
	Yht (rek.yht. 152)				15	114	7.5					
2003	DONATRIX DON CATO	SF30126/94	A	0	2	18	17.7	4/28/94	CATO V. LANA'S HOF	B1	GIBSY DE LA DRAYE DU LOUP	A2
	RHESUS DE LA FORET D'OUIFAN	LOF045485/04617			1	8	7.8		IMHOTEP DE CONDVICNUM		NEIGE DE LA FORET D'OUIFAN	
	BLACK RUNAWAY'S ANNOYING CASE	FIN22167/00	A	1	1	8	7.8	4/17/00	BOETSCH DE BRUINE BUCK		MARQUISE DES LOUVES D'YMONVILLE	A
	VALKOHAMPAAN LANDIOPER	FIN21926/01	A	0	1	8	7.8	3/30/01	VALKOHAMPAAN BLANCODIENTE	A	TOSCA OF THE TWO	A
	A-TE-LLI'S MONSIEUR PASCHA	S23400/20/00			1	6	5.9	3/24/00	TETE NOIR BABIL		CHILI VAN HET BELGISCH SCHOON	
	GRECO COMME UN REVE NOIR	METGR1069/98			1	6	5.9		VENDREDI DES TERRES BERGERES		VÖRÖS PIMPERNEL TOSCA	
	EFFUKAN ALBACINO	FIN24707/98	A	0	1	6	5.9	4/30/98	YARROW'S XONY	A	ALFIAIVIDA	B
	BELMEX HARLEY	FIN24069/96	A	1	1	6	5.9	4/19/96	LOVIATAN HIAWATHA	B1	BELMEX ESMERALDA	A
	MARMARA FAITHFUL	FIN23212/95	A	1	1	6	5.9	4/15/95	VALKOHAMPAAN RINTINTIN	A1	MARMARA CHERE	A
	BLACK MASTER'S ICICLE MAN	FIN20124/96	A	0	1	6	5.9	3/16/96	DASKO DES PISTES NOIRES	A2	GINIPPA DE LA DOUCE PLAINE	A2
	DUBION WROOM	FIN12385/99	A	0	1	6	5.9	12/3/98	VALKOHAMPAAN DECAMERON	B	VALKOHAMPAAN CIFCAT	A
	Yht (rek.yht. 102)				12	84	82.4					

TAULUKKO 13. KÄYTETYMMÄT LAEKENOISUROKSET V. 1999-2003.

lyhenteet: Rek.nro = rekisterinumero, HD = lonkkalausunto, ED = kynnärnivellausunto, jäik.lkm = jälkeläisten lukumäärä

Vuosi	Uros	Rek. no.	HD	ED	Jäik. lkm	% syntyneistä	Synt.aika	Isä	HD	Emä	HD
LAEKENOIS											
1999	BLACKROYAL'S FAMOUS FILEMON	CKCSB1066163			1	11.1		ACKTIVA BRUNO	B1	BLACKROYAL'S DIAMOND	A
	QUICHOT VAN DE DUVE TORRE	LOSH0698523			1	11.1		ORYKO VAN LIMBURG STAM		NOORTJE VAN T' HOOGKWARTIER	
	Yht (Rek. 9 kpl)				2	22.2					
2000	ACKTIVA ARON	SF06010/90	A2		4	8/29/89		VALKOHAMPAAN AMIRAL	A2	FANNYHILLS CLAUDIA	B2
	VALKOHAMPAAN DOM PERIGNON	FIN27534/97	A	0	3	5/15/97		OPIUM VAN KRIEBOS		VALKOHAMPAAN CHAMPAGNE	A
	Yht (Rek. 0 kpl)				7						
2001	BLACKROYAL'S DICTATOR	SF54006/94	B	0	6	42.8	12/2/94	BLACKROYAL'S ARMAC	A2	QUINTELLE VAN KRIEBOS	B2
	BLACKROYAL'S DANDY	SF54005/94	B	0	5	35.7	12/2/94	BLACKROYAL'S ARMAC	A2	QUINTELLE VAN KRIEBOS	B2
	ACKTIVA BRUNO	SF43984/91	B1	0	1	7.1	7/14/91	ZHALE ROUGH JUSTICE		FANNYHILLS CLAUDIA	B2
	Yht (Rek. 14 kpl)				12	85.6					
2002	OULD-SABBINGE URIEL V. QUICHOT	FIN35070/99	A	0	6	54.5	6/20/99	QUICHOT VAN DE DUVE TORRE		BLACKROYAL'S DIAMOND	A
	Yht (Rek. 11 kpl)				6	54.5					
2003	ACKTIVA CHERISH GOMEZ	FIN35685/01	B	1	3	42.8	6/20/01	BLACKROYAL'S DICTATOR	B	ACKTIVA CHERISH	A
	Yht (Rek. 7 kpl)				3	42.8					

TAULUKKO 14. KÄYTETYMMÄT MALINOISUROKSET V. 1999-2003.

lyhenteet: Rek.nro = rekisterinumero, HD = lonkkalausunto, ED = kynnärnivelausunto, Jälk.lkm = jälkeläisten lukumäärä

Vuosi	Uros	Rek. no.	HD	ED	Jälk. lkm	% syntyneistä	Synt.aika	Isä	HD	Emä	HD	
MALINOIS												
1999	LION DE LA TERRE AIMEE	FIN30755/96	B	0	15	15.8	3/21/95	ICARE DE LA TERRE AIMEE		FOXIE DE LA TERRE AIMEE		
	QUARL DES DEUX POTTOIS	SF29912/93	A		14	14.7	9/22/92	EIGOS DU CHEMIN DES PLAINES		MIKI DES DEUX POTTOIS		
	REC DES DEUX POTTOIS	SF45230/94	A	0	11	11.6	7/24/93	EIGOS DU CHEMIN DES PLAINES		MYOU DES DEUX POTTOIS		
	SERAC DES DEUX POTTOIS	FIN34821/95	A		11	11.6	8/11/94	QUONTY DES DEUX POTTOIS		MIKI DES DEUX POTTOIS		
	OURASI DE LA CASA DU BARRY	SF44211/93	A	1	8	8.4	6/2/90	MARKOS DE LA CASA DU BARRY		LADY DE LA CASA DU BARRY		
	LOKO DE VULCAIN	FIN37422/95	A	0	7	7.4	3/24/95	HENJI DE VULCAIN		DADDY DE VULCAIN		
	VICI VAN BALDERIO	FIN33567/98	A	0	7	7.4	2/6/97	LANAENEN SAM VAN BALDERIO		QUINA VAN BALDERIO		
	IDRIS BOHEMIA AIKE	FIN35757/98	A	1	6	6.3	10/19/97	TITUS DE ROMANIN		QUELLY DE ROMANIN		
	JINGO DE VULCAIN	FIN20750/95	A		6	6.3	5/14/94	HOURAL DE VULCAIN		ELIE DE VULCAIN		
	LÖKKEGÅRDEN'S FRANCO RAUL	SF48652/94	A2		5	5.3	8/14/90	LÖKKEGÅRDEN'S DIJON		BETITE DE LA TERRE AIMEE		
	KARMANJAKAS KIRON	S47611/94			5	5.3		SABREFIELD OVER THE SEA		KARMANJAKA A AV NANGUJALA		
	Yht (rek. 94 kpl)				95	100.1						
	2000	QUARL DES DEUX POTTOIS	SF29912/93	A		28	26.9	9/22/92	EIGOS DU CHEMIN DES PLAINES		MIKI DES DEUX POTTOIS	
		OURASI DE LA CASA DU BARRY	SF44211/93	A	1	10	9.6	6/2/90	MARKOS DE LA CASA DU BARRY		LADY DE LA CASA DU BARRY	
		XILLY'S BLACKFOOT	SF04988/87			9	8.7	9/30/86	ARGUS		OUJ-SABBINGE ELIE V. XRAMY	
		TAIKATAIVEN ABIAZE	FIN20915/96	B	0	9	8.7	4/1/96	IAGO DU HAUT BAYLE		LÖKKEGÅRDEN'S INFERNO	A
		UDOUJIN VAN DE DUVEOTORRE	FIN23084/97	A	0	8	7.7	1/14/96	EIGOS DU CHEMIN DES PLAINES		PITA	
XILLY'S META-MAROCCO		SF42883/93	A	0	7	6.7	7/30/93	XILLY'S FLYING START	A2	META DES ARDENIS FAUVES		
VAINQUEUR DU BOSCAILLE		FIN35580/98	A	0	7	6.7	3/14/97	NIK VAN NEDYEHREHOF		RIBAMBELLE DU BOSCAILLE		
SERGE DES DEUX POTTOIS		FIN34822/95	B	0	7	6.7	7/3/94	PACHA DES DEUX POTTOIS		LADY DES DEUX POTTOIS		
LION DE LA TERRE AIMEE		FIN30755/96	B	0	5	4.8	3/21/95	ICARE DE LA TERRE AIMEE		FOXIE DE LA TERRE AIMEE		
XILLY'S PLAY MY GAME		FIN49737/95	B	1	4	3.8	6/2/95	XILLY'S FLYING START	A2	XILLY'S LYDIA	A	
JAGASAR BUBBLE JOY		FIN41661/97	A	1	4	3.8	10/17/97	JOYS DU MAS DES LAVANDES		JAGASAR AFTER ALL	B	
Yht (rek. 104 kpl)					98	94.1						
2001		QUARL DES DEUX POTTOIS	SF29912/93	A		16	18.4	9/22/92	EIGOS DU CHEMIN DES PLAINES		MIKI DES DEUX POTTOIS	
		PETO DU DOMAINE DE VAUROUX	FIN12950/00	A	1	13	14.9	7/21/99	JUNKER DE LA FONTAINE DU BUIS		JIVA DE LA CLOSERIE DE YENDA	
		LOKO DE VULCAIN	FIN37422/95	A	0	9	10.3	3/24/95	HENJI DE VULCAIN		DADDY DE VULCAIN	
		APOLLO VOM ROTEN MILAN	FIN29239/01	B	0	9	10.3	5/31/98	CARTOUCHE VOM ROTEN FAIKEN		CABILA VON LÖWENFELS	
		BALOU VON DER WAUTZ	VDH/DMC93/0064			7	8		AREK VON DER WAUTZ		KORA VON LÖWENFELS	
	TAIKATAIVEN ABIAZE	FIN20915/96	B	0	7	8	4/1/96	IAGO DU HAUT BAYLE		LÖKKEGÅRDEN'S INFERNO	A	
	XILLY'S PLAY MY GAME	FIN49737/95	B	1	6	6.9	6/2/95	XILLY'S FLYING START	A2	XILLY'S LYDIA	A	
	SIMPLY MINDS GRYPING WALKER	FIN26911/99	A		6	6.9	3/13/99	VICI VAN BALDERIO	A	HARIUSALAMAN AIKI	A	
	SIMBA	FIN23537/95	A	1	6	6.9	3/25/95	XILLY'S HIT AND RUN	A2	OPTIMISTIC SEBA		
	SICCO DE KERSOUWE	NHSB1936566			4	4.6		MAUBRAY DU MAUGRE		PATARA VAN BALDERIO		
	Yht (rek. 87 kpl)				83	95.2						
	2002	KARMANJAKAS KIRON	S47611/94			14	12.8		SABREFIELD OVER THE SEA		KARMANJAKA A AV NANGUJALA	
		POIS KOTTOO ALFONSO	FIN20983/96	A		11	10	3/22/96	QUARL DES DEUX POTTOIS	A	SISLEY DES DEUX POTTOIS	A
		RAFTAF AMOK	FIN11416/00	A	0	11	10	11/24/99	LOKO DE VULCAIN	A	POIS KOTTOO ANNOIN	A
		ZORIAN DU HAMEAU STBAISE	FIN17328/02	B	0	8	7.3	7/15/00	PANJA DE ROMANIE		UNEFAUVE DU HAMEAU STBAISE	
		QUARL DES DEUX POTTOIS	SF29912/93	A		7	6.4	9/22/92	EIGOS DU CHEMIN DES PLAINES		MIKI DES DEUX POTTOIS	
		JAGASAR BUBBLE JOY	FIN41661/97	A	1	7	6.4	10/17/97	JOYS DU MAS DES LAVANDES		JAGASAR AFTER ALL	B
LOKO DE VULCAIN	FIN37422/95	A	0	7	6.4	3/24/95	HENJI DE VULCAIN		DADDY DE VULCAIN			

Vuosi	Uros	Rek. no.	HD	ED	Jäik. lkm	% syntyneistä	Synt.aika	Isä	HD	Emä	HD	
MALINOIS												
	ELOKETUN AIKAPOMMI	FIN47924/95	A	0	6	5.5	4/24/95	ZAGAL'S PUTTE		XILLY'S COUNTRYGIRL		H*
	IKAROS AC AV NANGJALA	FIN24420/99	A	0	6	5.5	1/18/99	LE-ANNS NITROLIT		MEDUSA X AV NANGJALA		
	OTHAR PERLE DE TOURBIERE	NHSB2189015			5	4.6		LARCO PERLE DE TOURBIERE		SISKA PERLE DE TOURBIERE		
	XILLY'S UGLY DUCKLING	FIN17873/99	A	0	5	4.6	3/28/99	OURASI DE LA CASA DU BARRY	A	XILLY'S QUACHA QUEENY		B
	Yht (rek. 109 kpl)				87	79.5						
2003	LOKO DE VUICAIN	FIN37422/95	A	0	16	14.9	3/24/95	HENJI DE VUICAIN		DADDY DE VUICAIN		
	POIS KOTTOO ALFONSO	FIN20983/96	A	11	10.3	3/22/96	GUARL DES DEUX POTTOIS		A	SISLEY DES DEUX POTTOIS		A
	JAGASAR BUBBLE JOY	FIN41661/97	B	0	9	8.4	10/17/97	JOYS DU MAS DES LAVANDES		JAGASAR AFTER ALL		B
	NO-HOW USUAL FIEND	FIN11880/97	B	1	9	8.4	12/2/96	XILLY'S META-MARCOCCO	A	ROLLIF'S FALLON		A1
	CUPP V. VAGO STEJIN	NHSB2270939			8	7.5		GALEON V. LÖWENFELS		BONNY V. VAGO STEJIN		
	ELOKETUN AIKUELÄIN	FIN47923/95	A	0	7	6.5	4/24/95	ZAGAL'S PUTTE		XILLY'S COUNTRYGIRL		H*
	QUARL DES DEUX POTTOIS	SF29912/93	A	6	5.6	9/22/92	EIGOS DU CHEMIN DES PLAINES			MIKI DES DEUX POTTOIS		
	LION DE LA TERRE AIMEE	FIN30755/96	B	0	6	5.6	3/21/95	ICARE DE LA TERRE AIMEE		FOXIE DE LA TERRE AIMEE		
	JAGASAR ALL OR NOTHING	SF48131/94	B	0	5	4.7	9/9/94	QUASAR DES ARDENTS FAUVES	B	ROLLIF'S FALLON		A1
	ELOKETUN AINA VALMIS	FIN47925/95	B	0	5	4.7	4/24/95	ZAGAL'S PUTTE		XILLY'S COUNTRYGIRL		H*
	Yht (rek. 107 kpl)				82	76.6						

TAULUKKO 15. KÄYTETYMMÄT TERVUJERENUROKSET V. 1999-2003.

lyhenneet: Rek.nro = rekisterinumero, HD = lonkkalausunto, ED = kynnärnivellausunto, Jäik.lkm = jälkeläisten lukumäärä

Vuosi	Uros	Rek. no.	HD	ED	pentue kpl	Jäik. lkm	% syntyneistä	Synt.aika	Isä	HD	Emä	HD
TERVUJEREN												
1999	JOFFREY DU PARC DU MONTFLEURY	FIN14128/95	A			35	12.5	1/8/94	CAREY DU BOIS DU TOT		ASTREE DU PERIGORD VERT	
	DEBELISI AJAX	FIN48765/95	A			15	5.4	9/24/95	QUARTZ VAN HET WOUWENHOF		OLIVE VAN DE HOGE LAER	A1
	PYRTTUJUIEN NICK NACK	SF15819/92	A	0		14	5	4/8/92	ENZO DU BOIS DU TOT		PYRTTUJUIEN HONEYQUEEN	A2
	KENSIS V.D. WEIMAKERS	FIN11608/99				14	5	7/5/97	LUPUS VAN DE HOGE LAER		JOY AJOU DU FANFARON	
	DUCHARMER SIGNORE DINOTTE	FIN26659/96	A			13	4.6	3/17/96	MUSTANAAMION HOTTENTOTTI		A MUSTANAAMION BUONANOTTE	A1
	GOYA DU PARC DE PATHYVEL	SF29586/92	B1			12	4.3	8/23/91	TYRAME DU BUGUETHAUT		UJICIA	
	LOVIATAN TOFFEE	FIN42977/96	B	0		12	4.3	9/12/96	GOYA DU PARC DE PATHYVEL		B1 LOVIATAN DULCI	A
	GURAN VAN DE HOGE LAER	LOSH0687781				11	3.9		FANTASCO DU SART DES BOIS		GRALENGROVE CRYSTAL	
	PYRTTUJUIEN ROGER RABBIT	SF12193/94	B			9	3.2	12/19/93	LOVIATAN AKILLES		A2 TERVUJERENHUSSET'S NERINA OF DAISI	A2
	PIKKU PISKIN RONI	SF01153/91	A2			9	3.2	11/21/90	BESTSELLER M OF COURSE		SEIJANKAN DIANA	A2
	Yht (rek. 280 kpl)					144	51.4					
2000	RANTAVAHDIN BESTMAN	SF41897/94	B	0		20	9.1	7/25/94	BESTSELLER GATAR-QALIF		A2 ELENNAH REBECCA	A2
	LOVIATAN TOFFEE	FIN42977/96	B	0		13	5.9	9/12/96	GOYA DU PARC DE PATHYVEL		B1 LOVIATAN DULCI	A
	GITANE DU COUR ROBUSTE	FIN14126/99				11	5	1/5/98	LUPUS VAN DE HOGE LAER		DJORGA DU COUR ROBUSTE	
	BESTSELLER BETTER BE GOOD	SF27156/94	B			9	4.1	4/11/94	GOYA DU PARC DE PATHYVEL		B1 GAIA DU PARC DE PATHYVEL	B1
	SUDENPESÄN CICERO	FIN25204/95	B			9	4.1	4/15/95	JOFFREY DU PARC DU MONTFLEURY		A PYRTTUJUIEN PRETTY WOMAN	A
	TSAARIN SAMURAI	SF42488/94	A			8	3.7	7/20/94	EMIR DU CLAN DES TOISSONS D'OR		A2 QUIZAS OLD BIRD	A2
	EMIR DU CLAN DES TOISSONS D'OR	SF02400/90	A2	0		8	3.7	7/19/89	AVRIL DU Puits D'OMBELE		BRIN D'AMOUR DES HAUTS DE BIEVRE	
	LEWIS	LOF041843/06265				8	3.7		FEIGOS DU CHEMIN DES PLAINES		HALVA	

Vuosi	Uros	Rek. no.	HD	ED	pentue kpl	Jäik. lkm	% syntyneistä	Synt.aika	Isä	HD	Emä	HD
	TERVUJEREN											
	MUSTANTUISKUN POWER RANGER	FIN38589/96	A	0	8	3.7	6/27/96	NARYX OF THE TWO	A2	MUSTANTUISKUN CROSSANDRA	A2	A2
	JOFFREY DU PARC DU MONTFLEURY	FIN14128/95	A	0	8	3.7	1/8/94	CAREY DU BOIS DU TOT	A2	ASTREE DU PERIGORD VERT	A2	A2
	Yht (rek. 219 kpl)				102	46.7						
2001												
	DUBION U'NICK	FIN45521/95	B	0	16	9.5	8/24/95	PYRTUUIJEN NICK NACK	A	TULITURKIN HENRIETTA	A	A2
	WORKAHOIC BUGABOO	FIN27909/97	B	0	14	8.3	6/3/97	TRISTAN OF THE TWO	A	TAIKURIN UKULELE	A	A
	KENSIS V.D. WEIWKERS	FIN11608/99	A	0	13	7.7	7/5/97	LUPUS VAN DE HOGE LAER	B2	JOY AIOU DU FANFARON	B2	A2
	LOVIATAN GRAN CASSA	SF37399/94	A	0	9	5.4	6/8/94	SOKERIKUONON CHARLEVILLE	A	CLEO DU DOMAINE DE CARBONEZ	A1	A2
	FAKAISER'S ICO DE IRONIQUE	N21214/95	A	0	9	5.4		GIONO DU BOIS DU TOT	A	TERVUERENHUSET'S RUBIN OF MIRA	A1	A2
	MUSTANAAMION NEBU-KADNESAR	FIN27734/97	A	0	9	5.4	3/19/97	BESTSELLER CYCO JASON	A	JENNIE DE CONDIVICNIUM	A	B
	DUCHARMER SIGNORE DINOTTE	FIN26659/96	A	0	9	5.4	3/17/96	MUSTANAAMION HOTTENTOTTI	A	MUSTANAAMION BUONA-NOTTE	A	A1
	TRISTAN OF THE TWO	DK03479/96	A	0	9	5.4		FEMTO DU BOIS DU TOT	A1	MILADY OF THE TWO	A1	A1
	LOVIATAN OLIVIER	FIN21485/95	A	0	8	4.7	3/12/95	ROLLIF'S JACK	A2	LOVIATAN JAAMEE	A2	A1
	CINCYN POLEMIC	SF21994/93	B	0	7	4.2	5/21/93	BESTSELLER NASSE SETÄ	A2	MOLENAAR'S OOVERWINNAAR	A2	A2
	Yht (rek. 168 kpl)				103	61.4						
2002												
	FAKAISER'S RIVAL D'REMOUS	FIN22257/98	A	0	12	5	2/10/98	BROCCIO DU BOIS DU TOT	A	TERVUERENHUSET'S RUBIN OF MIRA	A	A2
	NIMBA DES LOUPS DU MAKENZIE	LOF04058/06344	A	0	11	4.6		CERDAN DES GARRIGUES DE LAMADELEINE	A	ISIS DU DOMAINE DE LA ROCHELIERE	A	A2
	LACOSTE DU PARC DE PATHYVEL	FIN27405/96	A	0	10	4.2	5/25/95	FAX DU PARC DE PATHYVEL	A2	GONDOLE DU PARC DE PATHYVEL	A2	A2
	TSAAIRIN SAMURAI	SF42488/94	A	0	8	3.4	7/20/94	EMIR DU CLAN DES TOISONS D'OR	A2	QUIZAS OLD BIRD	A2	A2
	XEROS VAN DE HOGE LAER	LOSH0834074	A	0	8	3.4		LUTIN DE LA CLAIRIERE AUX LOUVES	A2	TEE VAN DE HOGE LAER	A2	A2
	TURKE VAN DE LEIENEVEL	LOSH0770258	B	0	8	3.4		GALAAD DU VAL DES DURS	A2	PATSI	A2	A2
	MAARUSKAN KICK DOWN	FIN40708/96	B	0	8	3.4	9/15/96	PYRTUUIJEN NEW COWBOY	A2	EXILENT BALISHA	A2	B
	DUCHARMER SIGNORE DINOTTE	FIN26659/96	A	0	8	3.4	3/17/96	MUSTANAAMION HOTTENTOTTI	A2	MUSTANAAMION BUONA-NOTTE	A2	A1
	COUSIN'S EMIR'S SON	FIN15302/97	A	0	8	3.4	2/20/97	EMIR DU CLAN DES TOISONS D'OR	A2	BESTSELLER COSTA RICA	A2	B
	KENSIS V.D. WEIWKERS	FIN11608/99	A	0	8	3.4	7/5/97	LUPUS VAN DE HOGE LAER	A2	JOY AIOU DU FANFARON	A2	B
	LLOYD DU MAS DE CANTEPERDRIX	FIN11559/96	A	0	8	3.4	3/22/95	CARY DU BOIS DU TOT	A2	FIDJI DU PARC DU MONTFLEURY	A2	A2
	GRIMMENDANS YASHIN	ALSH0057919	A	0	8	3.4		MILLO VAN DE HOGE LAER	A2	URANE DE LA MAISON DU BOIS	A2	A2
	Yht (rek. 238 kpl)				105	44.4						
2003												
	LAOUEU DE CONDIVICNIUM	LOF038765/05929	B	1	16	8.8		ISAR DU ROYAUME DE BUCKSYE	A	I'KISS YOU DE CONDIVICNIUM	A	B
	MUSTANAAMION NO-WAY	FIN27735/97	B	1	16	8.8	3/19/97	BESTSELLER CYCO JASON	A2	JENNIE DE CONDIVICNIUM	A2	A1
	QUIZAS BIRK	SF09837/93	A	0	10	5.5	2/20/93	QUIZAS ROCKER	A2	LOVIATAN CANDIDA	A2	A1
	RED JOKE-MACY V. LANA'S HOF	NHSB2138603	A	0	8	4.4		TSISCO VAN DE HOGE LAER	A2	MACY-KIM V. LANA'S HOF	A2	A2
	KENSIS V.D. WEIWKERS	FIN11608/99	A	0	8	4.4	7/5/97	LUPUS VAN DE HOGE LAER	A2	JOY AIOU DU FANFARON	A2	A2
	BIRRY BARNACKY PRAMEN	CMKU1928/97/95	B	0	8	4.4		ENRICO RUDOLFOVSKA SKALA	A1	ISIS DU CLOS DE JA JARIATTE	A1	A2
	ARTFUJFOX'S AMORTICO	SF40148/94	B	0	7	3.8	8/1/94	ROLLIF'S JACK	A1	LOVIATAN EIRENE	A1	A2
	HIGH CLERINGS ZAPPAX	LOSH0865339	A	0	7	3.8		GOUROU DU CREPUSCULE DES LOUPS	A2	TEE VAN DE HOGE LAER	A2	A2
	XORAN VAN DE HOGE LAER	LOSH0834075	A	0	7	3.8		LUTIN DE LA CLAIRIERE AUX LOUVES	A2	TEE VAN DE HOGE LAER	A2	A2
	XEROS VAN DE HOGE LAER	LOSH0834074	A	0	7	3.8		LUTIN DE LA CLAIRIERE AUX LOUVES	A2	TEE VAN DE HOGE LAER	A2	A2
	QURAN VAN DE HOGE LAER	LOSH0687781	A	0	7	3.8		FANTASCG DU SART DES BOIS	A2	GRALENGROVE CRYSTAL	A2	A2
	PIKKU PISKIN VIRKKO	FIN33803/98	A	0	7	3.8	4/15/98	TAIKURIN DUUNARI	B	PIKKU PISKIN TARTITA	B	B
	Yht (rek. 182 kpl)				108	59.1						

4.1.4. Tervueren: käytetyimmät jalostusurokset

Taulukossa 15. ovat käytetyimmät jalostusuroksemme vuosilta 1994–2003.

Sukusiitosasteen kasvua on nostanut muutamien sukulinjojen runsas käyttö ja jatkossa jalostusvalinnoissa tulisi kiinnittää enemmän huomioita tähän asiaan. Jalostusmatadorien käyttöä tulisi tarkkailla, ettei tilanne huonone entisestään. Perusteltuna suosituksena voimme pitää 5 % vuosittaisesta rekisteröintimäärästä ks. taulukko 6. (ks. liitteet 4 ja 5), jotta tilanne korjaantuisi mahdollisimman hyvin.

Taulukko 15. Käytetyimmät jalostuskoirat tervueren 1994–2003 (sivuilla 16–17).

Tuontikoirien merkitys tervueren-muunnoksen jalostuksessa

Kuten muillakin muunnoksilla, tuontikoirien ja ulkomaisten urosten merkitys jalostuksessa on ollut merkittävä. Käytetyimpien jalostusurosten listaan viitaten on muutamia tuontiurokia ja ulkomaisia uroksia sekä niiden jälkeläisiä käytetty jalostukseen yli nykysuositusten. Huomattavaa on, että ulkomaisten urosten käyttö on lisääntynyt ja jalostusmateriaalin etsintä Euroopasta yleistynyt. Populaation tilannetta tulisi tarkkailla enemmän, sillä puolisisarusten ja täyssisarusten käyttö samana vuonna on yleistynyt. Tämä saattaa vaikuttaa populaation geenipoolin kaventumiseen lyhyellä aikavälillä. Tuontikoirien rekisteröintimäärät ovat pysyneet jokseenkin vakiona viimeisten 10 vuoden aikana.

4.2. Luonne ja käyttöominaisuudet

4.2.1. SKL:n luonnetesti

Aineistoon on otettu mukaan vuosina 1994–2002 rekisteröidyt koirat, koska vuonna 1996 SKL:n luonnetestisääntöä muutettiin siten, että koira voi suorittaa luonnetestin 2–8 vuoden ikäisenä. Samalla luonnetestin arvostelu muuttui. Olenaisimmat erot aikaisempaan testiin verrattuna ovat hermorakenteen ja laukauspelottomuuden arvostelun erottaminen toisistaan riippumattomiksi sekä luopuminen hyväksyty/hylätty-arvostelusta niillä roduilla, jotka eivät voi saada muutovalion arvoa hyväksytyllä luonnetestituloksella. Nämä muutokset vaikeuttavat vertailua aikaisemman testin hermorakenne-osaan, koska ennen arvosteltiin laukauspelottomuutta hermorakenteen arvosanoilla laukausaltis -1b ja laukausarka -2b.

Aineistossa on 878 testattua koira, joista 4 koiran testi oli keskeytetty. Vuosittain belgianpaimenkoiria on testattu keskimäärin 88 kpl eli noin 22 % vuotuisista rekisteröinneistä. Vaikka testattavien koirien lukumäärä on hieman kasvanut, ei luonnetestattujen koirien osuus rekisteröinteihin verrat-

tuna ole kasvanut vaan valitettavasti kääntynyt pieneen laskuun. Muunnoksista ainoastaan tervueren on hieman lisännyt testattujen koirien osuutta, groenendael on pysytellyt samassa ja laekenois sekä malinois ovat hieman laskussa. Muunnoksista malinoisin vaikutus on kasvanut groenendaelin ja tervuerenin rekisteröintimäärien vähennyttyä. Malinoisilla voi myös käyttölinjan malinoisin rekisteröintimäärien voimakas lisäys vaikuttaa luonnetestattujen koirien osuuteen rekisteröinneistä, koska osa käyttölinjaisista koirista ei tule SKL:n luonnetestiin (esim. virkakoirat). Laekenoisilla testattujen koirien määrä oli 15 kpl eli niin pieni, että siitä lasketussa tilastossa yksittäisen koiran tuloksen vaikutus on niin suuri, ettei tuloksesta saada luotettavaa.

Tuloksista voidaan todeta, että edellisessä jalostuksen tavoiteohjelmassa (v. 1994) esitettyjen tavoitearvosanojen osuus kasvoi kaikilla osa-alueilla kaikilla muunnoksilla, lukuun ottamatta pientä laskua terävyydessä laekenoisilla ja tervuerenillä. Muunnoksiittain suurimmat tavoitearvosanojen osuuksien kasvut ovat olleet:

groenendaelilla taistelutahdossa 38 ja luoksepäästävyudessa 19 %-yksikköä, laekenoisilla luoksepäästävyudessa 34 ja temperamentissa 20 %-yksikköä, malinoisilla luoksepäästävyudessa 42 ja temperamentissa 40 %-yksikköä sekä tervuerenillä luoksepäästävyudessa 19 ja kovuudessa 14 %-yksikköä.

Kaikilla muunnoksilla vähiten tavoitearvosanoja saavutetaan toimintakyvyssä, taistelutahdossa ja terävyydessä. Nyt ensisijaisena tavoitteena on toimintakyvyn ja taistelutahdon lisääminen. Terävyyden tai puolustushalun lisäämistä ei pidä ottaa tärkeimmäksi tavoitteeksi, koska toimintakyvyn ja taistelutahdon kasvaminen tuovat koiriimme lisää rohkeutta ja kamppailunhalua eli tuovat rohkeuden puutteesta piileväksi jäävät taipumukset esille testitilanteessakin. Runsaasti tavoitearvosanoja saavutettiin hermorakenteessa, luoksepäästävyudessa, laukauspelottomuudessa ja temperamentissa. Niissä on pyrittävä säilyttämään nykytilanne.

Laukauspelottomuus on testatuilla koirilla hyvä (arvosana joko "laukausvarma", "laukauskokematon" tai "paukkuärtyissä") noin 95 %:lla. Herää kysymys, kuinka totuudenmukainen tulos on eli jätetäänkö laukauksia pelkääviä koiria viemättä testiin? Terveyskyselyssä 2002 vastauksia tuli 550 kpl ja näistä belgianpaimenkoirista oli laukauksia pelkääviä 15 %. Ääni- ja olosuhdearkuus on voimakkaasti periytyvä ominaisuus, jota on rodussamme vastustettava.

Tarkemmin uudet tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi annetut suositukset on esitetty taulukossa 24.

Vuosina 1994–2003 rekisteröityjen pentueiden vanhemmista oli luonnetestissä käyneitä melkein yhtä suuri osuus groenendaeleja kuin tervuereneja. Groenendaelnartuista luonne-

Taulukko 16. Luonnetestattujen vuosina 1994–2002 rekisteröityjen belgianpaimenkoirien määrä ja osuus %:na muunnoksittain.

Muunnos	Yhteensä		Urokset		Nartut	
	Määrä (kpl)	Osuus kaikista (%)	Määrä (kpl)	Osuus muunnoksesta (%)	Määrä (kpl)	Osuus muunnoksesta (%)
Groenendael	304	35	153	50	151	50
Laekenois	15	2	8	53	7	47
Malinois	132	15	57	43	75	57
Tervueren	427	48	219	51	208	49
Kaikki	878	–	437	–	441	–

testissä käyneitä oli 77 %, joista testissä rotujärjestön suositusten mukaisesti hyväksytyjä 66 %, ja uroksia 81 %, joista hyväksytyjä 66 %. Tervueren-nartuista oli käynyt 69 %, joista 59 % hyväksytyjä, ja uroksia 66 %, joista hyväksytyjä 60 %. Laekenois-nartuista oli käynyt 73 %, joista hyväksytyjä 53 %, ja uroksia 53 %, joista hyväksytyjä 40 %. Ma-

linois-nartuista käyneitä oli 55 %, joista hyväksytyjä 48 %, ja uroksia 47 %, joista hyväksytyjä 41 %. Luonnetesti ilmeisesti vaikuttaa pitkäkarvaisten muunnosten jalostusvalintoihin enemmän kuin malinoisin. Urosten testausprosentteja laskee se, että ulkomaisia uroksia ei ole testattu, mutta ne ovat mukana laskennassa.

Taulukko 17. Vuosina 1994–2003 rekisteröityjen pentueiden luonnetestissä käyneiden vanhempien osuus muunnoksittain. Suluissa pentueiden lukumäärä.

Muunnos (pentue kpl)	Urokset			Nartut		
	Hyväksytyt (%)	Hylätyt (%)	Ei testattu (%)	Hyväksytyt (%)	Hylätyt (%)	Ei testattu (%)
Groenendael (267)	66	15	21	64	13	23
Laekenois (15)	40	13	47	53	20	27
Malinois (126)	41	6	53	48	7	46
Tervueren (461)	60	6	35	59	10	31
Kaikki (869)	58	9	33	58	11	31

Taulukko 18. Luonnetestattujen, hyväksytyjen, hylättyjen ja keskeytettyjen osuus vuosina 1994–2001 Suomessa rekisteröidyistä belgianpaimenkoirista. Muunnoksen jälkeen suluissa edellisen jalostuksen tavoiteohjelman 1994 tilanne.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Rekisteröinnit (kpl)								
groenendael	224	214	146	152	175	165	103	123
laekenois	10	12	5	14	7	9	0	14
malinois	56	54	60	104	77	94	104	87
tervueren	445	373	298	274	268	280	219	168
Testatut/rekisteröinnit (%)								
groenendael (27 %)	23	26	27	32	25	26	16	6
laekenois (36 %)	30	17	60	29	0	22	–	7
malinois (28 %)	25	41	23	30	21	22	10	2
tervueren (21 %)	21	16	17	22	22	22	14	5
kaikki muunnokset (24 %)	22	21	21	26	23	23	13	5
Hyväksytyt/testatut (%)								
groenendael (74 %)	76	89	85	96	86	79	81	100
laekenois (77 %)	67	50	100	100	–	100	–	100
malinois (66 %)	86	100	100	84	87	52	100	50
tervueren (74 %)	88	80	96	87	97	90	87	89
kaikki muunnokset (73 %)	84	86	93	90	92	80	87	89
Hylätyt/testatut (%)								
groenendael (26 %)	24	11	15	4	14	21	19	0
laekenois (23 %)	33	50	0	0	–	0	–	0
malinois (34 %)	14	0	0	16	13	48	0	50
tervueren (26 %)	12	20	4	13	3	10	13	11
kaikki muunnokset (27 %)	16	14	7	10	8	20	13	11
Keskeytetyt/testatut (%)								
groenendael	0	0	2	0	2	0	0	0
laekenois	0	0	0	0	0	0	0	0
malinois	0	0	0	0	6	0	0	0
tervueren	0	0	0	0	2	0	0	0
kaikki muunnokset	0	0	1	0	3	0	0	0

Taulukko 19. Kaikkien muunnosten v. 1994–2002 rekisteröityjen urosten ja narttujen tavoitearvosanojen ja luonnetestiarvosanojen %-osuus.

Osa-alue	Yleisin arvosana	Tavoitearvosana	3	2	1	-1	-2	-3
Toimintakyky	1 kohtuullinen	2 suuri, 3 erittäin suuri						
urokset		19 %	0	19	59	21	1	0
nartut		15 %	0	15	63	22	0	0
Terävyys	1 pieni	2 suuri, 3 kohtuullinen						
urokset		45 %	37	8	54	1	0	0
nartut		36 %	31	5	63	0	1	0
Puolustushalu	3 kohtuullinen hillitty	2 suuri hillitty, 3 kohtuullinen hillitty						
urokset		59 %	47	12	32	8	0	1
nartut		51 %	41	10	37	11	0	1
Taistelutahto	2 kohtuullinen	3 suuri tai 1 erittäin suuri						
urokset	3 suuri	46 %	42	41	4	12	1	0
nartut	2 kohtuullinen	31 %	26	47	5	18	4	0
Hermorakenne	1 suhteellisen rauhallinen	1 suhteellisen rauhallinen, 2 rauhallinen ja varma						
urokset		94 %	0	11	83	5	1	0
nartut		95 %	0	9	86	5	0	0
Temperamentti	3 vilkas	3 vilkas, 1 erittäin vilkas						
urokset		87 %	57	10	29	4	0	0
nartut		84 %	57	12	27	4	0	0
Kovuus	1 hieman pehmeä	3 kohtuullisen kova tai 1 hieman pehmeä						
urokset		84 %	17	0	67	0	16	0
nartut		87 %	13	1	74	0	12	0
Luoksepäästävyys	3 hyväntahtoinen luoksepäästävä avoin	3 hyväntahtoinen luoksepäästävä avoin, 2 luoksepäästävä hieman pidättyväinen						
urokset		97 %	70	27	0	2	1	0
nartut		95 %	66	29	1	4	0	0
Laukauspelottomuus	1 laukausvarma	1 laukausvarma, 2 laukauskokematon, 3 paukkuärtyisiä						
urokset		95 %	1	25	69	5	0	-
nartut		95 %	0	32	63	5	0	-

Taulukko 20. Groenendaelin v. 1994–2002 rekisteröityjen urosten ja narttujen tavoitearvosanojen ja luonnetestiarvosanojen %-osuus. Suluissa jalostuksen tavoiteohjelman 1994 koko muunnoksen tavoitearvosanojen %-osuus.

Osa-alue	Yleisin arvosana	Tavoitearvosana	3	2	1	-1	-2	-3
Toimintakyky	1 kohtuullinen	2 suuri, 3 erittäin suuri						
urokset		(7 %) 20 %	0	20	60	20	0	0
nartut		13 %	0	13	59	27	1	0
Terävyys	1 pieni	2 suuri, 3 kohtuullinen						
urokset		(35 %) 43 %	34	9	57	0	0	0
nartut		35 %	31	4	64	0	1	0
Puolustushalu	3 kohtuullinen hillitty	2 suuri hillitty, 3 kohtuullinen hillitty						
urokset		(48 %) 61 %	49	12	29	7	1	2
nartut		51 %	41	10	37	11	0	1

Osa-alue	Yleisin arvosana	Tavoitearvosana	3	2	1	-1	-2	-3
Taistelutahto	2 kohtuullinen	3 suuri tai 1 erittäin suuri (20 %)						
urokset		45 %	41	43	4	11	1	0
nartut		30 %	26	45	4	21	3	1
Hermorakenne	1 suhteellisen rauhallinen	1 suhteellisen rauhallinen, 2 rauhallinen ja varma (88 %)						
urokset		93 %	0	11	82	6	1	0
nartut		93 %	0	8	85	7	0	0
Temperamentti	3 vilkas	3 vilkas, 1 erittäin vilkas (74 %)						
urokset		88 %	59	7	28	6	0	0
nartut		87 %	62	9	25	3	1	0
Kovuus	1 hieman pehmeä	3 kohtuullisen kova tai 1 hieman pehmeä (63 %)						
urokset		82 %	19	0	63	0	18	0
nartut		85 %	9	2	76	0	13	0
Luoksepäästävyys	3 hyväntahtoinen luoksepäästävä avoin	3 hyväntahtoinen luoksepäästävä avoin, 2 luoksepäästävä hieman pidättyväinen (77 %)						
urokset		96 %	67	29	0	1	3	0
nartut		95 %	65	29	1	5	0	0
Laukauspelottomuus	1 laukausvarma	1 laukausvarma, 2 laukauskokematon, 3 paukkuärtyisiä						
urokset		96 %	0	33	63	4	0	-
nartut		96 %	0	43	53	4	0	-

Taulukko 21. Laekenoinen v. 1994-2002 rekisteröityjen urosten ja narttujen tavoitearvosanojen ja luonnetestiarvosanojen %-osuus. Suluissa jalostuksen tavoiteohjelman 1994 tavoitearvosanojen %-osuus. Testattuja koiria yhteensä 15 kpl.

Osa-alue	Yleisin arvosana	Tavoitearvosana	3	2	1	-1	-2	-3
Toimintakyky	1 kohtuullinen	2 suuri, 3 erittäin suuri (6 %)						
urokset		13 %	0	13	75	12	0	0
nartut		0 %	0	0	100	0	0	0
Terävyys	1 pieni	2 suuri, 3 kohtuullinen (35 %)						
urokset		25 %	13	0	75	12	0	0
nartut		28 %	14	14	72	0	0	0
Puolustushalu	3 kohtuullinen hillitty	2 suuri hillitty, 3 kohtuullinen hillitty (53 %)						
urokset		50 %	38	12	50	0	0	0
nartut		57 %	29	28	14	29	0	0
Taistelutahto	-1 pieni	3 suuri tai 1 erittäin suuri (18 %)						
urokset	-1 pieni	25 %	25	13	0	62	0	0
nartut	2 kohtuullinen	14 %	14	43	0	29	14	0

Osa-alue	Yleisin arvosana	Tavoitearvosana	3	2	1	-1	-2	-3
Hermorakenne	1 suhteellisen rauhallinen	1 suhteellisen rauhallinen, 2 rauhallinen ja varma (88 %)						
urokset		88 %	0	0	88	12	0	0
nartut		100 %	0	0	100	0	0	0
Temperamentti	3 vilkas	3 vilkas, 1 erittäin vilkas (47 %)						
urokset		63 %	38	37	25	0	0	0
nartut		72 %	29	14	43	14	0	0
Kovuus	1 hieman pehmeä	3 kohtuullisen kova tai 1 hieman pehmeä (94 %)						
urokset		100 %	25	0	75	0	0	0
nartut		100 %	14	0	86	0	0	0
Luoksepäästävyys	2 luoksepäästävä hieman pidättyväinen	3 avoin hyväntahtoinen luoksepäästävä, 2 luoksepäästävä hieman pidättyväinen (53 %)						
urokset		75 %	50	25	0	25	0	0
nartut		100 %	14	86	0	0	0	0
Laukauspelottomuus	1 laukausvarma	1 laukausvarma, 2 laukauskokematon, 3 paukkuärtyisä						
urokset		100 %	0	50	50	0	0	-
nartut		100 %	0	14	86	0	0	-

Taulukko 22. Malinoisin v. 1994–2002 rekisteröityjen urosten ja narttujen tavoitearvosanojen ja luonnefestiarvosanojen %-osuus. Suluissa jalostuksen tavoiteohjelman 1994 tavoitearvosanojen %-osuus.

Osa-alue	Yleisin arvosana	Tavoitearvosana	3	2	1	-1	-2	-3
Toimintakyky	1 kohtuullinen	2 suuri, 3 erittäin suuri (24 %)						
urokset		28 %	0	28	58	14	0	0
nartut		23 %	0	23	59	18	0	0
Terävyys	3 kohtuullinen	2 suuri, 3 kohtuullinen (48 %)						
urokset	3 kohtuullinen	79 %	61	18	21	0	0	0
nartut	1 pieni	51 %	42	9	48	0	1	0
Puolustushalu	3 kohtuullinen hillitty	2 suuri hillitty, 3 kohtuullinen hillitty (62 %)						
urokset		75 %	57	18	25	0	0	0
nartut		66 %	53	13	19	12	0	3
Taistelutahto	3 suuri	3 suuri tai 1 erittäin suuri (38 %)						
urokset	3 suuri	68 %	58	25	10	7	0	0
nartut	2 kohtuullinen	43 %	32	40	11	12	5	0
Hermorakenne	1 suhteellisen rauhallinen	1 suhteellisen rauhallinen, 2 rauhallinen ja varma (79 %)						
urokset		97 %	0	11	86	3	0	0
nartut		93 %	0	7	86	7	0	0

Osa-alue	Yleisin arvosana	Tavoitearvosana	3	2	1	-1	-2	-3
Temperamentti	3 vilkas	3 vilkas, 1 erittäin vilkas (48 %)						
urokset		91 %	49	4	42	5	0	0
nartut		84 %	50	12	34	4	0	0
Kovuus	1 hieman pehmeä	3 kohtuullisen kova tai 1 hieman pehmeä (66 %)						
urokset		88 %	21	0	67	0	12	0
nartut		89 %	22	0	67	0	11	0
Luoksepäästävyys	3 hyvántahtoinen luoksepäästävä avoin	3 hyvántahtoinen luoksepäästävä avoin, 2 luoksepäästävä hieman pidättyväinen (55 %)						
urokset		97 %	58	39	0	2	1	0
nartut		93 %	66	27	0	7	0	0
Laukauspelottomuus	1 laukausvarma	1 laukausvarma, 2 laukauskokematon, 3 paukkuärtyisiä						
urokset		92 %	5	12	76	7	0	-
nartut		95 %	3	27	64	5	1	-

Taulukko 23. Tervuerenin v. 1994–2002 rekisteröityjen urosten ja narttujen tavoitearvosanojen ja luonnetestiarvosanojen %-osuus. Suluissa jalostuksen tavoiteohjelman 1994 tavoitearvosanojen %-osuus.

Osa-alue	Yleisin arvosana	Tavoitearvosana	3	2	1	-1	-2	-3
Toimintakyky	1 kohtuullinen	2 suuri, 3 erittäin suuri (10 %)						
urokset		17 %	0	17	58	23	2	0
nartut		14 %	0	14	66	20	0	0
Terävyys	1 pieni	2 suuri, 3 kohtuullinen (45 %)						
urokset		38 %	33	5	61	0	0	0
nartut		32 %	28	4	68	0	0	0
Puolustushalu	3 kohtuullinen hillitty	2 suuri hillitty, 3 kohtuullinen hillitty (47 %)						
urokset	3 kohtuullinen	53 %	44	9	35	11	0	1
nartut	1 pieni	45 %	38	7	44	11	0	0
Taistelutahto	2 kohtuullinen	3 suuri tai 1 erittäin suuri (21 %)						
urokset		41 %	39	45	2	14	1	0
nartut		27 %	24	52	3	18	3	0
Hermorakenne	1 suhteellisen rauhallinen	1 suhteellisen rauhallinen, 2 rauhallinen ja varma (82 %)						
urokset		95 %	0	12	83	5	0	0
nartut		97 %	0	12	85	3	0	0
Temperamentti	3 vilkas	3 vilkas, 1 erittäin vilkas (71 %)						
urokset		86 %	59	12	27	2	0	0
nartut		82 %	57	15	25	3	0	0

Osa-alue	Yleisin arvosana	Tavoitearvosana	3	2	1	-1	-2	-3
Kovuus urokset nartut	1 hieman pehmeä	3 kohtuullisen kova tai 1 hieman pehmeä (71 %) 85 % 86 %	15	0	70	0	15	0
			12	0	74	0	13	1
Luoksepäästävyys urokset nartut	3 hyväntahtoinen luoksepäästävä avoin	3 hyväntahtoinen luoksepäästävä avoin, 2 luoksepäästävä hieman pidättyväinen (80 %) 99 % 98 %	77	22	0	1	0	0
			70	28	0	2	0	0
Laukauspelottomuus urokset nartut	1 laukausvarma	1 laukausvarma, 2 laukauskokematon, 3 paukkuärtyisiä 95 % 94 %	1	21	73	5	0	-
			0	28	67	6	0	-

Taulukko 24. Tavoitetaulukko, luonnetestin jalostustavoitteet ja -suositukset osa-alueittain kaikille muunnoksille

Osa-alue	Tavoite	Suositus
Toimintakyky	lisätään tavoitearvosanojen osuutta	* molemmat vanhemmat vähintään +1 kohtuullinen * toisella vanhemmista -1 pieni toisella 2 suuri * ei käytetä jalostukseen koiria -2 riittämätön ja -3 toimintakyvyn * ensisijainen jalostuksen kohde
Terävyys	lisätään tavoitearvosanojen osuutta	* molemmat vanhemmat +1 pieni, +2 suuri tai +3 kohtuullinen eli ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua * ei ensisijainen jalostuksen kohde
Puolustushalu	lisätään tavoitearvosanojen osuutta	* molemmat vanhemmat +1 pieni, +2 suuri, +3 kohtuullinen * toisella -1 haluton, -2 erittäin suuri tai -3 hillitsemätön toinen +3 kohtuullinen * ei ensisijainen jalostuksen kohde
Taistelutahto	lisätään tavoitearvosanojen osuutta	* molemmat vanhemmat +3 suuri * toisella -1 pieni tai +2 kohtuullinen toinen +3 suuri tai +1 erittäin suuri * ei käytetä jalostukseen koiria -2 riittämätön tai -3 haluton * tärkeä jalostuksen kohde
Hermorakenne	säilytetään tavoitearvosanojen osuus	* molemmat vanhemmat vähintään +1 hieman rauhaton * ei käytetä jalostukseen -1 vähän hermostunut, -2 hermostunut tai -3 erittäin hermostunut * jalostuksella säilytettävä
Temperamentti	säilytetään tavoitearvosanojen osuus	* toinen tai molemmat vanhemmista +3 vilkas * jalostuksella säilytettävä
Kovuus	lisätään tavoitearvosanojen osuutta	* molemmat vanhemmat vähintään +1 hieman pehmeä tai +3 kohtuullisen kova * toisella -2 pehmeä toinen +3 kohtuullisen kova * ei käytetä jalostukseen -3 erittäin pehmeä * tärkeä jalostuksen kohde
Luoksepäästävyys	säilytetään tavoitearvosanojen osuus	* toinen vanhemmista +3 avoin * jalostuksella säilytettävä
Laukauspelottomuus	lisätään arvosanan laukausvarma osuutta	* toinen vanhemmista laukausvarma * ei käytetä jalostukseen - laukausaltis tai - laukausarka * tärkeä jalostuksen kohde
Kokonaispistemäärä	lisätään SBPKY ry:n jalostusvaatimukset täyttävien osuutta (75 pistettä tai yli)	* yhdistelmän vanhemmat valitaan osa-alueiden suositusten mukaisesti * ei käytetä jalostukseen koiraa, jolla kokonaispistemäärä on alle 75 pistettä * ei ensisijainen jalostuksen kohde
Testattavien koirien osuus rekisteröinneistä	lisätään osuutta 30 %:iin rekisteröinneistä	* jokaisesta pentueesta testataan vähintään 30 % koirista * yhteensä vuosittain noin 120 koiraa

4.2.2. Rodunomainen luonnetesti (ROLT)

Rodunomaisen luonteen testin tavoitteena on selvittää koiran luonteenpiirteiden vastaavuutta belgianpaimenkoiran rotumääritelmässä kuvattuun luonteeseen. Lisäksi testin avulla yhdistyksemme ja kasvattajat saavat arvokasta lisätietoa jalostussuunnittelua varten. Tulosten käyttökelpoisuus ja arvo jalostuksen apuna kasvaa, kun mahdollisimman suuri osa rekisteröidyistä koirista testataan ja tuloksia on käytettävissä usean sukupolven ajalta. Testin läpäisseet koirat täyttävät yhdistyksen jalostusvaatimukset luonteen osalta. Yhtenä testin keskeisenä tavoitteena on pyrkiä kohottamaan rotumääritelmässä korostettujen luonteenpiirteiden arvostusta kasvattajiemme ja jäsentemme keskuudessa. Tähän pyritään mm. järjestämällä testejä yhdistyksemme muiden tapahtumien yhteydessä, jolloin jäsenemme voivat vertailla eri koirien käyttäytymistä, sekä julkaisemalla tulevat testit ja testitulokset jäsenistölle. Rodunomainen luonnetesti ei pyri korvaamaan SKL:n luonnetestin tai palveluskoirakoikeiden kautta saatavia tietoja vaan täydentämään niitä.

Taulukko 25. Rodunomaisen luonnetestin testitulokset vuosilta 1994–2003.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Rekisteröinnit	735	653	509	544	527	548	426	392	510	398
Testatut	73	67	49	42	62	43	21	12	24	14
Hylätty	29	17	11	16	19	20	5	1	8	3
Riittävä	21	23	18	13	17	13	5	4	6	0
Hyvä	18	20	17	10	15	8	9	5	7	10
Erinomainen	5	7	3	3	11	2	2	2	3	1
Hyv. %	60,3 %	74,6 %	77,6 %	61,9 %	69,4 %	53,5 %	76,2 %	91,7 %	66,7 %	78,6 %
Hyl. %	39,7 %	25,4 %	22,4 %	38,1 %	30,6 %	46,5 %	23,8 %	8,3 %	33,3 %	21,4 %
Testaus %	9,9 %	10,3 %	9,6 %	7,7 %	11,8 %	7,8 %	4,9 %	3,1 %	4,7 %	3,5 %

Testikäynnit ovat selvästi vähentyneet 2000-luvulla. Vuosittaiset testimäärät ovat niin pieniä, ettei niiden perusteella pysty luotettavasti näkemään tulosten kehittymistä koko populaatiota ajatellen. Testien arvostelulinja on säilynyt erittäin hyvin samanalaisena koko testin historian ajan, joten sinällään yksittäisten koirien tulokset ovat vertailukelpoisia keskenään. Taulukossa testissä keskeytetty koira käsitellään hylättynä.

4.2.3. Palveluskoirakoikeet

Palveluskoirakoikeita pidetään belgianpaimenkoiran rodunomaisena koemuotona. Hyvin tärkeä tavoite on tulevaisuudessa ylläpitää ja parantaa rodun soveltuvuutta palveluskoirakoikeisiin.

Tavoite: vähintään 20 % rekisteröidyistä koirista saavuttaisi avoimen luokan koulutustunnuksen nykyisen 7.2 % sijaan.

Vuosina 1993–2003 rodullamme oli koekäyntejä 8 342 kpl; tässä luvussa ovat mukana BH- eli käyttäytymiskoekäynnit. Näistä koekäynneistä on hyväksytty tulos saatu keskimäärin noin 46 %:ssa koekäynneistä. Koekäyntien kokonaismäärä on hieman laskussa, samoin kaikkien muiden muunnoksiin, paitsi malinoisin koekäyntien määrä, joka on tasaisesti kasvussa. Lajeittain koekäyntimäärillä mitattuna ovat kasvussa suojelulajit ja erikoisjälki. Samalla tasolla pysyttelevät etsintä-, jälki- ja käyttäytymiskoet. Laskussa ovat viesti- ja hakukoe. SBPKY ry:n jalostusvaatimuksen täyttävän tuloksen eli avoimen luokan koulutustunnuksen on saanut 388 koira, mi-

kä on 7.2 % rekisteröinneistä. Koiria, joiden korkein koulutustunnus on saatu avoimesta luokasta, on 262 kpl, ja kaikkiaan ne ovat saaneet 777 koulutustunnusta eli 3.00 koulutustunnusta/koira. Voittajaluokan koulutustunnuksia koirat ovat saaneet 1 955 kpl. Ne jakaantuvat 315 koiralle eli 6.20 koulutustunnusta/koira. Taulukossa 26. koulutustunnusosan luvut ovat rekisteröintivuositain ja siinä on huomioitu vain yksi koulutustunnus/koira kummassakin luokassa eli voittajaluokan koulutustunnuksen saanut koira on mukana myös avoimen luokan koulutustunnus -sarakeessa.

Taulukko 26. Palveluskoirakokeiden tulokset 1994–2003.
Koiran koekäynnit ja tulokset on merkitty sen rekisteröintivuoden kohdalle.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Yht.
Rekisteröinnit											
groenendael	224	214	146	149	175	165	112	123	152	102	1562
laekenois	10	12	5	14	7	9	0	14	11	7	89
malinois	56	54	60	104	77	94	104	92	111	108	860
tervueren	445	373	298	276	268	280	219	168	238	182	2747
Koekäynnit											
groenendael	332	329	303	251	238	232	167	157	149	189	2347
laekenois	13	14	2	0	8	10	2	3	2	0	54
malinois	80	79	97	120	175	217	235	257	244	257	1761
tervueren	383	468	487	540	496	420	362	345	371	308	4180
yhteensä	808	890	889	911	917	879	766	762	766	754	8342
kt/hyväksytyjä	314	319	396	394	438	405	349	372	480	389	3856
kt/hyväksymis %	39	36	45	43	48	46	46	49	63	52	46
vähintään AVO kt saavuttaneet koirat											
groenendael	20	19	11	11	7	12	5	2	3		90
laekenois	0		0	1	0	0	0	0	0		1
malinois	10	13	14	25	24	8	15	4	3		116
tervueren	45	23	21	24	23	23	14	5	3		181
Avo kt % rekisteröinneistä											
groenendael	9	9	8	7	4	7	4	2	2		6
laekenois	0	0	0	7	0	0	0	0	0		1
malinois	18	24	23	24	31	9	14	4	3		13
tervueren	10	6	7	9	9	8	6	3	1		7
VOI kt saavuttaneet koirat											
groenendael	4	7	4	4	5	5	1	0	0		30
laekenois	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0
malinois	5	10	8	18	18	4	11	1	2		77
tervueren	27	13	11	11	12	17	4	2	0		97
VOI kt % rekisteröinneistä											
groenendael	2	3	3	3	3	3	1	0	0		2
laekenois	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0
malinois	9	19	13	17	23	4	11	1	2		9
tervueren	6	3	4	4	4	6	2	1	0		4

4.2.4. Tottelevaisuus- ja agilitykokeet

Agilityn harrastajakunta on kasvanut runsaasti viimeisen 10 vuoden aikana, ja belgianpaimenkoira soveltuu rakenteeltaan erittäin hyvin myös agilityyn. Viimeisten viiden vuoden aikana agilitystä on muodostunut varsin suosittu laji rodun harrastajien parissa ja yksittäisten koirakoiden vuosittaiset kilpailumäärät ovat suuria.

Belgianpaimenkoira soveltuu erittäin hyvin myös tottelevaisuuskokeisiin. Lajin suosio on kuitenkin ollut laskussa rodun harrastajien keskuudessa jo vuosia.

Tilastoista voidaan todeta, että malinois-muunnos on suuntautunut selvästi enemmän palveluskoirakokeisiin kuin agilityyn tai teroon. Vastaavasti groenendael-muunnoksella koekäynnit agilityssä ovat kasvaneet ja toisaalta laskeneet to-kossa.

Tervueren-muunnoksessa agilityn koekäynnit ovat kaksinkertaistuneet viimeisen kymmenen vuoden aikana ja vasta viimeisten 4 vuoden aikana toko-koekäynnit ovat kääntyneet laskuun.

Taulukko 27. Koekäynnit agility- ja toko-kokeista vuosilta 1994–2003.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Yht.
Rekisteröinnit											
groenendael	227	214	146	152	175	165	103	123	152	102	1559
laekenois	10	12	5	14	7	9	0	14	11	7	89
malinois	56	54	60	104	77	94	104	87	109	107	852
tervueren	442	373	298	274	268	280	219	168	238	182	2742
Koekäynnit											
Agility											
groenendael	264	423	536	684	776	1006	1089	1201	1204	1266	8449
laekenois	7	6	23	15	28	40	17	36	21	37	230
malinois	36	78	89	144	166	211	312	348	394	475	2253
tervueren	514	734	1065	1318	1321	1429	1480	1562	1501	1238	12162
Yhteensä	821	1241	1713	2161	2291	2686	2898	3147	3120	3016	23094
Koekäynnit											
TOKO											
groenendael	401	351	432	300	308	242	233	210	166	162	2805
laekenois	8	1	8	11	18	6	9	0	2	7	70
malinois	23	39	74	68	70	80	63	92	64	88	661
tervueren	331	470	510	418	430	426	344	330	237	218	3714
Yhteensä	763	861	1024	797	826	754	649	632	469	475	7250

© Sari Eskelinen

4.2.5. Muut koelajit (VEPE, Raunio yms.)

Vesipelastuskoe:

Uutena koemuotona on vesipelastuskoe, jossa valionarvon ovat saavuttaneet 1 tervueren ja 1 groenendael.

Lajissa kokeissa käyneitä koiria on noin 20 kpl. Koemuoto ei ole vielä saavuttanut suurta suosiota belgianpaimenkoirien omistajien parissa, koska koemuoto ei ole rodunomainen koe. Belgianpaimenkoira tuntuu sopivan tähänkin lajiin erinomaisesti.

Pelastuskoirakokeet:

Belgianpaimenkoira monipuolisena harrastus- ja työkoirana soveltuu myös pelastuskoiratoimintaan.

Pelastuskoirilla suoritetaan vähän kokeita, koska harrastajakunta keskittyy käytännön pelastustoimintaan ja koska laji ei ole kilpailulaji, lukuun ottamatta IPOR-koetta. IPOR-kokeisiin osallistuneet belgianpaimenkoirat ovat menestyneet hyvin.

4.2.6. Rotumme työ- ja virkakäytössä

Suomen viranomaisilla on ollut käytössä sekä puhdasrotuisia pääosin käyttölinjaisia belgianpaimenkoiria että nk. x-malinoiseja. X-malinois on joko puhdasrotuinen rekisteröimätön malinois tai sekarotuinen erityisesti työkäyttöön tarkoitettu koiraa, jossa on pääosin belgianpaimenkoira malinoisia ja loput koiran käyttötarkoituksesta riippuen esim. hollanninpaimenkoiraa, saksanpaimenkoiraa, tanskandoggia tms.

Poliisikoiralaitoksen belgianpaimenkoirat

Ensimmäiset kaksi poliisikoiralaitokselle hankittua malinoisia olivat sekarotuisia x-malinoiseja. Ensimmäinen x-malinois Barrie hankittiin poliisikoiralaitokselle aikuisena Hollannista. Koiraa on syntynyt 1991 ja se työskenteli eläkeikänsä asti ja elee vieläkin terveenä. Seuraava x-malinois Richy tuotiin pentuna Hollannista vuonna 1992. Se puhdisti yhdessä Barrien

kanssa palkintopöydän monena vuonna poliisikoirien SM-kiisoissa, erityisalueenaan suojele.

Ensimmäinen puhdasrotuinen rekisteröity malinois-poliisikoiraa Suomessa on ollut Pois Kottoo Clip FIN24988/98. Koiraa on edelleen täydessä työkunnossa ja kunnostautunut monipuolisesti myös kilpailupuolella. Se on KVA jäljellä ja menestynyt poliisikoirien omista mestaruuskilpailuissa mm. voittamalla yleismestaruuden vuonna 2004. Vuonna 1998 poliisikoiralaitos toi Saksasta kaksi pentueveljestä Apollo vom Roten Milanin FIN2939/01 ja Aly vom Roten Milanin FIN29240/01, jotka omalta osaltaan ovat lisänneet positiivista suhtautumista malinoisia kohtaan poliisikoiranhajajien mielissä. Apollolle on syntynyt yksi pentue, josta neljä koiraa työskentelee poliisikoirina.

Näiden muutaman ensimmäisen belgianpaimenkoiran lisäksi on malinoiseja hankittu joka vuosi muutamia. Vuonna 2004 niitä ostettiin ennätyselliset 12 kpl, joista osa on Hollannista ja Saksasta aikuisena tuotettuja x-malinoiseja. Suurin osa poliisikoiralaitoksen omistamista malinoiseista on kasvatettu Suomessa, mutta koiria on tuotu myös Hollannista, Belgiasta, Saksasta, Ruotsista, Norjasta ja Latviasta. Tällä hetkellä poliisikoiralaitoksen omistuksessa on 36 puhdasrotuista malinoisia, 8 x-malinoisia ja yksi malinois-vanhemmista syntynyt tervueren. Tässä luvussa ovat mukana sekä virkakoirat että kasvavat nuoret koirat.

Pääosin malinoisit työskentelevät normaaleina partiokoirina. Tällöin ne saavat laajan ja monipuolisen koulutuksen jäljestyksessä, henkilö- ja esine-etsinnässä, suojelussa ja hallittavuudessa. Tämän lisäksi partiokoirat erikoistuvat vielä huumeiden, räjähteiden tai ruumiiden etsintään (kombikoirat). Erikoiskoulutuksen saaneista neljästä Suomen ID- eli tunnistuskoirista kaksi on belgianpaimenkoira malinois-narttua ja yksi Hollannista tuotu x-malinois.

Saksanpaimenkoira on yleisin poliisikoirana käytetty rotu myös Suomessa. Käyttölinjaisesta malinoisista on tullut varteenotettava vaihtoehto hankittaessa poliisikoiria. Koirien saatavuus on käyttökelpoisiin saksanpaimenkoiriin verrattuna hyvää luokkaa. Pentuja olisi tarjolla enemmän kuin koirille löytyy sopivia ohjaajia. Saksanpaimenkoira tunnetaan poliisikoiralaitoksella läpikotaisin, mutta malinois tuo uutena rotuna tuosta vastaan yllättäviä asioita. Jo pentuina rotu eroavat toisistaan melkoisesti. Kun saksanpaimenkoiriin totunut testaaja miettii malinoisin sovelutusta poliisikoiraksi, eniten pohdintaa aiheuttavat pennun heikkyys ja reagoiminen herkästi asioihin. Eletään mielenkiintoisia aikoja, sillä muutaman viime vuoden aikana Suomesta on hankittu tarkkaan valittuja pentuja hyvistä pentueista ja lähiaikoina tulosten pitäisi alkaa näkyä.

Aikuisia koiria valittaessa käytetään kriteereinä samoja asioita kuin minkä tahansa rotuisesta koirasta arvioitaessa. Koiran toiminta- ja keskittymiskyvyn tulee olla korkeaa luokkaa. Koiran tulee kyetä käyttämään nenäänsä erittäin vaikeissakin olosuhteissa. Viettirakenteeltaan koiran tulee olla tasapainoinen ja hermorakenteen tulee olla erittäin hyvä. Näitä samoja tärkeitä ominaisuuksia yritetään todeta jo pennuista erilaisin testeillä ja tarkkailemalla pentuja pentulaatikossa ja viemällä pentuja vieraseen ympäristöön.

Poliisikoiralaitoksen belgianpaimenkoirat ovat olleet pääsääntöisesti erittäin terveitä. Se onkin yksi suuri positiivinen asia. Eläkeikänsä ei ole vielä ehtinyt montaa koiraa, mutta suurilta ongelmilta on säästytt.

Puolustusvoimien belgianpaimenkoirat

Ensimmäiset x-malinoisit tuotiin Puolustusvoimille vuonna 1990 Hollannista. Määrä on vaihdellut ja vaihtelee vuosittain tarpeen ja tarjonnan mukaan. Tällä hetkellä Puolustusvoimilla on käytössä kaksi x-malinoisia, 2 tervuerenia ja 13 malinoisia.

Belgianpaimenkoirat toimivat sotilaspoliisitehtävissä valvontakoirina. Osa on koulutettu myös erikoisetsintä-koiriksi joko AES- (ase- ja räjähdetsintäkoirat) tai huumekoiriksi kuten poliisin kombikoirat eli samalle koiralle on koulutettu sekä valvonta että etsintä.

Suurin syy belgianpaimenkoiran hankintaan on ohjaajien oma halukkuus belgianpaimenkoiran hankkimiseksi. Päätökseen vaikuttaa myös terveen ja hyvän koiramateriaalin saatavuus. Pennun valinnassa vaikuttavat eniten vanhempien ja sukulinjan aikaisemmat jälkeläisnäytöt käyttöominaisuuksien suhteen.

Nuoren aikuisen koiran kohdalla päätökseen vaikuttavat pääsääntöisesti kyseisen yksilön omat ominaisuudet. Päätös tehdään koiran terveyden ja luonneominaisuuksien perusteella. Koira röntgenkuvataan (lonkat, kyynäpääät ja selkäranka) ja sille tehdään soveltuvuudesta ennen ostopäätöstä.

Belgianpaimenkoira malinois säilyy varmasti tulevaisuudessaakin yhtenä vaihtoehtona, kun Puolustusvoimille hankitaan käyttökoiria.

Rajavartioloituksen belgianpaimenkoirat

Ensimmäinen belgianpaimenkoira, tervueren, hankittiin Rajavartioloitukselle vuonna 1997. Yhteensä Rajavartioloitukselle on hankittu seitsemän belgianpaimenkoiraa, joista kuusi pentuina ja yksi aikuisena (viisi malinoisia ja kaksi tervuere-

nia). Näistä seitsemästä koirasta kaksi malinoisia on jouduttu poistamaan, toinen terveyden (selkä) ja toinen käyttöominaisuuksien vuoksi.

Tällä hetkellä Rajavartioloituksella työskentelee 1 tervueren ja 4 malinoisia. Yksi rajanylityspaikalla työskentelevä malinois tullaan poistamaan käytöstä tänä keväänä (2005). Syynä on osin terveys (selkä), osin käyttöominaisuudet. Kaikki jäljelle jäävät neljä belgianpaimenkoiraa työskentelevät jälkikoirina.

Rajakoiran tärkein tehtävä on jäljen ylösottaminen ja jäljen ajaminen maastossa. Koiran täytyy kyetä etsimään jälkeä n. 10 km:n matkalta maastorajalta ja tarvittaessa ajamaan n. 12–24 h vanhaa jälkeä 4–5 km. Näissä tehtävissä palvelee kaksi malinoisia. Osalle koirista annetaan myös suojelukoulutusta, ja myös yksi malinois on kuullut tähän ryhmään. Rajakoira voi työskennellä myös rajanylityspaikoilla etsien kätkeytyneitä ihmisiä ja huumeita ajoneuvoista; yksi malinois on tehnyt tätä työtä.

Pennut hankitaan rajalle sellaisista pentueista, joiden vanhemmilla ja myös laajemmin suvussa on näyttöä käyttöominaisuuksista. Aikuisena hankittujen koirien sukutaululla ei ole merkitystä, vaan koirat testataan yksilöinä. Näin on menetelty myös rajalle hankittujen belgianpaimenkoirien suhteen.

Näillä näkymin belgianpaimenkoirien määrä pysyy jalla samansuuruisena (3–6 kpl), koska uusia halukkaita ohjaajia niille ei tällä hetkellä ole.

© Hannele Tahvola

4.3. Terveys

Rotujärjestö on koonnut jalostuksen tavoiteohjelman sisältämistä sairauksista suositustaulukot lukuun 6.3. Rotujärjestön strategia. Taulukoista puuttuvien sairauksien osalta pyydämme ottamaan yhteyttä jalostustoimikuntaan sairauden ilmenyttyä ja ennen koiran jalostuskäyttöä. Taulukoissa on käsitelty koirien tuloksia pääosin rekisteröintivuosien mukaan muuttamalla taulukkoa lukuun ottamatta.

4.3.1. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

a) Lonkkaniveldysplasian esiintymistiheys ja sen kehitys

TAVOITE:

Kaikkien yli 12 kk:n ikäisten koirien lonkkakuvat virallisiksi ja ennen virallista lonkkakuvausikää otetut ns. välikuvaustulokset yhdistyksen tietoon, jos ovat huomommat kuin A tai B. Lisätä lonkkakuvattujen koirien osuutta nykyisestä 43 %:sta 50 %:iin rekisteröinneistä. Saavuttaa groenendael-, tervueren- ja malinois-muunnoksilla lonkkavian esiintymistiheys alle 10 % ja laekenoisilla alle 20 % lonkkakuvatuista koirista.

Lonkkanivelen dysplasian on todettu olevan polygeenisesti periytyvä sairaus. Myös ympäristötekijät ja ruokinta vaikuttavat lonkkanivelen kehitykseen. Lonkkanivelen dysplasia, tutummin lonkkavika, aiheuttaa nuorilla koirilla lonkkanivelen subluksaatiota ja luksaatiota (nivelen osittainen tai täydellinen sijoiltaan meno) ja vanhemmilla koirilla nivelrikkoa.

Lonkkanivelten röntgentutkimuksessa tulee kiinnittää huomiota myös selkärangan viimeisen lantionikaman ja ristiluun liitoskohtaan. Tässä kohdassa tavataan välimuotoista nikamaa (sakralisaatiota), jonka seurauksena lantion asento on vino selkärankaan nähden. Epänormaali nikamarakenne aiheuttaa erasteisia hermopinneliloja ja nivelrikkomuutoksia selkärankaan. Myös tämä kehityshäiriö on periytyvä rakennevikä, jonka periytymistapaa ei tarkasti tunneta. Suosittelemme lonkkatutkimuksen yhteydessä myös lannerangan alueen röntgenkuvausta.

Belgianpaimenkoiralla on hyvä lonkkavikatilanne muihin rotuihin verrattuna. Välillä pennuilla kuitenkin vähidään varsin ulkomaista ja kotimaista populaatiota yhdistettäessä varsin heikotasoisia lonkkia. Tämä kertoo vastustusohjelman ongelmasta; polygeenisesti periytyvää sairautta pois jalostettaessa voidaan eri maissa jalostaa lonkkavian eri syntymekanismeihin vaikuttavia geneejiä pois ja saavuttaa näin eri maiden populaatioissa alhainen vian esiintyvyyys.

PEVISA-määräykset ovat lonkkakuvaustuloksen osalta belgianpaimenkoirilla seuraavat:

Pentueen molempien vanhempien tulee olla virallisesti lonkkakuvattuja. Lonkkaniveldysplasian osalta noudatetaan raja-arvoa B ja raja-arvon alittavien koirien pentuja ei rekisteröidä. SKL:n virallisen lausunnon tulee olla voimassa astutushetkellä.

Vuosina 1994–2003 on rekisteröity yhteensä 5 258 belgianpaimenkoiraa. Niistä on lonkkakuvattu 2 261 yksilöä eli 43.0 % rekisteröidyistä belgianpaimenkoirista. Useamman kerran lonkkakuvattuja on ollut 60 yksilöä eli 2.7 % lonkkakuvatuista koirista ja uusintalausuntoja on annettu 72 kpl eli 3.1 % lonkkalausunnoista. Näistä uusintalausunnoista parempana palautui noin 30 %, samana noin 50 % ja noin 10 % sai ensimmäisen hyväksytyt lonkkalausunnon. Kaikilla muunnoksilla A-lonkkaisten osuus on laskenut ja B-lonkkaisten kasvanut vuosiin 1989–1993 verrattuna. Malinoisilla ja tervuerenilla ovat kasvaneet myös C- ja D-lonkkaisten osuudet. Laekenoisilla esiintyy muista muunnoksista poiketen enemmän lonkkavikaa, mutta lonkkavikaa suurempi ongelma on muunnoksen pieni populaatiokoko, jonka laajentamisen tulee ensisijaisesti ohjata jalostusvalintojamme. Vuodesta 1995 alkaen käytössämme ovat olleet PEVISA-määräykset, joiden oletettiin säilyttävän rodun hyvän lonkkatilanteen tai jopa parantavan sitä hieman. Näin ei kuitenkaan ole käynyt. Pelkkä tiedon keuru ei yksin ratkaise ongelmaa, vaan yhdistelmiä suunniteltua tulisi nykyistä enemmän huomioida ei vain tulevan yhdistelmän vanhempien omia tuloksia vaan myös niiden sisarusten ja vanhempien tuloksia. Koiran elämänlaatuun vaikuttavan lonkkavian jalostaminen pois kannasta on työlästä, joten populaatioissa on edelleen yksittäisiä D- ja E-lonkkaisia yksilöitä. Näiden osuus kokonaisuudessa ei ole merkittävä, mutta pyrkimyksenä tulisi olla terveempi kanta kokonaisuudessaan. Suosittelemme B-lonkkaisten yhdistämistä ainoastaan A-lonkkaiseen koiraan. B-B-yhdistelmissä korostuu koirien sisarusten ja jälkeläisten lonkkatulosten merkitys paritus-kumppania valitessa.

Jalostusvalintoja tehtäessä apuna voidaan käyttää myös koiran jälkeläisten lonkkalausuntojen keskiarvoa, jota verrataan koko muunnoksen keskiarvoon (kts LIITE 7.). Jos koiran jälkeläiset ovat selvästi keskitasoa huonompia, ei koiran jalostuskäyttöä tule jatkaa. Lonkkalausuntojen keskiarvoa laskettaessa on jokaiselta koiralta huomioitu vain sen paras lonkkalausunto ja siitä sekä vasemman että oikean lonkan tulokset ja näin saatu koirakohtainen keskiarvo. Lonkkaniveldysplasian asteet on pisteytetty seuraavasti: A = 4, B = 3, C = 2, D = 1 ja E = 0 eli koiran lonkkalausunnon ollessa A/A ovat sen pisteet 4 ja lausunnon ollessa A/B pisteet ovat 3.5, B/B on 3 jne. Näin laskettuna kaikkien muunnosten lonkkalausuntojen keskiarvo on 3.54 joka vastaa A/B lausuntoa. Muunnoksittain keskiarvot ovat seuraavat: 3.66 groenendael, 3.19 laekenois, 3.58 malinois ja 3.46 tervueren. Tuloksia verrattaessa on muistettava se, että laekenoisilla yhden virallisen yksilön vaikutus keskiarvoon on paljon suurempi kuin muilla muunnoksilla. Keskiarvon laskemisessa on huomioitu vielä vuoden 2003 lonkkalausunnot.

Groenendael:

Keskimääräinen lonkkavian esiintymistiheys on kohonnut 1.9 %-yksikköä vuosien 1989–1993 keskiarvosta 6.2 %:sta 8.1 %:iin. Muunnoksessa B- ja C-lausuntojen osuudet ovat kasvaneet ja A-, D- ja E-lausuntojen osuudet vähentyneet.

Taulukko 28. Groenendael-muunnoksen lonkkatutkimustulokset 1994–2003

	1989–1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Yhteensä
Rekisteröinnit (kpl)	997	224	214	146	149	175	165	112	123	152	102	156
Lonkkakuvatut (kpl)	465	112	107	76	94	95	93	57	44	25	1	682
Tutkittujen osuus rekisteröinneistä (%)	46.6 %	50.0 %	50.0 %	52.1 %	63.1 %	54.3 %	56.4 %	50.9 %	35.8 %	16.4 %	1.0 %	43.7 %
Uusintakuvatut koirat/lausunnot	5/5 (1.1%)	4/4	4/4	1/1	3/3	3/4	4/5	1/1	0	0	0	2.9 % / 3.1 %
A (kpl)	354 (76.1)	66	65	57	60	57	66	38	31	20	1	67.6 %
B (kpl)	81 (17.4)	31	27	16	25	24	14	16	9	4	0	24.3 %
C (kpl)	13 (2.8)	9	14	2	8	10	9	2	2	1	0	5.9 %
D (kpl)	11 (2.4)	5	1	0	0	4	2	1	2	0	0	2.2 %
E (kpl)	5 (1.1)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0 %
F (kpl)	1 (0.2)	1	0	1	1	0	2	0	0	0	0	0.7 %
Lonkkavikaisia (kpl)	29	11	11	2	6	11	9	2	4	1	0	55/57
Lonkkavikaisten osuus lonkkakuva- tuista koirista (%)	6.2 %	9.8 %	10.3 %	2.6 %	6.4 %	11.6 %	7.5 %	3.5 %	9.1 %	4.0 %	0.0 %	8.1 %

Tervueren:

Keskimääräinen lonkkavian esiintymistiheys on hieman kohonnut 0.9 %-yksikköä vuosien 1989–1993 10.9 %:sta 11.8 %:iin. Muunnoksessa B- ja D-lausuntojen osuudet ovat lisääntyneet ja A- ja E-lausuntojen osuudet vähentyneet.

Taulukko 29. Tervueren-muunnoksen lonkkatutkimustulokset 1994–2003.

	1989–1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Yhteensä
Rekisteröinnit (kpl)	1227	445	373	298	276	268	280	219	168	238	182	2747
Lonkkakuvatut (kpl)	587	228	156	132	125	137	155	109	91	36	2	1131
Tutkittujen osuus rekisteröidyistä (%)	47.8 %	51.2 %	41.8 %	44.3 %	45.3 %	51.1 %	55.4 %	49.8 %	54.2 %	15.1 %	1.1 %	41.2 %
Uusintakuvatut koirat/lausunnot	9/9 1.5%	4/9	6/7	3/3	2/2	4/4	7/8	2/2	5/5	0	0	2.9 % /3.4 %
A (kpl)	391 (66.6)	117	62	69	58	77	75	72	47	25	2	53.4 %
B (kpl)	131 (22.3)	77	63	44	55	44	54	25	26	6	0	34.5 %
C (kpl)	48 (8.2)	27	21	12	9	13	0	10	16	4	0	8.8 %
D (kpl)	11 (1.9)	6	10	6	3	3	6	1	2	1	0	3.4 %
E (kpl)	5 (0.9)	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0.1 %
F (kpl)	1 (0.1)	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0.2 %
Lonkkavikaisia (kpl)	64	33	31	19	12	16	26	11	18	5	0	138/171
Lonkkavikaisten osuus lonkkakuva- tuista koirista (%)	10.9 %	11.0 %	15.4 %	13.6 %	8.0 %	9.5 %	12.9 %	9.2 %	14.3 %	13.9 %	0.0 %	11.8 %

Malinois:

Keskimääräinen lonkkavian esiintymistiheys on laskenut 6.4 %-yksikköä vuosien 1989–1993 13.5 %:sta 7.1 %:iin. Muunnoksessa ovat lisääntyneet B- ja D-lausuntojen osuudet ja A- ja C-lausuntojen osuudet ovat vähentyneet.

Taulukko 30. Malinois-muunnoksen lonkkatutkimustulokset 1994–2003.

	1989–1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Yhteensä
Rekisteröinnit (kpl)	121	56	54	60	104	77	94	104	92	111	108	860
Lonkkakuvatut (kpl)	74	38	38	35	71	46	47	56	47	37	4	411
Tutkittujen osuus rekisteröinneistä (%)	61.1 %	67.9 %	70.4 %	58.3 %	68.3 %	59.7 %	50.0 %	53.8 %	51.1 %	33.3 %	3.7 %	47.8 %
Uusintakuvatut koirat/lausunnot	1/1 (1.4%)	1/1	1/1	0	2/3	0	1/3	0	0	0	0	1.2 % / 1.9 %
A (kpl)	47 (63.5)	17	28	14	38	27	25	40	32	22	2	59.6 %
B (kpl)	17 (23.0)	16	8	20	26	18	14	14	12	10	0	33.6 %
C (kpl)	10 (13.5)	4	2	1	5	1	6	1	2	3	0	4.9 %
D (kpl)	0 (0)	1	0	0	2	0	2	1	1	2	0	2.2 %
E (kpl)	0 (0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0 %
F (kpl)	0 (0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0 %
Lonkkavikaisia (kpl)	10	4	1	1	5	1	7	2	3	5	0	29/34
Lonkkavikaisten osuus lonkkakuvatuista koirista (%)	13.5 %	10.5 %	2.6 %	2.9 %	7.0 %	2.2 %	14.9 %	3.6 %	6.4 %	13.5 %	0.0 %	7.1 %

Laekenois:

Keskimääräinen lonkkavian esiintymistiheys on noussut 9.6 %-yksikköä vuosien 1989–1993 12.0 %:sta 21.6 %:iin. Muunnoksessa ovat lisääntyneet B- ja D-lausuntojen osuudet ja A- ja C-lausuntojen osuudet ovat vähentyneet.

Taulukko 31. Laekenois-muunnoksen lonkkatutkimustulokset 1994–2003.

	1989–1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Yhteensä
Rekisteröinnit (kpl)	50	10	12	5	14	7	9	0	14	11	7	89
Lonkkakuvatut (kpl)	25	9	4	4	9	1	6	–	3	3		37
Tutkittujen osuus rekisteröinneistä (%)	50	90.0 %	33.3 %	80.0 %	64.3 %	14.3 %	66.7 %	–	21.4 %	27.3 %		41.6 %
Uusintakuvatut koirat/lausunnot	0/0	1/1	0	1/1	0	0	0	–	0	0	0	5.1 % / 5.4 %
A (kpl)	14 (56.0)	2	0	2	1	0	2	–	0	0		18.9 %
B (kpl)	8 (32.0)	4	3	0	7	0	3	–	2	3		59.5 %
C (kpl)	3 (12.0)	2	0	2	1	1	1	–	1	0		18.9 %
D (kpl)	0 (0)	1	1	0	0	0	0	–	0	0		2.7 %
E (kpl)	0 (0)	0	0	0	0	0	0	–	0	0		0.0 %
F (kpl)	0 (0)	0	0	0	0	0	0	–	0	0		0.0 %
Lonkkavikaisia (kpl)	3	3	1	2	1	1	1	–	1	0		8/10
Lonkkavikaisten osuus lonkkakuvatuista koirista (%)	12.0 %	22.2 %	25.0 %	50.0 %	11.1 %	100.0 %	16.7 %	–	33.3 %	0.0 %		21.6

b) Silmätaudit ja niiden kehitys

Tavoite: lisätä silmäpeilattujen koirien osuutta nykyisestä 36 %:sta 50 %:iin rekisteröinneistä ja pyrkiä estämään PRA:n leviäminen Suomen belgianpaimenkoirakantaan pitämällä PEVISA-ohjelma voimassa silmäpeilauksen osalta. Pitää HC:n esiintymistiheys laskevana.

Belgianpaimenkoiria on silmäpeilattu vuosina 1994–2003 yhteensä 1 729 koiraa eli noin 36 % vuotuisista rekisteröinneistä. Silmätauteja on ilmennyt tutkituista koirista 3.1 %:lla, mitä voi pitää alhaisena lukuna. Sairauksista eniten esiintynyt harmaakaihi.

Perinnöllinen harmaakaihi eli HC (Hereditary Cataract)

Kaihiksi sanotaan mitä tahansa linssissä näkyvää harmautta tai samentumaa. Linssi on se osa silmää, joka kerää valoa, jolloin kuva voi muodostua verkkokalvolle. Kaihityypistä silmätautia esiintyy monilla roduilla ja myös sekarotuisilla. Kaihimuodostelmia voi muodostua tulehduksen, vamman tai aineenvaihdunnallisten syiden (esim. diabetes) yhteydessä. Lisäksi on olemassa perinnöllistä harmaakaihiä, jota kutsutaan myös nuoruuden kaihiksi (juveniilicatarakta). Harmaakaihi luokitellaan perinnölliseksi, kun se täyttää seuraavat tunnusmerkit: mykiön takakapselissa sijaitseva (postpolaarinen), molemminpuolinen ja etenevä samentuma. Harmaakaihi ei juuri koskaan ole belgianpaimenkoirilla sokeuttava vaan etenevyys on hidasta.

Perinnöllinen kaihi on belgianpaimenkoirien yleisin silmätauti ja sitä on havaittu maailmalaajuisesti. Suomessa tutkittujen belgianpaimenkoirien kaihin frekvenssi on 2.4 % (2003 loppuun mennessä). Perinnöllisen harmaakaihin vähentäminen kannasta on suhteellisen vaikeaa, sillä tarkkaa periytymistä ei tunneta. Siihen on viisainta suhtautua kuten autosomissa resessiivisesti periytyvään vikaan. Tällöin sairaan koiran vanhemmat ovat ns. varmoja kantajia, osa sisarusista niin kliinisesti kuin myös geneettisesti terveitä, osa kliinisesti terveitä sairauden kantajia ja osa kliinisesti sairaita. Ongelma ei olekaan kaihiin sairastuneet koirat, vaan kaikki ne populaatiossa olevat kantajakoirat, joita ei nykyisillä tutkimusmenetelmillä voida erottaa terveistä. Koska esiintymistiheys suomalaisessa kannassa on 2,4 %, tarkoittaa se sitä, että noin 26 % kaikista yksilöistä kantaa kaihiä aiheuttavaa geeniä perimässään. Jos kaihin esiintymistiheys saataisiin laskemaan esim. yhteen prosenttiin (1 %), olisi kantajayksilöitä vielä niinkin paljon kuin 18 %.

On olemassa ns. vanhuuden kaihiä, joka kehittyy kaikille koirille, jos ne elävät kyllin pitkään. Kysymyksessä on tila, jossa koiran silmän linssiin muodostuu valoa huonommin läpäiseviä, vaaleita alueita. Silmätauteihin perehtynyt eläinlääkäri osaa erottaa vanhuuden kaihin ja perinnöllisen kaihin toisistaan.

Belgianpaimenkoirilla kaihi kuuluu Kennelliiton PEVISA-ohjelman piiriin, eikä sairaita yksilöitä voida käyttää jalostukseen. Koiran sisarusia voidaan käyttää harkiten jalostukseen, sillä ainoastaan osa niistä on viikkantajia. Yhdistys suosittelee erityisesti näistä yhdistelmistä syntyneiden jälkeläisten silmäpeilaamista 2–3 vuoden iässä.

PEVISA-määräykset silmätautien osalta ovat seuraavat belgianpaimenkoirilla:

Molempien pentueen vanhempien tulee olla virallisesti silmätarkastettu. Silmätarkastuslausunto ei saa astutushetkellä olla 24 kk vanhempi. HC:tä sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä.

PRA (Progressiivinen retinan atrofia)

Etenevä verkkokalvon surkastuma eli progressiivinen retinan

atrofia (PRA) on monilla roduilla esiintyvä vähitellen sokeuttava silmätauti. Silmän pohjan verisuonitus surkastuu jättäen toimintaan vain tärkeimmät suonet, nekin huomattavasti pienentyneinä. Tämän prosessin seurauksena myös verkkokalvo ohentuu. Silmän valoa aistivat solut, sauvat ja tapit, rappeutuvat ja tuhoutuvat, minkä seurauksena koira sokeutuu yleensä 5–6 vuoden iässä. PRA:ta sairastavalle koiralle on tyyppillisiä suurentuneet pupillit ja voimistunut silmäpohjan heijaste.

PRA-tutkimus tehdään käyttäen oftalmoskooppia. Muutoksia voidaan nähdä eri roduilla eri iässä. Yleistynyt eli perifeerinen PRA kehittyy pikkuhiljaa näkökentän laidoilta keskelle. Lopulta näkösoluja on vain verkkokalvon keskellä, jolloin koiralla on ns. tunnelinäkö, jota voi verrata vaikka avaimen reiästä katselemiseen. Ensimmäisenä oireena on useimmiten koiran vaikeus nähdä hämärässä. Koira tulee vähitellen hämäräsokeaksi, kun sauvasolujen määrä vähenee. Oudoissa paikoissa se saattaa ikään kuin ”pelätä pimeää”, tutuissa kotiloissa hämäräsokeutta ei niinkään huomaa.

On todettu PRA:n periytyvän resessiivisen autosomaalisen geenin aiheuttamana eli sairaan koiran molemmat vanhemmat ovat sairauden kantajia. PRA on vakava silmätauti ja edellyttää populaatiossa merkittäviä jalostusrajoitteita, kuten lähisukulaiskoirien poistamista jalostuskäytöstä.

PRA:ta on havaittu Yhdysvalloissa ja Ruotsissa sekä Norjassa suomalaiskoirien lähisukulaisilla tervueren-, groenendael- ja malinois-muunnoksessa. Tällä hetkellä Suomen kannasta ei ole löytynyt vielä ainuttakaan PRA:ta sairastavaa yksilöä, mutta populaation tilaa tulee tarkkailla koko ajan.

PEVISA-määräykset silmätautien osalta ovat seuraavat belgianpaimenkoirilla:

Molempien pentueen vanhempien tulee olla virallisesti silmätarkastettu. Silmätarkastuslausunto ei saa astutushetkellä olla 24 kk vanhempi. PRA:ta sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä.

Groenendael:

Pieni lasku, 0.4 %-yksikköä, on havaittavissa muunnoksen perinnöllisen harmaakaihin esiintyvyydessä. Muunnoksella esiintyi 1990-luvun alkupuolella perinnöllistä harmaakaihia 1.8 %:lla tutkituista koirista, ja vuosina 1994–2002 rekisteröidyillä koirilla sitä on esiintynyt vain 1.4 %:a. Muita löydöksiä, jotka eivät estäneet antamasta koiralle lausuntoa "terve", ilmeni noin 11 %:ssa tutkituista koirista. Toivottavasti sama laskeva suunta silmäsairauksissa pystytään säilyttämään tulevaisuudessakin.

Taulukko 32. Groenendael-muunnoksen silmätutkimustilasto vuosilta 1994–2003.

	1987-1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	yht.	%-osuus
Rekisteröinnit	1278	224	214	146	149	175	165	112	123	152	1460	
Tutkitut	217	88	87	66	72	64	64	32	28	17	518	
Tutkittujen osuus %	16.7	37.5	40.2	44.3	48.3	36.6	38.8	28.6	22.8	11.2	35.5	
	213											
Terve	(98.2 %)	84	86	63	72	62	64	32	27	17	507	97.9 %
HC	4	3	1	2	0	1	0	0	0	0	7	1.4 %
PRA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0 %
muut	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	4	0.8 %
yhteensä	4	4	1	3	0	2	0	0	1	0	11	2.1 %
HC s-%	1.8	3.4	1.1	3.0	0.0	1.6	0.0	0.0	0.0	0.0	1.4	1.4 %
yhteensä s-%	1.8	4.5	1.1	4.5	0.0	3.2	0.0	0.0	3.7	0.0	2.1	

Tervueren:

Pieni lasku, 0.9 %-yksikköä, on havaittavissa muunnoksen perinnöllisen harmaakaihin esiintyvyydessä. Muunnoksella esiintyi 1990-luvun alkupuolella perinnöllistä harmaakaihia 4.7 %:lla tutkituista koirista, ja vuosina 1994–2002 rekisteröidyillä koirilla sitä on esiintynyt vain 3.8 %:lla. Muita löydöksiä, jotka eivät estäneet antamasta koiralle lausuntoa "terve", ilmeni noin 15 %:lla tutkituista koirista. Toivottavasti sama laskeva suunta silmäsairauksissa pystytään säilyttämään tulevaisuudessakin.

Taulukko 33. Tervueren-muunnoksen silmätutkimustilasto vuosilta 1994–2003.

	1987-1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	yht.	%-osuus
Rekisteröinnit	1469	445	373	298	276	268	280	219	168	238	2565	
Tutkitut	256	177	131	103	95	117	119	89	62	39	932	
Tutkittujen osuus %	17.4	39.8	35.1	34.6	34.4	43.7	42.5	40.6	36.9	16.4	36.3	
	241											
Terve	(94.1 %)	168	124	100	91	109	115	84	60	37	888	95.3 %
HC	12	8	5	2	4	7	4	4	1	0	35	3.8 %
PRA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0 %
muut	3	1	2	1	0	1	0	1	0	2	8	0.9 %
yhteensä	15	9	7	3	4	8	4	5	1	2	43	4.6 %
HC s-%	4.7	4.5	3.8	1.9	4.2	6.0	3.4	4.5	1.7	0.0	3.8	3.8 %
yhteensä s-%	5.9	5.1	5.3	2.9	4.2	6.8	3.4	5.6	3.3	5.1	4.6	

Malinois:

Muunnoksella 1990-luvun alkupuolella ilmennyt perinnöllistä harmaakaihia ei ole vuosina 1994–2002 rekisteröidyissä koirissa ilmennyt. Muita löydöksiä, jotka eivät estäneet antamasta koiralle lausuntoa "terve", ilmeni noin 8 %:lla tutkituista koirista. Toivottavasti hyvä tilanne silmänsairauksissa pystytään säilyttämään tulevaisuudessakin.

Taulukko 34. Malinois-muunnoksen silmätutkimustilasto vuosilta 1994–2003.

	1987-1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	yht.	%-osuus
Rekisteröinnit	132	56	54	60	104	77	94	104	92	111	752	
Tutkitut	42	31	31	28	48	39	24	22	16	13	252	
Tutkittujen osuus %	31.8	55.4	57.4	46.7	46.2	50.6	25.5	21.2	17.4	11.7	33.5	
Terve	40 (95.2 %)	31	31	28	48	38	24	22	16	13	251	99.6 %
HC	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0 %
PRA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0 %
muut	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0.4 %
yhteensä	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0.4 %
HC s-%	2.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0 %
yhteensä s-%	4.8	0.0	0.0	0.0	0.0	2.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4	

Laekenois:

Muunnoksella ei ole vielä todettu perinnöllisiä silmänsairauksia. Muita löydöksiä, jotka eivät estäneet antamasta koiralle lausuntoa "terve", ilmeni noin 15 %:lla tutkituista koirista. Toivottavasti hyvä tilanne silmänsairauksien osalta pystytään säilyttämään tulevaisuudessakin.

Taulukko 35. Laekenois-muunnoksen silmätutkimustilasto vuosilta 1994–2003.

	1987-1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	yht.	%-osuus
Rekisteröinnit	57	10	12	5	14	7	9	0	14	11	82	–
Tutkitut	13	7	4	3	5	1	4	0	2	1	27	–
Tutkittujen osuus %	22.8	70.0	33.3	60.0	35.7	14.3	44.4	–	14.3	9.1	32.9	–
Terve	13	7	4	3	5	1	4	–	2	1	27	100.0 %
HC	0	0	0	0	0	0	0	–	0	0	0	0.0 %
PRA	0	0	0	0	0	0	0	–	0	0	0	0.0 %
yht.	0	0	0	0	0	0	0	–	0	0	0	0.0 %
s-%	0	0	0	0	0	0	0	–	0	0	0	0.0 %

PEVISA-ohjelmaan HC:n ja PRA:n lisäksi on anottu RD ja pannus keratitiis. Lisätietoa näistä ja muista kuin PEVISA-ohjelmaan kuuluvista silmänsairauksista luvussa "4.3.6. Muut mainittavat silmänsairaudet".

4.3.2. Nivelten kasvuhäiriöt, tutkimukset ja kehitys

Yleisin nivelten kasvuhäiriö koiralla on **osteokondroosi** l. kasvuikäisen rustonsisäisen luutumisen häiriö. Osteokondroosia esiintyy olka-, kyynär-, polvi- ja kinnernivelessä. Osteokondroosia aiheuttavat useat eri tekijät joiden osuus on edelleen tutkimuksen kohteena. Perinnöllisyys, ympäristötekijät, ruokinnalliset tekijät ja nopea kasvu voivat yksin tai yhdessä aiheuttaa osteokondroosia. Osteokondroosi periytyy polygeenisesti.

Kyynärnivelen osteokondroosi tunnetaan myös nimellä **kyynärniveldysplasia** (voidaan käyttää lyhennettä KD).

Kyynärnivelen ongelmia aiheuttavat myös radiuksen ja ulnan kasvuhäiriöt ja kasvulinjojen liian aikainen sulkeutuminen.

Kyynärnivelen kasvuhäiriöiden on todettu invalidisoivan koiraa enemmän kuin lonkkanivelen kasvuhäiriöiden.

Kuvausmäärät ovat ilahduttavasti olleet kasvussa. Kaikkiaan vuosina 1994–2003 on tutkittu 1 502 belgianpaimenkoiraa eli 30.9 % saman aikavälin rekisteröinneistä. Tavoitteena on lisätä tutkittujen koirien määrää 50 %:iin rekisteröinneistä nykyisen 30.9 %:n sijaan. Rotujärjestö on päättänyt anoa kyynärnivelen kuvauspakkoa PEVISA-ohjelman lisäykseksi. Tulevaisuudessa kasvattajien ja jäsenistön olisi pohdittava mahdollisen kyynärnivelen raja-arvon asettamista rekisteröinnin ehdoksi.

Pentulistalla näkyy huolestuttavasti yhdistelmiä, joissa molemmilla vanhemmilla on 1/1-kyynäret. Kaikilla muunnoksilla tulisi poistaa 2–3-asteen koirat jalostuksesta eikä yhdistelmien kyynärnivelen yhteenlaskettu summa saisi ylittää 2. Kyynärnivelen terveys korostuu harrastus- ja työrodulla raskaassa rasituksessa olevilla yksilöillä.

Apuna jalostusvalintoja tehdessä voidaan käyttää myös

koiran jälkeläisten kyynärnivellausuntojen keskiarvoa, jota verrataan koko muunnoksen keskiarvoon (ks. liite 7). Jos koiran jälkeläiset ovat selvästi keskitasoa huonompia, ei koiran jalostuskäyttöä tule jatkaa. KD-lausuntojen keskiarvoa laskettaessa on jokaiselta koiralta huomioitu vain sen paras KD-lausunto ja siitä sekä vasemman että oikean kyynärnivelen tulokset ja näin saatu koirakohtainen keskiarvo. Muutosasteet on pisteytetty seuraavasti: 0 = 3, 1 = 2, 2 = 1 ja 3 = 0 eli koiran KD -lausunnon ollessa 0/0 ovat sen pisteet 3 ja lausun-

non ollessa 0/1 pisteet ovat 2.5, 1/1 on 2 jne. Näin lasketuna kaikkien muunnosten KD-lausuntojen keskiarvo on 2.83, joka vastaa hieman huonompaa kuin 0/0 lausunto. Muunnoksittain ovat keskiarvot seuraavat: 2.88 groenendael, 2.52 laekenois, 2.83 malinois ja 2.82 tervueren. Näitä tuloksia verrattaessa on muistettava se, että laekenoisilla yhden viallisen yksilön vaikutus keskiarvoon on paljon suurempi kuin muilla muunnoksilla. Keskiarvoa laskettaessa on huomioitu vielä vuoden 2003 KD-lausunnot.

Groenendael:

Muunnoksella kyynärniveldysplasian esiintymistiheys on 11.4 % ja 2–3 asteen muutoksia on vain 1.1 %:lla tutkituista koirista. Maltillisella jalostuksella tilanne saadaan pysymään ennallaan.

Taulukko 36. Kyynärtutkimustilasto groenendael-muunnoksella vuosilta 1994–2003.

Tutkimustulos	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	yht.	%-osuus
Rekisteröinnit	224	214	146	149	175	165	112	123	152	1460	
Tutkitut	32	53	54	63	74	68	54	35	25	458	
Tutkittujen osuus %	14.3	24.8	37.0	42.3	42.3	41.2	48.2	28.5	16.4	31.4	
0	26	48	49	55	64	59	47	33	25	406	88.6 %
1	6	4	5	7	9	7	7	2	0	47	10.3 %
2	0	1	0	1	1	2	0	0	0	5	1.1 %
3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0 %
sairaita yht.	6	5	5	8	10	9	7	2	0	52	
s-%	18.8	9.4	9.3	12.7	13.5	13.2	13.0	5.7	0.0	11.4	

Tervueren:

Muunnoksella kyynärniveldysplasian esiintymistiheys on 17.2 % ja 2-3 asteen muutoksia on 2.8 %:lla tutkituista koirista. Esiintymistiheyttä tulisi pyrkiä laskemaan. Muunnoksen yksittäiset 2-asteen sairaudet eivät ole merkittävässä roolissa.

Taulukko 37. Kyynärtutkimustilasto tervueren-muunnoksella vuosilta 1994–2003.

Tutkimustulos	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	yht.	%-osuus
Rekisteröinnit	445	373	298	276	268	280	219	168	238	2565	
Tutkitut	62	60	77	70	90	121	93	79	35	687	
Tutkittujen osuus %	13.9	16.1	25.8	25.4	33.6	43.2	42.5	47.0	14.7	26.8	
0	41	50	66	60	76	101	82	61	32	569	82.8 %
1	17	9	10	10	13	17	11	17	3	107	15.6 %
2	4	1	1	0	1	3	0	1	0	11	2.8 %
3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0 %
sairaat yht.	21	10	11	10	14	20	11	18	3	118	
s-%	33.9	16.7	14.3	14.3	15.6	16.5	11.8	22.8	8.6	17.2	

Malinois:

Muunnoksella kyynärniveldysplasian esiintymistiheys on 16.8 % ja 2-3 asteen muutoksia on vain 0.3 %:lla tutkituista koirista. Esiintymistiheyttä tulisi pyrkiä laskemaan. Muunnoksen yksittäiset 2-asteen sairaudet eivät ole merkittävässä roolissa.

Taulukko 38. Kyynärtutkimustilasto malinois-muunnoksella vuosilta 1994–2002.

Tutkimustulos	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	yht.	%-osuus
Rekisteröinnit	56	54	60	104	77	94	104	92	111	752	
Tutkitut	14	23	26	50	40	33	55	46	34	321	
Tutkittujen osuus %	25.0	42.6	43.3	48.1	51.9	35.1	52.9	50.0	30.6	42.7	
0	11	20	25	42	32	29	44	37	27	267	83.2 %
1	3	3	1	8	8	4	11	9	6	53	16.5 %
2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0 %
3	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0.3 %
sairaat yht	3	3	1	8	8	4	11	9	6	54	
s-%	21.4	13.0	3.8	16.0	20.0	12.1	20.0	19.6	17.6	16.8	

Laekenois:

Muunnoksella kyynärniveldysplasian esiintymistiheys on 33.3 % ja 2-3 asteen muutoksia on 11.2 %:lla tutkituista koirista. Esiintymistiheyttä tulisi pyrkiä laskemaan. Muunnoksen yksittäiset 2-asteen sairaudet eivät ole merkittävässä roolissa.

Taulukko 39. Kyynärtutkimustilasto laekenois-muunnoksen vuosilta 1994–2003.

Tutkimustulos	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	yht.	%-osuus
Rekisteröinnit	10	12	5	14	7	9	0	14	11	82	
Tutkitut	7	4	2	9	1	7	–	3	3	36	
Tutkittujen osuus %	70.0	33.3	40.0	64.3	14.3	77.8	–	21.4	27.3	43.9	
0	6	3	1	5	0	5	–	1	3	24	66.6 %
1	1	1	0	4	0	1	–	1	0	8	22.2 %
2	0	0	1	0	0	0	–	1	0	2	5.6 %
3	0	0	0	0	1	1	–	0	0	2	5.6 %
yht.	1	1	1	4	1	2	–	2	0	12	
s-%	14.3	25.0	50.0	44.4	100.0	28.6	–	66.7	0.0	33.3	

4.3.3. Epilepsia

Belgianpaimenkoirien vakavimpana sairauden oireena voidaan pitää epilepsiaa, jonka periytyvyydestä emme vielä voi olla varmoja. Vuonna 2004 rotujärjestö on aloittanut laajan tutkimustyön yhteistyössä Yliopistolaisen Eläinsairaalan kanssa epilepsian yleisyydestä kannassamme. Tällä hetkellä asiantuntijoiden arvio yleisyydestä on n. 15–17 % koko kannassamme, joten on epätodennäköistä, että meillä olisi ainuttakaan täysin tervettä linjaa enää käytettävissä. Jalostuksellisesti pohdittavana on, kuinka pitää tilanne kurissa ja tulevaisuudessa tieteen keinoin todentaa mahdollisia aiheuttajageenejä ja sairauden periytyvyyttä rodullamme.

Termi epilepsia sai alkunsa kreikkalaisesta sanasta "epilambanein", joka tarkoittaa mitä tahansa kohtausta ihmisellä. Ajan myötä sanalla alettiin tarkoittaa vain ns. "pyhää sairautta", jonka aiheuttajiksi uskottiin pahat hengen, jotka olivat vallanneet ihmisen. Kirjoituksissa, jotka ovat peräisin vuodelta 400 eKr, epäiltiin ensimmäistä kertaa, että nämä kohtaukset aiheutuisivat aivojen toimintahäiriöstä. 1800-luvun lopulla eräs lääkäri esitti ensimmäistä kertaa teorian, jossa epäiltiin aivojen sähköisen toiminnan häiriötä. Tämän jälkeen on epilepsiaa tutkittu monin eri tavoin.

Uudempi terminologia ja kohtausten luokittelu pohjautuu nykyisin seuraaviin termeihin: kohtausta, epileptinen kohtausta,

epilepsia, primaarinen epileptinen kohtausta (PES), sekundaarinen epileptinen kohtausta (SES) ja reaktiivinen epileptinen kohtausta (RES).

Kohtausta katsotaan "yhtäkkiseksi usein katastrofaaliseksi tapahtumaksi". Epileptinen kohtausta saa alkunsa aivojen kuorikerroksen toimintahäiriöstä. Sillä on siis selkeä hermostollinen lähtökohta. Absoluuttinen varmuus kohtausten hermostoperäisyydestä saadaan vain tarkkailemalla aivosähkökäyrää kohtausten aikana. Koska tämä on yleensä mahdotonta, tehdään diagnoosi yleensä taustatietojen perusteella.

Aura on ensimmäinen merkki epileptisen kohtausten alkamisesta. Tämän minuutteja, tunteja joskus jopa päiviä kestävä vaiheen aikana koiralla voi olla epätavallista käytöstä esimerkiksi korostunutta haukkumista, läheisyyden tarvetta, edestakaisin kävelyä, nuolemista, kuolaamista, virtsaamista tai oksentelua tms. .

Iktus tarkoittaa varsinaista kohtausta ja sen kesto on yleensä sekunneista minuutteihin. Kohtausten jälkeistä aikaa kutsutaan postiktukseksi, tällöin koira voi olla hoiperteleva, suolen ja rakon toiminta voi olla häiriytynyt, juomisen tai syömis-määrä voi olla vähentynyt tai lisääntynyt ja lisäksi koiralla voi olla hermostollisia oireita esim. sokeutta, heikkoutta tai aistien tai motoriikan häiriöitä. Usein postiktus havaitaan todisteena siitä, että koiralla on ollut kohtausta.

Kohtaukset voidaan jakaa osittaisiin tai yleistyneisiin kohtaustuksiin. Osittainen kohtausta on merkki siitä, että jossakin koh-

taa aivojen kuorikerrosta on jokin häiriö. Näissä tapauksissa on yleisempää, että aivoissa on patologisia muutoksia. Osittaiset kohtaukset voidaan jakaa yksinkertaisiin (simple SP) tai monimutkaisiin (complex CP) kohtauksiin. SP-kohtauksissa havaitaan häiriöitä liikunnassa tai aisteissa ilman tajunnan häiriöitä. CP-kohtauksissa eläimen tajunta on häiriytynyt ja se voi käyttäytyä omituisesti, esim. purra karpäsiä, olla syyttä aggressiivinen, ulvoa tai olla rauhaton.

Yleistyneet kohtaukset voidaan jakaa kouristuskohtauksiin (grand mal) tai ei-kouristuskohtauksiin (petit mal). Yleistyneitä kouristuskohtauksia pidetään tällä hetkellä yleisimpänä tyyppinä eläimillä. Tällaiselle kohtaukselle ovat tyyppisiä: kouristukset, täydellinen jäykistyminen tai joskus täydellinen veltous. Kohtauksia voi tulla yksittäin (1 kpl / 24 h), ryppäinä (2 kpl tai enemmän / 24 h) tai jatkuvasti puoli tuntia tai pidempään ilman tajunnan paluuta välillä (status epilepticus). Tyyppisimmillään ei-kouristuskohtaus esiintyy lyhytaikaisena poissaolona. Yleistyneisiin kohtauksiin ei välttämättä liity muutoksia aivojen kuorikerroksessa.

Ellei kohtauksen syytä voida identifioida, kutsutaan epileptistä kohtauksia primaarisiksi. Primaarinen geneettinen, rotuun liittyvä epilepsia on dokumentoitu beagleilla, tervuerenilla, keeshoudilla, mäyräkoiralla ja saksanpaimenkoiralla. Myös eräillä muilla roduilla epäillään primaarista epilepsiaa. Mikäli epileptiset kohtaukset ovat seurausta aivojen rakenteellisista epänormaalisuudesta, puhutaan sekundaarisista kohtauksista (SES). Mikäli epileptiset kohtaukset ovat normaalien aivojen reaktio ohimenevään fyysiseen tai psyykkiseen stressiin, niitä kutsutaan reaktiivisiksi kohtauksiksi (RES).

Syystä riippumatta koira voi saada epileptisiä kohtauksia säännöllisin väliajoin tai vain yhden kerran elämässään. Mikäli koiralla on krooninen aivojen toimintahäiriö, joka ilmenee toistuvina primaarisina tai sekundaarisina epileptisinä kohtauksina, sillä on epilepsia. Koira, jolla on reaktiivisia epileptisiä kohtauksia, vaikkakin toistuvia, ei sairasta epilepsiaa.

Ei-epileptiset kohtaukset voidaan ihmisillä jakaa psykologisiin ja elimellisiin. Eläinlääkinnässä hysteerisiä kohtauksia ei pidetä mahdollisina, joten ei-epileptisten kohtauksen syyt ovat elimellisiä. Tällaiset kohtaukset voidaan jakaa hermostollista (esim. narkolepsia, vestibulaarisydrooma, myasthenia gravis) tai ei-hermostollista (esim. sydänperäiset, aineenvaihdunnalliset tai vatsaontelon sairaudet) alkuperää oleviin. Käytännössä tällaisiin kohtauksiin ei liity postiktus-vaihetta.

Kohtauksia saavan koiran tausta ja epidemiologiaa

Kuten edellä on kerrottu, tärkeintä kohtauksia saavan koiran tutkimuksessa on selvittää koiran tausta. Sukutaulu, rokotukset, matkat, onnettomuudet, ja mahdolliset myrkytykset, aiemmat sairaudet ja lääkitykset pitäisi olla tiedossa. Kuvauksien kohtauksista tulisi sisältää informaatiota myös ajasta ennen ja jälkeen kohtauksen. Päivämäärä, vuorokauden aika, kesto ja kaikki mahdollinen epänormaalisuus tulisi kertoa tarkasti. Koiran käytös kohtauksen välillä on myös tärkeää: kiinnitä huomiota käyttäytymiseen, läheisyyden hakemiseen tai välttämiseen, epätavalliseen aggressiivisuuteen tai hermostumiseen, kyvyttömyyteen noudattaa yksinkertaisia komentoja, liikunnan tai näkökyvyn häiriöihin.

Erään tutkimuksen mukaan kohtaukset ovat todennäköisimmin sekundaarisia silloin, kun ensimmäinen kohtaus oli tullut alle 1 vuoden tai yli 7 vuoden iässä, kun ensimmäinen kohtaus oli ollut osittainen tai kun se oli tullut klo 24.00 ja 08.00 välisenä aikana. Reaktiivisen kohtauksen mahdollisuus oli tilastollisesti suurempi, kun ensimmäisten kohtauksien väli oli lyhyt (alle 4 viikkoa). Primaarinen kohtaus oli todennäköisin, kun koira oli ensimmäisen kohtauksen tullessa 1-5 vuotias, kun koira oli isokokoinen (yli 15 kg) ja kun väli ensimmäisten kohtauksien välillä oli yli 4–80 viikkoa.

Kohtauksen syyt ja seuraukset

Aivojen normaali toiminta perustuu hienonhienoon tasapainoon hermosoluja stimuloivien ja estävien tekijöiden välillä. Primaarista epilepsiaa sairastavalla koiralla on alussa vain yksi tai muutamia epileptisiä alueita aivoissaan. Nämä epileptiset alueet sisältävät soluja, joissa on korkea laukeamisaktiiviteetti. Sairauden edistyessä näitten alueiden määrä lisääntyy ja epilepsia-kohtauksia tulee yhä useammin. Toisin sanoen jokaisen kohtauksen jälkeen seuraava saattaa tulla entistä helpommin ja pikemmin.

Epilepsiaa sairastavan eläimen aivot kärsivät sairaudesta. Etenkin pitkittynyt kohtaus saattaa johtaa lämmön nousuun, hapenpuutteeseen, aivojen turpoamiseen ja aivojen hapenpuutteeseen. Näin pitkittynyt kohtaus voi johtaa aivosolujen kuolemaan ja lopulta eläimen kuolemaan. Lyhytaikainenkin kohtaus voi johtaa aivosolujen vahingoittumiseen. Tämä saattaa näkyä postiktus-vaiheessa esimerkiksi näön heikentymisenä, kehän kiertämisenä, halvautumisena, aggressiivisuutena tai muina käyttöhäiriöinä. Jotkut näistä muutoksista voivat kestää päivistä viikkoihin, tila tunnetaan humanilääkinnässä nimellä Toddin halvaus. Onneksi lähes kaikki tällainen epänormaalisuus normalisoituu ajan myötä.

Kun kohtauksia tulee jatkuvasti, seuraa tästä muutoksia aivosolujen fysiologiassa ja niiden toiminnassa. Epilepsiaa sairastavilla ihmisillä on todettu psykiatrisia häiriöitä mm. psykoosia, ahdistusta, masennusta ja muita persoonallisuuden häiriöitä. Lisäksi kontrolloimattoman epilepsian on todettu aiheuttavan älyllisten toimintojen häiriytymisen. Myös kroonista epilepsiaa sairastavan koiran persoonallisuus voi muuttua. Joskus voi olla vaikeaa todeta, johtuvatko tällaiset muutokset sairaudesta vai lääkityksestä.

Diagnoosin teko

Tutkimusten tarkoituksena on selvittää kohtauksen syy, tehdä ennuste ja selvittää, onko lääkitys tarpeellinen. Koska useimmat koirat ovat yksin osan päivää, ei niiden kohtauksen todellista määrää yleensä tiedetä. Lisäksi primaarista epilepsiaa sairastava koira voi ensimmäisenä kohtauksenaan saada pitkittyneen kohtauksen (status epilepticus). Yleensä tutkimukset käsittävät veri- ja virtsanäytteiden oton. Mikäli koira on alle 1- tai yli 7-vuotias, suositellaan pidemmälle meneviä tutkimuksia, koska todennäköisyys sekundaarisiiin kohtauksiin on suuri. Näillä koirilla aivojen tarkka kuvaus tomografian tai magneetikuvauksen muodossa on suositeltavin. Näiden tut-

kimusten avulla löydetään mahdolliset aivojen epämuodostumat tai kasvaimet. Selkäydinnestenäyte voidaan ottaa, mikäli epäillään tulehdusprosessia.

Verinäytteiden tutkiminen on tärkeää elimellisten syiden poissulkemiseksi. Lisäksi useat epilepsialäkkeet voivat olla jopa vaarallisia annettuna potilaalle, joka sairastaa maksan vajaatoimintaa.

Milloin lääkitys aloitetaan?

Lääkityksen aloittaminen perustuu tutkimuksen aikana koirasta saatuihin tietoihin. Karkeasti lueteltuna lääkitys aloitetaan, kun 1) aivoissa on identifioitu rakenteellinen vika, 2) koiralla on ollut pitkittynyt kohtaus (status epilepticus), 3) kaksi tai useampia kohtauksia on tullut 6 viikon aikana, 4) kaksi tai useampia ryvästyneitä kohtauksia on tullut 8 viikon aikana tai 5) ensimmäinen kohtaus oli viikon sisällä onnettomuudesta.

Ensiapu kotona

Yksittäinen kohtaus menee ohi ilman hoitotoimenpiteitä. Ryvästyneiden kohtauksien hillitsemiseen voidaan käyttää diazepamia peräpuikkona 1 mg/kg. Tämä lääkitys saattaa hillitä kohtauksen noin viidessätoista minuutissa. Pitkittyneen tai hillitsemättömän kohtauksen hoitaa aina eläinlääkäri.

4.3.4. Sydänvial

Belgianpaimenkoirilla on tavattu useita eriasteisia sydänperäisiä ongelmia. Tarkempia tutkimuksia sydänvialista ei ole tehty ja rotujärjestö suosittaa epämääräisissä olosuhteissa menehtyneiden yksilöiden ruumiinavausta.

Sydänvikoihin rodullamme perehdytään edellä mainitun epilepsiatutkimuksen myötä, sillä siihen on liitetty sydänoireet. Kaikista sydänlöydöksistä ja -oireista pyydetään ilmoittamaan rotujärjestölle.

Sydänlihaksen tehtävä on ylläpitää riittävän suurta kiertävää verimäärää ja normaalia verenpainetta. Ylä- ja alaontolaskimo keräävät veren sydämen oikeaan eteiseen. Supistuksessaan se täyttää oikean kammion, joka puolestaan pumpaa veren keuhkovaltimoon hapetusta varten. Keuhkoista veri siirtyy keuhkolaskimoon pitkin vasempaan eteiseen, edelleen vasempaan kammioon ja sieltä päävaltimoa, aorttaa, pitkin hapetettuna elimistöön huolehtimaan kudosten tarpeista. Eteisten ja kammioiden välissä olevat läpät varmistavat veren oikean virtaussuunnan sydämen supistuessa. Läppiin kohdistuvat muutokset aiheuttavat monia sydänsairauksiin liittyviä oireita.

Sydänlihaksen johtumisjärjestelmä kuljettaa sähköisen impulssin, joka ylläpitää sydämen rytmin ja vastaa sydänlihaksen supistumisen oikeasta tahdistista. Tässä järjestelmässä esiintyvät häiriöt voivat olla itsenäisiä sairauksia tai seurausta esimerkiksi sydämen voimakkaasta laajentumisesta.

Sydänsairaudet ovat joko synnynnäisiä tai hankittuja. Synnynnäisiä sydänvialoja tavataan lähteestä riippuen 0,5–0,85 %:lla koirista. Kaikista sydänvialoista synnynnäisiä on vain alle 10 prosenttia, alle vuoden ikäisillä koirilla tavattavista sydänsairauksista kuitenkin suurin osa on synnynnäisiä. Valtaosa synnynnäisistä sydänvialoista on periytyviä. Periytymismekanismi on monimutkainen; useiden perintötekijöiden yhteisvaikutuksen tuloksena todennäköisyys synnynnäisen sydänvialon esiintulolle jälkeläisissä lisääntyy.

(Multigenetic threshold inheritance). Edellä mainitusta syystä, sekä näiden tautien harvinaisuudesta johtuen, synnynnäisten sydänvialojen vastustaminen jalostuksellisin keinoin on vaikeaa. On varmasti järkevää välttää sitä nimenomaista urosnarttu yhdistelmää, joka on tuottanut synnynnäistä sydänvialoa sairastavan jälkeläisen, samoin kannattaa välttää kyseisten koirien täyssisarusten parittamista keskenään. Jalostuksellisia johtopäätöksiä joudutaan harkitsemaan myös silloin, kun jossain sukulinjassa esiintyy useita tapauksia.

Useimmiten synnynnäistä sydänvialoa epäillään rutiinikastuksen yhteydessä kuullun sivuäänen perusteella. Koira on yleensä tässä vaiheessa oireeton. Mahdollisesti esiintyvät oireet vaihtelevat suuresti riippuen siitä, mikä rakenteellinen muutos on kyseessä sekä muutoksen vakavuudesta. Tavallisimpia oireita ovat yskä, hengitysvaikeudet johtuen nesteen kerääntymisestä keuhkoihin, alentunut rasituksen sieto, vatsan turpoaminen, tajuttomuustilat, ruokahalun aleneminen sekä laihtuminen. Samankaltaisia oireita havaitaan usein myös hankittujen sydänvialojen yhteydessä. Lievät synnynnäiset muutokset sydämessä eivät välttämättä aiheuta oireita koko koiran elinaikana. Vakavat muutokset taas aiheuttavat oireita yleensä jo alle vuoden ikäisille yksilöille. Hoito ja hoitoennuste vaihtelevat tapauskohtaisesti. Suurimmassa osassa oireita aiheuttavista synnynnäisistä sydänvialoista hoitoennuste on varauksellinen, ja omistajan on syytä valmistautua lemmikin tavanomaista lyhyempään elinkaareen.

Tavanomaisimmista sydänvialoista on artikkeli liitteenä 6. Sydänvial (Seppo Lamberg, Lahden Eläinlääkäriasema).

4.3.5. Kivesvika

Tunnetuin ja ehkä yleisimmin tiedossa oleva perinnöllinen vika on kivesvika. Keskimäärin arvioiden noin 5–7 % kaikista uroksista on kivesvikaisia. Kivesvika voi aiheuttaa uroksen täydellisen hedelmättömyyden, koska siittiötuotanto häiriintyy kiveksen jäädessä vatsaonteloon, jossa on korkeampi lämpötila kuin kivespussissa. Vatsaonteloon jääneiden kivesten leikkauksella suositellaan, koska ne saattavat olla alttiimpia kiveskasvaimille kuin normaalit kivekset. Kivesvika voi periytyä joko nartun tai uroksen kautta; tarkkaa periytymistapaa ei ole pystytty todentamaan. On olemassa myös ympäristötekijöiden aiheuttama kivesvika, johon voivat olla syynä emän raskauden aikainen sairastuminen, pikkupennuille annettu ravinto tai muut syyt.

Kivesten puuttuminen (anorchia ja monorchia) ja laskeutumattomat kivekset (cryptorchia)

Synnynnäinen anorchia tarkoittaa todellista kivesten puuttumista, jolloin kiveksiä ei ole olemassakaan. Monorchia on yhden kiveksen puutos. Koirankasvatijat puhuvat usein monorchiaista, jos uroksella on yksi kivespussiin laskeutunut kives, ja cryptorchidiasta, mikäli kumpikaan kives ei ole laskeutunut. Täten he puhuvat hieman väärin käsittein, sillä uros, jolla on

laskeutumaton tai laskeutumattomat kivekset, on cryptorchidi, joka voi olla yksipuolinen (yksi laskeutunut kives) tai molemminpuolinen (kumpikaan ei ole laskeutunut). Monorchidilla on todella vain yksi kives kehossaan. On mahdollista, että jotkut cryptorchidiurokset ovat joko anorchideja tai monorchideja, mutta useinkaan ei ole tehty mitään yritystä puuttuvan/ puuttuvien kivesten paikantamiseksi. On tosin todennäköistä, että nämä tilat ovat koiralla harvinaisia. Jonkin verran näyttöä on sille, että kivesten tuhoutumista tapahtuu ennen syntymää. Tällöin on kyseessä jonkun lääkeaineen vaikutus. Voidaan olettaa, että lääkeaineilla voi olla kivesten kehittymistä estävä vaikutus.

Kivesten epäonnistunut laskeutuminen kivespusseihin on kehityshäiriö, johon voi olla syynä liian suuri kives, liian kireä nivusrenkas, liian lyhyt siemenjohdin tms. Kuten huomataan, on monta syytä, miksi koirasta tulee cryptorchidi. Olisi väärin olettaa, että kaikkien kivesvikojen taustalla olisi yksi ja sama häiriötila tai syy. Siksi ainoastaan perinnöllisyys ei selitä vian ilmenevyyttä. Esimerkiksi rottakokeilla on saatu kivesvika yleistymään biotiiniköyhällä (B-ryhmän vitamiini) ravinnolla. Sama tila saatiin syntymään myös A-vitamiinin puutoksella, kun taas foolihapon ja eräiden lääkeaineiden avulla saatiin aikaan hidastunutta kivesten laskeutumista sekä epämuodostumia kiveksiin. Ravinnon osuutta kivesvian syntyyn ei siten pidä aliarvioida.

Kivesvian esiintyvyydestä tehtiin kasvattajakysely elokuussa 2004, jotta saatiin selvyyttä koko belgianpaimenkoirarodun tilanteesta.

Groenendael-muunnoksessa kivesvian esiintyvyyssprosentti nousi suurimmaksi olleen 17,9 %. Kyselyssä ilmoitettiin yhteensä 419 kpl groenendael-muunnoksen urosta, joista 75 kpl oli kivesvikaisia.

Malinois-muunnoksessa kivesvian esiintyvyyssprosentti jäi pienimmäksi olleen 6,9 %. Kyselyssä ilmoitettiin yhteensä 72 kpl malinois-muunnoksen urosta, joista 5 kpl oli kivesvikaisia.

Tervueren-muunnoksessa kivesvian esiintyvyyssprosentti oli kohtuullinen olleen 9,5 %. Kyselyssä ilmoitettiin yhteensä 609 kpl tervueren-muunnoksen urosta, joista 58 kpl oli kivesvikaisia.

Laekenois-muunnoksesta jalostustoimikunnalle ei tullut yhtään vastausta.

Koko tilasto on liitetiedostona (nro 2.) ja tietojen julkaisemiseen on pyydetty kasvattajan lupa. Osa tiedoista on poimittu kasvattajien kotisivuilta, jossa ne on julkaistu yleisesti.

4.3.6. Muut mainittavat silmänsairaudet

Tämän osion taulukoissa on huomioitu kaikki silmäpeilauslausunnat vuosittain ja poikkeuksellisesti kohdistamatta niitä koiraakohtaisesti rekisteröintivuotta kohden.

RD, verkkokalvon vajaakehitys (Retinan Dysplasia)

Verkkokalvo on silmän takaseinällä oleva kalvo, jonka pinnalla on näkösoluja (tapit ja sauvat). RD ilmenee siten, että verkkokalvo on poimuilla eikä sileänä silmän takaosassa. Fokaalissa RD:ssa verkkokalvossa on pullistumia ja runsasta poimuttumista. Yleensä muutama ryppy verkkokalvolla ei aiheuta näkökyvyn heikentymistä. Jos taas poimuttumista on runsaasti, seurauksena voi olla koko verkkokalvon irtautuminen ja sokeutuminen. Sairaus on synnynnäinen ja voidaan todeta jo luovutusikäisillä pennuilla. Periytymistavaksi on epäilty autosomaalia resessiivää, jolloin sairaan pennun vanhemmat ovat sairauden kantajia.

Tällä hetkellä populaatiossamme on tavattu kaksi RD:tä sairastavaa yksilöä ja RD:n osuus kaikista tutkituista on noin 0,05 %:a (2003 loppuun mennessä). Sairaita yksilöitä ei tule käyttää jalostukseen. Rotujärjestö on päättänyt anoa RD:n lisäämistä PEVISA-ohjelmaan.

PHTVL/PHPV, pysyviä verisuonijäänteitä (Persistent Hyperplastic Tunica Vasculosa Lentis/ Persistent Hyperplastic Primary Vitreous)

Sikiöaikana linssin ravitsemuksesta vastaa sikiöaikainen verisuoni ja primäärilasiainen. Silmän kehitykseen kuuluu, että linssin ja silmänpohjan välinen sikiökautinen verisuoni vähitellen surkastuu ja prosessi on valmis, kun pentu on 2–4 viikon ikäinen. Joskus tästä verisuonituksesta jää osa surkastumatta. Se näkyy kellertävänvalkoisena plakkina, joka kiinnittyy linssin takapintaan, jossa voi olla näkyvissä myös verisuonitus. Sairaus luokitellaan kuuteen eri asteeseen pienistä täplistä sokeutta aiheuttaviin muutoksiin, jolloin linssi on muuttunut rakenteeltaan epänormaalksi ja seurauksena on sekundäärinen harmaakaihi. Yleensä yksilöitä, joilla PHTVL/PHPV-aste on 2–6, ei suositella käytettävän jalostukseen.

Periytymistapa on monimutkainen, eikä rodullemme ole tehty periytyvyyssmäärittystä. PHTVL/PHPV voidaan todeta luotetavasti jo luovutusikäisellä pennulla. Belgianpaimenkoirilla PHTVL/PHPV:n ei katsota olevan perinnöllinen, mutta vaikeasteisia yksilöitä ei pitäisi käyttää jalostukseen.

PPM, persistoivat pupillamembraanit (Persistent Pupillary Membrane)

Normaalisti neonataaliaikaiset kalvot ja verisuonet, jotka peittävät pupillin, surkastuvat ja häviävät ennen syntymää, mutta joskus osa niistä jää jäljelle. Persistoivat pupillamembraanit ovat silmän etukammiossa olevia sidekudos- ja verisuonijäänteitä. Nämä juosteet kulkevat pupillin yli iriksestä irikseen, iriksestä sarveiskalvon takapinnalle, iriksestä linssin etupinnalle tai muodostavat kalvoa etukammioon. PPM on pysyvä ja synnynnäinen tila, jolle ei ole olemassa hoitokeinoja. Useimmiten PPM ei aiheuta minkäänlaista ongelmaa koiralle; ainoastaan ne juosteet, jotka kulkevat linssin ja sarveiskalvon välillä, voivat aiheuttaa sokeutta. PPM:t, jotka eivät ole surkastuneet yhden vuoden ikään mennessä, katsotaan perinnölliseksi, mutta periytymistapa on tuntematon. Vaikeasteista PPM-vaivaa sairastavaa koira ei tulisi käyttää jalostukseen.

CSK (Chronic Superficial Keratitis, Überreiterin syndrooma, krooninen pinnallinen keratiitti, superfikiaali keratiitti, keratiitti, pannus)

Kansanomaisesti tätä sairautta kutsutaan krooniseksi sarveiskalvon tulehdukseksi. Kyseessä on sidekalvolta sarveiskalvon pinnalle kasvava sidekudosmuodostuma, jolloin sarveiskalvo tulee läpinäkymättömäksi. Yleisimmin side- ja sarveiskalvo- muutokset alkavat silmämunan ohimonpuoleisesta osasta (96 % tapauksista). Sairaus kohdistuu yhtä aikaa molempiin silmiin, joskin sairauden aste voi olla niissä erilainen. Ajan mittaan verisuonikas sidekudos, jossa on usein tummaa pigmenttiä, peittää koko sarveiskalvon ja koira sokeutuu. Joskus myös vilkkuluomi pigmentoituu ja paksunee.

Syy on edelleen tuntematon. Immunologista mekanismia on epäilty. Tätä tukee se, että sidekudosmuodostumista on löydetty solutyyppejä, jotka ovat yhteydessä immuunivälitteisiin sairauksiin. Sairauden perinnöllisyyttä ei ole voitu todistaa, mutta perinnöllinen alttius tai taipumus on todennäköinen. Esimerkiksi kudostyyppi, joka altistaa ko. sairaudelle voi olla periytyvä. Tällöin taipumuksen aiheuttajana voisi olla dominantti autosomaali (ei sukupuolikromosomissa oleva vallitsevasti periytyvä) geeni, joka herkistää sarveiskalvon helpommin ultraviolettisäteilylle. Sairasta koira ei tule käyttää jalostukseen. Rotujärjestö on päättänyt anoa pannuksen lisäämistä PEVISA-ohjelmaan.

Sairastuminen tapahtuu yleensä 3–6 vuoden iässä (51 % tapauksista). Sairaus on parantumaton, mutta hyvin hoitoon reagoiva. Parhaiten hoito tehoaa vanhempiin koiriin tai nuoriin, joilla tilanne on havaittu varhain. Jos koira sairastuu hyvin nuorena, etenee sairaus nopeasti. Vaikeimmin hoidettavia tapauksia ovat runsaasti pigmentoituneet, verisuoniköyhät sidekudosmuodostumat ja nuoret koirat, jotka ovat jo sokeutuneet tai joiden sidekudosmuodostumat kehittyvät nopeasti. Vaikeita ovat myös tapaukset, joissa koira on hoidettu vä-

rän diagnoosin vuoksi virheellisesti kortisonilla, mikä on aiheuttanut sairauden pahenemisen. Sairauden havaitseminen voi olla vaikeaa, sillä useimmiten omistajat huomaavat sidekudosmuodostuman vasta, kun se peittää suuren osan sarveiskalvon reunasta. Lääkityksenä käytetään kortisonia kortikosteroideina, joilla on sekä anti-inflammatorinen (tulehdusta ehkäisevä) että immuunisuppressiivisia (immuunivastetta vaimentava) vaikutuksia, koiran koko loppuiän.

Groenendael:

Taulukko 40. Muut mainittavat silmäsairauslöydökset vuosina 1994–2003.

Löydös/	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	yht.
Peilausmäärä	111	123	144	118	114	108	77	115	68	110	1088
Perinnöllinen keratitisi	0	0	0	1	0	0	2	0	1	0	4
Membrana pupillaris pers.	1	4	2	4	1	0	1	0	0	0	13
Muut mykiön muutokset	5	6	3	3	3	4	4	6	4	10	48
PHTVL/PHPV	1	0	2	1	1	0	0	0	0	1	6
Verkkokalvolöydökset	1	0	1	2	0	0	0	1	4	2	11
RD (Retinan Dysplasia)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
yht.	8	10	8	11	5	4	7	7	9	13	82

Tervueren:

Taulukko 41. Muut mainittavat silmäsairauslöydökset vuosina 1994–2003.

Löydös/	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	yht.
Peilausmäärä	168	220	190	203	170	174	155	169	143	167	1759
Perinnöllinen keratitisi	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	3
Membrana pupillaris pers.	1	3	2	1	1	0	0	1	0	0	9
Muut mykiön muutokset	10	14	4	10	2	7	4	6	11	10	78
PHTVL/PHPV	1	2	1	0	3	2	0	0	0	1	10
Verkkokalvolöydökset	4	1	1	2	1	0	1	2	2	4	18
RD (Retinan Dysplasia)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
yht.	16	20	8	13	7	9	6	10	13	17	119

Malinois:

Taulukko 42. Muut mainittavat silmäsairauslöydökset vuosina 1994–2003.

Löydös/	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	yht.
Peilausmäärä	47	17	45	47	49	46	67	45	43	48	454
Perinnöllinen keratitisi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Membrana pupillaris pers.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut mykiön muutokset	8	4	0	0	2	3	2	5	3	7	34
PHTVL/PHPV	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Verkkokalvolöydökset	1	1	0	0	1	0	2	1	0	4	10
RD (Retinan Dysplasia)	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
yht.	13	5	0	0	3	3	4	7	3	11	49

Laekenois:

Taulukko 43. Muut mainittavat silmänsairauslöydökset vuosina 1994–2003.

Löydös/	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	yht.
Peilausmäärä	7	5	3	163	8	1	5	8	3	5	58
Perinnöllinen keratitiis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Membrana pupillaris pers.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut mykiön muutokset	0	1	0	1	3	0	0	1	1	0	7
PHTVL/PHPV	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Verkkokalvolöydökset	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RD (Retinan Dysplasia)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
yht.	1	1	0	1	3	0	0	1	1	0	8

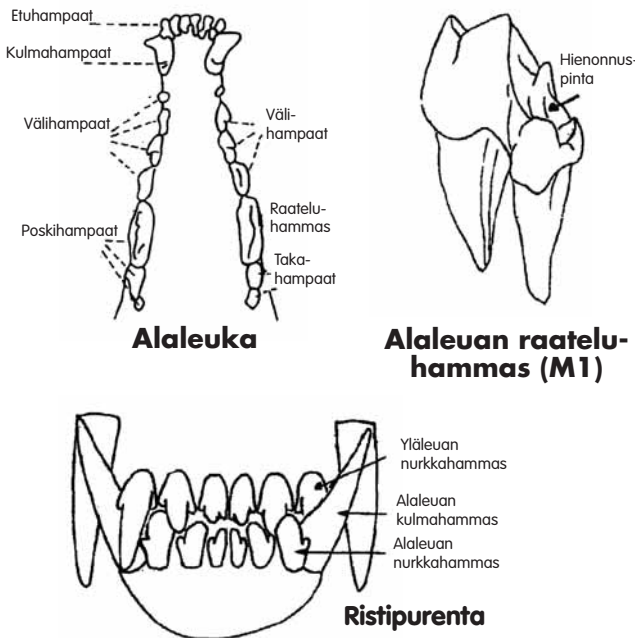
4.3.7. Purentavirheet ja hammaspuutokset

Belgianpaimenkoirilla esiintyy hammaspuutoksia ja hammaskiilteen vaurioita, ja rotu on myös altis vahingoittamaan hampaitaan tapaturmaisesti.

Aikuisella koiralla on normaalissa purennassa yhteensä 42 hammasta. Yläleuassa 2 x 3 etuhammasta (I, incisor), 1 kulmahammas (C, canine), 4 välihammasta (P, premolar) ja 2 poskihammasta (M, molar). Alaleuassa on 2 x 3 etuhammasta, 1 kulmahammas, 4 välihammasta ja 3 poskihammasta.

Ensimmäisten elinvuokojen aikana pennuille kasvavat maitohampaat, joita on yhteensä 28. Välihampaita ei pentupurennassa ole lainkaan, ja ensimmäinen pysyvä välihammas puhkeaa 4–5 kuukauden iässä.

Normaali belgianpaimenkoiran purenta on leikkaava ns. saksipurenta. Myös tasapurenta on sallittu. Yleisin virhe belgianpaimenkoiran hampaistossa on virheellinen purenta eli alapurenta tai vinopurenta.

Hammaspuutoksista yleisin on toisen välihampaan (P2) puutos. P2 voi puuttua yksittäisesti kummasta tahansa leuanpuoliskosta joko ylhäältä tai alhaalta tai niitä voi puuttua useita, jopa kaikki neljä. Belgianpaimenkoirien rotumäärittelmä sallii kahden ensimmäisen välihampaan (P1) puutoksen, mutta ei toisen välihampaan (P2) puutosta. Belgianpaimenkoirilla tavataan myös P3 ja P4 puutosta sekä M-hampaiden puutoksia.

Hammaspuutokset periytyvät todennäköisesti osittain dominantisti, joskin vian synty on polygeeninen. Siten osa hammaspuutteisen koiran jälkeläisistä on hammaspuutteisia, mutta eivät kaikki. Olisikin mahdollisuuksien mukaan vältettävä käyttämästä jalostukseen sellaisia koiria, joilta puuttuu useampia hampaita.

Myös emän sairaus (ja väärä lääkitys) voivat aiheuttaa häiriöitä pentueen hampaiden kehittymiselle sikiövaiheessa. Tämä näkyy yleensä hampaiden kiillevaurioina ja pysyvien hampaiden irtoamisena, mutta myös osa pysyvistä hampaista voi jäädä kokonaan puhkeamatta em. syistä johtuen. Myös osan leukaluun kehityshäiriöistä epäillään johtuvan emon tiineysaikana sairastamista taudeista tai saamasta lääkehoidosta.

4.3.8. Muut mainittavat sairaudet

4.3.8.1 Allergiat ja yliherkkyydet

Allergioissa ja yliherkkyyksissä elimistön immuunijärjestelmän puolustautuminen on todelliseen uhkaan verrattuna liioiteltu tai vääränlaatuinen ja siitä aiheutuu elimistöön kudosa vaurioita.

Yliherkkyystyyppi I eli välitön yliherkkyysoireyden reaktio on nopea yliherkkyysoireyden reaktio. Aiemmin sana allergia on ollut yliherkkyysoireyden reaktion synonyymi, mutta nykyään sitä käytetään merkitsemään yliherkkyysoireyden reaktiityppiä I eli välitöntä yliherkkyysoireyden reaktiota. Välittömässä yliherkkyysoireyden reaktiossa ensikosketuksella allergiaa aiheuttavaan aineeseen elimistö muodostaa IgE-tyyppistä vasta-ainetta, joka kiinnittyy tiettyihin puolustusjärjestelmän soluihin odottamaan valmiustilassa. Joutuessaan seuraavan kerran kosketuksiin saman aineen kanssa IgE vaikuttaa solujen pinnalla saaden ne vapauttamaan puolustusjärjestelmän aktivoivia välittäjäaineita, jotka aiheuttavat allergialle tyypillisen tulehdusreaktion eli allergian oireita. I-tyypin yliherkkyysoireyden reaktiota voidaan hoitaa välttämällä kosketusta allergiaa aiheuttavaan aineeseen sekä antihistamiinilla ja siedätyshoidolla.

Yliherkkyysoireyden reaktiityppien II ja III toimivina vasta-aineina ovat IgG ja IgM, joiden kohteena ovat solun tai kudoksen pinnalla (II-tyyppi) tai elimistössä liukoisena (III-tyyppi) olevat tietyt vasta-aineet. IgG ja IgM kiinnittyvät näihin vasta-aineisiin ja II-tyypissä vaurioittavat kohdesolua tai -kudosta ja III-tyypissä haittaavat liukoisten vasta-aineiden poistumista verestä normaalisti. Nämä reaktiityypit ovat tyypillisiä autoimmuunisairauksissa.

Yliherkkyysoireyden reaktiityppi IV eli viivästynyt yliherkkyysoireyden reaktio on allerginen ilmiö, joka ilmenee vasta 12 tuntia altistuksen jälkeen. Tämä yliherkkyysoireyden reaktio on lymfosyytti, eli imusoluvälitteinen, ei vasta-ainevälitteinen, kuten muut. Herkistymisvai-

he kestää 10–14 päivää, jolloin muodostuu ns. muistisoluja. Muistisolut tunnistavat saman allergeenin nopeasti ja käynnistävät sen tuhoamisreaktion. Tämä reaktiotyyppi on yleinen kosketusallergiassa.

Belgianpaimenkoirilla on ilmentynyt kasvavassa määrin erilaisia allergioita ja yliherkkyysoireita. Vuonna 1998 tehdystä terveyskyselyssä niiden osuus vastauksista oli 5 %, kun vuoden 2002 terveyskyselyssä osuus oli kasvanut 10 %:iin vastauksista. Taipumus allergiaan ja yliherkkyysoireisiin on perinnöllistä, mutta elinolosuhteet vaikuttavat siihen, ilmeneekö eläimellä oleva yliherkkyysoire vai ei. Yliherkkyysoireissa on usein tulehdusoireita eli merkinä allergiasta voivat olla toistuvat iho-, korva- tai suolistotulehdukset. Jos koiralla on allergia, joka vaatii säännöllistä hoitoa (erikoisruokavalio, siedätyshoito), tai sillä on toistuvia vaikeasti hoidettavia iho-, korva- tai suolistotulehduksia, ei sitä tulisi käyttää jalostukseen.

4.3.8.2 Autoimmuunitaudit

Elimistö joutuu puolustautumaan jatkuvasti ulkopuoleltaan tulevaa vierasta materiaalia vastaan. Tällaista vierasta materiaalia ovat mm. bakteerit, virukset, lääkeaineet, vieraat proteiinit sekä monet kemialliset yhdisteet niin ympäristössä kuin ravinnossakin. Tähän jatkuvaan puolustautumiseen elimistö on kehittänyt monia tehokkaita puolustusmekanismeja. Normaalisti elimistö käyttää osaa näistä mekanismeista myös omien solujensa ”laadunvalvontaan” eli vaurioituneiden solujen tuhoamiseen. Elimistön puolustusjärjestelmä oppii jo sikiökaudella olemaan hyökkäämättä omia kudoksiaan vastaan. Tätä kutsutaan immunologiseksi toleranssiksi (sietokyky) omia kudoksia kohtaan.

Joskus tämä immunologinen sietokyky häiriintyy ja elimistö tunnistaa virheellisesti myös omia kudoksiaan vieraiksi. Silloin elimistö alkaa hylkiä ja tuhota jotakin elimistön omaa kudosta kuin se olisi vierasta. Tällaisia tauteja, joissa elimistö virheellisesti tunnistaa oman kudoksensa vieraaksi ja hylkii sitä, sanotaan autoimmuunitaudeiksi.

Periaatteessa hylkimisreaktiot voivat kohdistua mihin tahansa kudokseen: ihoon, kilpirauhaseen, lihaksiin, maksaan, munuaisiin ja verisoluihin. Koirilla tavataan melko yleisesti verisoluihin liittyviä autoimmuuni-sairauksia. Näistä autoimmuuni hemolyyttinen anemia eli AIHA kohdistuu punasoluihin ja trombosytopenia eli verihitalekato verihitaleisiin. Belgianpaimenkoirilla on ilmentynyt myös addisonin tautia eli lisämunaaisen kuorikerroksen toiminnan heikentymistä, vitiligoa eli pigmentin puuttumista. Myös osan diabeteksestä eli sokeritaudista epäillään olevan autoimmuuniperäistä.

Belgianpaimenkoirilla tavatut autoimmuunisairaudet ovat oireita yksittäistapauksia. Periytyvyyttä ei tunneta, mutta taipumuksen sairastua epäillään periytyvän. Sairasta koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Myöskään yhdistelmää, josta on syntynyt autoimmuunisairautta sairastavia koiria, ei tule uusia.

Autoimmuuni hemolyyttinen anemia eli AIHA alkaa, kun koiran elimistö alkaa hajottaa omia punasolujaan. Mahdollisesti joku ulkopuolinen elimistöä rasittava tekijä (lääkkeet, virukset, stressi, hormonaaliset muutokset) muuttaa punasolujen pintakalvoa niin, että elimistö tunnistaa ne vieraiksi.

Tyypillisiä oireina ovat anemia, apatia, kuume ja ruokahaluttomuus. Virtsa voi olla verensekaista. Tauti voi olla joko äkillinen tai hitaasti etenevä. Tauti voidaan todeta verinäytteestä. Hoitona käytetään kortisonia ja solusalpaajia. Ennuste on vaihteleva: osa koirista paranee kokonaan, osa menehtyy.

Autoimmuuni trombosytopenia eli verihitalekato aiheutuu siitä, että elimistö alkaa tuhota omia verihitaleita normaalia enemmän. Verihitale osallistuu verenhiyytymispahtumaan takertumalla verisuonen seinämiin, muihin rakenteisiin ja toisiinsa muodostaen tulpan. Trombosytopenian oireita ovat apatia ja anemia. Tyypillistä taudille ovat limakalvojen ja ihon erikokoiset verenpurkaukset. Ulosteeissa ja virtsassa voi olla verta ja ikenistä ja sieraimista voi vuotaa verta. Tauti voidaan todeta verinäytteestä. Hoitona käytetään kortisonia ja immunologisia reaktioita vaimentavia lääkkeitä. Taudin ennuste vaihtelee: osa paranee täysin, osa kuolee.

Addisonin tauti on lisämunaaisen kuorikerroksen toiminnan heikentymisestä johtuva veren elektrolyyttitasapainon järkkäminen. Se aiheuttaa koiran elimistön kuivumista sekä aineenvaihdunta- ja ruuansulatushäiriöitä. Tauti todetaan verinäytteestä, ja hoitona on usein elinikäinen kortisonihoito.

Vitiligo ilmenee valkoisina laikkuina ihossa tai valkolaukuisena turkkina. Vitiligossa oireet ilmenevät melaniinia (pigmenttiä) tuottavissa soluissa, joita on karvatupessa ja ihossa. Sairauden haitta on lähinnä kosmeettinen, joskin täysin pigmentittömät ihoalueet ovat herkempiä palamaan auringossa. Parantavaa hoitoa ei ole.

Diabetes mellitus eli sokeritauti johtuu yleensä siitä, että insuliinin tuotanto haimakudoksessa vähenee. Joskus syynä voi olla insuliinin tehon heikkeneminen kudoksissa, mistä seuraa glukoosin huono imeytyminen soluihin ja sen kertyminen vereen. Samalla myös elimistön rasva- ja proteiiniaineenvaihdunta häiriintyy. Sairauden aiheuttajaa ei tunneta, mutta sitä epäillään osittain autoimmuuniperäiseksi. Oireina ovat alkuvaiheessa runsas juominen, syöminen ja virtsaaminen. Syömisestä huolimatta eläin yleensä laihtuu. Taudin edetessä hoitamattomana oireina on väsymystä, ruokahaluttomuutta, oksentelua ja asetoniin haju hengityksessä. Tauti voidaan todeta veri- ja virtsanäytteistä. Hoitona ovat liikunta, erikoisruokavalio ja insuliinilääkitys. Insuliinilääkitys annetaan pistoksina kerran tai kahdesti päivässä. Hoito on elinikäinen.

4.3.8.3 Pikkupentujen pikkuaivojen ataksiaa muistuttava oireilu

Pohjoismaista on tullut tietoon pikkuaivojen ataksiaa muistuttavia oireita saaneita pentuja. Kyseessä on ollut käyttölinjainen pentue, eikä sairautta ole virallisesti diagnosoitu pikkuaivojen ataksiaksi. Pikkuaivojen ataksia alkaa oireilla pennuilla jo 7–8 viikon iässä. Pentu alkaa kompastella, hoiperrella ja kaatuilla. Sen on vaikea kulkea suoraan ja se voi vaikuttaa tylsistyneeltä. Sairas koira ei elä täysikasvuiseksi, eikä sairautta ole hoitoa. Meillä Suomessa pikkuaivojen ataksia tunnetaan parhaiten suomenajokoiralla ja airedalenterrierillä. Näillä on todettu, että sairautta aiheuttava geeni periytyy resessiivisesti eli väistyvästi. Siis sairaan pennun molemmat vanhemmat ovat kantajia ja ne pitäisi sulkea jalostuksesta. Samoin jalostuksesta tulisi sulkea pois sairaan pennun täyssisarukset.

4.3.8.4 Koukkuhäntä

Koukkuhäntä tarkoittaa häntänikaman/-nikamien epämuodostumaa. Hännässä voi olla muutoksia useissa kohtaa ja muutoksen vakavuusasteet vaihtelevat juuri tunnisteltavissa olevasta nikaman kaartumisesta hännän taantumiseen kakinkerroin.

Koukkuhäntäisyyden on todettu olevan perinnöllistä, joten koukkuhäntäistä koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

4.3.8.5. Kääpiökasvuisuus

(Akondroplasia / Kondrodystrofia (Achondroplasia / Chondrodystrofia))

Kääpiökasvuisuus on periytyvä luiden epifyysirustojen kasvu- ja luutumishäiriö, jonka seurauksia ovat lyhyt/kääpiökasvuisuus ja muut luuston epämuotoisuudet. Sana akondroplasia tulee kreikankielestä ja tarkoittaa "ei ruston muodostusta". Erilaisia kääpiökasvuisuuden muotoja löytyy useilla eri eliölajeilla. Tyyppillisintä on, että yksilöllä on suhteettoman lyhyet raajat verrattuna kehoon, joskin on olemassa myös kääpiöitä, joilla on normaalit kehon osien suhteet.

Kondrodystrofiassa koiran raajat ovat lyhyet ja epämuodostuneet. Raajat ovat yleensä taipuneet ulospäin ja ranneniivelet ovat jyrkät. Myös tassut kääntyvät ulospäin.

Kondrodystrofiaa esiintyy tutkimusten mukaan sairautena monilla eri roduilla, kuten alaskanmalamuutilla, harmaalla norjanhirkkoirilla, beaglella – mahdollisesti myös siperianhuskylla ja pohjanpystykorvalla. Myös belgianpaimenkoirilla on syntynyt satunnaisesti muutama ns. kääpiöpentu. Näillä roduilla sairauteen liittyy usein muitakin luuston ja nikamien ongelmia. Kondrodystrofian on todettu periytyvän yksinkertaisesti ja resessiivisesti. Kahden kantajan jälkeläisistä on laskenallisesti 1/4 kondrodystrofiaa sairastavia, 1/2 terveitä sairauden kantajia ja loput geneettisesti terveitä. Täten sairaan yksilön molemmat vanhemmat ja osa sisaruksista ovat vi-an kantajia, ja niiden jalostuskäyttöä on tarkoin harkittava.

Kääpiökasvuisuus voi johtua myös synnyntäisestä hypotyreoosista eli kilpirauhasen vajaatoiminnasta, jolloin se ilmenee alle vuoden ikäisillä koirilla kääpiökasvuisuutena (kasvu pysähtyy n. 4–6 kk:n iässä) ja pysyvänä pentukarvana (kongenitaali hypotyreooidi kääpiökasvuisuus, resessiivisen geenin aiheuttama ominaisuus). Myös henkinen kehitys voi olla taantunut. Syynä on se, että kilpirauhanen ei kehity tai se ei pysty valmistamaan tyroksiinia entsyymipuutteen takia. Tällainen koira ei kokemuksen mukaan elä yleensä kahta vuotta vanhemmaksi.

4.3.8.6. Lihasdystrofia

Kirjallisuudessa (Van Ham ym. Canine X-Linked Muscular Dystrophy in Belgian Groenendael Shepherds, Journal of the American Small Animal Practise, Vol. 29 No. 6) on julkaistu tutkimus groenendael-pentueesta, jossa kolme neljästä uros-pennusta sairastui samankaltaiseen lihasdystrofiaan. Oireet alkoivat 8–12 viikon iässä. Pentujen jalat ja kieli olivat jäykät, suusta valui kuolaa ja myöhemmin havaittiin yleistynyt lihasten surkastuminen ja liikuntavaikeuksia. Sairaus muistuttaa mm. kultaisella noutajalla esiintyvää X-kromosomiin liittyvää resessiivisesti periytyvää lihasdystrofiaa, jollaista esiintyy myös ihmisellä, ns. Duchenne lihasatrofia. Sairaus etenee koirilla hitaasti, mutta yleensä sairastuneet koirat säilyttävät liikuntakykynsä. Suomen kannassa ei ole esiintynyt viimeisen 10 vuoden aikana lainkaan uusia lihasdystrofia-tapauksia.

Lihasdystrofia mainitaan tässä yhteydessä siksi, että se on ollut mukana edellisessä 20.11.1994 hyväksytyssä jalostuksen tavoiteohjelmassamme.

4.3.8.7. Lisääntymisongelmat

Belgianpaimenkoirilla on havaittu useita erityyppisiä lisääntymisongelmia. Ongelmien yleisyys ei ole vakava. Rotujärjestö suosittaa kuitenkin luonnonmukaista lisääntymistä. Mikäli ongelmia ilmenee, niistä toivotaan ilmoitusta jalostustomikunnalle.

Alla olevissa taulukkokuivissa on kerrottu yleisimmistä lisääntymisongelmista belgianpaimenkoirilla.

Taudin kuvauksista bruselloosia ja TVT:tä ei ole tavattu belgianpaimenkoirilla Suomessa, mutta tautia on Euroopassa ja ulkomaisten koirien jalostuskäytön takia tilannetta tulee tarkkailla.

a) Lisääntymisongelmat siitosnartuilla

Taulukko 44. Siitosnartun lisääntymisongelmia. Siitosnartun lisääntymisongelmat voivat johtua häiriöistä kiimassa:

Ongelma	Syy
Kiimaton narttu	Nartun ikä; Koira on joko liian nuori tai joskus harvoin liian vanha. Menopausia koirilla ei tule <u>Steriloitu narttu</u> (aikuisena hankittu narttu voi olla leikattu, eikä sitä ole ilmoitettu uudelle omistajalle) "Hiljainen kiima" (normaali kiima, mutta nartulla ei ole ulkoisia kiimanmerkkejä, voi tulla kantavaksi) <u>Interseksuaalisuus</u> – kromosomitason ongelma, jonka syitä voivat olla esim. emälle tiineysaikana annettu hormonihoito tai hermafrodismi <u>Sisäerityshäiriöt</u> (mm. Addisonin tauti, Cushingin tauti, kilpirauhasen toimintahäiriöt) Kiimaa heikentävä lääkitys
Pitkä kiiman väli	Nartun korkea ikä "Hiljainen kiima" Kilpirauhasen ja lisämunuaisen toimintahäiriöt
Lyhyt kiiman väli (alle 4 kk)	Jakaantunut kiima eli ns. Split Estrus Ovulaatiohäiriöt Kohdun sairaudet Munasarjakystat
Kiiman pitkä kesto	Estrogeeniterapia Maksan sairaudet Munasarjakystat Munasarjakasvaimet Emätintulehdus

Häiriöt kiimassa

Siitosnartun lisääntymisongelmia voi esiintyä jo astutustilanteessa. Jos narttu ei hyväksy urosta, voi syynä olla väärä astutusajankohta, joka on yleisin syy astumisongelmissa. Haluttomuutta voivat aiheuttaa myös psyykkiset syyt (stressi) tai jopa rakenneviat sukuelimissä.

Jos narttu ei tule kantavaksi onnistuneen astumisen seurauksena, yleisimmät selitykset ovat väärä astutusajankohta ja erilaiset tulehdukset.

Emätintulehdus

Normaali löydös emättimestä otetussa bakteerinäytteessä on sekakasvusto. Yhden bakteerin runsas esiintyminen kertoo tulehduksesta, joka voidaan hoitaa antibiootein.

Märkäkohtu (Pyometra)

Kyseessä on kohdun seinämän märkivä tulehdus, jonka syntyy edistää kohdun limakalvon rakkulainen liikakasvu. Yleensä märkäkohtu kehittyy noin kolme viikkoa kiiman päättymisen jälkeen. Kyseessä on bakteeritulehdus. Märkäkohtua esiintyy myös tiineillä nartuilla. Hoitona on pääsääntöisesti kohdun poisto. Belgianpaimenkoirien toipumisennuste kohdunpoistoleikkauksesta on yleensä ikään katsomatta erittäin hyvä.

AVK – Alkioiden varhaiskuolema

Alkioiden varhaiskuolemalla tarkoitetaan tilannetta, jossa narttu todetaan hedelmöityneeksi (ultraäänitutkimus), mutta se ns. luo eli abortoi sikiöt. Tämä ei ole ollenkaan niin harvinainen tilanne kuin ensi kuulemalla luulisi. Monesti on vain niin, että narttuja ei ultraäänitutkita niin varhaisessa vaiheessa, että tämän kaltainen tilanne tulisi kasvattajan tietoon. Narttu ei useinkaan oireile. Pientä vuotoa saattaa esiintyä, mutta muuten narttu on aivan normaali. Usein myös seuraava tiineys etenee normaalisti.

Rakeneviat sukuelimissä

Emättimen synnynnäiset rakeneviat voivat estää normaalin astumisen. Emättimessä voi olla eriasteisia kuroutumia ja ahtautumia. Näitä voidaan hoitaa kirurgisesti. Perinnöllisyydestä ei ole varmaa tietoa. Yleissääntönä voidaan pitää, et-

tä tällaisen nartun jalostuskäytölle pitää olla erityisen painavat syyt.

Myös belgianpaimenkoirilla esiintyy, joskin erittäin harvinaisena, ns. hermafrodisia eli yksilöllä on ulkoisesti jomman kumman sukupuolen sukuelimet, mutta paljastuukin että sisäisesti tällä yksilöllä on sekä kohtu, munasarjat että kivekset tai vain jotkin näistä tai jopa vain osia näistä.

Bruselloosi

Koirilla esiintyy myös tarttuvaa sukupuolitautia bruselloosia, jonka aiheuttaja on *Brucella canis* -bakteeri. Tätä bakteeria on joitain kertoja epäilty olevan myös Suomessa, mutta toistaiseksi ei ole löytynyt yhtään varmaa tapausta. Välinpitämättömyyteen ei kuitenkaan ole varaa, sillä bruselloosi-tartuntoja on löytynyt Keski-Euroopasta. Mitä etelämmäksi mennään, sen suurempi riski on saada bruselloosi-tartunta.

Tautina bruselloosi on tuhoisa: tartunnan saanut yksilö on pysyvästi steriili. Tautiin ei ole hoitoa ja tartunnan saanut koira tartuttaa tautia loppuelämänsä ajan.

Nautojen bruselloosi tarttuu myös ihmiseen aiheuttaen raskeana olevalle ihmiselle keskenmenon. Oireina ihmisellä on bruselloosissa pieni kuume, munasarjojen tai siementiehyiden tulehdus ja lopulta steriiliys.

TVT = Stickerin sarkoma

TVT on sukuelinkasvain, joka tarttuu astutuksen yhteydessä. Osa paranee itsestään, ja tautia voidaan hoitaa sytostaateilla. Tartunnan saaneita yksilöitä ei tule käyttää jalostukseen.

b) Lisääntymisongelmat siitosuroksilla

Uroksen lisääntymishäiriöiden tutkimisessa on huomioitava seuraavat asiat: Esitiedot ovat tärkeitä ja ensin tutkitaan uroksen yleiskunto. Seuraavaksi otetaan spermanäyte niin, että paikalla ehdottomasti on kiimainen narttu, muuten tulos ei ole luotettava. Jos edellä mainituista ei löydetä poikkeavaa, suoritetaan röntgen- ja ultraäänitutkimus sekä otetaan kudoksenäytteet (kives/prostata eli eturauhanen) ja hormonitutkimukset.

Taulukko 45. Siitosurosten lisääntymisongelmia.

Ongelma	Syy
Uros ei astu	<u>Heikko sukupuolivietti:</u> Synnynnäinen (mahdollisesti korkea prolaktiiniarvo, norm. 4–5, vahvasti perinnöllinen!) Hankittu ominaisuus Eläimen käsittely "Huonot muistot" Ikä tai ylikäyttö Systeemiset sairaudet Lääkkeitä tai ruokinta <u>Fyysiset viat:</u> Kipu Sukuelinten rakeneviat Erektiohäiriöt
Uros astuu, mutta ei saa narttua kantavaksi	Sperman laatu (tarkistus). Epätäydellinen ejakulaatio – uros ei jää kiinni kunnolla, uros pelkää tai tuntee muuten olonsa epä mukavaksi, uros ejakuloi virtsarakkoonsa. Epänormaali eturauhaserite – tulehdus.

Kivesrappeuma

Tälläisen koiran kivekset ovat yleensä pienet ja pehmeät. Sukuvietti on yleensä normaali. Kivesrappeuman syitä ovat perimä (sukusiitos), tulehdukset, vammat, lääkkeet, ympäristömyrkyt ja kasvaimet.

Kryptorkismi eli piilokiveksisyys

Tois- tai molemminpuolinen eli puuttuu joko toinen tai molemmat kivekset. Yksilön seksuaalikäyttäytyminen on normaalia. Jos uroksen molemmat kivekset puuttuvat, se on steriili. Uroksella, joilla on toinen kives, ovat fertiilejä eli hedelmällisiä.

Kiveskasvain

Kiveskasvaimet ovat koirilla yleisiä. Koirien kasvaimista noin 15 % on kiveskasvaimia. (Sertolin solukasvain, Seminoma, Leydigin-solukasvain). Koirien kiveskasvaimet ovat yleensä pahanlaatuisia mutta lähettävät harvoin etäispesäkkeitä.

Häiriöt sukupuolen määrätymisessä

XXY = Klinefelterin syndrooma - ulkoisesti uros, ei siittiöitä, pienet kivekset, todettu mm. airedalenterriereillä.

XO = Turnerin syndrooma - ulkoisesti naaras, sukurauhaset kehittymättömät, todettu ihmisellä, hevosella, koiralla. Jatkuva kiima tai kiimaton.

Kimerat, mosaiikit - Samassa yksilössä on molempia sukupuolia olevia soluja, ovotestikset, ulkoasu sen mukaan kumpaa sukupuolta olevia soluja on enemmän.

Kaksineuvoisuus = Hermafrodismi - sekä kivekset että munasarjat. Voivat olla hedelmällisiä. Jälkeläiset ovat sairauden kantajia.

Eturauhasvat

Uroksen eturauhasvat voivat johtua useasta eri syystä: Eturauhasessa voi olla hyvänlaatuisen suurentuminen – iästä johtuva! Eturauhasessa voi olla myös joko akuutti tai krooninen tulehdus tai kasvaimia.

4.3.8.8. Napatyryä

Belgianpaimenkoirilla tavataan yksittäisiä napatyryä vuosittain muunnoksesta riippumatta. Yleisyydestä ei ole saatavilla tarkempaa tietoa, mutta rotujärjestö suosittaa ilmoittamaan tapauksista jalostustoimikunnalle.

Tyräksi sanotaan ruumiinontelon seinämässä olevaa normaalia suurempaa aukkoa, josta yleisimmin pullistuu ulospäin rasvakudosta. Yleisin koiranomistajan ja kasvattajan havaitsemista tyrästä on napatyryä. Se on lähes aina synnynnäinen tai syntymän yhteydessä aiheutettu/aiheutunut vika, joskin perinnölliset seikat vaikuttavat vahvasti sen syntyyn.

Kohdussa kasvava pentu saa ravinteita istukan ja sikiön välissä olevan napanuoran kautta ja samalla kuona-aineet poistuvat takaisin istukkaan. Yleensä napaverisuonet kutistuvat ja naparengas sulkeutuu melko pian syntymän jälkeen.

Aukon sulkeutumisen estyminen voi aiheutua esim. epätaivallisesta venytyksestä tai siten, että emä kiskoo liian hana-kasti napanuorasta jälkeisiä syödessään, tai siten, että emo synnyttää seisaaltaan, jolloin syntyvä pentu putoaa maahan. Napanuora katkaiseminen liian lyhyeksi voi sekin aiheuttaa tyrän muodostumisen. Myös napainfektio (emä nuolee liikaa pentujen vatsoja) voi hidastaa napa-aukon sulkeutumista. Jos siis jostain syystä napa-aukon sulkeutuminen epäonnistuu tai estyy, jää vatsaontelon seinämään reikä. Kun navan alue paranee ja pentu alkaa kasvaa, työntyy aukosta rasvakudosta tai vatsakalvoa, jolloin navan alue pullistuu tyräksi. Yleisin ty-

rä on kuitenkin ns. "sulkeutunut tyrä", joka syntyy, kun heti syntymän jälkeen napa-aukosta valahtaa hieman rasvakudosta mutta naparengas sulkeutuu kuitenkin normaalisti. Tyrän koko vaihtelee, mutta yleisimmin se on noin peukalonpään kokoinen pehmeä pullistuma. Tämän kokoinen pullistuma ei haittaa pentua, eikä se yleensä kasva pennun kasvaessa. Siten sitä ei myöskään tarvitse leikata, sillä eläinlääkärit eivät leikkaa pientä tyrää vain kosmeettisista syistä. Tyrän leikkaamiselle tulee olla kliiniset, vakavat syyt.

Tutkimuksissa napatyryä on todettu resessiiviseksi ja polygeenisiksi viaksi. Napatyryä perinnöllisyydestä johtuen koiralla, jolta on leikattu napatyryä, ei pitäisi teettää pentuja.

4.3.8.9. Selän ja tukirangan ongelmat

Belgianpaimenkoirien erilaiset selän ja tukirangan ongelmat ovat yleistyneet viimeisen 10 vuoden aikana. Rotujärjestön tavoitteena on käynnistää näinkin vakava-asteisen sairauden tutkimukset vuoden 2005 aikana. Tähän tutkimukseen aineistoa kerätäksemme, toivomme lonkkatutkimuksen yhteydessä koirilta samalla röntgenkuvattavan myös lannerangan alueen. Jalostuksellisesti rotutyypin ihanteet ovat osaltaan vaikuttaneet tukirangan ongelmien kasvuun, mutta myös muut rakennevirheet aiheuttavat riskin tukirangan ja selän kestävydestä.

Koiralla on 7 kaulanikamaa, 13 rintanikamaa ja 7 lannerikamaa. Kolme ensimmäistä häntänikamaa ovat liittyneet yhteen muodostaen sakraaliluun, johon lantio niveltyy. Häntänikamia on vaihteleva määrä. Nikamia yhdistävät välilevyt, diskukset, joita on noin 50. Ensimmäinen välilevy on toisen ja kolmannen kaulanikaman välissä. Selkärangan yläosa muodostaa luisen selkäydinkanavan, jossa selkäydin sijaitsee.

Selkäydinhermot haaraantuvat nikamien välisistä aukoista. Selkäydin loppuu tavallisesti 7 lannerikaman kohdalla. Tämän jälkeen selkäydin jakautuu cauda equinaksi kutsutuksi ääreishermostojen kimpuksi.

Selkärangaa tukee joukko ligamenteja, jotka voivat osallistua selkäsairauden oireiden kehittymiseen. Nikamien välillä on myös nivelytimiä, joihin voi kehittyä muutoksia.

Selkäydin jaetaan tutkimuksen perusteella segmentteihin, jotka eivät aina sijaitse vastaavan nikaman kohdalla. Oireiden liittymisellä tiettyyn segmenttiin kohdistetaan muutoksia selkärangan eri osiin.

Selkäsairaudet voidaan jakaa kompressiivisiin ja ei-kompressiivisiin.

Kompressiovaurioissa puristus kohdistuu selkäyttimeen tai selkäydinhermihin. Tyypillisiä aiheuttajia ovat välilevytyrät, murtumat, kasvaimet ja sijoiltaan menot. Nämä taudit tarvitsevat usein leikkaushoitoa.

Ei kompressiivisia sairauksia ovat tulehdukselliset sairaudet, rappeumamuutoksia aiheuttavat tilat, aineenvaihdunnalliset sairaudet sekä lihasperäiset kiputilat.

Eräitä hoitomuotoja

Osassa selkäsairauksia saavutetaan hyviä hoitotuloksia mm. kiropraktiikalla, fysioterapialla ja akupunktiolla. Yleissääntönä voidaan pitää sitä, että voimakkaasti kompressiiviset sairaudet ovat huonompia kohteita hoidoille, myös riskit ovat suurempia.

Voimakkaat neurologiset oireet ovat varovaisuutta edellyttävä löydös. Hyvä eläinlääkäriin tekemä tutkimus on perusteltu. Siinä suljetaan pois tilat, joissa ko. hoidot eivät missään tapauksessa auta tai voivat pahentaa oireita. Selkäsairauksien akuutissa vaiheessa manipulaatiohoitoihin liittyy selvä riski; ne soveltuvatkin paremmin kroonisten kiputilojen hoitoon.

Edellä on kuvattu erityyppisiä ja -oireisia belgianpaimenkoirilla esiintyviä selkäsairauksia.

a) Välilevyrappeuma ja välilevytyrä

Välilevyn ulompi osa muodostuu vahvasta sidekudoksenkaasta, anulus fibrosus, jonka sisällä on pehmeämpi ydinosa, nucleus pulposus.

Välilevyn ja nikaman välissä on hyaliinirustoa; välilevy kiinnittyy sekä rustoon että nikaman runkoon. Välilevyn tarkoituksena on yhdistää nikamia toisiinsa, mahdollistaa niiden keskinäinen liikkuvuus, jakaa paine tasaisesti ja vaimentaa iskuja.

Välilevyn rappeuma alkaa nucleus pulposuksen reunoilta ja etenee kohti keskustaa. Ns. kondrodystrofisilla roduilla välilevyn muuttuminen alkaa jo alle vuoden ikäisenä. Muilla roduilla muutos käynnistyy vasta n. 8 vuoden iässä. Anulus fibrosuksen muutos seuraa nucleuksen rappeutumista. Rappeutessaan välilevy menettää vähitellen joustavuuttaan ja sen ravinnon saanti vaikeutuu, kunnes välilevy kalkkeutuu. Kondrodystrofisilla roduilla muutokset ovat alkaneet suurimmassa osassa välilevyjä jo vuoden iässä, ja 6–7 vuoden iässä rappeumamuutoksia on nähtävissä mm. röntgenkuvauksessa.

Välilevytyrät jaetaan kahteen Hansen tyyppin ryhmään:

1. tyyppin tyrissä nucleus pulposuksen massa työntyy anulus fibrosuksen läpi selkäydinkanavaan.
2. tyyppin tyrässä annulus fibrosuksen sisemmät kerrokset ovat revenneet, mutta ulkoreuna pitää nukleusmassan sisällään muodostaen tyrän.

Oireet vaihtelevat lievistä kivusta neliraajahalvaukseen riippuen tyrän asteesta ja sijainnista.

Taudinmääritys tehdään oireiden, tunnistelun, neurologisen tutkimuksen ja röntgenkuvauksen perusteella. Muutoksen tarkan sijainnin ja luonteen selvittäminen edellyttää magneettikuvauksia.

Lieviä tapauksia voidaan hoitaa ns. konservatiivisesti. Liikunnan rajoitus on ensiarvoisen tärkeää, lääkkeitä käytetään kipulääkkeitä ja kortikosteroideja. Jos neurologiset oireet ovat voimakkaita tai oireilu pitkittyy, joudutaan turvautumaan leikkaushoitoon. Ennuste riippuu oireiden luonteesta ja kestosta. Uusiutumisen todennäköisyys ilman leikkaushoitoa on n. 30 %:n luokkaa.

b) Lumbosakraalistennoosi

Lumbosakraalistennoosi voi johtua synnynnäisesti ahtaasta selkäydinkanavasta, ligamenttien hypertrofiasta, välilevysairaudesta, luupiikkien aiheuttamasta puristuksesta tai nikamien välisestä yliikkuvuudesta. Oireena havaitaan sairauden alkuvaiheessa tunnsteluarkuutta lantiorangan loppuosasta sekä kipua jalkojen taaksepäin käännessä. Makuulta nouseminen ja hyppääminen aiheuttavat usein kipua. Sairauden edetessä takaraajoihin kehittyy halvausoireita. Myös rakon ja peräsuolen sulkialihaksen hermotukseen voi kehittyä häiriöitä.

Taudinmäärityksessä esitiedoilla ja kliinisellä tutkimuksella on suuri merkitys. Röntgentutkimus antaa tietoa luisista rakenteista ja magneettikuvauksella voidaan todeta kompressiivimuutoksia. Kuvaukset voivat kuitenkin olla löydöksettömiä huolimatta voimakkaasta oireilusta. Erittäin hyödyllinen tällä alueella on lihasten sähköistä toimintaa selvittävä EMG-tutkimus. Tämä on kuitenkin Suomessa rajoitetusti saatavilla oleva menetelmä.

Lieviä tapauksia hoidetaan konservatiivisesti. Tauti on usein etenevä ja vaatii leikkaushoitoa.

c) Spondyloosi

Spondyloosilla tarkoitetaan selkänikamien välistä silloitusta, joka johtaa rangan jäykistymiseen ja nikamaväljen ahtautumiseen. Spondyloosi voi olla seurausta useista selkärangan sairauksista.

Taustalla voi olla nikamien välinen yliikkuvuus, instabiiletti, nikamien epätäydellinen kehittyminen tai tulehdukset. Itsenäisenä sairautena esiintyessään taudista käytetään nimitystä spondylosis deformans. Tälle sairaudelle ovat tyypillisiä nikaman alapuolelle ja sivulle kehittyvät luupiikit.

Tauti voi olla täysin oireeton huolimatta laajoista röntgenkuvauksessa havaittavista muutoksista. Joskus luupiikit ahtauttavat juurikanavia aiheuttaen kipua ja halvausoireita. Leikkaushoito on ainoa mahdollisuus näissä tapauksissa. Selkäydinkanavan ahtautuminen on harvinaista.

d) Wobbler syndroma

Wobbler syndromalla tarkoitetaan kaularangan selkäydin-kompressiota, joka johtuu kaularangan kehityshäiriöstä. Häiriö on tavallisimmin kaularangan alaosassa. Bassetilla tautia todetaan ylempänä kaularangassa. Kaulanikamien välisen huonon niveltymisen seurauksena nikaman etuosa pääsee nousemaan, jolloin ydinkanava ahtautuu. Nikamien keskinäinen liike aiheuttaa myöhemmin muutoksia välilevyyn, joko anulus fibrosuksen paksuuntumista tai tyrän. Myös selkärangaa tukevat ligamentit saattavat reagoida. Nikamien välisiin niveltymisiin voi myös kehittyä luupiikkejä. Taudin syy on osin tuntematon. Se esiintyy yleensä suurikokoisilla roduilla. Nopeakasvuisuus ja liiallinen ruokinta altistavat muutoksille.

Sairauden alkuvaiheessa esiintyy yleensä lievää takajalkojen liikehäiriötä, joka on tyypillisesti luonteeltaan paheneva. Sairauden edetessä oireet ilmaantuvat myös etujalkoihin. Sairaus voi muuttua nopeasti akuutiksi välilevytyrän seurauksena.

Taudinmääritys tapahtuu oireiden ja esitietojen ohella neurologisen tutkimuksen ja röntgenkuvauksen avulla. Konservatiivisella hoidolla saavutettu hoitotulos on usein tilapäinen ja heikko. Vaikeammat tapaukset vaativat leikkaushoitoa. Ennuste on kohtalaisesta varaukselliseen muutosten laajuudesta riippuen.

e) Diskospondyliitti

Diskospondyliitti tarkoittaa nikamien ja välilevyjen bakteeritulehdusta. Bakteeri kulkeutuu alueella veriteitse, tavallisimmin ensisijainen tulehdus on iholla, virtsateissä tai kiveksissä. Tautia tavataan eniten suurikokoisten rotujen keski-ikäisillä yksilöillä. Oireina havaitaan paikallista kipua, kuumetta, haluttomuutta ja laihtumista. Neurologiset löydökset ovat aluksi vähäisiä, mutta lisääntyvät vähitellen taudin aiheuttamien kudostuutosten seurauksena. Taudinmääritys tapahtuu oireiden ja röntgentutkimuksen avulla. Aiheuttajabakteeria voi eristää virtsa- tai veriviljelyllä. Jälkimmäinen tekniikka on vaativa, eikä se ole rutiinikäytössä. Ensisijainen hoito on 4–6 viikkoa kestävä antibioottihoito. Vaikeissa tapauksissa voidaan joutua turvautumaan leikkaushoitoon.

f) Atlantoaksiaalinen subluksaatio

Kyseessä on ensimmäisen ja toisen kaulanikaman sijoiltaan meno. Taustalla on usein nikamien sidejärjestelmän huono kehittyminen tai vamma seurauksena vaurioitunut rakenne. Taudinmääritys tehdään oireiden ja röntgenkuvauksen perusteella. Leikkaushoito on ainoa mahdollinen.

g) Degeneratiivinen myelopatia

Kyseessä on etenevä selkäytimen rappeutuma, jota tavataan eniten saksanpaimenkoirilla. Aiheuttaja on tuntematon.

Oireet kehittyvät viidennen ikävuoden jälkeen ja alkavat yleensä takajalkojen etenevänä liikehäiriönä. Tauti johtaa vähitellen pahenevaan halvaantumiseen. Oireet siirtyvät taudin edetessä myös etujalkoihin.

Tyypillisesti tautiin ei liity kipuoiretta. Parantavaa hoitoa ei ole. Oireita voi lievittää läkehoidolla taudin alkuvaiheessa, mutta pidemmän aikavälin ennuste on huono.

h) Murtumat ja sijoiltaanmenot

Syntyvät yleensä vamman seurauksena. Sijainnillisesti ovat tavallisimmin lantion tai rintarangan alueella. Oireet ja ennuste riippuvat muutoksen luonteesta ja hermokudokseen kohdistuneen vamman asteesta. Röntgentutkimus tulee suorittaa erityisen varovasti, jottei aiheuteta lisävaurioita.

Jos neurologiset oireet ovat vähäisiä, voidaan käyttää läkehoidoa ja mahdollisesti ulkoista tuenta. Vakavien oireiden kyseessä ollen leikkaushoito on ainoa mahdollinen. Leikkaushoito on vaativaa ja varsinkin yli 20 kg:n painoisilla koirilla ennuste on varauksellinen.

4.3.9. Yhteenvedo rodulla kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista

Belgianpaimenkoirien sairauksia on kuvattu hyvin vähän kansallisen ja kansainvälisen kirjallisuuden tasolla. Yhdysvalloissa on tehty tutkimuksia mm. epilepsian levinneisyydestä rodullamme.

Eurooppalaisissa rotujärjestölehdissä on ollut kirjoituksia Jalostuksen tavoiteohjelmassa mainituista sairauksista. Vakava-asteisista sairauksista on mainittava erityiset toimenpiteet pohjoismaissa mm. epilepsian vastustamiseksi ja PRA-silmäsairauden levinneisyyden selvittämiseksi.

Lonkkaniveldysplasian tilastointi eri maissa on erittäin yleistä, ja myös muissa maissa on huomioitu kyynärnivelten tutkimukset.

Purentavirheistä ja hammaspuutoksista on tuotettu uuden rotumäärittelyn mukaisesti artikkeleita useassa Euroopan maassa.

4.4 Ulkomuoto

ULKOMUOTO

Rodun ulkomuodollinen kehitys on ollut mullistava viimeisen 15 vuoden aikana. Tämä on aiheuttanut sen, että ulkomuodollisesti olemme menneet vuosien varrella ääriä laidoilta toiseen. Merkittävänä esimerkkinä ulkomuodon jalostuksessa on toiminut Ranska, jossa on tuotettu melko paljon hypertyyppisiä yksilöitä, jotka ovat olleet näyttelyissä korkeasti palkittuja.

Näiden yksilöiden jälkeläisiä on tuotu Suomeen jalostusyksilöiksi, vaikka mm. tyyppi, kulmaukset ja otsapenkereet ovat olleet puutteellisia ja rungon pituudet liioitellun lyhyitä.

Tasoltaan Suomen populaatio on maailmanlaajuisestikin tunnustettua ja arvostettua, erityisesti groenendaelit ja laekenoisit. Muunnosten väliset erot ovat kuitenkin vielä suuret. Kirjavimmat kannat ovat rotutyyppiltään malinois- ja tervuerenmuunnoksissa. Groenendael-, malinois- ja laekenois-muunnoksen yksilöitä on palkittu laajalti Euroopan erikoisnäyttelyissä.

Tulevaisuuden ongelmana ja mahdollisena uhkana on linjojen eriytyminen, minkä seurauksena käyttöominaisuuksia painottavat kasvattajat kiinnittävät liian vähän huomiota ulkomuotoon ja vastaavasti ulkomuotopainotteisessa jalostuksessa kiinnitetään liian vähän huomiota koirien käyttöominaisuuksiin, erityisesti luonteeseen. Kuitenkin belgianpaimenkoiran kaikilla muunnoksilla on täysin sama rotumäärittely luonteen ja ulkomuodon osalta, muunnosten ainoana erona ovat karvanpituus ja -väri.

Yleisvaikutelma: belgianpaimenkoiran tulee olla rakenteeltaan tasapainoinen, sopusuhtainen ja keskikokoinen. Kuiva- ja vahvalihaksinen, neliömäinen ja sitkeä yksilö, jossa jalous ja voimakkuus ovat yhdistyneet tärkeäksi osaksi yleisvaikutelmaa.

Belgianpaimenkoira on totunut oleskelemaan ulkona ja kestämään Belgiassa yleisiä sään vaihteluita. Sopusuhtainen olemus ja ylväs pään asento ilmentävät palveluskoiralle ominaista jaloa voimaa. Kokonaisuutena rotumme on pääosin keventynyt luustollisesti ja rungon pituus on saavuttanut neliömäisyyden. Negatiivisena asiana on keventymisen kannalta ollut säkäkorkeuden laskeminen ja se, että keveys näkyy myös yleisvaikutelmassa. Selkeitä virheitä yleisvaikutelmassa ovat karkeus tai puutteellinen jalous, jota nähdään toisen ääriypin koirissa.

Mittasuhteet: belgianpaimenkoiran kuuluu olla neliömäinen.

Epätyypillisen mittasuhteen omaava koira on säkäkorkeuttaan pidempirunkoinen tai suorakaiteen muotoinen. Rakenteellisia ongelmia on havaittu sekä liian lyhyissä rungoissa että liian raskaissa tai pitkärunkoisissa yksilöissä. Belgianpaimenkoiran tulee olla sopusuhtainen kokonaisuus.

Luonne: belgianpaimenkoiran tulee olla valpas ja aktiivinen. Belgianpaimenkoira on erittäin energinen ja aina valmis toimintaan; sillä on synnynnäinen laumanvartiomiskyky ja vahtikoiran parhaat ominaisuudet. Sen tulee puolustaa isäntäänsä täysin epäroimättä, peräänantamattomasti ja kiihkeästi. Sillä on kaikki paimen-, vahti-, suojelu- ja palveluskoiran ominaisuudet. Eloisuus, tarkkaavaisuus ja varmaluonteisuus, ilman pienintäkään pelkoa tai aggressiivisuutta, ovat rodun luonneominaisuuksia. Luonteen tulee kuvastua koiran olemuksessa ja kiipivien silmien ylpeässä ja tarkkaavaisessa ilmeessä.

Ulkomuotoarvosteluissa painotetaan tasaista ja pelotonta luonnetta. Belgianpaimenkoira, joka osoittaa aggressiivisuutta tai arkuutta, on erittäin epärodunomainen, ja tämä on hylkäävä virhe. Luonteen kehitys on ollut erittäin positiivista viimeisen 10 vuoden aikana, mutta edelleen tulee jatkaa eteenpäin samansuuntaisella jalostustyöllä. Puutteita hermorakenteessa ja temperamentissa (tai ylivilkkautta) ei tule hyväksyä. Jotta jalostustyöllä voidaan edelleen saavuttaa parannusta luonteessa, tulee jalostuksessa välttää ääniherkkien yksilöiden käyttämistä. Ääniherkkyys on mittava ongelma koko kannassamme.

Pää: Korkea-asentoinen, pitkä olematta liioiteltu, suoralinjainen, hyvin meislautunut ja kuiva. Kallo ja kuono ovat kutakuinkin yhtä pitkät. Kuono-osa saattaa kuitenkin olla hieman kalloa pitempi, mikä antaa viimeistellyn kokonaisvaikutelman.

Pään ei tule olla raskas tai liian voimakas, nämä ovat kuitenkin erittäin harvinaisia virheitä kannassamme. Yleisesti ottaen kannassamme kaikissa muunnoksissa päät ovat rodunomaisia ja kaunisilmeisiä.

Kallo-osa: Keskilevää ja suhteessa pään pituuteen. Otsa on pikemminkin tasainen kuin pyörästynyt, otsaurre on vain hieman korostunut. Sivulta katsottuna kallo ja kuononselkä ovat yhdensuuntaiset. Niskakyyhmy on vain hieman kehittynyt, kulma- ja poskikaaret eivät ole ulkonevat.

Kannassa erityisesti tervuerenmuunnoksessa tulisi kiinnittää huomiota takaluisuun kalloon, samoin kyömyyn kuononselkään. Suuret poikkeamat päänlinjoissa eivät ole Suomen kannassa ongelmana.

Otsapenger: Kohtuullinen.

Liian korostunut tai liian loiva otsapenger ovat virheitä. Otsapengeren puuttuminen on suurimpia virheitä kannassamme ja tähän tulisi kiinnittää erityisesti huomioita tulevaisuudessa.

Kirsu: Musta

Kaikki pigmentin puutokset huulissa ja kirsussa ovat virheitä. Belgianpaimenkoirilla esiintyy jonkin verran pigmentin puutosta ja muutamia vitiligoa sairastavia yksilöitä on tavattu kannassamme.

Kuono-osa: Keskipitkä, pitkän kiilan muotoinen ja hyvin meislautunut silmien alta, kapenee tasaisesti kirsua kohti. Kuononselkä on suora ja yhdensuuntainen kallon ylälinjan kanssa. Kita avautuu suureksi, jolloin suupielet ovat vetäytyneet hyvin taakse, ja leuat ovat hyvin avonaiset.

Satunnaisesti esiintyy yksilöitä, joiden pää ei ole tarpeeksi meislattu silmien alta tai joiden kuono-osa on liian suippo.

Huulet: Ohuet, tiiviit ja voimakkaasti pigmentoituneet.

Satunnaisesti esiintyy yksilöitä, joiden huulet eivät ole riittävän tiiviit ja joilla esiintyy pigmentin puutosta.

Leuat / hampaat / purenta: Vahvat, valkoiset ja säännölliset hampaat ovat lujasti kiinnittyneet hyvin kehittyneisiin leukaluihin. Leikkaava purenta; lampaiden ja karjan kuljetuksessa parempana pidetty tasapurenta sallitaan. Täydellinen, hammaskaavion mukainen hampaisto; kahden P1-hampaan puuttuminen sallitaan, M3-hampaita ei huomioida.

Muunnoksista malinoisilla on selkeästi eniten tasapurentaa kannassamme; kaikissa muunnoksissa esiintyy jonkin verran ala- tai sekapurentaa. Virheelisen purentaan omaavaa koiraa ei tule käyttää jalostukseen ja tilannetta tulee tarkkailla jatkossakin. Puutteellisten leukojen esiintyminen on yleistynyt pään mittasuhteiden vääristyessä ja äärimmäistä jaloutta ihannoidessa, lähinnä esiintyy heikkoja alaleukoja. Näihin tulisi kiinnittää huomioita tulevaisuudessa, ettei tilanne aiheuta mm. hampaiden puuttumista liiallisesta ahtaudesta johtuen. Hammaspuutoksiin tulee kiinnittää huomiota jalostusvalintoja tehtäessä.

Posket: Kuivat ja hyvin litteät, vaikkakin lihaksikkaat

Satunnaisesti kannassamme esiintyy ulkonevia poskikaria; tämä ei kuitenkaan millään muotoa ole ongelma.

Silmät: Keskipitkät, eivät ulkonevat eivätkä syvällä sijaitsevat, hieman mantelinmuotoiset, asennoltaan viistot ja väriltään ruskehtavat, mieluiten tummat. Silmäluomien reunat ovat mustat. Katse on avoin, eloisa, älykäs ja tutkiva.

Rodussa esiintyy sekä pyöreitä että liian vaaleita silmiä erityisesti pitkäkarvaisissa muunnoksissa. Nämä virheet häiritsevät koiran ilmettä.

Korvat: Pienehköt, ylös kiinnittyneet, selvästi kolmiomaiset, teräväkärkiset ja tyvestä kaarevat. Korvat ovat jäykät, pystyt ja tarkkaavaisella koiralla pystysuorat.

Korvien koko on selvä ongelma suomalaisilla belgianpaimenkoirilla. Liian kookkaita korvia esiintyy erityisesti malinois- ja tervueren-muunnoksilla. Lisäksi malinoisilla esiintyy väärää korvan mallia, jolloin korva ei ole kolmiomainen vaan ulkosyrjästään pyörinyt. Kaikissa muunnoksissa esiintyy satunnaisesti liian pitkiä, liian alas kiinnittyneitä tai tyvestä liian leveitä korvia.

Kaula: Sulavalinjainen, pitkäkö, melko pysty, lihaksikas, tasaisesti lapoja kohti levenevä, ei löysää kaulanahkaa. Niskalinja on hieman kaareva.

Rodussa esiintyy erityisesti pitkäkarvaisilla muunnoksilla liian lyhyttä kaulaa. Lisäksi oikeaan kaulan kiinnittymiseen tulisi kiinnittää huomiota. Kaula ei saa olla liian pysty eikä myöskään joutsenmainen; kuitenkin kaulan tulee olla niskalinjaltaan hieman kaareva.

Runko: Voimakas olematta raskas. Rungon pituus olkanivelestä istuinluun kärkeen on jokseenkin sama kuin säkäkorkeus.

Tervueren-muunnoksella esiintyy jonkin verran enemmän hajontaa rungon vahvuudessa ja mittasuhteissa, mutta muiden muunnosten kohdalla on menty rungon pituuden suhteen parempaan suuntaan. Kuitenkin edelleen esiintyy liian pitkiä runkoja ja raskaita runkoja, samoin myös liioitellun lyhyitä runkoja erityisesti pitkäkarvaisilla muunnoksilla. Kaiken kaikkiaan tulevaisuudessa tulee kiinnittää erityistä huomiota belgianpaimenkoiran terverakenteiseen runkoon.

Ylälinja: Selän ja lanteen ylälinjat ovat suorat.

Rodussa esiintyy takakorkeutta yhdistyneenä liian suoriin takakulmauksiin sekä karpin selkää, kuten myös notkoselkää. Erityisesti tervuerenilla esiintyy satunnaisesti myös laskevaa selkälinjaa.

Säkä: Korostunut

Belgianpaimenkoirilla näkee vielä matalaa erottumatonta säkää.

Selkä: Kiinteä, lyhyt ja lihaksikas.

Belgianpaimenkoirien selät ovat parantuneet, erityisesti pituus on useimmiten oikea. Joillakin yksilöillä on edelleen haavoittavissa liian pitkä selkäosa yhdistyneenä huonoihin selkälihaksiin. Liikkeessä joidenkin koirien selkälinja on heikko. Selkä ei kuitenkaan saa olla myöskään liian lyhyt.

Lanne: Voimakas, lyhyt, lihaksikas ja riittävän leveä.

Lanneosissa on usein liikaa pituutta, ja erityisesti leveyttä puuttuu malinois-muunnoksella.

Lantio: Lihaksikas, vain hieman viisto, riittävän leveä, ei kuitenkaan liioiteltu

Rodussa esiintyy liikaa liian luisua lantiota ja jonkin verran takakorkeutta.

Rintakehä: Syvä, mutta ei leveä. Kylkiluut ovat yläosastaan kaarevat. Edestä katsottuna eturinta ei ole kovin leveä, eikä myöskään ahdas.

Kannassamme havaitsee usein syvyydeltään riittämättömiä rintakehiä ja liian ahdasta eturintaa.

Alalinja ja vatsa: Vatsaviiva alkaa rintakehän alaosasta ja kohoaa loivasti vatsaa kohti tasaisesti kaartuen. Vatsa on kohdallisen kehittynyt, mutta ei riippuva eikä vinttikoiramainen.

Kohtuullisen hyvä kaikilla muunnoksilla. Jonkin verran tapaa vinttikoiramaista alalinjaa, mutta ei ongelmaksi saakka. Satunnaisesti esiintyy myös liian suoraa vatsalinjaa.

Häntä: Hyvin kiinnittynyt, keskipitkä ja tyvestään paksu; ulottuu vähintään kintereisiin, mieluiten alemmaksi. Levossa häntä riippuu hännänpää kintereen korkeudella hieman taaksepäin kaartuneena. Koiran liikkeessä hännänpää kaartuu voimakkaammin ja häntä kohoaa ylittämättä kuitenkaan vatsatasoa. Häntä ei saa koskaan kiertyä J-koukuksi eikä kaartua sivulle.

Häntien kiinnittyminen liian ylös on hyvin yleistä, liian korkeat hännät ja kaartuneet hännät ovat melko yleisiä virheitä. Jonkin verran esiintyy liian lyhyitä häntiä. Yleinen virhe on hännän kaartuminen hieman sivulle.

Eturaajat

Yleisvaikutelma: Eturaajat ovat vahvaluiset olematta raskaat; lihakset ovat kuivat ja voimakkaat. Eturaajat ovat joka suunnasta katsottuna kohtisuorassa maahan nähden ja edestä katsottuna täysin yhdensuuntaiset.

Koon vaihtelut ovat belgianpaimenkoiralla havaittavissa oleva ongelma. Matalaraajaisuus on virhe, jota tavataan belgianpaimenkoiralla. Tällöin koiran yleisvaikutelma on enemmän lapinkoiramainen. Jalo, ylväsyhtinen koira omaa yleensä riittävän raajankorkeuden.

Kaikilla muunnoksilla esiintyy etutassujen kääntymistä ulospäin, jolloin raajat eivät luonnollisestikaan ole yhdensuuntaiset. Paljon harvinaisempaa sen sijaan on se, että koira kääntää seistessään etutassujaan sisäänpäin. Pitkäkarvaisilla muunnoksilla tapaa yksilöitä, joten raajaluusto on hento, harvinaisempaa sen sijaan on liian roteva raajaluusto.

Lavat: *Lapaluut ovat pitkät ja viistot, hyvin kiinnittyneet ja muodostavat olkavarren kanssa riittävän kulman, ihannekuilmaus on 110–115 astetta.*

Valitettavan yleisiä kaikilla muunnoksilla ovat liian suorat etukulmaukset. Tämä heijastuu koko etuosaan ja koiran oleukseen antaen vaikutelman yliryhdikkästä belgianpaimenkoirasta. Väärät kulmaukset vaikuttavat luonnollisesti myös koiran liikuntaan.

Olkavarret: *Pitkät ja riittävän viistot.*

Ongelmana ovat liian suorat ja lyhyet olkavarren luut kaikilla muunnoksilla.

Kyynärpäät: *Rungonmyötäiset, eivät ulkonevat eivätkä ahdasasentoiset.*

Ulkonevuus on groenendael- ja tervueren-muunnoksissa havaittava virhe, kuten myös löysät kyynärpäät, jotka korostuvat liikkeessä.

Kyynärvarret: *Pitkät ja suorat.*

Ranteet: *Hyvin kiinteät ja kuivat.*

Taipuneita ranteita tapaa jonkin verran.

Välikämmenet: *Vahvat ja lyhyet, mahdollisimman kohtisuorassa maahan nähden tai vain hieman eteenpäin viistot.*

Välikämmenissä on havaittavissa pehmeyttä pitkäkarvaisilla muunnoksilla.

Käpäliät: *Pyöreät ns. kissankäpäliät. Varpaat ovat kaarevat ja tiiviisti yhdessä. Päkiät ovat paksut ja joustavat, kynnet tummat ja vahvat.*

Pitkäkarvaisilla muunnoksilla tapaa melko runsaasti pitkiä ja löysästi asettuneita varpaan rakenteita, jolloin kaunis kisanantassumaisuus katoaa.

Takaraajat

Yleisvaikutelma: *Takaraajat ovat voimakkaat olematta raskaat. Sivusta katsottuna ne ovat kohtisuorassa maahan nähden, takaa katsottuna täysin yhdensuuntaiset.*

Kaikilla muunnoksilla esiintyy ulospäin kiertyneitä takaraajoja. Myös takaraajojen luustossa on nähtävissä puutteita: luusto on liian heikko, jolloin koirasta saa tikkujalkamaisen vaikutelman.

Reidet: *Keskipitkät, leveät ja voimakaslihaksiset.*

Satunnaisesti tapaa koiria, joiden reidet eivät ole riittävän leveät ja voimakaslihaksiset.

Polvet: *Suunnilleen samalla pystysuoralla linjalla kuin lonkanivel. Polvikulma on normaali.*

Pitkäkarvaisissa muunnoksissa tapaa yksilöitä, joiden polvikulma on liian suora.

Sääret: *Keskipitkät, leveät ja lihaksikkaat.*

Kintereet: Matalat, leveät ja lihaksikkaat, kohtuullisesti kulmautuneet.

Korkeita kintereitä näkee jonkin verran, samoin kuin liian suorita tai heikkoja kintereitä.

Väljalat: *Kiinteät ja lyhyet. Kannukset eivät ole toivotut.*

Satunnaisesti syntyy pentuja, joilla on takakannukset. Kasvattajat kuitenkin yleensä poistattavat kannukset pikkupennulta.

Käpäliät: *Voivat olla hieman soikeat. Varpaat ovat kaarevat ja tiiviisti yhdessä. Päkiät ovat paksut ja joustavat, kynnet tummat ja vahvat.*

Pitkäkarvaisilla muunnoksilla tapaa melko runsaasti pitkiä ja löysästi asettuneita varpaan rakenteita

Liikkeet: *Eloisat ja vapaat kaikissa käyntilajeissa. Belgianpaimenkoira on hyvä laukkaaja, mutta sen tavanomaiset askellajit ovat käynti tai erityisesti ravi. Raajat liikkuvat rungon keskilinjaa suuntaisesti, hyvin nopeassa vauhdissa käpäliät lähestyvät keskilinjaa. Ravissa askeleet ovat keskipitkät, liike on tasaista ja vaivatonta, takaraajojen työntö on hyvä ja selkälinja pysyy kiinteänä, etuaskel ei ole liian korkea. Belgianpaimenkoira on jatkuvasti liikkeessä ja vaikuttaa väsymättömältä, käynti on nopeaa, joustavaa ja eloisaa. Se pystyy täydessä vauhdissa tekemään äkillisen suunnanmuutoksen. Vilkkaan temperamenttinsa sekä vartiointi- ja suojeluhalunsa vuoksi koira pyrkii liikkumaan ympyrää.*

Liikkeissä esiintyy kaikilla muunnoksilla hyvin paljon ongelmia: steppaavaa askelta, keriviä etuliikkeitä, peitsaamista, yhdensuuntaisuuden puuttumista, ahtaita takaliikkeitä, liian vähäistä takatyöntöä ja huonoa voiman siirtoa selässä, korkeita etuliikkeitä jne. Tällaiset ongelmat kielivät rakenteellisista ongelmista.

Nahka: *Joustava, mutta silti kauttaaltaan rungonmyötäinen. Huulten ja silmäluomien reunat ovat voimakkaasti pigmentoituneet.*

Satunnaisesti esiintyy liian löysää nahkaa, kuten myös pigmentin puutosta.

Karvapeite ja muunnokset: *Rodun neljä muunnosta groenendael, tervueren, malinois ja laekenois erotetaan toisistaan karvan pituuden, kasvusuunnan, laadun ja värin perusteella. Muunnokset arvostellaan näyttelyissä erikseen ja kullekin voidaan myöntää sertifikaatti ja CACIB.*

Karva: *Kaikilla muunnoksilla peitinkarvan tulee aina olla tiheää, tiivistä ja hyvälaatuista. Peitinkarva ja villava aluskarva muodostavat yhdessä erinomaisen suojan.*

Yleisesti ottaen kannassamme karvapeitteet ovat erittäin hyvät. Groenendael-muunnoksella esiintyy jonkin verran liian pehmeää turkkia. Sekä tervuerenilla että groenendaelilla esiintyy jonkin verran erityisesti selästä laineikasta karvaa. Laekenois-muunnoksemme karvanlaatu on erinomainen: tarpeeksi karkea.

Väri

Maski: *Tervuerenilla ja malinoisilla tulee olla erittäin selvästi erottuva maski, joka peittää yhtenäisenä mustana vyöhykkeenä ylä- ja alahuulet, suupielet ja silmäluomet. Sen tulee ehdottomasti ulottua mustana vähintään seuraavaan kuuteen kohtaan: kumpaankin korvaan, yläluomiin, ylä- ja alahuuleen.*

Tervuerenilla tavataan juuri rajoilla olevaa maskia. Groenendael-vanhemmista syntyneistä tervuereneista osalla on käänteinen maski.

Hiilikko (charbonné): *Tervuerenilla ja malinoisilla esiintyy hiilikkoväri, jolloin karvojen kärki on musta ja perusväriitys niin ollen tummempi. Tätä mustaa väriä on kauttaaltaan "poltetuissa" karvankärjissä. Se ei saa missään tapauksessa muodostaa suuria laikkuja eikä selviä juovia. Laekenoisilla hiilikkoväriitys ei erotu yhtä selvästi.*

Kaikilla muunnoksilla sallitaan hieman valkoista eturinnassa ja varpaissa.

Osa suomalaisista tervuereneista omaa puutteellisen hiillon. Osa koirista taas omaa liian runsaasti hiilikkoväritystä. Satunnaisesti syntyy pentuja, joissa on liikaa valkoista väriä.

Groenendael: Ainoastaan yksivärinen musta.

Jonkin verran esiintyy harmaan tai punertavan sävyjä, harmaata erityisesti housuissa.

Tervueren: Ainoastaan punaruskea- ja harmaahiilikko, kummassakin värissä on musta maski. Punaruskeaa hiilikkoväriä pidetään kuitenkin toivotumpana. Punaruskean värin tulee olla lämmin, se ei saa olla vaalea eikä haalistunut. Koiraa, joka ei ole väriltään punaruskeahiilikko tai jonka väri ei ole riittävän voimakas, ei voida pitää valioyksilönä.

Jonkin verran esiintyy haalistuneita värejä, samoin kuin sekä liikaa hiillettä että liian vähän hiillettä värejä.

Malinois: Ainoastaan punaruskeahiilikko, musta maski.

Kuten tervuerenissa, myös malinois-muunnoksessa tapaa sekä liikaa hiillettä että liian vähän hiillettä yksilöitä.

Laekenois: Ainoastaan punaruskea, jossa on hieman hiilikkoväriä pääasiassa kuonossa ja hännässä.

Kaiken kaikkiaan laekenois-muunnoksen väri on hyvä.

Koko

Säkäkorkeus: Keskimääräinen ihannekorkeus on uroksilla 62 cm ja nartuilla 58 cm. Sallittuja ovat 2 cm:n poikkeama alle ja 4 cm:n poikkeama yli ihannekoon.

Lähinnä tervueren-muunnoksessa tapaa koiria, jotka ovat alle rotumääritelmän alarajan. Pitkäkarvaisista muunnoksista, kuten myös malinoisista, löytyy yksilöitä, jotka ovat kookkaampia kuin rotumääritelmän yläraja.

Rotumääritelmä liitteenä (LIITE 1.)

5. YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys ry:n aikaisempi jalostuksen tavoiteohjelma hyväksyttiin 20.11.1994. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta on ollut puutteellista, eikä ohjelmassa asetettuja painopisteitä ole seurattu riittävän intensiivisesti.

Yhdistelmille asetetut tavoitteet kirjattiin vuoden 1994 ohjelmaan silloisten pentulistasäännösten mukaisesti, ja näitä on muutettu vuosien varrella huomattavasti. Tavoiteohjelman päivitys on jäänyt tekemättä, ja suurimpana laiminlyön-

teihin vaikuttavana tekijänä on ollut yhdistyksen toimihenkilömuutokset.

Päivitetyn jalostuksen tavoiteohjelman seurannasta on laadittu toimintasuunnitelma, ja nykyisen tietotekniikan aikakautena ohjelman seurannan ei pitäisi aiheuttaa ongelmia. SKL:n uuden KoiraNetin (kaikkien rotujen jalostustietojärjestelmä) valmistumisen odotetaan edesauttavan tilannetta entisestään.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT

6.1. Rotujärjestön visio

Belgianpaimenkoira on alunperin paimen, nykyään työkoira (mm. vartiointi, suojeleminen ja jäljestys) sekä monipuolinen palvelukoira, joka soveltuu myös perhekoiraksi. Rotumme on saattanut luotettavan roolin myös virkakoirona.

Tulevaisuudessa toivomme belgianpaimenkoirien suosion lisääntyvän entisestään harrastajien keskuudessa ja virkakäytössä. Tästä johtuen luonteen huomioiminen jalostuksessa asettaa kasvattajat suuren haasteen eteen.

Rodun kanta sisältää edelleen hermostuneita, varautuneita sekä ääniherkkiä yksilöitä, joiden jalostuskäyttöä tulee välttää. Tulee myös huomioida, että belgianpaimenkoira on myös perhekoira, joten edellä mainitut negatiiviset luonteenpiirteet eivät helpota tätäkään käyttötarkoitusta.

Rodun suosiota kuvaa myös rekisteröintimäärien lievä nousu. Kysynnän ja tarjonnan epätasapaino saattaa aiheuttaa tilanteita, joissa kasvattajat myyvät pentujaan myös perheisiin, joille soveltuisi paremmin muunrotuinen koira. Rotujärjestömme tulee valistaa jäsenistöään ja kasvattajia toiminnastaan laajamittaisesti, unohtamatta uusia belgianpaimenkoirien omistajia. Pennunostajan oppaan kokoaminen perusasioista ja julkaisu yhdistyksen kotisivustoilla voisi parantaa pennunostajan edellytyksiä menestyä uuden koiransa kanssa.

Koirien rakenne ja yleinen terveydentila tulee säilyttää ennallaan, jotta koiramme pystyvät toimimaan rotumääritelmässä kuvatuissa tehtävissä – monipuolisena harrastuskoirona. Avoin tiedonjako rodullamme esiintyvistä sairauksista edistää yhteistä päämääräämme ja turvaa belgianpaimenkoiran tulevaisuutta. Rotujärjestön toimenpiteet uhkakuvina olevien sairauksien tutkimisesta kannassamme sekä tulevaisuudessa mahdollisesti näiden periytyvyyden selvittäminen parantavat koko kannan terveystilannetta.

Rotutyypin säilyttäminen belgianpaimenkoirilla on osa tulevaisuuden visiotamme. Rotumääritelmän mukainen koira on rakenteeltaan tasapainoinen, sopusuhtainen, keskikokoinen, neliömäinen ja sitkeä koira, jossa jalous ja voimakkuus yhdistyvät. Jalostuksessa on pyrittävä pois rakenteeltaan ääriyhtypisistä koirista eli sekä liian pienistä ja siroista että liian raskarakenteisista koirista. Suomen kanta on pyrittävä säilyttämään Euroopan huipputasolla tulevaisuudessakin.

Pohjoismaainen yhteistyö suo meille mahdollisuuden jakaa mm. terveystietoja keskenämme. Tulevaisuudessa toivomme yhteistyön lisääntyvän reilusti rodun kotimaan ja jalostuksellisesti merkittävän Ranskan kanssa.

Kokonaisvaltainen yhteistyö kasvattajien, rotujärjestön sekä muiden tahon kanssa luo meille parhaimman mahdollisuuden tulevaisuudesta yhteiseen päämääräämme: tulevaisuuden kuvana on terve, toimiva ja rotumääritelmän mukainen belgianpaimenkoira.

6.2. Rotujärjestön jalostustavoitteet

Rotujärjestön tavoitteet jaetaan neljään eri osaan: populaation tehollinen koko, luonneominaisuudet, terveys ja ulko muoto.

Populaation tehollista kokoa tulee kasvattaa siten, että ja-

lostukseen käytetään useampia yksilöitä, jotta jalostuspohja saadaan riittävän laajaksi. Tehollisen populaatiokoon osalta huomioitavaa on, että malinois-muunnoksen koko tulisi saada yli 70 %:ksi ihannepopulaatiokokoon verrattuna (ihannepopulaatiota kuvattu luvussa 4.1 taulukot 7–10). Laekenois-muunnoksessa tulisi tehollisen populaatiokoon kasvattamisen ohessa lisätä yksilöiden lukumäärää, jotta tulevaisuuden jalostustavoitteiden saavuttaminen olisi helpompaa. Myös muilla muunnoksilla rotujärjestön tavoitteena on säilyttää tehollinen populaatiokoko ainakin aikaisempien vuosien tasolla.

Luonneominaisuuksien osalta rotujärjestön tavoitteena on, että rodunomainen luonne tulee entistä paremmin huomioiduksi jalostuksessa sekä mahdollisuuksien mukaan kannustaa jäsenistöä mm. testauttamaan enemmän koiriaan. Tavoitteeksi luonnetestikäynneille asetetaan 30 % vuotuisista rekisteröinneistä.

Belgianpaimenkoira on monipuolinen harrastuskoira ja rotujärjestön olennaisimpia tavoitteita on ylläpitää ja parantaa sen rodunomaista luonnetta. Tavoitteen saavuttamiseksi järjestetään tapahtumia (esim. luonnetestit, belgi- ja kasvattajapäivät), jotka edistävät kasvattajien ja harrastajien tietoisuutta rotumme luonneominaisuuksista. Koska emme voi todeta koiran koulutettavuutta pelkästään luonnetestillä, tulisi pyrkiä siihen, että nykyistä suurempi osa belgianpaimenkoirista kävisi palveluskoirakokeissa ja vähintään 20 % saavuttaisi avoimen luokan koulutustunnuksen.

Rotujärjestön tavoitteena on tukea paikallisosastojen toimihenkilöiden kouluttamista ja näin auttaa uusia harrastajia palveluskoiratoiminnan piiriin.

Rotujärjestön tavoitteena on kerätä ja jakaa puolueetonta tietoa rodun terveydestä. PEVISA-ohjelman mukaisten vaatimusten lisäksi tulemme kiinnittämään erityisesti huomioita mm. epilepsiaan, selkäongelmiin, kivesvikaan sekä muihin mainittaviin silmänsairauksiin. Tavoitteiden saavuttamiseksi rotujärjestö kartoittaa tutkimusprojekteilla edellä mainittujen sairauksien esiintyvyyttä belgianpaimenkoirilla ja pyrkii näin vähentämään sairauksien esiintymistä kannassamme.

Rotuamme koskevat PEVISA-ohjelman mukaisten sairauksien tavoitteet:

Lonkkaniveldysplasian osalta pyritään säilyttämään seuraavan viiden vuoden aikana groenendael-, malinois- ja tervuren-muunnoksilla alle 10 %:n dysplasian esiintymistiheys. Laekenois-muunnoksella vastaava arvo on 20 %. Kaikilla muunnoksilla pyritään lisäämään tutkittujen koirien määrää 50 %:iin rekisteröinneistä.

Silmäsairauksien (HC,PRA, RD, pannus keratitis) osalta pyritään säilyttämään nykyinen taso tarkastellen tilannetta koko kannassa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, ettei PRA pääse levittäytymään Suomen kantaan tuontikoirien mukana tai ulkomaisten koirien jalostuskäytöllä. Kaikilla muunnoksilla pyritään lisäämään tutkittujen koirien määrää 50 %:iin rekisteröinneistä.

Rotujärjestö on esittänyt seuraavan PEVISA -ohjelmaan 5-vuotiskaudeksi kyynärniveltien kuvauspakkoa ennen astuttamista, kuitenkin siten, ettei kuvauspakko koskisi 31.12.2005 mennessä lonkkalausnon saaneita koiria. Näin pyritään

selvittämään kyynärniveldysplasian esiintymistiheyttä kannsamme ja tarvittaessa esittämään seuraavaan PEVISA -ohjelmaan raja-arvoa. Kaikilla muunnoksilla pyritään lisäämään tutkittujen koirien määrää 50 %:iin rekisteröinnistä.

ohjeistukset koirien jalostuskäytöstä, jotta helpottaisimme kasvattajien jalostusvalintoja. Rekisteröintimääräykset sisältävä poikkeuslupaohjeistus on liitteenä 3.

6.3. Rotujärjestön strategia

Rotujärjestön strategiaosioon on koottu kaikki suositukset ja

6.3.1. PEVISA-ohjelman mukaiset määräykset ja suositukset

Taulukko 46. PEVISA-ohjelman mukaiset määräykset ja suositukset.

	PEVISA määräykset rekisteröinnille	Koiran sisarusten jalostuskäyttö	Koiran vanhempien jalostuskäyttö
Lonkkanivelten kasvuhäiriö (HD)	Vain terveitä (A ja B-aste) käytetään jalostukseen.	Koko pentueen tutkimista suositellaan. On kiinnitettävä huomiota myös sisarusten tuloksiin.	Ei saa toistaa samaa yhdistelmää, josta syntynyt rodun keskiarvoa enemmän sairaita yksilöitä.
Kyynärnivelen kasvuhäiriö (KD)	Kyynärnivelausunto tulee olla voimassa pentueen rekisteröintihetkellä. Ei raja-arvoa.	Koko pentueen tutkimista suositellaan. On kiinnitettävä huomiota myös sisarusten tuloksiin.	Ei saa toistaa samaa yhdistelmää, josta syntynyt rodun keskiarvoa enemmän sairaita yksilöitä.
Harmaakaihi (HC)	Vain terveitä käytetään jalostukseen.	Osa sisaruksista on kantajia. Koko pentueen tutkimista suositellaan.	Molemmat vanhemmat ovat kantajia, samaa yhdistelmää ei saa toistaa.
Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA)	Vain terveitä käytetään jalostukseen.	Sairaana yksilön sisarukset on poistettava jalostuksesta, koska 67 % on vian kantajia.	Molemmat vanhemmat ovat kantajia, molemmat suljettava pois jalostuskäytöstä.
Verkkokalvon kehityshäiriö (RD)	Vain terveitä käytetään jalostukseen.	Sairaana yksilön sisarukset on poistettava jalostuksesta, koska 67 % on vian kantajia.	Molemmat vanhemmat ovat kantajia, molemmat suljettava pois jalostuskäytöstä.
Pannus keratitisi (CSK)	Vain terveitä käytetään jalostukseen.	Osa sisaruksista on kantajia. Koko pentueen tutkimista suositellaan.	Molemmat vanhemmat ovat kantajia, samaa yhdistelmää ei saa toistaa.

Viralliset lonkkanivel-, kyynärniveli- ja silmälausunnot tulee olla voimassa astutusohjelmalla. Lonkka- ja kyynärnivelen suositellaan röntgenkuvausikärajaksi 18 kk. Silmälausunto ei saa olla 24 kk vanhempi astutusohjelmalla.

6.3.2. Muut perinnölliset sairaudet ja viat

Taulukko 47. Muut perinnölliset sairaudet ja viat.

	Koiran (ja mahdollisesti jälkeläisten) jalostuskäyttö	Koiran sisarusten jalostuskäyttö	Koiran vanhempien jalostuskäyttö
Epilepsia	Sairasta koiraa ei saa käyttää jalostukseen.	Pentuesisaruksia ei suositella käytettäväksi jalostukseen.	Yhdistelmiä, joista syntyy sairaita koiria, ei uusita.
Selkäviat	Vain oireettomia ja terveitä käytetään jalostukseen.	Vain oireettomia ja terveitä käytetään jalostukseen.	Yhdistelmiä, joista syntyy useita sairaita koiria, ei tule uusita.
Kivesvika	Yksikiveksistä koiraa ei saa käyttää jalostukseen.	Pentuesisarukset voivat periä vikaa, myös nartut.	Ei saa toistaa samaa yhdistelmää, josta syntynyt sairaita yksilöitä. Sekä uros että narttu kantajia.
Allergia	Vain oireettomia ja terveitä käytetään jalostukseen.	Vain oireettomia ja terveitä käytetään jalostukseen.	Yhdistelmiä, joista syntyy useita sairaita koiria, ei tule uusita.
Koukkuhäntä	Vain terveitä käytetään jalostukseen.	Vain terveitä käytetään jalostukseen.	Ei saa toistaa samaa yhdistelmää, josta syntynyt viallisia yksilöitä.
Napatyrä	Vain terveitä käytetään jalostukseen.	Vain terveitä käytetään jalostukseen.	Ei saa toistaa samaa yhdistelmää, josta syntynyt viallisia yksilöitä.

Lisäksi molempien vanhempien tulee olla fyysisesti ja psyykkisesti terveitä.

6.3.3. Muita jalostussuosituksia

Taulukko 48. Muita jalostussuosituksia.

	Koiran (ja mahdollisesti sen jälkeläisten) jalostuskäyttö
Purenta/hampaisto	Koiralla tulee olla rotumääritelmän mukainen hampaisto.
Ikä	Uros 18 kk... 12v. Narttu 2...8v.
Sukulaisuus	Yhdistelmän sukusiitosaste 10 polven mukaan laskettuna ei saa olla yli 10 %.
Matadorijalostus	Samaa urosta ei tule käyttää täyssisaruksille. Uroksella saa olla enintään 5 % jälkeläisiä sen jalostuskäyttövuosien rekisteröinneistä laskettuna.
Luonne	hyväksytysti suoritettu luonnetesti (positiivinen arvosana osa-alueista terävyys, hermorakenne, luoksepäästävyys ja laukauspelottomuus, minimipisteet 75) TAI palveluskoirakokeesta avoimen luokan koulutustunnus TAI hyväksytty rodunomainen luonnetesti (ROLT)
Ulkomuoto	2 x arvosana ”hyvä” näyttelyn laatuarvostelusta (nuorten, avoin- tai käyttöluokka) kahdelta eri tuomarilta TAI hyväksytty ulkomuodon jalostustarkastus

6.4. Uhat ja mahdollisuudet

6.4.1. Groenendael

Taulukko 49. Groenendael-munnoksen SWOT-analyysi.

Vahvuudet	Mahdollisuudet
Luonteet parantuneet vuosien saatossa. Monipuolinen harrastuskoira ja hyvä perhekoira. Vähän lonkkavikaa, hyvä terveys, pitkäikäinen. Hyvä ja terve rakenne: alkuperäinen rotutyyppe on säilynyt. Hyvä rotutyypillinen ulkomuoto Rekisteröintimäärät ovat tasaantuneet.	Imago parantunut viime vuosina ja muunnos kiinnostaa harrastajia. Kasvattajien koulutus, tarkempien terveystutkimusten teettäminen ja tiedon jakaminen. Katselmuksien järjestäminen urosmateriaalin laajentamiseksi ja esiintuomiseksi. Intervariaatiot (groenendael-tervueren) suunnitelmallisesti toteutettuna.
Heikkoudet	Uhat
Kannassa vielä luonteeltaan heikkoja yksilöitä. Kivesvika yleistynyt. Epämääräisten kohtausten esiintyminen. Lisääntymisongelmat kasvaneet. Vähäinen urosmateriaali, kaventunut geenipooli.	Geenipoolin edelleen kaventuminen. Jalostuksen painopisteiden eriytyminen. Silmäsairauksien (PRA) yleistyminen.

6.4.2. Laekenois

Taulukko 50. Laekenois-muunnoksen SWOT-analyysi.

Vahvuudet	Mahdollisuudet
Hyvä yleinen terveystilanne. Erinomainen rotutyppi. Hyvä rakenne eikä ylilyönnejä rotutyypissä.	Suunnitelmallisuus jalostusvalinnoissa ja yhteistyön lisääminen kansainvälisellä tasolla. Koirien lukumäärää tulisi kasvattaa. Intervariaatit (laekenois-malinois) suunnitelmallisesti toteutettuna.
Heikkoudet	Uhat
Ostajakunta ei ole kiinnostunut käyttöominaisuuksista. Pieni populaatio.	Populaation geenipoolin kaventuminen edelleen. Terveystilanteen heikkeneminen. Pentujen kysynnän heikkeneminen ja ostajien vähyys.

6.4.3. Malinois

Taulukko 51. Malinois-muunnoksen SWOT-analyysi.

Vahvuudet	Mahdollisuudet
Monipuolinen harrastuskoira. Viranomaiskiinnostus muunnosta kohtaan. Hyvä yleinen terveystilanne ja hyvä kivistilanne.	Erinomaiset näkymät harrastus- ja virkakoirina. Kasvattajien yhteistyö ja suunnitelmallisuus jalostusvalinnoissa. Urosmateriaalin laajempi käyttö.
Heikkoudet	Uhat
Puutteita hermorakenteessa ja rohkeudessa Osalla koirista temperamenttisuus hieman ylikorostunut. Kaventuneen geenipoolin esiintuomat ongelmat. Rotutyypin katoaminen. Matadori-jalostus kasvanut. Jalostuksen painopisteiden eriytyminen.	Matadori-jalostuksen kasvaminen ja geenipoolin kaventuminen edelleen. Tuki- ja liikuntaelinten ongelmien lisääntyminen. Muunnoksen liiallinen tarjonta kysyntään nähden.

6.4.4. Tervueren

Taulukko 52. Tervueren-muunnoksen SWOT-analyysi.

Vahvuudet	Mahdollisuudet
Monipuolinen harrastuskoira ja hyvä perhekoira. Luonteet parantuneet vuosien saatossa. Yleinen terveystilanne on hyvä. Geenipooli on kohtuullisen laaja. Rekisteröintimäärät ovat tasaantuneet.	Käyttöominaisuuksien arvostuksen nostaminen. Kasvattajien koulutus, tarkempien terveystutkimusten teettäminen ja tiedon jakaminen. Ääniherkkien koirien karsiminen jalostuskäytöstä.
Heikkoudet	Uhat
Luonteessa temperamenttisuus ja terävyys hieman ylikorostunut. Ääniherkkyys kannassa. Epämääräisten kohtausten esiintyminen. Lisääntymisongelmat kasvaneet. Heikentynyt rakenne ja luusto. Rotutyppi on kirjava. Koko on pienenemässä.	Silmäsairauksien yleistyminen ja allergioiden lisääntyminen. Muiden silmäsairauksien leviäminen kantaan (PRA). Yleinen terveydentila heikkenee. Geenipoolin kaventuminen. Jalostuksen painopisteiden eriytyminen. Rotutyypin katoaminen ulkomuodossa ja luonteessa.

6.4.5. Varautuminen ongelmiin

Rotujärjestön tarkoituksena on estää mahdollisten uhkakuvien toteutuminen. Merkittävänä osana ennalta ehkäisevää toimintaa on tiedottaa säännöllisin väliajoin rodun todellisesta tilanteesta. Rotujärjestö on aloittanut usean sairauden tutkimisprojektit vuodesta 2004 alkaen, selvittääksemme rodun todellista tilannetta vakava-asteisten sairauksien osalta. Tutkimukset ovat julkisia, joten niistä saatava tieto on jokaisen jäsenen käytettävissä tutkimuksen valmistuttua.

Merkittävimmät sairausuhat

Epilepsia:	Rotujärjestö aloitti vuoden 2004 keväällä yhteistyössä Yliopistollisen Eläinsairaalan kanssa Neurologisten ja sydänoireiden tutkimusprojektin. Tutkimusaikataulu on 2004–2006.
Kivesvika:	Rotujärjestö aloitti Kivesvikakartoituksen vuonna 2004 -> vuosina 2005–2010 jatketaan kivesvika- ja lisääntymisongelmatutkimusta ulkopuolisen asiantuntijan avulla.
Silmäsairaudet:	Rotujärjestö on kartoittanut vuosittaisten silmäpeilaustuloksien tilannetta ja päättänyt aloittaa vuoden 2005 aikana laajamittaisen silmäsairauksien tutkimuksen -> tutkimusaikataulu on 2005–2007.
Selkäsairaudet:	Lisääntyneiden tuki- ja liikuntaelinongelmien johdosta aloitetaan tilanteen kartoittaminen vuonna 2005. Pyritään selvittämään rodun kokonaistilanne vuoteen 2007 mennessä.
Yleinen terveystilanne:	Yleisen terveystilanteen tueksi rotujärjestö toteuttaa vuosina 2005 ja 2008 terveystutkimuksen jäsenistölleen. Tuloksien myötä pohdimme jatkotoimenpiteitä. Vuonna 2006 toteutetaan kysely eläinlääkäriasemille belgianpaimenkoirien yleisimmistä hoitoa tarvitsevista sairauksista.

Merkittävät muut uhat

Geenipoolin kaventuminen ja jalostuksen painopisteiden eriytyminen:

Rotujärjestö tilastoi ja raportoi jäsenistölleen populaation koon tilanteesta julkaisemassaan lehdessä sekä kotisivustoillaan.

Rotujärjestö järjestää aktiivisesti vuosittain kasvattajille ja jäsenistölle koulutustilaisuuksia, joissa käsitellään luonteellisia, terveydellisiä ja jalostuksellisia asioita. Erittäin tärkeänä tavoitteena rotujärjestöllä on saada kaikki rodun kasvattajat todella tuntemaan rotumääritelmä, koko rodun tilanne siihen verrattuna ja ymmärtämään omien jalostuskoiriensa taso verrattuna koko kantaan.

Rotujärjestö pyrkii koulutustilaisuuksilla nostattamaan yhteistyötä kasvattajien ja harrastajien välille toteuttaakseen jalostuksellisia tavoitteitaan sekä estämään jalostuksen painopisteiden eriytymistä tulevaisuudessa.

6.5. Toimintasuunnitelma Jalostuksen tavoiteohjelman toteuttamiseksi

Rotujärjestö on järjestänyt vuosittain jäsenistölleen ja kasvattajille suunnattua koulutusta sekä aloittanut erilaisien sairauksien tutkimusprojekteja. Alla olevassa taulukossa on kuvattu tulevaisuuden toimintasuunnitelmat vuosille 2005–2010.

Taulukko 53. Jalostuksen tavoiteohjelman toteuttamisen toimintasuunnitelma 2005–2010.

	v. 2005	v. 2006	v. 2007	v. 2008	v. 2009	v. 2010
Jäsenistö	Belgipäivät		Belgipäivät		Belgipäivät	
Kasvattajat		Kasvattajapv		Kasvattajapv		Kasvattajapv
Kaikille	Terveyskysely			Terveyskysely		
Epilepsiatutkimus	Jatkuu	Valmistuu				
Silmätutkimus	Aloitetaan	Jatkuu	Valmistuu			
Selkätutkimus	Aloitetaan	Jatkuu	Jatkuu	Valmistuu		
Kivesvikatutkimus	Jatkuu	Valmistuu				
Ell. asemat		Terveyskysely			Terveyskysely	
Terveystilastot	Julkaistaan	Julkaistaan	Julkaistaan	Julkaistaan	Julkaistaan	Julkaistaan

7. TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Rotujärjestönä SBPKY ry on veloitettu julkaisemaan vuosittain lehdessä ja kotisivustoillaan tilastoja mm. rekisteröinnistä, lonkkatutkimustuloksista, kyynärniveltutkimuksista, silmäpeilaustuloksista. Tilastojen aktiivinen seuranta uuden jalostuksen tavoiteohjelman asetettuihin tavoitteisiin nähden on erityisen tärkeää. SBPKY ry:n jalostustoimikunnan tehtävänä on kerä-

tä tietoa ja tiedottaa jäsenistön aktiivisesti rodulla esiintyvien sairauksien tilanteesta. Seurantareportit liitetään jalostustoimikunnan vuosittaiseen toimintakertomukseen sekä tavoiteohjelman. Rotujärjestön toimintasuunnitelmassa noudatetaan jalostuksen tavoiteohjelman toimintasuunnitelmaa.

8. LÄHTEET

- Ell. Sirpa Ahola, Seinäjoen Eläinklinikka: Ymmärrä Epilepsiaa, 1996
- Ell. Seppo Lamberg, Lahden Eläinlääkäriasema: Sydänviat
- Ell. Seppo Lamberg, Lahden Eläinlääkäriasema: Selkäsairaudet
- Per-Erik Sundgren: Lemmikkieläinten jalostus, SKL 1993
- Saki Paatsama: Terve ja sairas koira, Otava 1995
- Tiilikainen Anja S, Vaara Martti, Vaheri Antti: Lääketieteellinen mikrobiologia, Kustannus Oy Duodecim, 1996
- Vallilan Eläinlääkäriasema: Tietoa sairauksista ja hoito-ohjeita, 2004
- SBPKY ry: Terveyskyselyn 2002 tulokset, Belgianpaimenkoirat-lehti 2003
- Ell. Merja Dahlblom: Lisääntymisongelmat, 2002
- Inkeri Kangasvuo: Kivesvika,

9. LIITTEET

LIITE 1. ROTUMÄÄRITELMÄ

LIITE 2. KIVESVIKATAULUKKO

LIITE 3. POIKKEUSLUPAOHJEISTUS

LIITE 4. JÄLKEÄISMÄÄRÄT MUUNNOKSITTAIN VUOSINA 1983–1993

LIITE 5. JÄLKEÄISMÄÄRÄT MUUNNOKSITTAIN VUOSINA 1994–2003

LIITE 6. SYDÄNVIAT, SEPPO LAMBERG (LAHDEN ELÄINLÄÄKÄRIASEMA)

LIITE 7. UROSTEN JÄLKEÄISARVOSTELU LONKKA- JA KYYNÄRNIVELET

LIITE 8. NARTTUJEN JÄLKEÄISARVOSTELU LONKKA- JA KYYNÄRNIVELET

LIITE 1. ROTUMÄÄRITELMÄ

Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry

Ryhmä: 1

FCI:n numero: 15

Hyväksytyt: FCI 22.6.2001

SKL-FKK 18.10.2002

BELGIANPAIMENKOIRA (BERGER BELGE)

GROENENDAEL, TERVUEREN, MALINOIS JA LAEKENOIS

Alkuperämaa: Belgia

KÄYTTÖTARKOITUS: Alunperin paimenkoira, nykyään työkoira (mm. vartiointi, suojeleminen ja jäljestys) sekä monipuolinen palveluskoira, joka soveltuu myös perhekoiraksi.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Belgiassa käytettiin 1800-luvun lopulla karjalaumojen kuljettamiseen paljon koiria, jotka olivat tyypiltään epäyhtenäisiä ja karvapeitteeltään hyvin erilaisia. Selkiyttäkseen asiaa, joukko innokkaita koiraharrastajia pyysi avukseen Cureghemin Eläintieteellisen koulun professori A. Reulin, jota voidaan pitää rodun uranuurtajana ja kehittäjänä.

Rotu syntyi virallisesti vuosien 1891 ja 1897 välisenä aikana. Syyskuun 29. päivänä 1891 Brysselissä perustettiin Le Club du Chien de Berger Belge (belgianpaimenkoirayhdistys) ja vielä samana vuonna 15.11. professori A. Reul järjesti Cureghemissa 117 koiran katselmuksen, jossa koirat luetteloihin ja niistä valittiin parhaat yksilöt. Seuraavina vuosina alkoi varsinkin jalostustyö, joka perustui ainoastaan muutamilla jalostusuroksilla harjoitettuun tiukkaankin susekseen.

Le Club du Chien de Berger Belge laati jo 3.4.1892 rodun ensimmäisen hyvin yksityiskohtaisen rotumäärittelyn. Siinä hyväksyttiin yksi rotu, jossa oli kolme karvanlaatumuunnosta. Belgianpaimenkoiraa pidettiin noihin aikoihin tavallisten ihmisten koirana, eikä sitä vielä arvostettu. Sen vuoksi Livre des Origines de la Société Royale Saint-Hubert (L.O.S.H) rekisteröi ensimmäiset belgianpaimenkoirat vasta vuonna 1901.

Seuraavien vuosien kuluessa johtavat belgianpaimenkoiraharrastajat paneutuivat määrätietoisesti rotutyyppiin yhdenmukaistamiseen ja virheiden korjaamiseen. Vuoteen 1910 mennessä belgianpaimenkoiran tyyppi ja luonne vakiintuivat.

Kysymys belgianpaimenkoiran muunnoksista ja sallituista väristä on aiheuttanut vuosien saatossa paljon kiistoja. Sitä vastoin rodun rakenteesta, luonteesta ja käyttöominaisuuksista on aina oltu yksimielisiä.

YLEISVAIKUTELMA: Rakenteeltaan tasapainoinen, sopusuhtainen, keskikokoinen, kuiva- ja vahvalihaksinen, neliömäinen ja sitkeä koira, jossa jalous ja voimakkuus yhdistyvät. Se on tottunut oleskelemaan ulkona ja kestämään Belgiassa yleisiä sääntä vaihteluita. Sopusuhtainen olemus ja ylväs päänsä asento ilmentävät palveluskoiralle ominaista jaloa voimaa. Belgianpaimenkoira arvostellaan koiran seistessä vapaasti esittäjän koskematta sitä.

TÄRKEITÄ MITTASUHITEITA: Belgianpaimenkoira on neliömäinen. Rintakehä ulottuu kyynärpäiden tasolle. Kuonon pituus on sama tai hieman enemmän kuin puolet päänsä kokonaispituudesta.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Belgianpaimenkoira on valpas ja aktiivinen. Se on erittäin energinen ja aina valmis toimintaan. Sillä on synnynnäinen laumanvartiointikyky ja vahtikoiran parhaat ominaisuudet. Se puolustaa isäntäänsä täysin epäroimättä, peräänantamattomasti ja kiihkeästi. Sillä on kaikki paimen-, vahti-, suojele- ja palveluskoiran ominaisuudet. Se on eloisa, tarkkaavainen ja varmaluonteinen, ilman pienintäkään pelkoa tai aggressiivisuutta. Luonteeseen tulee kuvastua koiran olemuksessa ja kipinöivien silmien yläosassa ja tarkkaavaisessa ilmeessä. Arvosteluissa painotetaan "tasaista" ja "pelotonta" luonnetta.

PÄÄ: Korkea-asentoinen, pitkä olematta liioiteltu, suoralinjainen, hyvin meislautunut ja kuiva. Kallo ja kuono ovat kutakuinkin yhtä pitkiä. Kuono-osa saattaa kuitenkin olla hieman kalloa pitempi, mikä antaa viimeistellyn kokonaisvaikutelman.

KALLO-OSA: Keskilveä ja suhteessa päänsä pituuteen. Otsa on pikemminkin tasainen kuin pyörästynyt, otsaurre on vain hieman korostunut. Sivulta katsottuna kallo ja kuononselkä ovat yhdensuuntaiset. Niskakäyry on vain hieman kehittynyt, kulma- ja poskikaaret eivät ole ulkonevat.

OTSAPENGER: Kohtuullinen.

KIRSU: Musta.

KUONO-OSA: Keskipitkä, pitkän kiilan muotoinen ja hyvin meislautunut silmien alta, kapenee tasaisesti kirsua kohti. Kuononselkä on suora ja yhdensuuntainen kallon ylälinjan kanssa. Kita avautuu suureksi, jolloin suupielet ovat vetäytyneet hyvin taakse, ja leuat ovat hyvin avonaiset.

HUULET: Ohuet, tiiviit ja voimakkaasti pigmentoituneet.

LEUAT / HAMPAAT / PURENTA: Vahvat, valkoiset ja säännölliset hampaat ovat lujasti kiinnittyneet hyvin kehittyneisiin leukaluihin. Leikkaava purenta; lampaiden ja karjan kuljetuksessa parempana pidetty tasapurenta sallitaan. Täydellinen, hammaskaavion mukainen hampaisto; kahden P1-hampaan puuttuminen sallitaan, M3-hampaita ei huomioida.

POSKET: Kuivat ja hyvin litteät, vaikkakin lihaksikkaat.

SILMÄT: Keskikokoiset, eivät ulkonevat eivätkä syvällä sijaitsevat, hieman mantelinmuotoiset, asennoltaan viistot ja väriältään ruskeat, mieluiten tummat. Silmäluomien reunat ovat mustat. Katse on avoin, eloisa, älykäs ja tutkiva.

KORVAT: Pienehköt, ylös kiinnittyneet, selvästi kolmiomaiset, teräväkärkiset ja tyvestä kaarevat. Korvat ovat jäykät, pystyt ja tarkkaavaisella koiralla pystysuorat.

KAULA: Sulavalinjainen, pitkäkö, melko pysty, lihaksikas, tasaisesti loppoja kohti levenevä, ei löysää kaulanahkaa. Niskalinja on hieman kaareva.

RUNKO: Voimakas olematta raskas. Rungon pituus olkanivelestä istuinluun kärkeen on jokseenkin sama kuin säkäkorkeus.

YLÄLINJA: Selän ja lanteen ylälinjat ovat suorat.

SÄKÄ: Korostunut.

SELKÄ: Kiinteä, lyhyt ja lihaksikas.

LANNE: Voimakas, lyhyt, lihaksikas ja riittävän leveä.

LANTIO: Lihaksikas, vain hieman viisto, riittävän leveä, ei kuitenkaan liioiteltu.

RINTAKEHÄ: Syvä, mutta ei leveä. Kylkiluut ovat yläosastaan kaarevat. Edestä katsottuna eturinta ei ole kovin leveä, eikä myöskään ahdas.

ALALINJA JA VATSA: Vatsaviiva alkaa rintakehän alaosaan ja kohoaa loivasti vatsaa kohti tasaisesti kaartuen. Vatsa on kohtalaisen kehittynyt, mutta ei riippuva eikä viintikoiraomainen.

HÄNTÄ: Hyvin kiinnittynyt, keskikipitä ja tyvestään paksu; ulottuu vähintään kintereisiin, mieluiten alemmaksi. Levossa häntä riippuu hännänpää kintereen korkeudella hieman taaksepäin kaartuneena. Koiran liikkua hännänpää kaartuu voimakkaammin ja häntä kohoaa ylittämättä kuitenkin vaakatasaan. Häntä ei saa koskaan kiertyä J-koukuksi eikä kaartua sivulle.

RAAJAT

ETURAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Eturaajat ovat vahvaluiset olematta raskaat; lihakset ovat kuivat ja voimakkaat. Eturaajat ovat joka suunnasta katsottuna kohtisuorassa maahan nähden ja edestä katsottuna täysin yhdensuuntaiset. LAVAT: Lapaluut ovat pitkät ja viistot, hyvin kiinnittyneet ja muodostavat olkavarren kanssa riittävän kulman, ihannekuilmaus on 110–115°.

OLKAVARRET: Pitkät ja riittävän viistot.

KYYNÄRPÄÄT: Rungonmyötäiset, eivät ulkonevat eivätkä ahdas-asentoiset.

KYYNÄRVARRET: Pitkät ja suorat.

RANTEET: Hyvin kiinteät ja kuivat.

VÄLIKÄMMENET: Vahvat ja lyhyet, mahdollisimman kohtisuorassa maahan nähden tai vain hieman eteenpäin viistot.

KÄPÄLÄT: Pyöreät ns. kissankäpälät. Varpaat ovat kaarevat ja tiiviisti yhdessä. Päkät ovat paksut ja joustavat, kynnet tummat ja vahvat.

TAKARAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat voimakkaat olematta raskaat. Sivusta katsottuna ne ovat kohtisuorassa maahan nähden, takaa katsottuna täysin yhdensuuntaiset.

REIDET: Keskipitkät, leveät ja voimakaslihaksiset.

POLVET: Suunnilleen samalla pystysuoralla linjalla kuin lonkkanivel. Polvikulma on normaali.

SÄÄRET: Keskipitkät, leveät ja lihaksikkaat.

KINTEREET: Matalat, leveät ja lihaksikkaat, kohtuullisesti kulmautuneet.

VÄLIJALAT: Kiinteät ja lyhyet. Kannukset eivät ole toivotut.

KÄPÄLÄT: Voivat olla hieman soikeat. Varpaat ovat kaarevat ja tiiviisti yhdessä. Päkiät ovat paksut ja joustavat, kynnet tummat ja vahvat.

LIIKKEET: Eloisat ja vapaat kaikissa käyntilajeissa. Belgianpaimenkoira on hyvä laukkaaja, mutta sen tavanomaiset askellajit ovat käynti tai erityisesti ravi. Raajat liikkuvat rungon keskilinjan suuntaisesti, hyvin nopeassa vauhdissa käpälät lähestyvät keskilinjaa. Ravissa askeleet ovat keskipitkät, liike on tasaista ja vaivatonta, takaraajojen työntö on hyvä ja selkälinja pysyy kiinteänä, etuaskel ei ole liian korkea. Belgianpaimenkoira on jatkuvasti liikkeessä ja vaikuttaa väsymättömältä, käynti on nopeaa, joustavaa ja eloisaa. Se pystyy täydessä vauhdissa tekemään äkillisen suunnanmuutoksen. Viilkkaan temperamenttinsa sekä vartiointi- ja suojeluhalunsa vuoksi koira pyrkii liikkumaan ympyrää.

NAHKA: Joustava, mutta silti kauttaaltaan rungonmyönteinen. Huulten ja silmäluomien reunat ovat voimakkaasti pigmentoituneet.

KARVAPEITE JA MUUNNOKSET Rodun neljä muunnosta groenendael, tervueren, malinois ja laekenois erotetaan toisistaan karvan pituuden, kasvusuunnan, laadun ja värin perusteella. Muunnokset arvostellaan näyttelyissä erikseen ja kullekin voidaan myöntää sertifiikaatti ja CACIB.

KARVA: Kaikilla muunnoksilla peitinkarvan tulee aina olla tiheää, tiivistä ja hyvälaatuista. Peitinkarva ja villava aluskarva muodostavat yhdessä erinomaisen suojan.

MUUNNOKSET

A. PITKÄKARVAISET MUUNNOKSET: GROENENDAEL JA TERVUEREN

Karva on lyhyttä päässä, korvien ulkopinnalla ja raajojen alaosaan lukuunottamatta eturaajojen takaosaa, jossa kynnräpään ja ranteen välissä on pitkää karvaa eli hapsuja. Muualla karva on pitkää ja sileää. Karva on pitempää ja runsaampaa kaulan ympärillä ja eturinassa, joissa se muodostaa kauluksen ja röyhelön. Tiheä karva suojaava korva-aukkoa; korvien alaosa ympäröivät karvat ovat koholla ja reunustavat päätä. Reisien takaosaa reunustaa hyvin pitkää ja runsas karva, joka muodostaa nk. housut. Hännässä on pitkää ja tuuhea karva, joka muodostaa puuhkan.

B. LYHYTKARVAINEN MUUNNOS: MALINOIS

Karva on erittäin lyhyttä päässä, korvien ulkopinnalla ja raajojen alaosaan. Se on lyhyttä muualla rungossa, pitempää hännässä ja kaulan ympärillä, jossa se muodostaa korvien alta kaulan alaosaan ulottuvan kauluksen. Lisäksi reisien takaosassa on pitempää karvaa. Hännän karvoitus on tähkämäistä, mutta ei muodosta puuhkaa.

C. KARKEAKARVAINEN MUUNNOS: LAEKENOIS

Tälle muunnokselle on erityisen tyyppillistä karkeaa ja kuiva karva, joka on lisäksi rahisevaa ja porroista. Rungon karvapeite on kauttaaltaan noin kuuden senttimetrin mittaista; kuononselässä, otsassa ja raajoissa se on lyhyempää. Karva ei saa olla silmien ympärillä ja kuonossa niin pitkää, että se peittää pään muodon. Kuonon silti ehdottomasti oltava pitempikarvainen. Häntä ei saa olla puuhkamainen.

VÄRI

Maski: Tervuerenilla ja malinois'illa tulee olla erittäin selvästi erottuva maski, joka peittää yhtenäisenä mustana vyöhykkeenä ylä- ja alahuulet, suupieleet ja silmäluomet. Sen tulee ehdottomasti ulottua mustana vähintään seuraavaan kuuteen kohtaan: kumpaankin korvaan, yläluomiin, ylä- ja alahuuleen.

Hiilikko (charbonné): Tervuerenilla ja malinois'illa esiintyy hiilikkoväri, jolloin karvojen kärki on musta ja perusväritys niin ollen tummempi. Tätä mustaa väriä on kauttaaltaan "poltetuissa" karvankärjissä. Se ei saa missään tapauksessa muodostaa suuria laikkuja eikä selviä juovia. Laekenois'illa hiilikkoväritys ei erotu yhtä selvästi. Kaikilla muunnoksilla sallitaan hieman valkoista eturinassa ja varpaissa.

Groenendael: Ainoastaan yksivärinen musta.

Tervueren: Ainoastaan punaruskea- ja harmaahiilikko, kummassakin värissä on musta maski. Punaruskeaa hiilikkoväriä pidetään kuitenkin toivotuimpana. Punaruskean värin tulee olla lämmin, se ei saa olla vaalea eikä haalistunut. Koira, joka ei ole väriltään punaruskeahiilikko tai jonka väri ei ole riittävän voimakas, ei voida pitää valioyksilönä.

Malinois: Ainoastaan punaruskeahiilikko, musta maski.

Laekenois: Ainoastaan punaruskea, jossa on hieman hiilikkoväriä pääasiassa kuonossa ja hännässä.

KOKO

SÄKÄKORKEUS: Keskimääräinen ihannekorkeus on uroksilla 62 cm ja nartuilla 58 cm. Sallittuja ovat 2 cm:n poikkeama alle ja 4 cm:n poikkeama yli ihannekoon.

PAINO: Urokset noin 25–30 kg ja nartut noin 20–25 kg.

MITAT: Normaalimitat säkäkorkeudeltaan 62 cm:n kokoiselle urokselle:

- rungon pituus (olkanivelestä istuinkyhmyn) 62 cm
- pään pituus 25 cm
- kuonon pituus 12,5–13 cm.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellämainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

Yleisvaikutelma: Karkeus, puutteellinen jalous; liiallinen keveys tai liiallinen hentous; säkäkorkeutta pitempi runko, suorakaiteen muoto.

Pää: Raskas, liian voimakas, riittämättömästi meislautunut tai ei tarpeeksi kuiva, eri suuntaiset pään linjat; liian pyöreä otsa; liian korostunut tai liian loiva otsapenger; liian lyhyt tai terävä kuono, kyömy kuononselkää; liian ulkonevat kulma- tai poskikaaret.

Kirsu, huulet ja silmäluomet: Puutteellinen pigmentti.

Hampaat: Epäsäännöllisessä rivissä olevat etuhampaat. Vakava virhe: Yhden etuhampaan, yhden P3- tai P2-hampaan tai kolmen P1-hampaan puuttuminen.

Silmät: Vaaleat tai pyöreät.

Korvat: Suuret, pitkät, tyvestään liian leveät, alaskiinnittyneet; erisuuntiin osoittavat tai toisiaan lähenevät korvankärjet.

Kaula: Hento; lyhyt tai lapojen väliin painunut.

Runko: Liian pitkä; liian leveä (tasapaksu) rintakehä.

Säkä: Heikosti erottuva, matala.

Ylälinja: Pitkä, heikko, notko tai köyry selkä ja/tai lanne.

Lantio: Liian viisto; takakorkeus.

Alalinja: Liikaa tai liian vähän laskeutunut; liian suuri vatsa.

Häntä: Liian alaskiinnittynyt, liian korkea-asentoinen, J-koukuksi kiertynyt tai vinoasentoinen.

Raajat: Liian kevyt tai liian raskas luusto; riittämättömän pystyt sivulta katsottuna (esim. liian viistot välikämmen tai heikot ranteet), edestä katsottuna (esim. sisä- tai ulkokierteiset käpälät, ulkonevat kynnräpäät jne.) tai takaa katsottuna (esim. ahdasasentoiset tai liian kaukana toisistaan olevat takaraajat, länkisäärisuus, pihtikinttisuus, ulkokierteiset kintereet jne.), liioitellut tai liian niukat kulmaukset.

Käpälät: Hajavarpaisuus.

Liikkeet: Ahtaat; liian lyhyt askel, liian vähän takatyöntöä, huono voimansiirto selässä, korkeat askeleet.

Karva: Kaikilla neljällä muunnoksella riittämätön aluskarva.

Groenendael ja tervueren: Villava, kihara, laineikas tai liian lyhyt karva.

Malinois: Puolipitkä karva lyhyen karvan alueella, karkeitaa karvoja lyhyen karvan seassa, sileä tai laineikas karva.

Laekenois: Liian pitkä, silkkinen, laineikas, kikkara tai lyhyt karva; hienolaatuiset karvatöyhdyt karkean karvan joukossa; liian pitkät karvat silmien ympärillä ja pään alaosaan; puuhkamainen häntä.

Väri: Kaikilla neljällä muunnoksella valkoinen rintamus tai valkoista muualla käpälissä kuin varpaissa.

Groenendael: Punertavat vivahteet peitinkarvassa, harmaat housut.

Tervueren: Harmaa väri.

Tervueren ja malinois: Juovikkisuus, riittämättömän lämpimät värisävyt; riittämättömästi tai liikaa hiilikkoväriä, hiilikkovärin muodostamat laikut, riittämätön maski.

Tervueren, malinois ja laekenois: Liian vaalea punaruskean sävy; haalistunut pohjaväri on vakava virhe.

Luonne: Itseluottamuksen puute tai voimakas hermostuneisuus.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Vihaisuus ja sairaalloiset piirteet.

Luonne: Aggressiivisuus ja arkuus.

Yleisvaikutelma: Puuttuva rotutyppi.

Hampaat: Yläpurenta; alapurenta, vaikka etuhamparivien kontakti säilyisikin (käännetty leikkaava purenta); ristipurenta; yhden kulmahampaan, yhden yläleuan P4-hampaan tai yhden alaleuan M1-hampaan puuttuminen, yhden poskihampaan (M1 tai M2, M3:a ei oteta huomioon) tai P3-hampaan ja minkä tahansa muun hampaan tai yhteensä kolmen (lukuunottamatta P1-hampaita) tai useamman hampaan puuttuminen.

Kirsu, huulet ja silmäluomet: Voimakas pigmentinpuute.

Korvat: Riippuvat tai keinotekoisesti pystyt.

Häntä: Puuttuva tai lyhyt (synnynnäinen tai typistetty); liian korkea-
asentoinen ja renkaaksi kiertynyt tai rullautunut häntä.

Karva: Aluskarvan puuttuminen.

Väri: Kaikki muut kuin muunnoksen kohdalla kuvatut värit; liian suuret
valkoiset merkit eturinnassa, varsinkin jos ne nousevat kaulaan asti;
välikämmenen tai väliljalan puolivälin yli ulottuva, sukan muodostava
valkoinen väri kypälissä; valkoiset läiskät muualla kuin eturinnassa
tai varpaissa; maskin puuttuminen ja muuta karvapeitettä vaaleampi

väri kuonossa tervuerenilla ja malinois'illa.

Koko: Annetun säkäkorkeuden ylitys tai alitus.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespusseihin.

ERI MUUNNOSTEN VÄLISEET RISTEYTYKSET

Muunnosten väliset risteytykset ovat kiellettyjä. Vain erikoistapauksissa kansallisten järjestöjen myöntämällä luvalla voidaan tästä säännöstä poiketa.

LIITE 2. KIVESVIKATAULUKKO

Taulukko 54. Kasvattajien ilmoittamat pentueet ja kivespuutokset 7/2004 mennessä.

Grokv = kivesvikaisia groenendaeluroksia, makv = kivesvikaisia malinoisuroksia, tekv = kivesvikaisia tervuerenuroksia

Kennelnimi	pentueet	gro ♂	gro ♀	ma ♂	ma ♀	te ♂	te ♀	yht	grokv	makv	tekv
Art'fulfox's	5	0	0	0	0	17	12	29	0	0	3
Belcoldin	1	0	0	0	0	3	2	5	0	0	1
Belgeleen	4	0	0	0	0	6	6	12	0	0	0
Bestseller	28	0	0	0	0	88	86	174	0	0	14
Black Master's	28	55	54	0	0	28	35	172	16	0	3
Black Runaway's	3	10	10	0	0	0	0	20	0	0	0
Cousin's	9	0	0	0	0	33	28	61	0	0	12
Cäsarborg's	19	0	0	0	0	54	58	112	0	0	6
Debelisi	16	8	6	0	0	39	37	90	0	0	1
Donatrix	22	41	87	0	0	?	?	135	11	0	0
Dordilla	5	0	0	0	0	18	15	33	0	0	0
Dubion	11	11	12	0	0	25	24	72	0	0	
Ducharmer	22	0	0	0	0	70	60	130	0	0	2
Dujoiedivie	5	0	0	0	0	11	12	23	0	0	1
Effukan	2	6	9	0	0	0	0	15	1	0	0
Finn Noir	7	21	18	0	0	0	2	41	6	0	0
Foolproof	8	0	0	0	0	26	19	45	0	0	4
Funnytail	4	7	11	0	0	0	0	18	4	0	0
Grimoire	1	2	4	0	0	0	0	6	0	0	0
Hukkarullan	4	0	0	0	0	13	13	26	0	0	2
Ikimuiston	10	9	6	0	0	17	18	50	0	0	0
Indyoran	1	0	0	1	1	0	0	2	0	0	0
Jagasar	5	0	0	13	15	2	0	30	0	1	0
Je M'Appelle	11	27	28	0	0	0	0	55	6	0	0
Kuunsirpin	12	0	0	0	0	41	31	72	0	0	2
Malinuts	2	0	0	6	3	3	1	13	0	1	0
Marmara	14	46	42	0	0	0	0	88	4	0	0
Mecberger	4	0	0	19	17	0	0	36	0	0	0
Mustonen T	1	0	0	?	?	4	6	10	0	0	0
No-How	17	0	0	19	17	37	27	100	0	1	0
Rantavahdin	5	0	0	0	0	17	16	33	0	0	0
Red Supersonic	3	0	0	6	17	0	0	23	0	1	0
Sabes	6	0	0	0	0	20	14	34	0	0	3
Santhrax	3	0	0	0	0	8	13	21	0	0	0
Tuulimustan	7	16	28	0	0	0	0	44	0	0	0
Valkohampaan	45	127	138	0	0	0	0	265	15	0	0
Willowcreek	7	2	8	0	0	11	11	32	2	0	2
Wintergame	13	31	30	0	0	2	2	65	10	0	0
Workaholic	8	0	0	8	2	16	22	48	0	1	2
Yhteensä	378	419	491	72	72	609	570	2240	75	5	58

LIITE 3. JALOSTUKSEN POIKKEUSLUPAOHJEISTUS

hyväksytyt: SBPKY ry:n johtokunta 15.01.05, tarkastettu 18.2.06

YLEISTÄ REKISTERÖINNEISTÄ:

SKL:n rekisteröintiohje (voimassa 01.01.2004 alkaen, hyväksytyt SKL:n hallituksessa 16.6.1998)

SKL pitää sääntöjen mukaisesti puhdasrotuisten, tunnustettua rotua olevien koirien rekisteriä (vuoden 1995 alusta FIN -rek, aiemmin SF-rek). Lisäksi SKL pitää erikoisrekisteriä (ER-rekisteri) koirista, jotka eivät täytä FIN -rekisteröintiehtoja ja EJ-rekisteriä koirille, jotka ovat jalostuskielossa. Näistä rekistereistä on jäljempänä lisätietoa.

FIN-rekisteriin merkitään 1.1.2001 alkaen ainoastaan sellaisia koiria, joiden kolmen polven sukutaalussa olevista esivanhemmista kaikki ovat FIN-rekisterissä tai FCI:n tunnustamassa virallisessa rekisterissä tai SKL:n ER-rekisterissä. Koko pentue tulee rekisteröidä samanaikaisesti SKL:n pentueilmoituslomakkeen avulla, yli 6 kk ikäisistä penneistä veloitetaan kaksinkertainen oman maksuluokan rekisteröintimaksu.

SKL rekisteröi pentueen, mikäli se on syntynyt Suomessa ja sen omistajalla/jalostusoikeuden haltijalla on täällä vakituinen asuinpaikka. Tähän on myös omat poikkeussäännöksensä ja niistä löydätte tarkemmin tietoa SKL:n kotisivuilta. Nartun ja uroksen omistajat tulee olla merkitty SKL:n omistajarekisteriin, pentueen emän on oltava FIN-tai SF-rekisterissä tai ER-rekisterissä. Nartun edellisestä penikoinnista on pentueen syntyessä oltava kulunut vähintään 10 kk. Pentueen isän tulee olla FCI:n tunnustamassa rekisterissä tai poikkeusluvalla FCI:n ulkopuolisessa rekisterissä. Ulkomaisten koirien jalostuskäytöstä myöhempänä lisää.

Pentueen vanhempien tulee täyttää rodulle hyväksytyt rotukohtaisen Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelman (PEVISA) mukaiset vaatimukset.

Belgianpaimenkoirien 1.1.2006–31.12.2006 voimassa olevan PEVISA-ohjelman vaatimukset ovat: Lonkka- ja kyynärnivelkuvauspakko (minimi-ikä 12 kk): Lonkkanivelten raja-arvo on B ja kyynärnivelille ei ole asetettu raja-arvoa. Silmäpeilauspakko: jalostusta rajoittavat sairaudet ovat HC (harmaakaihi) ja PRA (verkkokalvon surkastuma), RD ja pannus keratitiis. Silmäpeilauslausunto on voimassa 24 kk tutkimuspäivästä. Virallisten lausuntojen on oltava voimassa astutushetkellä lukuun ottamatta kyynärnivelausuntoa, joka pitää olla voimassa pentueen rekisteröintihetkellä.

Rekisteröinti suoritetaan SKL:n lomakkeelle tehdyn asianmukaisesti täytetyn ja kasvattajan allekirjoittaman pentueilmoituksen perusteella, joka sisältää myös allekirjoitetun astutusodistuksen.

Puutteellisesti täytetyt pentueilmoitukset SKL palauttaa kasvattajalle.

Uroksen omistaja/jalostusoikeuden haltija (erillinen lomake: jalostusoikeuden siirto) allekirjoittaa astutusodistuksen (kun astutussopimuksen mukaiset ehdot ovat täyttyneet). Mikäli uros ei ole palkittu näyttelyissä, tulee mukaan liittää eläinlääkärin todistusta normaaleista kiveksistä.

Kasvattaja on henkilö, joka omistaa nartun astutuksen tapahtuessa tai kasvattajaksi merkitään henkilö, joka nartun omistajan allekirjoittamalla todistuksella osoittaa olevansa nartun jalostusoikeuden haltija.

Jalostusoikeuden hallintatodistus tulee liittää pentueilmoituksen mukaan.

Mikäli kahdella henkilöllä on kennelimen käyttöoikeus tai nartun omistusoikeus tulee molempien allekirjoittaa pentueilmoitus ja heidät molemmat merkitään kasvattajiksi. Rekisteröinnin jälkeen kasvattaja ei voi muuttaa, lisätä tai poistaa eikä pentuetta voida rekisteröidä kuin yhdelle kennelimelle.

Rekisteritodistukset annetaan vain kasvattajalle, jonka tulee toimittaa ne pennunostajille ilman erillistä veloitusta. Mikäli rekisterikirja katoaa, on mahdollista kirjallisella pyynnöllä saada uusi tilalle.

POIKKEUSLUPAOHJEISTUS JA -SÄÄNNÖSTÖ

Rekisteröinti poikkeusluvalla

Mikäli pentue ei täytä SKL:n rekisteröintimääräysten yleisiä tai rotukohtaisia ehtoja, voidaan se joissain tapauksissa rekisteröidä SKL:n jalostustieteellisen toimikunnan myöntämällä poikkeusluvalla. Poik-

keuslupiin tarvitaan aina rotujärjestön lausunto, jonka käsittelee rotujärjestön jalostustoimikunta.

Poikkeusluvalla rekisteröinnin hinnoittelusta päättää SKL.

Poikkeusluvut voidaan jakaa useampaan ryhmään seuraavasti:

A) Nartun penikoittaminen alle 10 kuukauden välein

Nartun saa penikoittaa enintään kerran kymmenessä kuukaudessa. SKL:n jalostustieteellinen toimikunta voi perustellusta anomuksesta myöntää poikkeusluvun tiheämpään penikointiin. Anomukseen tulee liittää rotujärjestön lausunnon lisäksi eläinlääkärin todistus siitä, että narttu on hyväkuntoinen eikä sen astutukselle ole terveydellistä estettä.

Poikkeuslupa voidaan vain erityisen painavista syistä myöntää toistuvasti samalle nartulle. Lupaa ei kuitenkaan myönnetä samalle nartulle kahta kertaa peräkkäin.

Toimintasäännöt SBPKY ry:n puolesta:

- poikkeuslupa jalostusnartun tiheälle käytölle tulisi ensisijaisesti anoa etukäteen ja hyvin perustein
- poikkeuslupa-anomuksen syyn ollessa vahinkoastuminen tai vastava, tulisi kasvattajan ensitilassa ottaa yhteyttä jalostustoimikuntaan
- käsittelyaika rotujärjestön lausunnonle on korkeintaan 2 kuukautta
- jalostustoimikunnalle tulee toimittaa täydellinen anomus perusteluneen ja liitteineen kirjallisesti
- samalle kasvattajalle ei toistuvasti myönnetä puoltavaa lausuntoa liian tiheästä penikoittamisesta

B) Pentueen vanhemmista toinen tai molemmat eivät täytä PEVISA-ohjelman vaatimuksia

Tällaisen poikkeuslupa-anomuksen perimmäinen syy on yleensä vahinkoastuminen ja kasvattajan huolimattomuus. SKL:n määräysten mukaisesti PEVISA-säännösten täyttymättömyys ei ole vakava rikkomus, jos jalostusyksilöiden todetaan astutuksen jälkeen täyttävän rotukohtaiset säännöt ja näin ollen voidaan poikkeuslupa yhdistelmälle myöntää. Jos yhdistelmän vanhemmat eivät täytä rodulle asetettuja raja-arvoja, SKL voi kieltää ko. pentueen rekisteröinnin tai se voidaan rekisteröidä EJ-rekisteriin.

Toimintasäännöt SBPKY ry:n puolesta:

- poikkeuslupa-anomuksen syyn ollessa vahinkoastuminen tai vastava, tulisi kasvattajan ensitilassa ottaa yhteyttä jalostustoimikuntaan
- käsittelyaika rotujärjestön lausunnonle on korkeintaan 2 kuukautta
- jalostustoimikunnalle tulee toimittaa täydellinen hakemus perusteluneen ja liitteineen kirjallisesti
- ilman erityisen hyvää populaatiogeneettistä perustetta saman kasvattajan tällä perusteella anomien peräkkäisten poikkeuslupien välin tulee olla vähintään viisi vuotta
- PEVISA-ohjelman raja-arvoista voidaan tällä hetkellä poiketa vain laekeenmuunnoksen kohdalla, silloin yhdistelmän tulisi olla etukäteen suunniteltu

C) Intervariaatioyhdistelmä

Intervariaatioyhdistelmien tekeminen on mahdollista joko muunnoksen geenipoolin laajentamiseksi tai tuomalla kantaan fiksoituneen sairauksineen tilalle terve geenin. Onnistuakseen intervariaatioyhdistelmän toteuttaminen vaatii tarkan harkinnan ja huolellisen suunnittelun sekä yhdistelmän vanhempia valittaessa että jatkojalostussuunnitelmaa tehtäessä. Tarkoituksena tulee olla rodun muunnoksen geneettisen kokonaistilan edistäminen niin että edellä mainituista perusteluista täyttyvät ensisijaisesti molemmat, mutta kuitenkin vähintään jompikumpi olematta ristiriidassa toisen perustelun kanssa.

Edellyttämme kasvattajan tekevän tiivistä yhteistyötä jalostustoimikunnan kanssa sekä käyttävän erityistä harkintaa. Lisätietoja voitte pyytää jalostustoimikunnalta: jalostusmk@finbelge.fi

Toimintasäännöt SBPKY ry:n puolesta:

- molempien jalostusyksilöiden tulee täyttää SKL:n PEVISA-ohjeen raja-arvot. Lisäksi molempien vanhempien suositellaan omaavan jälkeläisnäyttöä
- kasvattajan tulee olla yhteydessä jalostustoimikuntaan vähintään 6 kuukautta ennen suunniteltua astutusta

- kasvattajan tulee yhteistyössä jalostustoimikunnan kanssa harkita urosvaihtoehtoja nartulleen
- käsittelyaika rotujärjestön lausunnolle on korkeintaan 3 kuukautta
- jalostustoimikunnalle tulee toimittaa täydellinen hakemus perusteluineen ja liitteineen kirjallisesti
- hakemukseen tulee myös laittaa molempien jalostusyksilöiden vanhempien, sisarusten ja jälkeläisten tiedossa olevat terveystilastot mahdollisimman täydellisesti sekä tarvittaessa muiden merkittävien yksilöiden tiedot
- muusta kuin groenendael-tervueren välisestä intervariaatioyhdistelmästä syntynyt pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan intervariaatiosta enemmän hyötyvään muunnokseen
- hakemukseen tulee liittää myös alustava jatkojalostussuunnitelma pentueen osalta
- yhdistelmän tulee laajentaa olemassa olevaa geenipoolia taikka pyrkiä tuomaan kantaan fiksoituneen sairausgeenin tilalle terve geenin

D) FCI-rekisterin ulkopuolisen uroksen käyttö jalostukseen

Jos uros ei ole FCI:n hyväksymässä rekisterissä, voidaan sitä rotujärjestön puoltaessa SKL:n jalostustieteellisen toimikunnan päätöksellä käyttää jalostukseen. Jälkeläiset rekisteröidään ER-rekisteriin.

Toimintasäännöt SBPKY ry:n puolesta:

- molempien jalostusyksilöiden tulee täyttää SKL:n PEVISA-säännöt sekä suositellaan uroksen omaavan jälkeläisnäyttöä
- kasvattajan tulee olla yhteydessä jalostustoimikuntaan vähintään 6 kuukautta ennen suunniteltua astutusta
- kasvattajan tulee yhteistyössä jalostustoimikunnan kanssa harkita urosvaihtoehtoja nartulleen
- käsittelyaika rotujärjestön lausunnolle on korkeintaan 3 kuukautta
- jalostustoimikunnalle tulee toimittaa täydellinen hakemus perusteluineen ja liitteineen kirjallisesti
- hakemukseen tulee myös laittaa molempien jalostusyksilöiden vanhempien, sisarusten ja jälkeläisten tiedossa olevat terveystilastot mahdollisimman täydellisesti sekä tarvittaessa muiden merkittävien yksilöiden tiedot
- hakemukseen tulee liittää myös alustava jatkojalostussuunnitelma pentueen osalta
- yhdistelmän tulee laajentaa olemassa olevaa geenipoolia taikka pyrkiä tuomaan kantaan fiksoituneen sairausgeenin tilalle terve geenin

Poikkeuslupahakemuksen yleinen sisältö

Anomus toimitetaan ensin rotujärjestölle (jalostustoimikunnan puheenjohtajalle) ja sen tulee pitää sisällään seuraavat asiat:

- Kasvattajan tiedot: nimi, osoite ja puhelinnumero
- Yhdistelmän tiedot: isän tiedot, emän tiedot, syntymäaika, pentuemäärä (+ jakauma)
- Anomuksen syy: lyhyt kertomus (esim. silmäpeilaustulos on mennyt vanhaksi -> huolimattomuus)

- Perustelut: kattava perustelu yhdistelmän rekisteröimiselle
- Allekirjoituksen sekä anomuksen liitteenä kopiot kaikista PEVISA-tutkimuskaavakeista (isä & emä)

Jalostustoimikunta käsittelee poikkeuslupa-anomukset kokouksissaan, joita on vuodessa 4 kappaletta. Tästä syystä on käsittelyaika kaikille poikkeusluville korkeintaan 3 kuukautta, joten on erityisen tärkeää tehdä heti poikkeuslupa-anomus pentueen synnyttyä tai suunnitelmien käynnistyttyä! Puutteelliset hakemukset palautetaan kasvattajalle uusittavaksi.

Valitusmenettely

Jalostustoimikunta antaa kasvattajalle poikkeuslupapäätöksen ja toimittaa sen myös SBPKY ry:n johtokunnalle tiedoksi. Mikäli kasvattaja on tyytymätön jalostustoimikunnan päätökseen, on hänellä oikeus tuoda asia uusintakäsittelyyn SBPKY:n johtokunnalle yhden (1) kuukauden sisällä päätöksen antamisen päivämäärästä. Johtokunta käsittelee asian seuraavassa kokouksessaan.

MUITA HUOMIOITAVIA REKISTERÖINTIASIOITA

Siirto rodun muunnoksesta toiseen

Tämä kohta käsittelee pentueisiimme syntyviä toisen muunnoksen pentuja ja niiden muutosrekisteröintiä myöhemmin. SKL:n toimisto voi tehdä siirron kahden rotujärjestön nimeämän ulkomuototuomarin lausunnon perusteella. Käytännössä tarkoittaa, että rotujärjestöön on otettu ensin yhteyttä ja suunniteltu asia yhdessä. Lausunto toimitetaan SKL:n toimistoon ja liitteeksi laitetaan rotujärjestön suostumus. Koira voidaan siirtää rodun muunnoksesta toiseen vain kerran.

Ulkomaisen koiran jalostuskäyttö

Suomessa jalostusoikeuden siirto -sopimuksella käytettävää koiraa koskevat samat määräykset kuin FIN/ER-rekisterissä olevia koiria. Astutettaessa tai siemennettäessä ulkomaisella uroksella tulee SKL:oon toimittaa pentuetta rekisteröitäessä uroksen virallinen sukutaulu. Liitteeksi on hyvä toimittaa myös eläinlääkärin allekirjoittama kivistodistus. Rodulla tällä hetkellä voimassa oleva PEVISA-ohjelma koskee myös ulkomaisia koiria lonkkien osalta, mutta silmäpeilauspakkoa ei ole.

Kasvattaja vastaa ulkomaista urosta koskevien lisäselvitysten hankkimisesta.

EJ-rekisteri (= ei-jalostukseen-rekisteri)

Kasvattaja voi rekisteröidä EJ-rekisteriin pennun, jossa kasvattajan mielestä on sellainen vika, ettei koiraa tule käyttää jalostukseen. Kasvattaja toimittaa pentueilmoituksen liitteenä perustelunsa sillä, minkä vuoksi koira merkitään EJ-rekisteriin (esim. koukkuhäntä). SKL rekisteröi EJ-rekisteriin vain yhden pentueen koiraa kohden, jos pentueen EJ-rekisteröinnin syy on se, että yhdistelmän vanhemmat täytyvät eivätkä rodun PEVISA-ohjelman raja-arvoja.

LIITE 4. JÄLKEÄISMÄÄRÄT MUUNNOKSITTAIN VUOSINA 1983–1993

GROENENDAEL UROKSET 1983–1993			Suos.jälk.määrä	Jälk. osuus
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	(5 % rekisteröinneistä)	suosituksesta
FARYK DU CLOS DU CHER	158	91	79	200%
URIEL DE LA SERAVENNE	87	89	88	99%
DASKO DES PISTES NOIRES	79	89	88	90%
MISTYK VAN DE HOGE LAER	66	92	73	90%
MOUJIK DE LA QUIEVRE	56	88	89	63%
VALKOHAMPAAN ONYX	54	88	89	61%
BIDJI DE LA DOUCE PLAINE	51	87	87	59%
CATO V. LANA'S HOF	51	91	79	65%
FRENCHY DE LA DOUCE PLAINE	50	91	79	63%
VALKOHAMPAAN FRANCO	48	83	76	63%
DUKE VAN HET BELGISCH SCHOON	48	91	79	61%
SNOWPAW COURAGE	47	86	87	54%
WINTERGAME BAJOUÉ	42	84	80	53%
VALKOHAMPAAN RINTINTIN	41	89	88	47%
HIIDENKIRNUN NESTORI	39	90	83	47%
PAT DU LORIERS	38	92	73	52%
WINTERGAME BRIGAND	37	84	80	46%
LOVIATAN HOT DOG	36	91	79	46%
HIIDENKIRNUN HERMES	33	83	76	43%
MIDNATTENS JACKPOT	32	90	83	39%
MIRMAR BACKWOODS BOY	32	92	73	44%
LOVIATAN HIAWATHA	27	91	79	34%
OUD-SABBINGE JARI V. VANGA	26	88	89	29%
HUKANHEIMON VAL	24	85	86	28%
ADAIRTAN	23	83	76	30%
SCALLOWAY'S TIM	22	84	80	28%
MUSTANAAMION OSCAR	22	88	89	25%
VALKOHAMPAAN IGAROS	20	84	80	25%
CLEA'S BAVARD	20	87	87	23%
JONKHER	20	87	87	23%
OF NOCTURNO DINO	19	83	76	25%
MUSTANAAMION WICI	19	84	80	24%
ELOSALAMAN ROYAL	18	85	86	21%
ELOSALAMAN RAFAEL	17	85	86	20%
VALKOHAMPAAN QUICKSILVER	17	89	88	19%
HESAN AIKAANSAANNOS	17	93	67	25%
YARROW'S XAEL	16	92	73	22%
OF NOCTURNO EFFI	15	84	80	19%
BARRO	15	86	87	17%
MIDNATTENS KEEPER	15	92	73	21%
MUSTANAAMION YACOB	14	83	76	18%
MIDNATTENS EXCELLENT	14	84	80	18%
HUKANHEIMON FAVORIT	14	90	83	17%
MUSTANAAMION YIFTER	13	83	76	17%
VALKOHAMPAAN KASHMIR	13	85	86	15%
MUSTANAAMION VASILI	13	85	86	15%
FAVOURITEFELLA	13	85	86	15%
NACHTWOLKEN KELLERGEIST	12	87	87	14%
VALKOHAMPAAN TAUCCI	12	91	79	15%
HOOK DU CASTEL D'ARGENCES	11	92	73	15%
BLACK MASTER'S AMAZING WINNER	11	92	73	15%
PETZUN JALAMARI	11	92	73	15%

MIRMAR BOOGIEMAN	10	92	73	14%
VALKOHAMPAAN GERONIMO	9	84	80	11%
VALKOHAMPAAN YOYO RAPIDE	9	93	67	13%
VALKOHAMPAAN FALCO	8	83	76	11%
MUSTAN NASTAN DURAN	8	88	89	9%
MIRMAR APACHE	8	90	83	10%
VOO DOO'S ELLINGTON	8	91	79	10%
TAIKURIN CINNAMON	7	86	87	8%
TAIKURIN ERNEST	7	87	87	8%
HARMENSZ V. LANA'S HOF	7	89	88	8%
TAIKURIN JAKSO	7	90	83	8%
AMARANTES ARCADY	7	91	79	9%
WINTERGAME ENRICO	7	92	73	10%
YARROW'S XONY	7	92	73	10%
ROCKY DU LORIER	7	93	67	10%
PIKKU PISKIN DETLEF	7	93	67	10%

LAEKENOIS UROKSET 1983-1993				
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	Suos.jälk.määrä (5 % rekisteröinneistä)	Jälk. osuus suosituksesta
LOUD-SABBINGE KEVIN V. HASSAN	27	89	5	540%
ACKTIVA ARON	9	90	4	225%
BLACKROYAL'S ARMAC	8	91	4	200%
VALKOHAMPAAN AMIRAL	7	88	5	140%

TERVUEREN UROKSET 1983-1993				
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	Suos.jälk.määrä (5 % rekisteröinneistä)	Jälk. osuus suosituksesta
MUSTANAAMION GUTTER-SNIPER	110	90	141	78%
BERLIOZ DE LA GRANDE LANDE	106	89	142	75%
ROLLIF'S JACK	84	91	135	62%
GOYA DU PARC DE PATHYVEL	81	92	128	63%
BEAUTY V.D. LAMAR	80	90	141	57%
EMIR DU CLAN DES TOISONS D'OR	80	90	141	57%
MULKY VAN DE HOGE LAER	74	89	142	52%
PYRYTUULEN NICK NACK	66	92	128	52%
JEROM VAN DE HOGE LAER	61	87	131	47%
NEMO VAN HET WOUWENHOF	60	91	135	44%
LOVIATAN AKILLES	59	90	141	42%
TONI VON LICHTENTAL	55	85	114	48%
BESTSELLER QATAR-QALIF	37	90	141	26%
MUSTANAAMION HOTTENTOTTI	35	92	128	27%
TERVUERENHUSSET'S AROS OF DAISI	35	92	128	27%
NARYX OF THE TWO	33	90	141	23%
XENAKIS ZEUZ	30	88	139	22%
FETICHE DE LA DOUCE PLAINE	30	91	135	22%
BESTSELLER WALKIE-TALKIE	29	92	128	23%
LOUD-SABBINGE GAULL V. DONQUI	28	86	124	23%
LOVIATAN ALFA	28	90	141	20%
LOVIATAN BALTHAZAR	27	90	141	19%
MUSTANTASSUN AMADEUS	27	92	128	21%
LOVIATAN TRITON	26	88	139	19%
BESTSELLER NASHVILLE TENESS	25	88	139	18%
ROLLIF'S HERKULES	25	89	142	18%
FOOLPROOF NONSTOP	25	92	128	20%
MUSTANAAMION HARLEKIINI	24	92	128	19%
QUIZAS ROCKER	22	90	141	16%
BESTSELLER WEATHERPROOF	21	92	128	16%

HIIDENKIRNUN JULES	20	86	124	16%
TULITURKIN CASSIUS	20	88	139	14%
PYRYTUULEN HANGMAN	20	90	141	14%
LOVIATAN KHARON	20	92	128	16%
ENTERPRISE ARRAC	19	84	98	19%
CAVAL	19	85	114	17%
MUSTANAAMION GRAND-SLAM	19	90	141	13%
GLORIAN OF THE TWO	18	83	77	23%
CAROSAN CHAPLINSCHAP	17	88	139	12%
NUVVUS HEINAR BONCOURS	17	88	139	12%
TULITURKIN CARUSO	17	88	139	12%
PYRYTUULEN KNIGHTERRANT	17	91	135	13%
BESTSELLER M OF COURSE	16	86	124	13%
TULITURKIN GRIMI	16	88	139	12%
PYRYTUULEN EXTRA	16	89	142	11%
MUSTANAAMION GHOST-BUSTER	16	90	141	11%
LOVIATAN KORDIAN	16	92	128	13%
BLACK BUCCANEER'S DICTATOR	15	92	128	12%
BESTSELLER MR MERCEDES	14	86	124	11%
SELJANKAN JESPER	14	88	139	10%
XENAKIS ZORRO	14	88	139	10%
PIKKU PISKIN RONI	14	91	135	10%
LOVIATAN WINSTON	14	93	115	12%
QUIZAS NABOB	13	89	142	9%
LOVIATAN LAERTES	13	92	128	10%
LOVIATAN CHIRICO	12	90	141	9%
LOVIATAN AMADEUS	12	90	141	9%
LOVIATAN OBERON	12	92	128	9%
TARYA'S TROLL	12	93	115	10%
ROLLIF'S HENDEL	11	89	142	8%
LOVIATAN EDISON	11	91	135	8%
MUSTANAAMION BARRA-CUDA	11	92	128	9%
PYYDYSKARTANON GIFTED	11	92	128	9%
LOVIATAN TSALKA	11	93	115	10%
MAKSBOID WOLERAM	10	88	139	7%
DACAPO	10	89	142	7%
LOVIATAN KADAR	10	92	128	8%
QUIZAS BIRK	10	93	115	9%

MALINOIS UROKSET 1983-1993				
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	Suos.jälk.määrä (5 % rekisteröinneistä)	Jälk. osuus suosituksesta
QUARL DES DEUX POTTOIS	99	93	40	248%
OURASI DE LA CASA DU BARRY	37	93	40	93%
XILLY'S FLYING START	35	89	27	130%
XILLY'S META-MAROCCO	26	93	40	65%
MISHMAR CIOUX	21	87	20	105%
OUD-SABBINGE JOCK V. ARAK	21	88	23	91%
LÖKKEGÅRDEN'S GIGOLO	19	91	35	54%
RAMBO-META V.D. OUDENAKKER	17	93	40	43%
HARALD VAN BALDERLO	15	84	9	167%
XILLY'S BLACKFOOT	14	87	20	70%
TUULILAUKAN AZTEEKKI	11	90	31	35%
TUULILAUKAN ARMOTON	10	90	31	32%
XILLY'S GANGSTER	7	90	31	23%
QUASAR DES ARDENTS FAUVES	7	93	40	18%

XILLY'S BUSTERKEATON	6	87	20	30%
XILLY'S HIT AND RUN	6	92	38	16%

GROENENDAEL NARTUT 1983-1993				
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	Suos.jälk.määrä (5 % rekisteröinneistä)	Jälk. osuus suosituksesta
HIIDENKIRNUN HEBE	39	83	76	51%
MUSTANAAMION LILI MARLEEN	38	88	89	43%
TAIKURIN CERAFINA	35	86	87	40%
MARMARA RAPSODIA	32	85	86	37%
MARMARA CHERIE	31	92	73	42%
MUSTANAAMION YANCA	28	83	76	37%
BIRBA DEL LAGO NERO	28	90	83	34%
VALKOHAMPAAN KIS-KIS	27	85	86	31%
MUSTANAAMION UNIQUE	26	85	86	30%
SERIOS FANCY	25	83	76	33%
JULIETTE V. LANA'S HOF	25	89	88	28%
PIKKU PISKIN DINAH	25	91	79	32%
A-TE-ELL'S MISS REQUEST	24	88	89	27%
EXQUISE DE LA GRANDE LANDE	23	89	88	26%
WINTERGAME BONNICHE	22	84	80	28%
CARRY DU CLAN DES CHOUANS	21	90	83	25%
DONATRIX ALTESSE	21	91	79	27%
HONEYPENNY DE KENATIER	21	93	67	31%
MIDNATTENS FINE PRINCESS	20	86	87	23%
TAIKURIN GISELE	20	88	89	22%
CLEA'S AMOUR EN AVRIL	19	86	87	22%
GIBSY DE LA DRAYE DU LOUP	19	91	79	24%
MILADY DES TERRES BERGERES	19	92	73	26%
MUSTANAAMION TATUM	18	85	86	21%
MUSTANAAMION OONA	18	88	89	20%
TAIKURIN MYRNA	18	91	79	23%
LOVIATAN HIF-FA	18	91	79	23%
CLEA'S BABIOLE NOIRE	17	87	87	20%
WORKTIMES AJANTA	17	88	89	19%
AMARANTES AYA-NAIADE	17	91	79	22%
AMARANTES AIN-CZARINE	17	91	79	22%
LOVIATAN ZINGARIN	17	93	67	25%
A-TE-ELL'S MADAME COCO CHANEL	17	93	67	25%
MIDNATTENS DAINTY DAISY	16	83	76	21%
VOO DOO'S AVANTI	16	84	80	20%
MARMARA REBECCA	16	85	86	19%
HUKANHEIMON VICKI	16	85	86	19%
MIDNATTENS FINN PEARL	16	86	87	18%
TAIKURIN GARDA	16	88	89	18%
SERIOS RAMONA	16	91	79	20%
HUKANHEIMON VESTA	15	85	86	17%
TAIKURIN DIMIRKA	15	86	87	17%
TAIKURIN GARONNE	15	88	89	17%
ELOSALAMAN BIONA	15	89	88	17%
CLEA'S FAVEUR	15	90	83	18%
TAIKURINNA V. LANA'S HOF	15	91	79	19%
GINIPPA DE LA DOUCE PLAINE	15	92	73	21%
RININAJA QUEEN EVE	15	92	73	21%
TAIKURIN PANDORA	15	92	73	21%
WINTERGAME ELYNDA	15	92	73	21%
MUSTANTUULEN BLANCA	15	92	73	21%

SERIOS TAI-FUN	15	93	67	22%
MUSTAN NASTAN CHAMANTHA	14	86	87	16%
YARROW'S VIF	14	89	88	16%
MUSTANAAMION DEEDEE	14	91	79	18%
SVARTSKENENS BEAU BEBE	14	91	79	18%
TAIKURIN NANNASTIINA	14	92	73	19%
BELMEX ESMERALDA	14	92	73	19%
NANA	13	85	86	15%
VALKOHAMPAAN LIZARD	13	85	86	15%
MIRMAR AGATA	13	90	83	16%
BLACK SHOCK ANGELICA	13	92	73	18%
MUSTAN NASTAN BESSIE	12	83	76	16%
UTOPIE DEL LAGO NERO	12	83	76	16%
PETZUN ESMILE	12	88	89	13%
VALKOHAMPAAN QEISHA	12	89	88	14%
NEFERTITI	11	85	86	13%
TUULIMUSTAN GHEDI	11	86	87	13%
HIIDENKIRNUN LYYTI	11	87	87	13%
MUSTANAAMION KRYSTAL	11	88	89	12%
NARYA DIORINA	11	89	88	13%
SERIOS ORLEANS	11	90	83	13%
YUSTY VAN HET BELGISCH SCHOON	11	92	73	15%
HIIDENKIRNUN HANNELORE	10	83	76	13%
MUSTANAAMION XAGA	10	84	80	13%
VALKOHAMPAAN HAIYA	10	84	80	13%
TAIKURIN ELEANORE	10	87	87	11%
VALKOHAMPAAN PANDORA	10	88	89	11%
LOVIATAN HANKA	10	91	79	13%
VOO DOO'S ELVIRA	10	91	79	13%
AMARANTES AU-BEPINE	10	91	79	13%
CLEA'S HEUREUSE	10	91	79	13%
ACKTIVA INDRIS KLENOD	10	92	73	14%
TAIKURIN SELENE	10	93	67	15%

LAEKENOIS NARTUT 1983-1993				
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	Suos.jälk.määrä (5 % rekisteröinneistä)	Jälk. osuus suosituksesta
FANNYHILLS CLAUDIA	22	87	5	440%
VALKOHAMPAAN ATHENE	18	88	5	360%
VALKOHAMPAAN CHAMPAGNE	17	93	4	425%
FIONA PORRETTA	12	84	3	400%
BLACKROYAL'S BAMBIMAX	10	92	4	250%

TERVUEREN NARTUT 1983-1993				
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	Suos.jälk.määrä (5 % rekisteröinneistä)	Jälk. osuus suosituksesta
MAHAGONNY'S XOTIC	49	84	98	50%
LIO VAN DE HOGE LAER	39	89	142	27%
MUSTANAAMION IRISH-COFFEE	39	90	141	28%
MUSTANAAMION MONA-LISA	38	88	139	27%
KHAROLA-SLY	36	86	124	29%
BLACK BUCCANEER'S EMMA SAMS	31	92	128	24%
CINDERELLA	30	85	114	26%
AHA SABLE DI SCOTTATURA	29	88	139	21%
LOVIATAN CANDIDA	29	90	141	21%
QUEBEE VAN HET WOUWENHOF	28	93	115	24%
KHASTINA	27	85	114	24%
MUSTANAAMION BUONA-NOTTE	27	91	135	20%

ELENNAH REBECCA	27	91	135	20%
BESTSELLER WILD FLOWER	27	92	128	21%
CHARMENCITA	26	85	114	23%
DELATOR ANGEL ACACIA	26	87	131	20%
MOLENAAR'S MONTER MEISJE	26	88	139	19%
MOLENAAR'S LENIG	26	91	135	19%
MUSTANAAMION IPANEMA-GIRL	26	93	115	23%
SERIOS HAYDA-LADY	25	85	114	22%
LOVIATAN TARIKU	25	88	139	18%
NORA VAN DE HOGE LAER	25	89	142	18%
OLIVE VAN DE HOGE LAER	25	90	141	18%
MUSTANAAMION BRIN- D'AMOUR	25	91	135	19%
MOLENAAR'S LOT	25	91	135	19%
WIRWELWINDS WILKAS-VEERA	24	83	77	31%
TULITURKIN ZANETTE	24	83	77	31%
BESTSELLER MANHATTAN SWEET	24	86	124	19%
SELJANKAN DIANA	24	87	131	18%
QUESTENBERG ANANAS	24	88	139	17%
LOVIATAN JAIMEE	24	92	128	19%
PYRYTUULEN BELLADONNA	23	87	131	18%
MOLENAAR'S LEGENDE	23	91	135	17%
QUEENY DU DOMAINE PONTI	23	92	128	18%
EXLELENT BALISHA	23	93	115	20%
MUSTANAAMION GUARDIAN-ANGEL	22	90	141	16%
ROSALINE	22	93	115	19%
LOVIATAN EIRENE	21	91	135	16%
LOVIATAN GARBO RHEA	21	91	135	16%
PYRYTUULEN KIA-RINA	21	91	135	16%
MUSTANAAMION QUEEN-OF-SHEBA	21	92	128	16%
TULITURKIN HENRIETTA	20	89	142	14%
BARRA SHEBA DU DOMAINE DE BARBARA	20	91	135	15%
GAIA DU PARC DE PATHYVEL	20	91	135	15%
D'DAY DU SART DES BOIS	20	92	128	16%
PYRYTUULEN ELIZABETH	19	89	142	13%
PYRYTUULEN HONEYQUEEN	19	90	141	13%
MUSTANAAMION CHERRY-BELLE	19	91	135	14%
TULIHÄNNÄN PIPPURI	18	85	114	16%
PYRYTUULEN FANTASY	18	89	142	13%
MAKSBOID DORIS	18	89	142	13%
MUSTANAAMION GEISHA-GIRL	18	90	141	13%
PYRYTUULEN PRETTY WOMAN	18	92	128	14%
XENAKIS ZENJORA-ZANZIBA	17	88	139	12%
QUIZAS MAMA MAYA	17	89	142	12%
LOVIATAN VIENA	17	89	142	12%
LOVIATAN ANGELIKA	17	90	141	12%
MUSTANAAMION BLUE ANGEL	17	91	135	13%
KHARMAN-GHIA	16	86	124	13%
TULITURKIN COPRANO	16	88	139	12%
LOVIATAN TRINGA	16	88	139	12%
QUICC'S MAKE-BELIEVE	16	90	141	11%
HASSUNKETUN KANEBO	16	90	141	11%
HASSUNKETUN MENUET	16	93	115	14%
MUSTANAAMION SHANGHAI-LILY	15	86	124	12%
HASSUNKETUN FATIMAH	15	87	131	11%
LOVIATAN DULCI	15	93	115	13%
WIRWELWINDS HURJA-HANNAH	14	83	77	18%

TULINUMMEN SIPA	14	88	139	10%
TULINUMMEN SINA	14	88	139	10%
LOUD-SABBINGE KISS V. CASHMIR	14	89	142	10%
LOVIATAN URIANA	14	89	142	10%
LOVIATAN CORNELIA	14	90	141	10%
BERRY	14	91	135	10%
MUSTANTUISKUN CROSSANDRA	14	92	128	11%
MUSTANAAMION D'FREYA-DAY	14	92	128	11%
HASSUNKETUN FARRAH	13	87	131	10%
MUSTANAAMION GIN-FIZZ	13	90	141	9%
MUSTANTUISKUN BITTARIINA	13	90	141	9%
LOVIATAN FELICIA	13	91	135	10%
LOVIATAN INGENUE	13	91	135	10%
HOCUS POCUS DU SART DES BOIS	13	93	115	11%
MUSTANAAMION POLLY-ANNA	12	87	131	9%
PYRYTUULEN FELINDA	12	89	142	8%
BESTSELLER WRAP-AROUND	12	92	128	9%
PYYDYSKARTANON IDA-MARIA	12	93	115	10%
MOLENAAR'S MOPNEUS	11	88	139	8%
ZOETJE SABINE DI SCOTTATURA	11	88	139	8%
ENNA DU BOIS DU TOT	11	89	142	8%
YEOMAN'S TAIFUN	11	90	141	8%
LOVIATAN EDITA	11	91	135	8%
FRANCY DU PARC DE PATHYVEL	11	91	135	8%
HALOWEEN DE LA CLAIRIERE AUX LOUVES	11	93	115	10%
PYRYTUULEN BELINDA	10	87	131	8%
SANGRITA	10	88	139	7%
QUIZAS MRS MOPP	10	89	142	7%
RUSINA	10	90	141	7%
MOLENAAR'S LEVENDIG	10	91	135	7%
VAHTISALMEN MILA	10	92	128	8%

MALINOIS NARTUT 1983-1993				
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	Suos.jälk.määrä (5 % rekisteröinneistä)	Jälk. osuus suosituksesta
XILLY'S COUNTRYGIRL	29	87	20	145%
XILLY'S CALAMITYJANE	23	87	20	115%
LOUD-SABBINGE ELFIE V. XRAMY	21	83	7	300%
TUULILAUKAN ANROMEDA	19	90	31	61%
ROLLIF'S FALLON	19	91	35	54%
LÖKKEGÅRDEN'S GIMMI	18	91	35	51%
HASARDI DU MAS DE LA GALANDIE	18	93	40	45%
XILLY'S HOPI-SQUAW	13	92	38	34%
XILLY'S DISCO GIRL	11	89	27	41%
XILLY'S BRUNETTE	10	87	20	50%
XILLY DU COLOMBOPHILE	10	87	20	50%
GICELLE	10	93	40	25%

LIITE 5. JÄLKELÄISMÄÄRÄT MUUNNOKSITTAIN VUOSINA 1994–2003

GROENENDAEL UROKSET 1994–2003				
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	Suos.jälk.määrä (5 % rekisteröinneistä)	Jälk. osuus suosituksesta
VALKOHAMPAAN BLANCODIENTE	67	94	61	110%
DONATRIX DON CATO	44	94	61	72%
TAIKURIN ZANZIBAR	36	95	60	60%
VALKOHAMPAAN DECAMERON	35	97	56	63%
VALKOHAMPAAN DUMBARTON	33	97	56	59%
TAIKURIN ZEPPELIN	29	95	60	48%
BLACK MASTER'S ICICLE MAN	25	96	58	43%
BLACK RUNAWAY'S ANNOYING CASE	24	00	57	42%
DONATRIX DARDO	22	94	61	36%
RAWINSKI DE LA POUMYROFFE	20	94	61	33%
ETERNITY'S JASPER	20	97	56	36%
MYSTIQUE DES PERLES NOIRES	17	96	58	29%
RAFLAN BRISE	15	95	60	25%
TERVUOREN BLACK-FRODO	15	96	58	26%
DUBION WINKY	15	99	56	27%
VALKOHAMPAAN CRAZY BLACK	14	95	60	23%
DONATRIX HAZARD-DANILO	14	96	58	24%
PIKKU PISKIN NOSE	14	98	54	26%
BLACK SHOCK BODYGUARD	11	94	61	18%
DONATRIX IRONIE-EGO	11	96	58	19%
SUDENPESÄN BACCHUS	10	95	60	17%
WINTERGAME ICEBREAKER	10	96	58	17%
TAIKURIN GARO	10	97	56	18%
DONATRIX DAIMON	9	94	61	15%
DUBION WROOM	9	99	56	16%
DONATRIX DANTON	8	94	61	13%
VOO DOO'S GERE	8	95	60	13%
DONATRIX ISHMI-EMINENT	8	96	58	14%
MUSTANTUULEN GENTLEMAN	8	97	56	14%
AMARANTES FRETZNELLO	7	95	60	12%
DONATRIX JURAMENTO	7	97	56	13%
UZO DE LA POUMYROFFE	7	98	54	13%
AMARANTES MERCURY	7	99	56	13%

LAEKENOIS UROKSET 1994–2003				
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	Suos.jälk.määrä (5 % rekisteröinneistä)	Jälk. osuus suosituksesta
OULD-SABBINGE URIEL V. QUICHOT	10	99	5	200%
BLACKROYAL'S DICTATOR	6	94	4	150%
VALKOHAMPAAN DUVEL	6	97	4	150%

TERVUEREN UROKSET 1994–2003				
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	Suos.jälk.määrä (5 % rekisteröinneistä)	Jälk. osuus suosituksesta
JOFFREY DU PARC DU MONTFLEURY	88	95	104	85%
JORK DU CLOS DE JOCHNAKE	55	94	108	51%
KENSIS V.D. WEIWAKERS	41	99	93	44%
LACOSTE DU PARC DE PATHYVEL	38	96	100	38%
PYRYTUULEN ROGER RABBIT	36	94	108	33%
IPSOS DE CONDIVICNUM	36	95	104	35%
TSAARIN SAMURAI	35	94	108	32%
LOVIATAN GRAN CASSA	31	94	108	29%

LLOYD DU MAS DE CANTEPERDRIX	31	96	100	31%
DUCHARMER SIGNORE DINOTTE	30	96	100	30%
SHAKE V.D. HOEVERBOS	25	94	108	23%
LOVIATAN TOFFEE	25	96	100	25%
BESTSELLER ENERGY PACK	23	94	108	21%
BESTSELLER BENNY HILL	23	94	108	21%
DUBION U'NICK	22	95	104	21%
RACKET DU DOMAINE PONTI	21	94	108	19%
RANTAVAH DIN BESTMAN	20	94	108	19%
BESTSELLER BETTER BE GOOD	20	94	108	19%
TRISTAN OF THE TWO	18	96	100	18%
GITANE DU COUR ROBUSTE	17	99	93	18%
PYRYTUULEN RAINMAN	16	94	108	15%
SUDENPESÄN CICERO	16	95	104	15%
FAKAISER'S RIVAL D'REMOUS	16	98	93	17%
QUIZAS DYNAMITE DINT	15	94	108	14%
DEBELISI AJAX	15	95	104	14%
LOVIATAN OLIVIER	15	95	104	14%
MUSTANTUISKUN POWER RANGER	15	96	100	15%
MUSTANAAMION NEBU-KADNESAR	15	97	96	16%
WORKAHOLIC BUGABOO	14	97	96	15%
PYRYTUULEN ARISTOTELES	13	96	100	13%
IDYLLE DE LA FUREUR DU CREPUSCULE	13	97	96	14%
CÄSARBORG'S FOXY QUCHERA	12	98	93	13%
LOVIATAN FREUD	11	94	108	10%
TAIKURIN DUUNARI	11	96	100	11%
BEAVERBROOK EXTRA CHANCE	10	95	104	10%

MALINOIS UROKSET 1994–2003				
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	Suos.jälk.määrä (5 % rekisteröinneistä)	Jälk. osuus suosituksesta
LÖKKEGÅRDEN'S FRANCO RAUL	41	94	43	95%
LION DE LA TERRE AIMEE	33	96	45	73%
LOKO DE VULCAIN	31	95	45	69%
TAIKATALVEN ABLAZE	29	96	45	64%
JINGO DE VULCAIN	28	95	45	62%
POIS KOTTOO ALFONSO	23	96	45	51%
JAGASAR BUBBLE JOY	20	97	47	43%
SERGE DES DEUX POTTOIS	14	95	45	31%
TUCKER	13	96	45	29%
PETO DU DOMAINE DE VAUROUX	13	00	51	25%
REC DES DEUX POTTOIS	11	94	43	26%
SERAC DES DEUX POTTOIS	11	95	45	24%
RAFTAF AMOK	11	00	51	22%
XILLY'S PLAY MY GAME	10	95	45	22%
IKAROS AC AV NANGJALA	9	99	49	18%
APOLLO VOM ROTEN MILAN	9	01	51	18%
UDOLIN VAN DE DUVETORRE	8	97	47	17%
ZORIAN DU HAMEAU ST-BLAISE	8	02	52	15%
ELOKETUN ALKUELÄIN	7	95	45	16%
VAINQUEUR DU BOSCAILLE	7	98	48	15%
VICI VAN BALDERLO	7	98	48	15%
ELOKETUN AIKAPOMMI	6	95	45	13%
SIMBA	6	95	45	13%
IDRIS BOHEMIA ALKE	6	98	48	13%
SIMPLY MINDS GRYING WALKER	6	99	49	12%

GROENENDAEL NARTUT 1994-2003				
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	Suos.jälk.määrä (5 % rekisteröinneistä)	Jälk. osuus suosituksesta
VALKOHAMPAAN BLAZE	26	94	61	43%
TOSCA OF THE TWO	26	96	58	45%
PIKKU PISKIN EMILY	16	94	61	26%
MUSTANTUULEN FAZERINA	16	96	58	28%
MARMARA FANTASIE	15	95	60	25%
TAIKURIN APRICOT	15	95	60	25%
DONATRIX HISTIAIA-CYRENE	15	96	58	26%
BLACK BODY CRISELDELALUX	15	98	54	28%
RAYSA-GRECORA VAN HET BELGISCH SCHOON	14	95	60	23%
WINTERGAME INTERMILANA	14	96	58	24%
PIKKU PISKIN FILIA	14	97	56	25%
VALENCIA VAN DE HOGE LAER	14	98	54	26%
FAUNITTAREN DEA AURORA	13	99	56	23%
MUSTANAAMION KISA	12	95	60	20%
DONATRIX IMANDRA-CHLOE	12	96	58	21%
ULTIMA DE LA MAISON DU BOIS	12	97	56	21%
MIRMAR CANGOUROU	11	94	61	18%
MUSTANTUULEN EVITA PERON	11	96	58	19%
MARMARA GALAXIE	11	97	56	20%
PIKKU PISKIN ESSI	10	94	61	16%
KARE-SARAN MIREILLE	10	96	58	17%
NALLEHUKAN POCHAHONTAS	10	96	58	17%
MARQUISE DES LOUVES D'YMONVILLE	10	97	56	18%

TERVUEREN NARTUT 1994-2003				
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	Suos.jälk.määrä (5 % rekisteröinneistä)	Jälk. osuus suosituksesta
UMLAUT VAN DE DUVETORRE	26	96	100	26%
PYRYTUULEN VERONICA	25	95	104	24%
PYRYTUULEN VIVIAN	23	95	104	22%
LOVIATAN OSCINELLA	23	95	104	22%
TAIKURIN EMELINE	20	96	100	20%
CÄSARBORG'S FOXY PERLAFLIRT	20	98	93	22%
TAIKURIN UKULELE	19	94	108	18%
PIKKU PISKIN TARITA	19	94	108	18%
PYRYTUULEN THERESA	18	94	108	17%
JENNIE DE CONDVICNUM	18	95	104	17%
PYRYTUULEN ANEMONE	17	96	100	17%
BANHEIRA AFRODITE	16	95	104	15%
DIKI-DIKI BABILE	16	97	96	17%
QUIZAS CHARLOTTA	15	94	108	14%
BESTSELLER COSTA RICA	15	94	108	14%
NO-HOW TOO EXUDE FLAME	15	95	104	14%
MUSTANTUIKUN RANSKATAR	15	97	96	16%
PYRYTUULEN FIFIAN	15	98	93	16%
MUSTANAAMION JANIS-JOPLIN	13	94	108	12%
SABES CHOCKO	13	95	104	13%
DEBELISI ACACIA	13	95	104	13%
MUSTANTUIKUN JASMIINI	12	94	108	11%
BESTSELLER EASY LOVER	12	94	108	11%
DEBELISI DIAMOND	12	97	96	13%
DEBELISI EXQUISITE	12	97	96	13%
DUBION TIPTOES	11	94	108	10%
MUSTANTUIKUN JAYNTY JEWEL	11	94	108	10%

TULINUMMEN VARIETTA	11	95	104	11%
MOONLIGHT DU PARC JONAGEOIS	11	97	96	11%
BRIDGET	10	97	96	10%
GRIMMENDANS XIA	10	99	93	11%
DUCHARMER ALL-RIGHT	10	00	96	10%

LAEKENOIS NARTUT 1994–2003				Suos.jälk.määrä	Jälk. osuus
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	(5 % rekisteröinneistä)	suosituksesta	
BLACKROYAL'S EPICURE EMILIA	6	95	4	150 %	
VALKOHAMPAAN DOLCE VITA	5	97	4	125 %	

MALINOIS NARTUT 1994–2003				Suos.jälk.määrä	Jälk. osuus
Nimi	Jälk määrä	Rek vuosi	(5 % rekisteröinneistä)	suosituksesta	
SISLEY DES DEUX POTTOIS	41	95	45	91%	
POIS KOTTOO CHA CHA	31	98	48	65%	
HARJUSALAMAN AIKI	26	94	43	60%	
UPPERTEN VAN DE DUVETORRE	26	97	47	55%	
LEI-ANNS NAPPI	23	95	45	51%	
MELBA	23	98	48	48%	
POIS KOTTOO BERTTA	19	97	47	40%	
IMAN BOHEMIA ALKE	18	98	48	38%	
MUSTELA ERMINEA W AV NANGIJALA	18	01	51	35%	
TUULILAUKAN LUCKY CHARM	17	96	45	38%	
SITARAN TASCA	17	97	47	36%	
POIS KOTTOO BARBI	15	97	47	32%	
IRON PAWS DUET WITH YOU	15	99	49	31%	
TUULILAUKAN ILONA	14	94	43	33%	
TUULILAUKAN JOJO	14	95	45	31%	
XILLY'S ROSEANNE	14	97	47	30%	
POIS KOTTOO ANNOIN	13	96	45	29%	
ROMMIKLAANIN TULENHENKI	11	98	48	23%	
MAIA DE LA TERRE AIMEE	11	98	48	23%	
SCALLOWAY'S KLEMENTINE	11	00	51	22%	
XILLY'S PLAYGIRL	10	95	45	22%	
ROLLIF'S JO-JO	10	96	45	22%	

LIITE 6. SYDÄNVIAT: Seppo Lamberg, Lahden Eläinlääkäriasema

Koiralla tavallisimmat synnynnäiset sydänviat ovat keuhkovaltimon läpän ahtauma eli pulmonaalistenoosi, aorttaläpän ahtauma, persistoiva oikea aortankaari ja patentti ductus arteriosus PDA. Joskus tavaataan myös eteiskammliolppien vajaakehitystä sekä eteisten tai kammioiden väliseinien reikiä. Vakava mutta onneksi harvinainen kehityshäiriö on Falloin tetralogia. Seuraavassa käsitellään yksityiskohtaisemmin tavallisimmat synnynnäiset sydänsairaudet.

Keuhkovaltimon läpän ahtauma, pulmonaalistenoosi, on tavallisin synnynnäinen sydänvika pienikokoisilla roduilla, esimerkkeinä kettuterrieri, kääpiösnautseri ja chihuahua. Lisääntynyt alttius on myös beagella ja bulldogeilla.

Läpän epämuodostumisen ja ahtautumisen vuoksi sydämen oikea kammio joutuu työskentelemään lisääntyneitä kuormaa vasten. Tämä johtaa sydämen oikean puoliskon hypertrofiaan eli sydänlihaksen paksuuntumiseen. Lievät tapaukset voivat pysyä oireettomina. Vakavissa tiloissa oireina havaitaan hengästymistä, alentunutta räsitusensietoa, pyörtäilyä, mahdollisesti nestekeräytyksiä vatsaontelossa ja raajoissa. Taudinmääritys tapahtuu luotettavimmin ultraäänitutkimuksella. Läpän laajentamiseksi on kehitetty leikkaustekniikoita, Suomessa ei näitä toimenpiteitä ole koirilla suoritettu. Lääkehoidolla voidaan lievittää oireita.

Aorttaläpän ahtaumaa tavataan lähinnä suurikokoisilla roduilla. Esimerkkeinä newfoundland, bokseri, saksanpaimenkoira, kultainen noutaja ja rottweiler. Tämän sairauden yhteydessä kuormittuu vasen sydänpuolisko, joten oireet seuraavat vasemmanpuoleisesta hypertrofiasta. Yleensä ensin havaitaan räsitusensiedon alenemista ja heikkoutta. Sairauden edetessä sydämen vajaatoiminnan asteelle keuhkoihin kerääntyy nestettä, mikä aiheuttaa yskää ja hengitysvaikeuksia. Taudinmääritys varmistetaan ultraäänitutkimuksella. Korjaavaa hoitoa ei ole. Lääkehoito voi auttaa potilaita tilapäisesti, ennuste pitämällä tähtäimellä on huono.

Persistoiva oikea aortankaari on synnynnäinen kehityshäiriö, jossa sikiöaikainen verisuoniyhteys normaalista poiketen ei surkastu. Sijaintinsa vuoksi se puristaa ruokatorvea aiheuttaen ruokatorven laajentuman ja oksentelua muistuttavaa ruoan pulauttelua. Leikkaushoito on mahdollinen. Jos ruokatorven toiminta normalisoituu, on ennuste hyvä. Tämä sairaus ei siis aiheuta sydänperäisiä oireita.

Patentti ductus arteriosus, PDA, on koiralla varsin yleinen synnynnäinen sydänvika. Tätä sairautta tavataan eniten villakoirilla, colliella, shetlannin lammaskoiralla ja saksanpaimenkoiralla. Ductus arteriosus on verisuoniyhteys, joka sikiöaikana yhdistää aortan ja keuhkovaltimon. Ductus sulkeutuu normaalisti syntymän yhteydessä. Jos näin ei tapahdu, kuormittava virheellinen suonitus keuhkovaltimoa ja sydämen vasenta puolta. PDA:n yhteydessä kuultava sivuääni on hyvin tyypillinen ja erittäin voimakas. Leikkaushoito on mahdollinen. Tällöin epänormaali verisuoniyhteys suljetaan, ja onnistuneen leikkauksen jälkeen koira voi elää normaalin elinkaaren oireettomana. Leikkaus ei ole riskitön. Jos ductus repeytyy toimenpiteen aikana, on seurauksena syntyvä verenvuoto useimmiten mahdoton kontrolloida. Lääkehoidon ennuste on huono.

Falloin tetralogia on vakava mutta onneksi harvinainen synnynnäinen sydänsairaus. Se koostuu keuhkovaltimon läpän ahtaumasta, kammioiden väliseinän reiästä ja aortan kehityshäiriöstä. Tautia tavataan perinnöllisenä englannibulldogilla ja keeshondilla. Jotkut yksilöt pysyvät pitkään lievöireisinä, tavallisesti ennuste on huono. Tämän taudin yhteydessä havaitaan usein limakalvojen sinerrys. Syynä on veren virtaus ohi keuhkokierron, jolloin hapenvaihto jää tapahtumatta.

Eteiskammliolppien synnynnäistä epämuodostumista tavataan eniten tanskandogilla ja saksanpaimenkoiralla. Taudin oireet ja hoito ovat samat kuin hankitussa läppien vajaatoiminnassa. Jos oireet eivät ilmaannu aivan nuorelle koiralle, on usein vaikea erottaa synnynnäisen ja hankittu muutokset.

Väliseinäreikiät ovat koiralla harvinaisia ja vaikeita todeta. Oireita ei välttämättä havaita, jos reikä on pieni. Väliseinäreikä voi lisäksi sulkeutua aina kahden vuoden ikään asti. Mahdolliset oireet riippuvat reian suuruudesta ja veren virtaussuunnasta. Koiralla hoitona tulee kysymykseen oireenmukainen lääkehoito.

Hankittuja sydänsairauksia esiintyy 10–20 %:lla koirista. Hankittuja sydänsairauksista kaikki rodut huomioiden on yleisin vasemmanpuoleisen eteiskammliolppien rappeutuma. Yli kymmenvuotiaista koirista tämä tila tavataan joka kolmannella. Tauti on selvästi yleisempi pienikokoisilla roduilla, mikä johtuu osittain niiden keskimäärin pit-

mästä eliniästä. Alkuvaiheessa havaitaan vain sivuääni sydämessä ilman vajaatoiminnan oireita. Tauti etenee vähitellen ja johtaa loppuvaiheessa congestiiviseen sydämen vajaatoimintaan (CHF). Tällä tarkoitetaan tilannetta, jossa elimistön keinot tehostaa sairaan sydämen toimintaa on käytetty ja nestettä alkaa kertyä keuhkoihin ja mahdollisesti muualle elimistöön veren pakkautuessa laskimoihin. Tavallisimmat oireet ovat yskä, etenkin öisin, räsituksen siedon aleneminen ja hengitysvaikeudet. Pitkälle edenneen sairauden yhteydessä esiintyy rytmihäiriöitä ja mm. vatsan turpoamista. Lääkehoidolla koira voi tulla toimeen useita vuosia oireiden ilmaantumisen jälkeen.

Suurikokoisilla roduilla yleisin hankittu sydänsairaus on dilatoiva kardiomyopatia. Kyseessä on sydänlihaksen sairaus, josta seuraa sydänlihaksen supistumiskyvyn alentuminen. Muutosten edetessä sydämen seinämä ohenee ja sydän laajenee voimakkaasti pyrkivänsä säilyttämään elimistöön pumpatun verimäärän ja verenpaineen ennallaan. Taudin syytä ei tarkasti tunneta, pieni osa tapauksista johtuu karnitiini-valkuaisaineen puutteesta ravinnossa. Tauti on yleisempi uroksilla, ja sitä tavataan jo nuorilla koirilla 6 kk:n iästä alkaen, joskin suurin osa tautitapauksista havaitaan 4–6 vuoden iässä. Keskipokoisista roduista spanielit muodostavat riskiryhmänä poikkeuksen, niillä havaitaan tätä sairautta melko runsaasti. Loppuvaiheessa sairaus johtaa sydämen congestiiviseen vajaatoimintaan. Näin ollen oireet ovat varsin samanlaisia kuin aikaisemmin kuvatuissa taudeissa, ja ne ilmaantuvat usein yhtäkkiä ilman pitkittynyttä tautihistoriaa. Monesti muutokset sydänlihaksistossa voidaan todeta paljon ennen oireiden ilmaantumista, joten oireilevassa vaiheessa tauti on pitkälle edennyt ja hoitonnuste enää kohtalainen. Jotkut yksilöt eivät vastaa lainkaan lääkitykseen, ja keskimääräinen elinikä taudin havaitsemisen jälkeen on 6–24 kk. Tämän sairauden yhteydessä usein esiintyvät rytmihäiriöt voivat aiheuttaa äkillisen kuoleman milloin tahansa.

Satunnaisesti koirilla havaitaan bakteeritulehduksia sydänlihaksessa, läpissä tai sydänpulessa, muutoksia aortan ja keuhkovaltimon läpissä, erilaisia rytmihäiriöitä, joko muiden sydänsairauksien yhteydessä tai itsenäisinä tauteina, kasvaimia sekä muiden sairauksien komplikaationa kehittyviä sydäntauteja. Näitä ei tilanpuutteen vuoksi käsitellä tarkemmin.

Pelkkien oireiden perusteella ei aina voi arvioida, onko sydänvika synnynnäinen vai hankittu. Tämä ei koske aivan pienillä pennuilla, alle 12 vk:n iässä, havaittavia sydänperäisiä oireita, jotka hyvin suurella todennäköisyydellä ovat seurausta synnynnäisestä muutoksesta. Lisäksi täytyy muistaa, että sydämen toiminta voi häiriintyä toissijaisesti muiden tautien yhteydessä. Sydämen toimintaan voivat vaikuttaa esimerkiksi kilpirauhasen vajaatoiminta ja joidenkin elektrolyyttien tasot veressä. Sydänsairautta epäiltäessä voidaan sydämen toimintaa tutkia useilla menetelmillä. Auskultoinnalla kuunnellaan sydämen lyöntitiheyttä ja rytmi sekä läppien häiriintyneestä toiminnasta seuraavat sivuäänet. EKG-tutkimuksella voidaan selvittää sydämen sähköisen säätelyjärjestelmän toiminta. Sydämen koko ja toissijaiset muutokset keuhkoissa tutkitaan röntgenkuvausella. Uutena tutkimuskeinona on yleistyessä sydämen ultraäänitutkimus. Tällä menetelmällä voidaan saada tarkka käsitys eteisten ja kammioiden koosta, sydänlihaksen supistumiskyvystä sekä seurata esimerkiksi läppien toimintaa. Myös verenpaineen seuranta on koiralla mahdollinen ja tulee yleistymään tiettyjen sairauksien hoidossa. Sydämen vajaatoiminta vaikuttaa elimistössä useiden muiden elinryhmien toimintaan, joten laboratoriotuloksilla voidaan joutua selvittämään esimerkiksi munuaisten toimintakyky sekä eräiden elektrolyyttien pitoisuudet. Kun sairauden laadusta ja vakavuudesta on saatu käytettävissä olevien tutkimuskeinojen avulla mahdollisimman tarkka kuva, voi eläinlääkäri suunnitella hoidon valiten sopivan yhdistelmän varsin laajasta lääkevalikoimasta. Hoitoa tuetaan liikunnan rajoittamisella ja vähäsuolaisella dieetillä. Erityisesti synnynnäisiä sydänvikoja voidaan korjata tietyissä tapauksissa leikkaushoidolla. Tämä edellyttää kuitenkin avorintaontelokirurgiaa, joten nämä toimenpiteet eivät ole Suomessa jokapäiväistä rutiinia.

Useimmat sydänviat ovat kroonisia tauteja, joiden lääkitys jatkuu lemmikin loppuelämän ajan. Hoito edellyttää kärsivällisyyttä ja huolellisuutta hyvän tuloksen aikaansaamiseksi. Monien sydänsairauksien ennuste on kohentunut, kun ihmisten hoitoon kehitettyjä lääkkeitä on kyetty soveltamaan lisääntyvässä määrin myös koirien hoitoon. Valitettavasti juuri suurikokoisilla roduilla esiintyy suhteellisesti ottaen paljon sellaisia sydänsairauksia, joiden hoidossa nykyisellä osaamisella ei saavuteta parhaita mahdollisia tuloksia. Samaa voidaan todeta monien synnynnäisten sydänvikojen osalta. Kun tautien syistä saadaan lisää tietoa, päästään tulevaisuudessa toivottavasti joko jalostuksellisiin tai lääkehoitoon perustuvien menetelmien nykyistä parempiin tuloksiin tautien ehkäisyssä.

LIITE 7. UROSTEN JÄLKEÄISARVOSTELUT LONKKA- JA KYYNÄRNIVELET

GROENENDAEL											
Nimi	Jälke- läisiä	HD Kuv koiria	HD Kuvaus %	Jälk HD	Muun- noksen HD Ka	Ero HD KA:han	OD Kuv koiria	OD Kuvaus %	Jälk OD	Muun- noksen OD Ka	Ero Od KA:han
ABRAXAS VOM PHILIPPSHOF	10	4	40%	4.00	3.66	0.34					
ADAIRTAN	23	10	43%	3.40	3.66	-0.26					
A-TE-ELL'S MONSIEUR BACCHUS	8	5	63%	3.80	3.66	0.14	5	63%	3.00	2.88	0.12
A-TE-ELL'S MONSIEUR BARON	8	3	38%	3.50	3.66	-0.16					
BARRO	15	5	33%	4.00	3.66	0.34					
BIDJI DE LA DOUCE PLAINE	51	16	31%	3.88	3.66	0.22					
BLACK BOY DU PERIGORD VERT	8	4	50%	3.63	3.66	-0.04					
BLACK MASTER'S AMAZING WINNER	11	7	64%	3.79	3.66	0.13					
BLACK MASTER'S ICICLE MAN	25	11	44%	3.09	3.66	-0.57	11	44%	2.91	2.88	0.03
BLACK SHOCK BODYGUARD	11	7	64%	3.86	3.66	0.20	7	64%	3.00	2.88	0.12
BOETSCH DE BRUINE BUCK	19	12	63%	3.79	3.66	0.13	12	63%	2.67	2.88	-0.21
BRISCAR DU SART DES BOIS	16	5	31%	3.60	3.66	-0.06					
BROOKS DU PARC DE PATHYVEL	7	7	100%	3.86	3.66	0.20					
CATO V. LANA'S HOF	51	41	80%	3.91	3.66	0.25	29	57%	2.86	2.88	-0.01
CLEA'S BAVARD	20	6	30%	3.83	3.66	0.17					
DANDY DU CHEMIN DES DAMES	12	5	42%	3.00	3.66	-0.66					
DARIUS DU CHEMIN DES PASTIERES	8	4	50%	3.38	3.66	-0.29					
DASKO DES PISTES NOIRES	79	32	41%	3.77	3.66	0.11					
DEBELISI JAVA SCRIPT	6	3	50%	4.00	3.66	0.34	2	33%	3.00	2.88	0.12
DONATRIX DAIMON	9	6	67%	3.92	3.66	0.26	6	67%	3.00	2.88	0.12
DONATRIX DANTON	8	4	50%	2.75	3.66	-0.91	2	25%	2.50	2.88	-0.38
DONATRIX DARDO	22	18	82%	3.86	3.66	0.20	15	68%	2.87	2.88	-0.01
DONATRIX DON CATO	44	17	39%	3.09	3.66	-0.57	13	30%	2.77	2.88	-0.11
DONATRIX ISHMI-EMINENT	8	4	50%	2.63	3.66	-1.04	2	25%	3.00	2.88	0.12
DUKE VAN HET BELGISCH SCHOON	48	40	83%	3.23	3.66	-0.44	30	63%	2.88	2.88	0.01
EKIMOUR DE LA DOUCE PLAINE	9	7	78%	3.57	3.66	-0.09					
ELOSALAMAN RAFAEL	17	9	53%	3.83	3.66	0.17					
ELOSALAMAN ROYAL	18	10	56%	3.35	3.66	-0.31					
ENGEL DU DOMAINE PONTI	15	7	47%	3.57	3.66	-0.09					
ETERNITY'S JASPER	20	11	55%	3.73	3.66	0.07	9	45%	3.00	2.88	0.12
FANDY BLACK DE CONDIVICNUM	11	4	36%	3.50	3.66	-0.16					
FARYK DU CLOS DU CHER	158	53	34%	3.79	3.66	0.13					
FAVOURITFELLA	13	4	31%	3.88	3.66	0.22					
FRENCHY DE LA DOUCE PLAINE	50	43	86%	3.60	3.66	-0.06	26	52%	3.00	2.88	0.12
GEN DE LA DOUCE PLAINE	6	3	50%	3.67	3.66	0.01					
GRECO DE LA GRANDE LANDE	12	3	25%	3.33	3.66	-0.33					
GYLSON DE LA FUREUR DU CREPUSCULE	12	5	42%	3.90	3.66	0.24	5	42%	2.80	2.88	-0.08
HESAN AIKAANSAANNOS	17	5	29%	3.60	3.66	-0.06	4	24%	3.00	2.88	0.12
HIIDENKIRNUN NESTORI	39	10	26%	3.90	3.66	0.24					
HOOK DU CASTEL D'ARGENCES	11	6	55%	3.58	3.66	-0.08	6	55%	3.00	2.88	0.12
HUKANHEIMON FAVORIT	14	10	71%	3.30	3.66	-0.36					
HUKANHEIMON VAL	24	13	54%	3.69	3.66	0.03					
ITI-A-TE-ELL DU DOMAINE DES NOIRS	26	8	31%	3.81	3.66	0.15					
I-TURBO DU CHATEAU LAMOTHE	6	4	67%	3.50	3.66	-0.16	4	67%	3.00	2.88	0.12
KADOUR DE LA QUIEVRE	13	3	23%	4.00	3.66	0.34					
KASTAR VAN HECTONERO	11	10	91%	3.20	3.66	-0.46					
KEN DU DOMAINE DES NOIRS	9	2	22%	4.00	3.66	0.34					
KEVIN FROM BLACK HOME	9	7	78%	3.79	3.66	0.13	3	33%	2.33	2.88	-0.54
KRACK DE MARCOLINA	12	5	42%	4.00	3.66	0.34					
LANCE VAN HET BELGISCH SCHOON	6	3	50%	4.00	3.66	0.34	2	33%	3.00	2.88	0.12

LOVIATAN HIAWATHA	27	6	22%	3.33	3.66	-0.33						
LOVIATAN HOT DOG	36	21	58%	3.88	3.66	0.22						
MIDNATTENS EXCELLENT	14	6	43%	3.50	3.66	-0.16						
MIDNATTENS JACKPOT	32	15	47%	3.80	3.66	0.14	7	22%	2.71	2.88	-0.16	
MIDNATTENS KEEPER	15	9	60%	3.61	3.66	-0.05						
MIRMAR APACHE	8	3	38%	3.83	3.66	0.17						
MIRMAR BACKWOODS BOY	32	17	53%	3.44	3.66	-0.22	12	38%	2.92	2.88	0.04	
MIRMAR BOOGIEMAN	10	4	40%	4.00	3.66	0.34	4	40%	2.25	2.88	-0.63	
MISTYK VAN DE HOGE LAER	9	5	56%	3.20	3.66	-0.46						
MISTYK VAN DE HOGE LAER	66	32	48%	3.77	3.66	0.11						
MOUJIK DE LA QUIEVRE	56	34	61%	3.88	3.66	0.22						
MUSTAN NASTAN DURAN	8	6	75%	3.08	3.66	-0.58						
MUSTANAAMION OSCAR	22	7	32%	3.86	3.66	0.20						
MUSTANAAMION VASILI	13	5	38%	3.20	3.66	-0.46						
MUSTANAAMION YACOB	14	3	21%	4.00	3.66	0.34						
MUSTANAAMION YIFTER	13	8	62%	3.13	3.66	-0.54						
MUSTANAAMION ZARDAS	36	10	28%	3.70	3.66	0.04						
MUSTANTUULEN GENTLEMAN	8	8	100%	3.31	3.66	-0.35	8	100%	2.88	2.88	0.00	
MYSTIQUE DES PERLES NOIRES	17	15	88%	3.90	3.66	0.24	15	88%	2.93	2.88	0.06	
NACHTWOLKEN KELLERGEIST	12	4	33%	3.00	3.66	-0.66						
NEBUKADNEZAR OF THE TWO	10	5	50%	3.30	3.66	-0.36						
OF NOCTURNO EFFI	15	5	33%	2.60	3.66	-1.06						
OTHIZ VAN HET BELGISCH SCHOON	16	10	63%	2.95	3.66	-0.71	9	56%	2.83	2.88	-0.04	
OUD-SABBINGE JARI V. VANGA	26	13	50%	3.69	3.66	0.03						
PAT DU LORIER	38	8	21%	3.25	3.66	-0.41						
PETZUN JALAMARI	11	3	27%	3.83	3.66	0.17						
PIKKU PISKIN DETLEF	7	3	43%	3.67	3.66	0.01						
RAFLAN BRISE	15	8	53%	4.00	3.66	0.34	5	33%	2.60	2.88	-0.28	
RAWINSKI DE LA POUMYROFFE	20	4	20%	2.88	3.66	-0.79						
ROCKY DU LORIER	7	2	29%	3.75	3.66	0.09						
SCALLOWAY'S TIM	22	5	23%	3.70	3.66	0.04						
SERIOS IWAN	6	2	33%	4.00	3.66	0.34						
SIRIUS DEL LAGO NERO	112	24	21%	3.42	3.66	-0.24						
SNOWPAW COURAGE	47	20	43%	3.80	3.66	0.14						
TAIKURIN ERNEST	7	3	43%	2.33	3.66	-1.33	3	43%	2.67	2.88	-0.21	
TAIKURIN GARO	10	2	20%	3.00	3.66	-0.66						
TAIKURIN ZANZIBAR	36	13	36%	3.77	3.66	0.11	10	28%	2.60	2.88	-0.28	
TAUKURIN CINNAMON	7	2	29%	4.00	3.66	0.34						
TERVUOREN BLACK-FRODO	15	5	33%	3.10	3.66	-0.56	5	33%	3.00	2.88	0.12	
URIEL DE LA SERAVENNE	87	46	53%	3.86	3.66	0.20						
UZO DE LA POUMYROFFE	7	5	71%	4.00	3.66	0.34	4	57%	3.00	2.88	0.12	
VALKOHAMPAAN BLANCODIENTE	67	33	49%	3.82	3.66	0.16	26	39%	3.00	2.88	0.12	
VALKOHAMPAAN CHAMPION	26	9	35%	3.83	3.66	0.17						
VALKOHAMPAAN CRAZY BLACK	14	9	64%	4.00	3.66	0.34	7	50%	3.00	2.88	0.12	
VALKOHAMPAAN DECAMERON	35	17	49%	3.50	3.66	-0.16	14	40%	2.86	2.88	-0.02	
VALKOHAMPAAN DEVIL	8	6	75%	4.00	3.66	0.34						
VALKOHAMPAAN DON JUAN	17	10	59%	3.85	3.66	0.19						
VALKOHAMPAAN DUMBARTON	33	15	45%	3.87	3.66	0.21	11	33%	2.91	2.88	0.03	
VALKOHAMPAAN FRANCO	48	23	48%	3.76	3.66	0.10						
VALKOHAMPAAN GERONIMO	9	2	22%	4.00	3.66	0.34						
VALKOHAMPAAN IGAROS	20	11	55%	4.00	3.66	0.34						
VALKOHAMPAAN KASHMIR	13	7	54%	4.00	3.66	0.34						
VALKOHAMPAAN ONYX	54	19	35%	3.71	3.66	0.05						
VALKOHAMPAAN QUICKSILVER	17	8	47%	4.00	3.66	0.34						
VALKOHAMPAAN RINTINTIN	41	32	78%	4.00	3.66	0.34	16	39%	2.94	2.88	0.06	
VALKOHAMPAAN YOYO RAPIDE	9	3	33%	4.00	3.66	0.34						

VANGA DE DA DOUCE PLAINE	10	3	30%	4.00	3.66	0.34						
VOO DOO'S ELLINGTON	8	3	38%	4.00	3.66	0.34						
VOO DOO'S GERE	8	3	38%	4.00	3.66	0.34						
WINTERGAME BAJOUÉ	42	21	50%	3.81	3.66	0.15						
WINTERGAME BRIGAND	37	19	51%	3.76	3.66	0.10						
WINTERGAME ENRICO	7	3	43%	4.00	3.66	0.34	3	43%	3.00	2.88	0.12	
WINTERGAME ICEBREAKER	10	4	40%	4.00	3.66	0.34	4	40%	3.00	2.88	0.12	
YARROW'S XAEL	16	10	63%	3.75	3.66	0.09	5	31%	2.80	2.88	-0.08	
YARROW'S XONY	7	7	100%	3.79	3.66	0.13	7	100%	3.00	2.88	0.12	

LAEKENOIS												
Nimi	Jälke- läisiä	HD Kuv koiria	HD Kuvaus %	Jälk HD	Muun- noksen HD Ka	Ero HD KA:han	OD Kuv koiria	OD Kuvaus %	Jälk OD	Muun- noksen OD Ka	Ero Od KA:han	
BLACKROYAL'S ARMAC	8	7	88%	3.07	3.19	-0.12	7	88%	2.86	2.52	0.34	
HASSAN VAN KRIEKBOS	8	5	63%	3.80	3.19	0.61						
OPIUM VAN KRIEKBOS	11	9	82%	3.06	3.19	-0.13	9	82%	2.56	2.52	0.03	
OULD-SABBINGE KEVIN V. HASSAN	27	17	63%	3.56	3.19	0.37	7	26%	2.64	2.52	0.12	
ROTHCHILD VAN DE DUVETORRE	7	4	57%	2.88	3.19	-0.32	4	57%	2.75	2.52	0.23	
ZHALE ROUGH JUSTICE	13	7	54%	3.21	3.19	0.02	5	38%	2.80	2.52	0.28	

TERVUEREN												
Nimi	Jälke- läisiä	HD Kuv koiria	HD Kuvaus %	Jälk HD	Muun- noksen HD Ka	Ero HD KA:han	OD Kuv koiria	OD Kuvaus %	Jälk OD	Muun- noksen OD Ka	Ero Od KA:han	
ANDOR V. NIKARON	9	4	44%	3.75	3.46	0.29						
ARES DU BOIS DU TOT	37	12	32%	3.71	3.46	0.25						
AVRIL DU PUIITS D'OMBELLE	9	3	33%	4.00	3.46	0.54						
BEAUTY V.D. LAMAR	80	23	29%	3.50	3.46	0.04						
BELLMAN DU PERIGORD VERT	7	2	29%	4.00	3.46	0.54						
BERLIOZ DE LA GRANDE LANDE	106	47	44%	3.65	3.46	0.19						
BESTSELLER BENNY HILL	23	13	57%	3.15	3.46	-0.31	9	39%	2.67	2.82	-0.15	
BESTSELLER BETTER BE GOOD	20	10	50%	3.70	3.46	0.24	7	35%	3.00	2.82	0.18	
BESTSELLER CYCO JASON	8	5	63%	3.60	3.46	0.14	3	38%	2.67	2.82	-0.15	
BESTSELLER ENERGY PACK	23	13	57%	3.19	3.46	-0.27	9	39%	3.00	2.82	0.18	
BESTSELLER M OF COURSE	16	9	56%	3.50	3.46	0.04						
BESTSELLER MR MERCEDES	14	5	36%	3.60	3.46	0.14						
BESTSELLER NASSE SETÄ	9	4	44%	3.75	3.46	0.29						
BESTSELLER NASVILLE TENESS	25	9	36%	3.89	3.46	0.43						
BESTSELLER QATAR-QALIF	37	29	78%	3.03	3.46	-0.43	8	22%	3.00	2.82	0.18	
BESTSELLER WALKIE-TALKIE	29	13	45%	3.46	3.46	0.00						
BESTSELLER WEATHERPROOF	21	11	52%	3.18	3.46	-0.28	6	29%	3.00	2.82	0.18	
BESTSELLER X'AMOUR	8	3	38%	2.83	3.46	-0.63						
BLACK BUCCANEER'S DICTATOR	15	3	20%	3.67	3.46	0.21						
BLACK SHOCK CHAOS	6	5	83%	2.80	3.46	-0.66	4	67%	3.00	2.82	0.18	
BOERS DU PARC DE PATHYVEL	8	2	25%	3.00	3.46	-0.46						
CAKE DU PERIGORD VERT	18	7	39%	3.86	3.46	0.40						
CAROSAN CHAPLINSCHAP	17	7	41%	3.64	3.46	0.18						
CAROSAN EXPRESS-ELLIOT	7	3	43%	3.50	3.46	0.04	2	29%	3.00	2.82	0.18	
CARTOON DU PERIGORD VERT	23	13	57%	3.85	3.46	0.39						
CÄSARBORG'S FOXY QUCHERA	12	5	42%	3.40	3.46	-0.06	5	42%	2.60	2.82	-0.22	
CASHMIR DE LA CLAIRIERE AUX LOUVES	14	6	43%	2.83	3.46	-0.63						
CAVAL	19	13	68%	3.92	3.46	0.46						

CINCYN POLEMIC	7	3	43%	3.67	3.46	0.21	3	43%	3.00	2.82	0.18
COKRAN DE BRISANE	10	10	100%	3.90	3.46	0.44					
COUSIN'S EMIR'S SON	8	6	75%	3.83	3.46	0.37	6	75%	3.00	2.82	0.18
CYANN DU PARC DE PATHYVEL	10	3	30%	3.33	3.46	-0.13					
DARK DE LA FUREUR DU CREPUSCULE	7	3	43%	2.00	3.46	-1.46					
DAY DREAM DE CONDIVICNUM	15	6	40%	4.00	3.46	0.54					
DEBELISI AJAX	15	4	27%	3.88	3.46	0.42					
DJAEGAR V. D'LAMAR	6	2	33%	3.25	3.46	-0.21					
DUBION U'NICK	22	19	86%	3.71	3.46	0.25	18	82%	2.83	2.82	0.02
DUCHARMER SIGNORE DINOTTE	30	10	33%	3.80	3.46	0.34	10	33%	2.70	2.82	-0.12
DUJOIEDEVIE AMAROQ	6	5	83%	3.20	3.46	-0.26	4	67%	2.75	2.82	-0.07
ELLIOT DU BOIS D'ACACIAS	6	5	83%	3.20	3.46	-0.26					
EMIR DE CONDIVICNUM	7	4	57%	3.25	3.46	-0.21					
EMIR DU CLAN DES TOISONS D'OR	80	45	56%	3.92	3.46	0.46					
ENTERPRISE ARRAC	19	13	68%	3.85	3.46	0.39					
ENZO DU BOIS DU TOT	6	5	83%	3.50	3.46	0.04					
EXLELENT AMIGO	8	2	25%	2.50	3.46	-0.96					
FAKAISER'S ICO DE IRONIQUE	17	12	71%	3.75	3.46	0.29	12	71%	2.92	2.82	0.10
FETICHE DE LA DOUCE PLAINE	30	11	37%	3.64	3.46	0.18					
FOOLPROOF NONSTOP	25	12	48%	3.25	3.46	-0.21					
FOREVER'S WINNER DE CONDIVICNUM	8	5	63%	3.10	3.46	-0.36					
GITANE DU COUR ROBUSTE	17	8	47%	3.25	3.46	-0.21	7	41%	2.86	2.82	0.04
GLORIAN OF THE TWO	18	6	33%	4.00	3.46	0.54					
GOUROU DU CREPUSCULE DES LOUPS	6	3	50%	4.00	3.46	0.54	2	33%	3.00	2.82	0.18
GOYA DU PARC DE PATHYVEL	81	50	62%	3.33	3.46	-0.13	31	38%	2.92	2.82	0.10
GRIMMENDANS YASHIN	8	2	25%	3.00	3.46	-0.46	2	25%	2.50	2.82	-0.32
HALICARNASSE DU ROYAUME DE BUCKSYE	6	2	33%	3.00	3.46	-0.46	2	33%	2.00	2.82	-0.82
HIIDENKIRNUN JULES	20	5	25%	2.80	3.46	-0.66					
IDYLLE DE LA FUREUR DU CREPUSCULE	13	8	62%	3.38	3.46	-0.09	6	46%	2.67	2.82	-0.15
IPSOS DE CONDIVICNUM	36	11	31%	3.55	3.46	0.09					
IYANKEE DU DOMAINE DE TITISEE	8	7	88%	4.00	3.46	0.54	7	88%	2.86	2.82	0.04
JARAS VAN DE HOGE LAER	6	3	50%	4.00	3.46	0.54					
JAZZ DE LA FUREUR DU CREPUSCULE	8	6	75%	3.75	3.46	0.29	6	75%	3.00	2.82	0.18
JEROM VAN DE HOGE LAER	61	36	59%	3.92	3.46	0.46					
JOFFREY DU PARC DU MONTFLEURY	88	21	24%	3.67	3.46	0.21					
JOKER DE BRUNALINES	6	2	33%	3.50	3.46	0.04					
JORK DU CLOS DE JOCHNAKE	55	17	31%	2.65	3.46	-0.81	12	22%	2.50	2.82	-0.32
KENSIS V.D. WEIWAKERS	41	28	68%	3.27	3.46	-0.19	26	63%	2.65	2.82	-0.16
KOUROS OF THE TWO	13	4	31%	2.63	3.46	-0.84					
KULTAKETUN BACIO	9	3	33%	3.17	3.46	-0.29					
KUUNSIRPIN COOL CHAMPAGNE	7	3	43%	3.67	3.46	0.21	2	29%	2.50	2.82	-0.32
KWANDO VAN DE HOGE LAER	7	5	71%	3.60	3.46	0.14					
LACOSTE DU PARC DE PATHYVEL	38	18	47%	3.97	3.46	0.51	16	42%	3.00	2.82	0.18
LEWIS	8	8	100%	3.44	3.46	-0.02	8	100%	2.50	2.82	-0.32
LLOYD DU MAS DE CANTEPERDRIX	31	13	42%	3.50	3.46	0.04	11	35%	2.82	2.82	0.00
LOUKY DU DOMAINE PONTI	15	11	73%	2.95	3.46	-0.51					
LOVIATAN AKILLES	59	36	61%	3.43	3.46	-0.03					
LOVIATAN ALFA	28	13	46%	3.69	3.46	0.23					
LOVIATAN AMADEUS	12	5	42%	2.60	3.46	-0.86					
LOVIATAN BALTHAZAR	27	16	59%	3.25	3.46	-0.21	9	33%	2.72	2.82	-0.09
LOVIATAN CHIRICO	12	7	58%	3.21	3.46	-0.25					
LOVIATAN ERASMUS	9	8	89%	4.00	3.46	0.54					
LOVIATAN FREUD	11	6	55%	3.83	3.46	0.37	5	45%	3.00	2.82	0.18
LOVIATAN GRAN CASSA	31	9	29%	3.61	3.46	0.15					
LOVIATAN KADAR	10	2	20%	3.00	3.46	-0.46					
LOVIATAN KHARON	20	7	35%	3.07	3.46	-0.39					

LOVIATAN KORDIAN	16	12	75%	3.50	3.46	0.04						
LOVIATAN LAERTES	13	5	38%	4.00	3.46	0.54						
LOVIATAN OBERON	12	5	42%	2.40	3.46	-1.06	3	25%	3.00	2.82	0.18	
LOVIATAN PIERROT	6	2	33%	3.00	3.46	-0.46						
LOVIATAN TARIM	9	4	44%	3.50	3.46	0.04						
LOVIATAN TOFFEE	25	18	72%	2.89	3.46	-0.57	16	64%	2.81	2.82	0.00	
LOVIATAN TRITON	26	13	50%	3.23	3.46	-0.23						
LOVIATAN URIAH	7	6	86%	4.00	3.46	0.54						
LOVIATAN WINSTON	14	9	64%	2.72	3.46	-0.74						
LUPUS VAN DE HOGE LAER	14	6	43%	3.25	3.46	-0.21	6	43%	2.67	2.82	-0.15	
MAKSBOID WOLERAM	10	3	30%	3.00	3.46	-0.46	2	20%	2.75	2.82	-0.07	
MILLO VAN DE HOGE LAER	37	22	59%	3.25	3.46	-0.21						
MON-PRINCE DU DOMAINE PONTI	7	3	43%	2.67	3.46	-0.79						
MONTHEA'S HARLEKIN	28	10	36%	3.70	3.46	0.24						
MULKY VAN DE HOGE LAER	74	30	41%	3.60	3.46	0.14						
MUSTANAAMION EX-TEMPORE	8	4	50%	4.00	3.46	0.54						
MUSTANAAMION GHOST-BUSTER	16	6	38%	3.83	3.46	0.37						
MUSTANAAMION GRAND-SLAM	19	4	21%	3.75	3.46	0.29						
MUSTANAAMION GUTTER-SNIPER	110	44	40%	3.60	3.46	0.14						
MUSTANAAMION HOTTENTOTTI	35	21	60%	3.29	3.46	-0.17	14	40%	2.64	2.82	-0.17	
MUSTANAAMION NEBU-KADNESAR	15	4	27%	3.75	3.46	0.29	4	27%	3.00	2.82	0.18	
MUSTANAAMION PAPA-SMURF	7	2	29%	2.25	3.46	-1.21						
MUSTANTASSUN AMADEUS	27	12	44%	3.92	3.46	0.46						
MUSTANTUISKUN COCKTAILS	7	2	29%	3.75	3.46	0.29						
MUSTANTUISKUN JOLLY ROGER	9	6	67%	3.50	3.46	0.04	6	67%	2.83	2.82	0.02	
MUSTANTUISKUN POWER RANGER	15	10	67%	3.95	3.46	0.49	10	67%	2.80	2.82	-0.02	
NALLEHUKAN OSCAR	7	5	71%	3.20	3.46	-0.26	3	43%	3.00	2.82	0.18	
NARYX OF THE TWO	33	19	58%	3.55	3.46	0.09						
NEMO VAN HET WOUWENHOF	60	34	57%	3.01	3.46	-0.45	14	23%	2.36	2.82	-0.46	
NOAHM OF THE TWO	19	11	58%	3.55	3.46	0.09						
NO-HOW ZANY INCH	6	2	33%	4.00	3.46	0.54	2	33%	3.00	2.82	0.18	
NOXIA OF THE TWO	6	2	33%	4.00	3.46	0.54						
NUVVUS HEINAR BONCOURS	17	4	24%	3.38	3.46	-0.09						
OHIO DE LA TANGI MORGANE	7	4	57%	4.00	3.46	0.54	3	43%	2.33	2.82	-0.48	
OUD-SABBINGE GAULL V. DONQUI	28	15	54%	3.70	3.46	0.24						
OUD-SABBINGE KHAN V. KOUROS	12	5	42%	3.60	3.46	0.14						
PERFITY OF THE TWO	7	6	86%	3.83	3.46	0.37						
PYRYTUULEN ARISTOTELES	13	9	69%	3.89	3.46	0.43	9	69%	2.89	2.82	0.07	
PYRYTUULEN EXTRA	16	8	50%	3.13	3.46	-0.34						
PYRYTUULEN EXTRA JOKER	9	2	22%	3.50	3.46	0.04	2	22%	3.00	2.82	0.18	
PYRYTUULEN FANTOM	9	6	67%	3.58	3.46	0.12						
PYRYTUULEN HANGMAN	20	8	40%	3.88	3.46	0.42	4	20%	2.75	2.82	-0.07	
PYRYTUULEN KNIGHTERRANT	17	4	24%	3.25	3.46	-0.21						
PYRYTUULEN NEW COWBOY	9	6	67%	3.17	3.46	-0.29						
PYRYTUULEN NICK NACK	66	41	62%	3.54	3.46	0.08	37	56%	2.89	2.82	0.08	
PYRYTUULEN ROGER RABBIT	36	16	44%	3.16	3.46	-0.30	13	36%	2.69	2.82	-0.12	
PYRYTUULEN XHAVIERO	6	4	67%	3.38	3.46	-0.09	3	50%	2.00	2.82	-0.82	
PYYDYSKARTANON ELEGANTTI-ELMO	9	2	22%	2.50	3.46	-0.96	2	22%	3.00	2.82	0.18	
QUARTZ VAN HET WOUWENHOF	12	6	50%	3.50	3.46	0.04						
QUICC'S QUIRK COCONUT	7	7	100%	4.00	3.46	0.54	7	100%	2.71	2.82	-0.10	
QUIZAS APOLLO	6	4	67%	3.00	3.46	-0.46						
QUIZAS DIMPLE DICK	7	2	29%	3.50	3.46	0.04						
QUIZAS DR JEKYLL	7	6	86%	3.17	3.46	-0.29	4	57%	2.75	2.82	-0.07	
QUIZAS DYNAMITE DINT	15	5	33%	3.80	3.46	0.34	3	20%	3.00	2.82	0.18	
QUIZAS NABOB	13	9	69%	3.67	3.46	0.21						
QUIZAS ROCKER	22	8	36%	3.75	3.46	0.29						

QURAN VAN DE HOGE LAER	14	6	43%	4.00	3.46	0.54	3	21%	2.33	2.82	-0.48
RACKET DU DOMAINE PONTI	21	13	62%	2.92	3.46	-0.54	9	43%	2.56	2.82	-0.26
RANTAVAH DIN BESTMAN	20	16	80%	3.69	3.46	0.23	14	70%	3.00	2.82	0.18
ROLLIF'S HERKULES	25	6	24%	3.67	3.46	0.21					
ROLLIF'S JACK	84	48	57%	3.83	3.46	0.37					
SABES ALARIC	8	4	50%	2.38	3.46	-1.09					
SOKERIKUONON CHARLEVILLE	7	3	43%	4.00	3.46	0.54	3	43%	3.00	2.82	0.18
SUDENPESÄN CICERO	16	5	31%	3.00	3.46	-0.46					
SWAN DU PAYS D'ASTREE	16	8	50%	3.31	3.46	-0.15					
TAMBRE VAN HET WOUWENHOF	6	2	33%	2.50	3.46	-0.96					
TARASS-I	8	8	100%	3.63	3.46	0.17					
TERVUERENHUSSET'S AROS OF DAISI	35	17	49%	3.59	3.46	0.13	10	29%	2.95	2.82	0.13
TOMRICK DU SART DES BOIS	9	3	33%	4.00	3.46	0.54					
TONI VON LICHTENTAL	55	18	33%	3.53	3.46	0.07					
TOWIE V. ASTRITA-HOF	7	3	43%	3.67	3.46	0.21					
TRISTAN OF THE TWO	18	8	44%	3.31	3.46	-0.15	7	39%	2.71	2.82	-0.10
TURCO VAN DE DUVETORRE	7	5	71%	4.00	3.46	0.54	5	71%	3.00	2.82	0.18
TURKE VAN DE LEIENEVEL	7	3	43%	3.83	3.46	0.37	2	29%	3.00	2.82	0.18
TYRAME DU BUGUET-HAUT	6	2	33%	3.50	3.46	0.04					
ULYSSE DU PARC DE PATHYVEL	10	3	30%	4.00	3.46	0.54					
WORKAHOLIC BUGABOO	14	5	36%	2.50	3.46	-0.96	5	36%	2.00	2.82	-0.82
XENAKIS ZEUZ	30	16	53%	3.81	3.46	0.35					
XENAKIS ZORRO	14	5	36%	3.70	3.46	0.24					
XEROS VAN DE HOGE LAER	8	4	50%	2.75	3.46	-0.71	4	50%	3.00	2.82	0.18
ZANTO	7	2	29%	4.00	3.46	0.54					

MALINOIS											
Nimi	Jälke-läisiä	HD Kuv koiria	HD Kuvaus %	Jälk HD	Muun-noksen HD Ka	Ero HD KA:han	OD Kuv koiria	OD Kuvaus %	Jälk OD	Muun-noksen OD Ka	Ero Od KA:han
APOLLO VOM ROTEN MILAN	9	5	56%	4.00	3.58	0.42	5	56%	3.00	2.83	0.17
BALOU VON DER WAUTZ	7	4	57%	3.88	3.58	0.30	3	43%	3.00	2.83	0.17
BOHOLDTS TJAIKOVSKIJ	7	5	71%	3.60	3.58	0.02	3	43%	2.67	2.83	-0.17
BOHOLDTS VERDI	6	2	33%	3.75	3.58	0.17	2	33%	3.00	2.83	0.17
ELGOS DU CHEMIN DES PLAINES	25	6	24%	3.67	3.58	0.09					
FALKEVANGS FATS	6	3	50%	3.67	3.58	0.09					
F'BELKER DE LA TERRE AIMEE	13	6	46%	3.83	3.58	0.25	4	31%	3.00	2.83	0.17
HARALD VAN BALDERLO	15	5	33%	3.40	3.58	-0.18					
IAGO DU HAUT BAYLE	9	8	89%	3.56	3.58	-0.02	8	89%	2.75	2.83	-0.08
IDRIS BOHEMIA ALKE	6	3	50%	4.00	3.58	0.42	3	50%	3.00	2.83	0.17
IKAROS AC AV NANGIJALA	9	3	33%	4.00	3.58	0.42	3	33%	3.00	2.83	0.17
JINGO DE VULCAIN	28	20	71%	3.65	3.58	0.07	18	64%	2.83	2.83	0.00
JOYS DU MAS DES LAVANDES	9	7	78%	3.79	3.58	0.21	7	78%	2.86	2.83	0.03
KARMANJAKAS KIRON	19	5	26%	3.30	3.58	-0.28	5	26%	2.80	2.83	-0.03
LIANIQUE'S AJAX	13	10	77%	3.40	3.58	-0.18					
LION DE LA TERRE AIMEE	33	14	42%	3.11	3.58	-0.47					
LÖKKEGÅRDEN'S DJON	9	5	56%	3.00	3.58	-0.58					
LÖKKEGÅRDEN'S FRANCO RAUL	41	14	34%	3.43	3.58	-0.15					
LÖKKEGÅRDEN'S GIGOLO	19	4	21%	3.75	3.58	0.17					
LOKO DE VULCAIN	31	10	32%	4.00	3.58	0.42	10	32%	2.80	2.83	-0.03
MAUBRAY DU MAUGRE	13	6	46%	3.58	3.58	0.00					
MISHMAR CIOUX	21	13	62%	3.00	3.58	-0.58					
OD-SABBINGE JOCK V. ARAK	21	12	57%	3.71	3.58	0.13					
OURASI DE LA CASA DU BARRY	37	27	73%	3.39	3.58	-0.19	21	57%	2.62	2.83	-0.21
PETO DU DOMAINE DE VAUROUX	13	3	23%	4.00	3.58	0.42	3	23%	2.33	2.83	-0.50

QUARL DES DEUX POTTOIS	99	56	57%	3.71	3.58	0.13	46	46%	2.70	2.83	-0.14
QUASAR DES ARDENTS FAUVES	7	7	100%	3.14	3.58	-0.44	4	57%	3.00	2.83	0.17
RAFTAF AMOK	11	7	64%	3.50	3.58	-0.08	7	64%	3.00	2.83	0.17
RAMBO-META V.D. OUDENAKKER	17	14	82%	3.89	3.58	0.31	4	24%	2.75	2.83	-0.08
REC DES DEUX POTTOIS	11	6	55%	2.08	3.58	-1.50	5	45%	3.00	2.83	0.17
ROBBY	10	8	80%	3.19	3.58	-0.39	7	70%	3.00	2.83	0.17
SAIGON VAN BALDERLO	7	3	43%	3.67	3.58	0.09	2	29%	3.00	2.83	0.17
SERAC DES DEUX POTTOIS	11	3	27%	3.67	3.58	0.09	3	27%	3.00	2.83	0.17
SERGE DES DEUX POTTOIS	14	8	57%	3.50	3.58	-0.08	8	57%	3.00	2.83	0.17
SIMBA	6	2	33%	4.00	3.58	0.42					
TAIKATALVEN ABLAZE	29	9	31%	3.56	3.58	-0.02	8	28%	2.88	2.83	0.04
TUCKER	13	11	85%	3.77	3.58	0.19	10	77%	3.00	2.83	0.17
TUULILAUKAN ARMOTON	10	8	80%	3.94	3.58	0.36	3	30%	3.00	2.83	0.17
UDOLIN VAN DE DUVETORRE	8	3	38%	3.33	3.58	-0.25	3	38%	3.00	2.83	0.17
VAINQUEUR DU BOSCAILLE	7	4	57%	4.00	3.58	0.42	4	57%	3.00	2.83	0.17
VICI VAN BALDERLO	7	3	43%	4.00	3.58	0.42					
XILLY'S BLACKFOOT	14	8	57%	3.31	3.58	-0.27	5	36%	2.80	2.83	-0.03
XILLY'S BUSTERKEATON	6	3	50%	3.67	3.58	0.09					
XILLY'S FLYING START	35	23	66%	3.57	3.58	-0.01	18	51%	2.97	2.83	0.14
XILLY'S GANGSTER	7	7	100%	3.50	3.58	-0.08	5	71%	3.00	2.83	0.17
XILLY'S META-MAROCCO	26	13	50%	3.77	3.58	0.19	12	46%	2.75	2.83	-0.08
XILLY'S PLAY MY GAME	10	2	20%	3.50	3.58	-0.08	2	20%	3.00	2.83	0.17
ZAGAL'S PUTTE	9	9	100%	3.89	3.58	0.31	9	100%	2.94	2.83	0.11
ZORIAN DU HAMEAU ST-BLAISE	8	6	75%	3.25	3.58	-0.33	6	75%	3.00	2.83	0.17

LIITE 8. NARTTUJEN JÄLKELÄISARVOSTELUT LONKKA- JA KYYNÄRNIVELET

GROENENDAEL			HD		Muun-		OD	OD		Muun-	
Nimi	Jälke- läisiä	HD Kuv koiria	Kuvaus %	Jälk HD	noksen HD Ka	Ero HD KA:han	Kuv koiria	Kuvaus %	Jälk OD	noksen OD Ka	Ero Od KA:han
ACKTIVA INDRI	8	5	63%	3.30	3.66	-0.36					
ACKTIVA INDRIS KLENOD	10	3	30%	3.17	3.66	-0.49	3	30%	2.33	2.88	-0.54
ALFIALVIDA	7	7	100%	3.79	3.66	0.13	7	100%	3.00	2.88	0.12
AMARANTES AIN-CZARINE	17	15	88%	3.93	3.66	0.27	15	88%	3.00	2.88	0.12
AMARANTES AU-BEPINE	10	10	100%	3.80	3.66	0.14					
AMARANTES AYA-NAIADE	17	9	53%	3.83	3.66	0.17	9	53%	2.67	2.88	-0.21
AMARANTES BLACK VELVET	7	3	43%	3.33	3.66	-0.33	2	29%	3.00	2.88	0.12
AMARANTES CHALIMAR-QUEEN	9	5	56%	3.80	3.66	0.14	2	22%	3.00	2.88	0.12
ASTA	27	7	26%	3.71	3.66	0.05					
A-TE-ELL'S MADAME COCO CHANEL	17	4	24%	4.00	3.66	0.34					
A-TE-ELL'S MISS REQUEST	24	21	88%	3.86	3.66	0.20	9	38%	2.67	2.88	-0.21
BIRBA DEL LAGO NERO	28	9	32%	3.94	3.66	0.28					
BLACK MASTER'S BALLET DANCER	9	8	89%	3.75	3.66	0.09	8	89%	3.00	2.88	0.12
BLACK MASTER'S BELLA DONNA	7	7	100%	3.64	3.66	-0.02	7	100%	3.00	2.88	0.12
BLACK MASTER'S BLACK BARONESS	7	5	71%	3.80	3.66	0.14	5	71%	3.00	2.88	0.12
BLACK MASTER'S MAYDAY LADY	7	5	71%	4.00	3.66	0.34	5	71%	3.00	2.88	0.12
BLACK SHOCK ACTION	7	6	86%	2.92	3.66	-0.74					
BLACK SHOCK ANGELICA	13	12	92%	3.71	3.66	0.05	6	46%	3.00	2.88	0.12
BLACK SHOCK BASIC INSTINCT	7	7	100%	3.93	3.66	0.27	7	100%	3.00	2.88	0.12
BLACK SHOCK CLASSIC	8	4	50%	2.75	3.66	-0.91	2	25%	2.50	2.88	-0.38
CARRY DU CLAN DES CHOUANS	21	7	33%	3.71	3.66	0.05					
CLEA'S AMOUR EN AVRIL	19	7	37%	3.86	3.66	0.20					
CLEA'S BABIOLE NOIRE	17	4	24%	4.00	3.66	0.34					
CLEA'S ELUE	8	2	25%	4.00	3.66	0.34					
CLEA'S FAVEUR	15	5	33%	4.00	3.66	0.34					
CLEA'S HEUREUSE	10	4	40%	3.25	3.66	-0.41					
CORA	7	3	43%	3.33	3.66	-0.33					
DONATRIX ADELAIDE	8	7	88%	3.21	3.66	-0.45	6	75%	3.00	2.88	0.12
DONATRIX ALTESSE	21	10	48%	3.65	3.66	-0.01	5	24%	3.00	2.88	0.12
DONATRIX ANCHELLE	8	4	50%	3.75	3.66	0.09					
DONATRIX ETOILE	8	3	38%	4.00	3.66	0.34					
DONATRIX HISTIAIA-CYRENE	15	9	60%	4.00	3.66	0.34	7	47%	2.71	2.88	-0.16
DONATRIX IMANDRA-CHLOE	12	7	58%	3.86	3.66	0.20	5	42%	2.00	2.88	-0.88
DONATRIX MERVEILLE	7	4	57%	3.38	3.66	-0.29	4	57%	2.75	2.88	-0.13
DUBION WILD CAT	6	4	67%	3.50	3.66	-0.16	4	67%	3.00	2.88	0.12
ELOSALAMAN BIONA	15	5	33%	3.40	3.66	-0.26					
ELOSALAMAN RONYA	7	2	29%	4.00	3.66	0.34					
EXQUISE DE LA GRANDE LANDE	23	11	48%	3.27	3.66	-0.39					
FUNNYTAIL ALL TIME HIGH	7	3	43%	3.67	3.66	0.01	3	43%	2.67	2.88	-0.21
GIBSY DE LA DRAYE DU LOUP	19	10	53%	3.40	3.66	-0.26	4	21%	3.00	2.88	0.12
GINIPPA DE LA DOUCE PLAINE	15	14	93%	3.79	3.66	0.13	13	87%	2.81	2.88	-0.07
HANSKA DU PARC DE PATHYVEL	8	3	38%	4.00	3.66	0.34					
HESTIA	7	3	43%	3.67	3.66	0.01					
HIIDENKIRNUN HEBE	39	12	31%	3.83	3.66	0.17					
HIIDENKIRNUN LYYTI	11	4	36%	4.00	3.66	0.34					
HIIDENKIRNUN MICHELIN	8	3	38%	4.00	3.66	0.34					
HONEYPENNY DE KENATIER	21	18	86%	3.75	3.66	0.09	17	81%	2.94	2.88	0.06
HUKANHEIMON VAU-VAU	9	6	67%	4.00	3.66	0.34	2	22%	3.00	2.88	0.12
HUKANHEIMON VESTA	15	11	73%	4.00	3.66	0.34					
HUKANHEIMON VICKI	16	11	69%	4.00	3.66	0.34					

HUKANHEIMON VIVA	6	4	67%	4.00	3.66	0.34						
JE M'APPELLE CE'NEDRA	8	3	38%	3.50	3.66	-0.16						
JELFENE DU MAS DE LA GALANDIE	6	4	67%	2.25	3.66	-1.41	2	33%	3.00	2.88	0.12	
JULIETTE V. LANA'S HOF	25	19	76%	3.66	3.66	0.00	6	24%	3.00	2.88	0.12	
LOVIATAN HANKA	10	5	50%	2.90	3.66	-0.76						
LOVIATAN HIF-FA	18	12	67%	3.75	3.66	0.09	4	22%	2.50	2.88	-0.38	
LOVIATAN ZINGARIN	17	5	29%	3.90	3.66	0.24						
LOVIATAN ZINNIA	7	4	57%	3.00	3.66	-0.66	3	43%	3.00	2.88	0.12	
MARMARA CHERIE	31	18	58%	3.81	3.66	0.15						
MARMARA DEMETER	6	6	100%	3.83	3.66	0.17	2	33%	3.00	2.88	0.12	
MARMARA FANTASIE	15	8	53%	3.31	3.66	-0.35	8	53%	2.88	2.88	0.00	
MARMARA RAPSODIA	32	7	22%	3.86	3.66	0.20						
MARMARA REBECCA	16	6	38%	4.00	3.66	0.34						
MARQUISE DES LOUVES D'YMONVILLE	10	7	70%	4.00	3.66	0.34	7	70%	2.57	2.88	-0.30	
MIDNATTENS DAINTY DAISY	16	7	44%	3.71	3.66	0.05						
MIDNATTENS FINE PRINCESS	20	12	60%	3.63	3.66	-0.04	4	20%	3.00	2.88	0.12	
MIDNATTENS FINN PEARL	16	10	63%	3.85	3.66	0.19						
MIDNATTENS KAMELIA	6	5	83%	3.90	3.66	0.24	5	83%	3.00	2.88	0.12	
MILADY DES TERRES BERGERES	19	16	84%	3.00	3.66	-0.66	9	47%	2.83	2.88	-0.04	
MIRMAR ADANTE	9	6	67%	3.83	3.66	0.17						
MIRMAR AGATA	13	13	100%	3.92	3.66	0.26						
MIRMAR AMULETTE	8	3	38%	3.50	3.66	-0.16	2	25%	3.00	2.88	0.12	
MIRMAR CANGOUROU	11	8	73%	3.31	3.66	-0.35	3	27%	3.00	2.88	0.12	
MUSTAN NASTAN AIDA	11	7	64%	3.71	3.66	0.05						
MUSTAN NASTAN BESSIE	12	7	58%	3.79	3.66	0.13						
MUSTAN NASTAN CHAMANTHA	14	3	21%	4.00	3.66	0.34						
MUSTANAAMION KISA	12	3	25%	3.83	3.66	0.17	3	25%	3.00	2.88	0.12	
MUSTANAAMION LILI MARLEEN	38	8	21%	3.56	3.66	-0.10						
MUSTANAAMION MIILUSKA	9	3	33%	3.67	3.66	0.01						
MUSTANAAMION OONA	18	6	33%	3.33	3.66	-0.33						
MUSTANAAMION RICCIONE	8	6	75%	3.50	3.66	-0.16						
MUSTANAAMION TATUM	18	6	33%	3.75	3.66	0.09						
MUSTANAAMION TIFFANY	7	4	57%	3.50	3.66	-0.16						
MUSTANAAMION UNIQUE	26	9	35%	3.83	3.66	0.17						
MUSTANAAMION WEGA	8	4	50%	2.63	3.66	-1.04						
MUSTANAAMION WIDI	8	4	50%	3.75	3.66	0.09						
MUSTANAAMION XAGA	10	2	20%	3.75	3.66	0.09						
MUSTANAAMION YANCA	28	13	46%	3.92	3.66	0.26						
MUSTANAAMION YANICA	8	2	25%	2.50	3.66	-1.16						
MUSTANTUULEN ANIARA	6	4	67%	4.00	3.66	0.34						
MUSTANTUULEN BIANCA	9	8	89%	4.00	3.66	0.34	7	78%	2.86	2.88	-0.02	
MUSTANTUULEN BLANCA	15	6	40%	3.50	3.66	-0.16	6	40%	3.00	2.88	0.12	
MUSTANTUULEN EVITA PERON	11	5	45%	4.00	3.66	0.34	4	36%	3.00	2.88	0.12	
NACHTWOLKEN ELYSEE	22	5	23%	3.80	3.66	0.14						
NACHTWOLKEN ESTEPHE	12	8	67%	3.50	3.66	-0.16						
NACHTWOLKEN METAXA	7	3	43%	4.00	3.66	0.34						
NALLEHUKAN POCHAHONTAS	10	4	40%	4.00	3.66	0.34	4	40%	3.00	2.88	0.12	
NANA	13	6	46%	3.08	3.66	-0.58						
NARYA CELEBRINDAL	6	2	33%	3.25	3.66	-0.41						
NARYA DIORINA	11	8	73%	3.69	3.66	0.03						
NEFERTITI	11	5	45%	4.00	3.66	0.34						
OF NOCTURNO EVELYNE	9	2	22%	4.00	3.66	0.34						
PETZUN ESMILE	12	6	50%	3.42	3.66	-0.24						
PETZUN JELIZAVETA	7	3	43%	2.33	3.66	-1.33	3	43%	2.67	2.88	-0.21	
PIKKU PISKIN DINAH	25	6	24%	3.83	3.66	0.17						
RAYSA-GRECORA VAN HET BELGISCH SCHOON	14	11	79%	2.50	3.66	-1.16	8	57%	2.88	2.88	0.00	

RININAJA NANAN	7	3	43%	4.00	3.66	0.34						
RININAJA QUEEN EVE	15	10	67%	3.05	3.66	-0.61	7	47%	2.86	2.88	-0.02	
ROSEBUD	7	4	57%	2.50	3.66	-1.16						
SERIOS ORLEANS	11	7	64%	3.57	3.66	-0.09	6	55%	3.00	2.88	0.12	
SERIOS RAMONA	16	6	38%	3.67	3.66	0.01						
SERIOS TAI-FUN	15	9	60%	3.50	3.66	-0.16	5	33%	2.80	2.88	-0.08	
SMALTALK'S ALOUETTE	9	9	100%	4.00	3.66	0.34	9	100%	2.78	2.88	-0.10	
SNOWPAW CHANTAL	8	3	38%	3.00	3.66	-0.66						
SOKERIKUONON BRIAROSA	8	2	25%	3.50	3.66	-0.16						
SVARTSKENENS ALMOST ANGEL	7	3	43%	4.00	3.66	0.34						
SVARTSKENENS ALWAYS ASTIR	8	5	63%	3.90	3.66	0.24	5	63%	2.40	2.88	-0.48	
SVARTSKENENS AURORAS AUREOLE	7	7	100%	3.14	3.66	-0.52						
SVARTSKENENS BEAU BEBE	14	4	29%	3.50	3.66	-0.16						
SWEETWAY'S NAKARANDA	6	5	83%	3.80	3.66	0.14	5	83%	3.00	2.88	0.12	
TAIKURIN APRICOT	15	4	27%	2.50	3.66	-1.16	4	27%	2.50	2.88	-0.38	
TAIKURIN ARINKA	22	10	45%	3.35	3.66	-0.31						
TAIKURIN BELINDA	6	2	33%	4.00	3.66	0.34						
TAIKURIN CAMENA	7	3	43%	4.00	3.66	0.34	3	43%	3.00	2.88	0.12	
TAIKURIN CERAFINA	35	20	57%	3.80	3.66	0.14						
TAIKURIN DIMIRKA	15	12	80%	3.67	3.66	0.01						
TAIKURIN EUPHROSYNE	9	7	78%	3.57	3.66	-0.09						
TAIKURIN GARDA	16	15	94%	3.93	3.66	0.27						
TAIKURIN GARONNE	15	6	40%	3.92	3.66	0.26						
TAIKURIN GISELE	20	11	55%	3.86	3.66	0.20						
TAIKURIN GLORIA	7	3	43%	4.00	3.66	0.34						
TAIKURIN JOSEPA	9	3	33%	4.00	3.66	0.34						
TAIKURIN MILLA	9	3	33%	3.67	3.66	0.01						
TAIKURIN MYRNA	18	11	61%	3.86	3.66	0.20						
TAIKURIN NANNASTIINA	14	3	21%	3.67	3.66	0.01						
TAIKURIN NAUSIKAA	8	4	50%	3.38	3.66	-0.29						
TAIKURIN PANDORA	15	4	27%	3.63	3.66	-0.04						
TAIKURIN ROSMARIINI	6	2	33%	4.00	3.66	0.34						
TAIKURIN SARADI	7	2	29%	3.50	3.66	-0.16						
TAIKURINNA V. LANA'S HOF	15	4	27%	4.00	3.66	0.34						
TERVUOREN BLACK IDEA	7	5	71%	3.10	3.66	-0.56	5	71%	3.00	2.88	0.12	
TOSCA OF THE TWO	26	10	38%	4.00	3.66	0.34						
TUULIMUSTAN GHEDI	11	9	82%	4.00	3.66	0.34						
TUULIMUSTAN SYLPHIDE	6	4	67%	4.00	3.66	0.34	4	67%	3.00	2.88	0.12	
ULTIMA DE LA MAISON DU BOIS	12	6	50%	2.92	3.66	-0.74	6	50%	2.67	2.88	-0.21	
UTOPIE DEL LAGO NERO	12	4	33%	3.88	3.66	0.22						
VALENCIA VAN DE HOGE LAER	14	4	29%	3.63	3.66	-0.04						
VALKOHAMPAAN BLAZE	26	22	85%	3.95	3.66	0.29	19	73%	2.89	2.88	0.02	
VALKOHAMPAAN CIT-CAT	8	8	100%	4.00	3.66	0.34	8	100%	3.00	2.88	0.12	
VALKOHAMPAAN DOMINO	23	6	26%	4.00	3.66	0.34						
VALKOHAMPAAN EMMANUELLE	18	4	22%	4.00	3.66	0.34						
VALKOHAMPAAN EXARA	10	3	30%	3.67	3.66	0.01						
VALKOHAMPAAN HAIYA	10	6	60%	3.67	3.66	0.01						
VALKOHAMPAAN KIS-KIS	27	17	63%	3.88	3.66	0.22						
VALKOHAMPAAN LIZARD	13	5	38%	3.80	3.66	0.14						
VALKOHAMPAAN PANDA	6	2	33%	4.00	3.66	0.34						
VALKOHAMPAAN PANDORA	10	6	60%	4.00	3.66	0.34						
VALKOHAMPAAN QEISHA	12	8	67%	4.00	3.66	0.34						
VALKOHAMPAAN RAINBOW	6	2	33%	3.25	3.66	-0.41	2	33%	3.00	2.88	0.12	
VALKOHAMPAAN RAINMAKER	8	7	88%	3.64	3.66	-0.02	2	25%	3.00	2.88	0.12	
VOO DOO'S AVANTI	16	6	38%	3.83	3.66	0.17						
VOO DOO'S BONHEUR	8	2	25%	4.00	3.66	0.34						

VOO DOO'S ELVIRA	10	5	50%	3.80	3.66	0.14	2	20%	3.00	2.88	0.12
WINTERGAME BONNICHE	22	14	64%	3.86	3.66	0.20					
WINTERGAME ELYNDA	15	13	87%	3.85	3.66	0.19	12	80%	2.75	2.88	-0.13
WINTERGAME INTERMILANA	14	10	71%	4.00	3.66	0.34	10	71%	2.90	2.88	0.02
WORKTIMES AJANTA	17	7	41%	3.21	3.66	-0.45					
YARROW'S TAIGA	6	2	33%	4.00	3.66	0.34					
YARROW'S VIF	14	3	21%	4.00	3.66	0.34					
YUSTY VAN HET BELGISCH SCHOON	11	10	91%	3.20	3.66	-0.46					
ZANETT VAN HET BELGISCH SCHOON	9	7	78%	3.64	3.66	-0.02	4	44%	3.00	2.88	0.12

LAEKENOIS											
Nimi	Jälke- läisiä	HD Kuv koiria	HD Kuvaus %	Jälk HD	Muun- noksen HD Ka	Ero HD KA:han	OD Kuv koiria	OD Kuvaus %	Jälk OD	Muun- noksen OD Ka	Ero Od KA:han
BLACKROYAL'S BAMBIMAX	10	5	50%	3.00	3.19	-0.19	5	50%	2.80	2.52	0.28
FANNYHILLS CLAUDIA	22	9	41%	3.61	3.19	0.42					
FIONA PORRETTA	12	10	83%	3.70	3.19	0.51					
QUINTELLE VAN KRIEBOS	8	7	88%	3.07	3.19	-0.12	7	88%	2.86	2.52	0.34
VALKOHAMPAAN ATHENE	18	7	39%	3.29	3.19	0.10	4	22%	2.50	2.52	-0.02
VALKOHAMPAAN CHAMPAGNE	17	10	59%	2.95	3.19	-0.24	10	59%	2.30	2.52	-0.22
VALKOHAMPAAN COINTREAU	7	4	57%	2.88	3.19	-0.32	4	57%	2.75	2.52	0.23

TERVUEREN											
Nimi	Jälke- läisiä	HD Kuv koiria	HD Kuvaus %	Jälk HD	Muun- noksen HD Ka	Ero HD KA:han	OD Kuv koiria	OD Kuvaus %	Jälk OD	Muun- noksen OD Ka	Ero Od KA:han
AHA SABLE DI SCOTTATURA	29	7	24%	3.00	3.46	-0.46					
AMARANTES DARYANA	7	4	57%	4.00	3.46	0.54	3	43%	3.00	2.82	0.18
AVOIN BALLERINA	8	5	63%	3.80	3.46	0.34	4	50%	3.00	2.82	0.18
AZILS ELIZZA	23	11	48%	3.86	3.46	0.40					
BANHEIRA AFRODITE	16	5	31%	3.70	3.46	0.24					
BARRA SHEBA DU DOMAINE DE BARBARA	20	9	45%	3.56	3.46	0.10					
BEPPEP	8	3	38%	2.50	3.46	-0.96	2	25%	2.75	2.82	-0.07
BERENIKE	6	6	100%	3.50	3.46	0.04	5	83%	3.00	2.82	0.18
BESTSELLER BANANA SPLIT	7	7	100%	2.43	3.46	-1.03					
BESTSELLER BOLD AND BEAUTY	7	2	29%	2.00	3.46	-1.46	2	29%	3.00	2.82	0.18
BESTSELLER COSTA RICA	15	10	67%	3.70	3.46	0.24	8	53%	3.00	2.82	0.18
BESTSELLER GOODWILL GAME	7	4	57%	4.00	3.46	0.54	3	43%	2.33	2.82	-0.48
BESTSELLER KIRI TE KANAVA	6	3	50%	2.50	3.46	-0.96	2	33%	3.00	2.82	0.18
BESTSELLER MANHATTAN SWEET	24	9	38%	3.11	3.46	-0.35					
BESTSELLER MARY KATHLEEN	8	2	25%	2.50	3.46	-0.96					
BESTSELLER NINA RICCI	7	2	29%	4.00	3.46	0.54					
BESTSELLER TUPPERVARE	6	5	83%	2.80	3.46	-0.66					
BESTSELLER WILD FLOWER	27	11	41%	3.32	3.46	-0.14					
BESTSELLER WOODPECKER	7	3	43%	3.50	3.46	0.04	3	43%	3.00	2.82	0.18
BESTSELLER WRAP-AROUND	12	7	58%	3.50	3.46	0.04	3	25%	2.83	2.82	0.02
BESTSELLER XYLITOL	9	8	89%	3.63	3.46	0.17					
BESTSELLER ZATZIKI-ZHILI	7	3	43%	2.00	3.46	-1.46					
BETINA	23	15	65%	3.70	3.46	0.24					
BLACK BUCCANEER'S EMMA SAMS	31	10	32%	3.70	3.46	0.24					
BLACK MASTER'S ALOWEEN-HEART	8	7	88%	3.86	3.46	0.40	7	88%	3.00	2.82	0.18
BLACK MASTER'S AMIE-HALOWEEN	8	4	50%	3.38	3.46	-0.09	4	50%	2.75	2.82	-0.07
BLACK MASTER'S ANN-HALOWEEN	6	6	100%	3.58	3.46	0.12	6	100%	2.67	2.82	-0.15
CAROSAN ELEGANT-EVELYN	6	3	50%	2.33	3.46	-1.13	3	50%	3.00	2.82	0.18

CÄSARBORG'S FOXY PERLAFLIRT	20	6	30%	3.33	3.46	-0.13	4	20%	2.75	2.82	-0.07
CÄSARBORG'S FOXY ROMANCE	8	4	50%	2.75	3.46	-0.71	4	50%	3.00	2.82	0.18
CÄSARBORG'S FOXY ROSALIE	8	2	25%	3.00	3.46	-0.46	2	25%	2.50	2.82	-0.32
CINCYN ELÄMÄN-TARKOTUS	7	3	43%	3.67	3.46	0.21	3	43%	3.00	2.82	0.18
CINDERELLA	30	14	47%	3.93	3.46	0.47					
CLEO DU DOMAINE DE CARBONEZ	9	5	56%	4.00	3.46	0.54	5	56%	2.60	2.82	-0.22
COUSIN'S EL'VITAL	8	3	38%	3.67	3.46	0.21	3	38%	3.00	2.82	0.18
COUSIN'S FLAIRFAY LIZZY	8	6	75%	3.83	3.46	0.37	6	75%	3.00	2.82	0.18
DAFNE	9	9	100%	3.67	3.46	0.21					
D'DAY DU SART DES BOIS	20	9	45%	3.50	3.46	0.04					
DEBELISI ACACIA	13	4	31%	3.25	3.46	-0.21					
DEBELISI AFRODITE	9	7	78%	3.57	3.46	0.11					
DEBELISI BLOSSOM	8	6	75%	2.75	3.46	-0.71	4	50%	2.75	2.82	-0.07
DEBELISI CINZANO	8	2	25%	4.00	3.46	0.54					
DEBELISI EXQUISITE	12	7	58%	3.57	3.46	0.11	6	50%	3.00	2.82	0.18
DELATOR ANGEL ACACIA	26	15	58%	3.77	3.46	0.31					
DIDY DE LA PRAIRIE DE LA SOMMERAU	7	3	43%	4.00	3.46	0.54					
DIKI-DIKI BABILE	16	8	50%	3.44	3.46	-0.02	7	44%	2.86	2.82	0.04
DONATRIX LA VITA LUNA	7	4	57%	4.00	3.46	0.54	4	57%	3.00	2.82	0.18
DUBION TIPTOES	11	9	82%	3.44	3.46	-0.02	9	82%	2.44	2.82	-0.37
DUCHARMER ALL-RIGHT	10	2	20%	3.50	3.46	0.04	2	20%	2.00	2.82	-0.82
DUCHARMER CARISSIMA	7	4	57%	2.50	3.46	-0.96	4	57%	2.88	2.82	0.06
DUCHARMER CUMPARSITA	9	4	44%	3.50	3.46	0.04					
DUCHARMER FEMME FATALE	6	3	50%	3.67	3.46	0.21	3	50%	2.67	2.82	-0.15
DUCHARMER PROMESSA	8	4	50%	2.50	3.46	-0.96	3	38%	3.00	2.82	0.18
ELEENAH REBECCA	27	16	59%	3.53	3.46	0.07	12	44%	3.00	2.82	0.18
ENERGETIC-ACTION'S BRIGINA	7	3	43%	2.00	3.46	-1.46	3	43%	2.33	2.82	-0.48
ENNA	7	2	29%	4.00	3.46	0.54					
ENNA DU BOIS DU TOT	11	5	45%	4.00	3.46	0.54					
EXLELENT BALISHA	23	12	52%	3.21	3.46	-0.25					
FOXFIRE ELAINE-MARGIE	25	6	24%	3.67	3.46	0.21					
FRANCY DU PARC DE PATHYVEL	11	6	55%	3.83	3.46	0.37					
GAIA DU PARC DE PATHYVEL	20	12	60%	3.21	3.46	-0.25					
GRIMMENDANS XIA	10	6	60%	3.50	3.46	0.04	6	60%	2.50	2.82	-0.32
HALOWEEN DE LA CLAIRIERE AUX LOUVES	11	8	73%	3.38	3.46	-0.09	8	73%	3.00	2.82	0.18
HARLINE DU SART DES BOIS	8	3	38%	3.33	3.46	-0.13	2	25%	3.00	2.82	0.18
HARMONY DU SART DES BOIS	9	4	44%	2.88	3.46	-0.59	3	33%	2.67	2.82	-0.15
HASSUNKETUN FARRAH	13	10	77%	3.35	3.46	-0.11					
HASSUNKETUN FATIMAH	15	6	40%	3.58	3.46	0.12					
HASSUNKETUN HURLY-CURLY	8	2	25%	2.50	3.46	-0.96					
HASSUNKETUN KANEBO	16	12	75%	3.00	3.46	-0.46	8	50%	2.63	2.82	-0.19
HASSUNKETUN MENUET	16	12	75%	3.58	3.46	0.12	5	31%	2.40	2.82	-0.42
HIMLAPELLENS ARA	19	5	26%	3.30	3.46	-0.16					
HIMLAPELLENS COLUMBA	7	3	43%	4.00	3.46	0.54					
HOCUS POCUS DU SART DES BOIS	13	8	62%	3.44	3.46	-0.02	8	62%	2.88	2.82	0.06
IJKA DE QUOKELUNDE	8	4	50%	4.00	3.46	0.54	4	50%	3.00	2.82	0.18
JENNIE DE CONDIVICNUM	18	13	72%	3.77	3.46	0.31	9	50%	2.78	2.82	-0.04
KHARMAN-GHIA	16	8	50%	4.00	3.46	0.54					
KHAROLA-SLY	36	28	78%	3.89	3.46	0.43					
KHASTINA	27	19	70%	3.71	3.46	0.25					
KLEO VAN DE HOGE LAER	7	2	29%	4.00	3.46	0.54					
KUUNSIRPIN CATCH THE CATS	7	5	71%	4.00	3.46	0.54	3	43%	2.33	2.82	-0.48
LIO VAN DE HOGE LAER	39	21	54%	3.19	3.46	-0.27					
LOVIATAN ANIARA	8	6	75%	2.67	3.46	-0.79	2	25%	2.50	2.82	-0.32
LOVIATAN CANDIDA	29	22	76%	3.61	3.46	0.15	9	31%	2.56	2.82	-0.26
LOVIATAN CORNELIA	14	4	29%	3.00	3.46	-0.46					

LOVIATAN DULCI	15	7	47%	2.71	3.46	-0.75						
LOVIATAN EIRENE	21	12	57%	3.75	3.46	0.29						
LOVIATAN FELICIA	13	8	62%	3.81	3.46	0.35						
LOVIATAN GARBO RHEA	21	9	43%	3.06	3.46	-0.40						
LOVIATAN JAIMEE	24	10	42%	3.90	3.46	0.44						
LOVIATAN LARISSA	7	3	43%	3.50	3.46	0.04						
LOVIATAN NAUSIKAA	6	4	67%	4.00	3.46	0.54	3	50%	2.67	2.82	-0.15	
LOVIATAN PANDORA	7	3	43%	3.33	3.46	-0.13						
LOVIATAN TARIKU	25	6	24%	3.42	3.46	-0.04						
LOVIATAN THALIA	6	4	67%	3.75	3.46	0.29	4	67%	3.00	2.82	0.18	
LOVIATAN TRINGA	16	7	44%	2.93	3.46	-0.53						
LOVIATAN URIANA	14	4	29%	3.25	3.46	-0.21						
LOVIATAN VALPURI	8	3	38%	4.00	3.46	0.54						
LOVIATAN VIENA	17	11	65%	3.55	3.46	0.09						
MAARUSKAN JOLENE	8	3	38%	3.17	3.46	-0.29	2	25%	3.00	2.82	0.18	
MAHAGONNY'S XOTIC	49	28	57%	3.73	3.46	0.27						
MAKSBOID DORIS	18	8	44%	3.06	3.46	-0.40						
MOLENAAR'S LEGENDE	23	20	87%	3.93	3.46	0.47	13	57%	3.00	2.82	0.18	
MOLENAAR'S LENIG	26	21	81%	3.79	3.46	0.33	14	54%	3.00	2.82	0.18	
MOLENAAR'S LEVENDIG	10	8	80%	3.25	3.46	-0.21	3	30%	3.00	2.82	0.18	
MOLENAAR'S LOT	25	23	92%	4.00	3.46	0.54	7	28%	2.71	2.82	-0.10	
MOLENAAR'S MONTER MEISJE	26	19	73%	3.71	3.46	0.25						
MOLENAAR'S MOPNEUS	11	11	100%	4.00	3.46	0.54						
MOLENAAR'S NOODLOT	6	3	50%	4.00	3.46	0.54						
MOLENAAR'S OOVERWINNAAR	9	4	44%	3.75	3.46	0.29						
MOONLIGHT DU PARC JONAGEOIS	11	8	73%	3.19	3.46	-0.27	7	64%	3.00	2.82	0.18	
MUSTANAAMION BLUE ANGEL	17	5	29%	2.70	3.46	-0.76						
MUSTANAAMION BRIN- D'AMOUR	25	23	92%	3.67	3.46	0.21	11	44%	3.00	2.82	0.18	
MUSTANAAMION BUONA-NOTTE	27	17	63%	3.18	3.46	-0.28	10	37%	2.60	2.82	-0.22	
MUSTANAAMION D'FREYA-DAY	14	5	36%	3.10	3.46	-0.36	3	21%	2.67	2.82	-0.15	
MUSTANAAMION GEISHA-GIRL	18	12	67%	3.92	3.46	0.46	5	28%	2.40	2.82	-0.42	
MUSTANAAMION GUARDIAN-ANGEL	22	8	36%	3.50	3.46	0.04						
MUSTANAAMION HOLLYDAY	7	3	43%	2.50	3.46	-0.96						
MUSTANAAMION INTER-COOLER	6	3	50%	4.00	3.46	0.54						
MUSTANAAMION IRISH-COFFEE	39	15	38%	3.60	3.46	0.14						
MUSTANAAMION MATA-HARI	8	3	38%	3.00	3.46	-0.46						
MUSTANAAMION MONA-LISA	38	9	24%	3.61	3.46	0.15						
MUSTANAAMION MOODY-BLUE	6	4	67%	2.88	3.46	-0.59						
MUSTANAAMION POLLY-ANNA	12	4	33%	3.75	3.46	0.29						
MUSTANAAMION SABLE-SHEBA	7	2	29%	2.25	3.46	-1.21						
MUSTANAAMION SHANGHAI-LILY	15	6	40%	4.00	3.46	0.54						
MUSTANAAMION SUN-SHEBA	9	4	44%	1.38	3.46	-2.09	2	22%	2.50	2.82	-0.32	
MUSTANTUISKUN BITTARIINA	13	5	38%	3.80	3.46	0.34						
MUSTANTUISKUN CROSSANDRA	14	14	100%	3.68	3.46	0.22	6	43%	2.50	2.82	-0.32	
MUSTANTUISKUN FANTASY	8	4	50%	2.38	3.46	-1.09						
MUSTANTUISKUN JASMIINI	12	10	83%	3.35	3.46	-0.11	10	83%	2.60	2.82	-0.22	
MUSTANTUISKUN JAYNTY JEWEL	11	7	64%	3.93	3.46	0.47	6	55%	3.00	2.82	0.18	
MUSTANTUISKUN MAYFLOWER	7	3	43%	3.67	3.46	0.21	2	29%	2.50	2.82	-0.32	
MUSTANTUISKUN RANSKATAR	15	12	80%	4.00	3.46	0.54	12	80%	2.92	2.82	0.10	
NO-HOW TOO EXUDE FLAME	15	14	93%	3.50	3.46	0.04	14	93%	2.86	2.82	0.04	
NORA VAN DE HOGE LAER	25	12	48%	3.46	3.46	0.00						
NYSA VAN HET WOUWENHOF	6	3	50%	4.00	3.46	0.54						
OLIVE VAN DE HOGE LAER	25	19	76%	3.32	3.46	-0.14						
OPALE DE LA CLAIRIERE AUX LOUVES	7	5	71%	3.00	3.46	-0.46	5	71%	3.00	2.82	0.18	
OTTAWA-OPHELIE DE LA CLAIRIERE AUX	8	3	38%	4.00	3.46	0.54	3	38%	3.00	2.82	0.18	
OUD-SABBINGE KISS V. CASHMIR	14	4	29%	4.00	3.46	0.54						

PAMELA DU DOMAINE PONTI	6	2	33%	3.50	3.46	0.04						
PETZUN JUDITH	6	6	100%	3.33	3.46	-0.13						
PIKKU PISKIN REBELLA	8	4	50%	3.38	3.46	-0.09						
PIKKU PISKIN RINGA	8	2	25%	3.50	3.46	0.04						
PIKKU PISKIN'S CASANDRA	8	3	38%	4.00	3.46	0.54						
PYRYTUULEN ANEMONE	17	13	76%	3.54	3.46	0.08	13	76%	2.85	2.82	0.03	
PYRYTUULEN BELINDA	10	5	50%	4.00	3.46	0.54						
PYRYTUULEN BELLADONNA	23	15	65%	4.00	3.46	0.54						
PYRYTUULEN BOOGIE WOOGIE	9	2	22%	3.50	3.46	0.04	2	22%	3.00	2.82	0.18	
PYRYTUULEN ELIZABETH	19	10	53%	3.45	3.46	-0.01						
PYRYTUULEN EMELINE	7	3	43%	4.00	3.46	0.54						
PYRYTUULEN FELINDA	12	5	42%	3.80	3.46	0.34						
PYRYTUULEN FEMINA	8	3	38%	3.83	3.46	0.37						
PYRYTUULEN FIFIAN	15	3	20%	3.33	3.46	-0.13	3	20%	3.00	2.82	0.18	
PYRYTUULEN HONEYQUEEN	19	11	58%	3.50	3.46	0.04	4	21%	2.75	2.82	-0.07	
PYRYTUULEN KIA-RINA	21	13	62%	3.38	3.46	-0.08	9	43%	2.89	2.82	0.07	
PYRYTUULEN PRETTY WOMAN	18	6	33%	3.08	3.46	-0.38						
PYRYTUULEN THERESA	18	9	50%	3.61	3.46	0.15						
PYRYTUULEN TIFFANY	6	2	33%	4.00	3.46	0.54	2	33%	3.00	2.82	0.18	
PYRYTUULEN VERONICA	25	14	56%	3.79	3.46	0.33	14	56%	2.93	2.82	0.11	
PYRYTUULEN VIENNETTA	9	2	22%	3.50	3.46	0.04						
PYRYTUULEN VIVIAN	23	6	26%	3.08	3.46	-0.38	6	26%	2.83	2.82	0.02	
PYYDYSKARTANON DONNA-CARMEN	9	2	22%	2.50	3.46	-0.96	2	22%	3.00	2.82	0.18	
PYYDYSKARTANON GLORIUS	7	4	57%	2.88	3.46	-0.59	3	43%	2.33	2.82	-0.48	
PYYDYSKARTANON IDA-MARIA	12	5	42%	3.50	3.46	0.04						
QUEBEE VAN HET WOUWENHOF	28	18	64%	3.61	3.46	0.15	14	50%	2.71	2.82	-0.10	
QUEENY DU DOMAINE PONTI	23	14	61%	3.71	3.46	0.25	11	48%	2.91	2.82	0.09	
QUESTENBERG ANANAS	24	9	38%	3.11	3.46	-0.35						
QUICC'S HAPPY-GO-LUCKY	6	3	50%	3.67	3.46	0.21	3	50%	2.67	2.82	-0.15	
QUIZAS AMBRA	9	2	22%	3.00	3.46	-0.46						
QUIZAS BLUES BABY	6	4	67%	3.00	3.46	-0.46						
QUIZAS BRILLIANT BRITA	6	3	50%	2.83	3.46	-0.63						
QUIZAS CHARLOTTA	15	7	47%	3.71	3.46	0.25	3	20%	3.00	2.82	0.18	
QUIZAS MAMA MAYA	17	7	41%	3.57	3.46	0.11						
QUIZAS MISS MAYANN	9	6	67%	3.42	3.46	-0.04	2	22%	3.00	2.82	0.18	
QUIZAS MRS MOPP	10	6	60%	3.42	3.46	-0.04						
QUIZAS OLD BIRD	7	3	43%	4.00	3.46	0.54						
QUIZAS ROSEANNE	7	4	57%	2.75	3.46	-0.71						
QUORA OF THE TWO	9	7	78%	3.14	3.46	-0.32	4	44%	3.00	2.82	0.18	
RAFAELLA VAN DE HOGE LAER	8	2	25%	3.50	3.46	0.04						
RANTAVAH DIN BRAVUURI	7	5	71%	4.00	3.46	0.54	5	71%	3.00	2.82	0.18	
RININAJA MILKYWAY	6	3	50%	3.67	3.46	0.21						
RUSINA	10	3	30%	3.00	3.46	-0.46	2	20%	2.75	2.82	-0.07	
SABES CHOCKO	13	4	31%	3.00	3.46	-0.46	4	31%	2.25	2.82	-0.57	
SANGRITA	10	9	90%	3.83	3.46	0.37						
SANTHRAX AMETIST	7	3	43%	2.83	3.46	-0.63						
SEJANKAN DIANA	24	9	38%	3.39	3.46	-0.07						
SERIOS HAYDA-LADY	25	6	24%	3.00	3.46	-0.46						
SERIOS LUCINDA	8	2	25%	4.00	3.46	0.54						
SHEILA V.D. HOEVERBOS	6	4	67%	2.38	3.46	-1.09	2	33%	3.00	2.82	0.18	
SINDAN BECELLA	9	2	22%	2.50	3.46	-0.96						
SUDENPEŠÄN DIXIE	7	3	43%	3.67	3.46	0.21						
TAIKURIN MABELLE	7	2	29%	3.75	3.46	0.29						
TAIKURIN UKULELE	19	17	89%	3.47	3.46	0.01	15	79%	2.80	2.82	-0.02	
TAIKURIN XANADU	7	3	43%	3.50	3.46	0.04	2	29%	3.00	2.82	0.18	
TERVUERENHUSET'S NERINA OF DAISI	22	14	64%	2.79	3.46	-0.67						

TULIHÄNNÄN PIPPURI	18	6	33%	2.33	3.46	-1.13						
TULINUMMEN SABRINA	6	2	33%	3.00	3.46	-0.46						
TULINUMMEN SINA	14	3	21%	3.33	3.46	-0.13						
TULINUMMEN SIPA	14	7	50%	3.29	3.46	-0.17						
TULINUMMEN VARIETTA	11	4	36%	3.00	3.46	-0.46						
TULITURKIN CLEOPATRA	6	2	33%	3.50	3.46	0.04						
TULITURKIN HENRIETTA	20	17	85%	3.38	3.46	-0.08	14	70%	2.82	2.82	0.01	
TULITURKIN ZANETTE	24	13	54%	3.85	3.46	0.39						
UMLAUT VAN DE DUVETORRE	26	15	58%	3.70	3.46	0.24	15	58%	2.67	2.82	-0.15	
VAHTISALMEN MILA	10	6	60%	3.17	3.46	-0.29	5	50%	2.60	2.82	-0.22	
WIRWELWINDS HURJA-HANNAH	14	4	29%	4.00	3.46	0.54						
WIRWELWINDS WILKAS-VEERA	24	5	21%	3.80	3.46	0.34						
WORKAHOLIC CHILIPEPPER	7	2	29%	3.75	3.46	0.29	2	29%	3.00	2.82	0.18	
XENAKIS ZENJORA-ZANZIBA	17	9	53%	3.56	3.46	0.10						
YEOMAN'S TAIFUN	11	5	45%	3.60	3.46	0.14						
ZOETJE SABINE DI SCOTTATURA	11	7	64%	3.36	3.46	-0.10						

MALINOIS												
Nimi	Jälke- läisiä	HD Kuv koiria	HD Kuvaus %	Jälk HD	Muun- noksen HD Ka	Ero HD KA:han	OD Kuv koiria	OD Kuvaus %	Jälk OD	Muun- noksen OD Ka	Ero Od KA:han	
GICELLE	10	4	40%	3.63	3.58	0.04	2	20%	3.00	2.83	0.17	
HARJUSALAMAN AIKI	26	11	42%	3.68	3.58	0.10	7	27%	3.00	2.83	0.17	
HARMAAHURSTIN ASTARTE	7	4	57%	3.88	3.58	0.30	3	43%	3.00	2.83	0.17	
HASARDI DU MAS DE LA GALANDIE	18	13	72%	3.81	3.58	0.23	10	56%	2.90	2.83	0.07	
HILMA DE LA TERRE AIMEE	7	6	86%	4.00	3.58	0.42						
IMAN BOHEMIA ALKE	18	5	28%	3.10	3.58	-0.48	5	28%	2.80	2.83	-0.03	
JAGASAR AFTER ALL	9	7	78%	3.79	3.58	0.21	7	78%	2.86	2.83	0.03	
LEI-ANNS NAPPI	23	19	83%	3.50	3.58	-0.08	19	83%	2.89	2.83	0.06	
LÖKKEGÅRDEN'S FIDJI	8	5	63%	3.00	3.58	-0.58						
LÖKKEGÅRDEN'S GIMMI	18	4	22%	2.88	3.58	-0.71						
LÖKKEGÅRDEN'S INFERNO	8	7	88%	3.50	3.58	-0.08	7	88%	2.86	2.83	0.03	
MAIA DE LA TERRE AIMEE	11	4	36%	3.38	3.58	-0.21	4	36%	3.00	2.83	0.17	
MELBA	23	13	57%	3.69	3.58	0.11	13	57%	3.00	2.83	0.17	
META DES ARDENTS FAUVES	8	8	100%	3.88	3.58	0.30	5	63%	3.00	2.83	0.17	
MUSTELA ERMINEA W AV NANGJALA	18	17	94%	3.62	3.58	0.04	15	83%	2.80	2.83	-0.03	
NALLEHUKAN RININJA	8	3	38%	3.33	3.58	-0.25	3	38%	2.67	2.83	-0.17	
NO-HOW USUAL FEELING	8	6	75%	3.25	3.58	-0.33	6	75%	3.00	2.83	0.17	
OPTIMISTIC SEGAL	8	8	100%	3.19	3.58	-0.39	7	88%	3.00	2.83	0.17	
OPTIMISTIC SELES	6	6	100%	4.00	3.58	0.42	6	100%	3.00	2.83	0.17	
LOUD-SABBINGE ELFIE V. XRAMY	21	7	33%	3.71	3.58	0.13						
POIS KOTTOO AFRODITE	6	3	50%	4.00	3.58	0.42						
POIS KOTTOO ANNOIN	13	7	54%	4.00	3.58	0.42	7	54%	3.00	2.83	0.17	
POIS KOTTOO BARBI	15	4	27%	4.00	3.58	0.42	4	27%	3.00	2.83	0.17	
POIS KOTTOO BLONDI	9	2	22%	4.00	3.58	0.42	2	22%	3.00	2.83	0.17	
POIS KOTTOO CHA CHA	31	13	42%	2.62	3.58	-0.96	11	35%	2.55	2.83	-0.29	
POIS KOTTOO ELSA	6	2	33%	4.00	3.58	0.42						
RED SUPERSONIC ALEXANDRA	8	3	38%	4.00	3.58	0.42	2	25%	2.50	2.83	-0.33	
ROLLIF'S FALLON	19	17	89%	3.50	3.58	-0.08	13	68%	2.85	2.83	0.01	
ROLLIF'S JOJO	10	4	40%	3.00	3.58	-0.58	4	40%	2.25	2.83	-0.58	
SISLEY DES DEUX POTTOIS	41	23	56%	3.87	3.58	0.29	16	39%	2.81	2.83	-0.02	
SITARAN TASCA	17	9	53%	3.72	3.58	0.14	9	53%	2.67	2.83	-0.17	
TESSA VAN DE DEBBERSHOEVE	7	5	71%	3.50	3.58	-0.08	4	57%	3.00	2.83	0.17	
TUULILAUKAN ANDARIA	8	2	25%	4.00	3.58	0.42						
TUULILAUKAN ANROMEDA	19	7	37%	3.86	3.58	0.28						

TUULILAUKAN FRANCE-MARIE	6	2	33%	3.50	3.58	-0.08						
TUULILAUKAN ILONA	14	3	21%	3.33	3.58	-0.25	3	21%	3.00	2.83	0.17	
TUULILAUKAN JOJO	14	9	64%	3.50	3.58	-0.08	8	57%	3.00	2.83	0.17	
TUULILAUKAN LUCKY CHARM	17	6	35%	2.92	3.58	-0.66						
UPPERTEN VAN DE DUVETORRE	26	11	42%	3.91	3.58	0.33	11	42%	2.73	2.83	-0.10	
XILLY DU COLOMBOPHILE	10	6	60%	3.58	3.58	0.00						
XILLY'S BRUNETTE	10	8	80%	3.88	3.58	0.30						
XILLY'S CALAMITYJANE	23	14	61%	3.39	3.58	-0.19						
XILLY'S COUNTRYGIRL	29	23	79%	3.57	3.58	-0.01	10	34%	2.95	2.83	0.12	
XILLY'S DISCO GIRL	11	3	27%	2.67	3.58	-0.91						
XILLY'S HEARTBRAKEBITCH	8	7	88%	4.00	3.58	0.42						
XILLY'S HIGH EXPLOSIVE	8	3	38%	3.50	3.58	-0.08	3	38%	3.00	2.83	0.17	
XILLY'S HOPI-SQUAW	13	7	54%	2.71	3.58	-0.87						
XILLY'S NOCTURNO	7	3	43%	3.67	3.58	0.09	3	43%	2.33	2.83	-0.50	
XILLY'S ONYXIA	6	3	50%	3.67	3.58	0.09	3	50%	2.67	2.83	-0.17	
XILLY'S OOPIE	6	2	33%	3.75	3.58	0.17	2	33%	3.00	2.83	0.17	
XILLY'S PLAYGIRL	10	5	50%	3.60	3.58	0.02	5	50%	3.00	2.83	0.17	
XILLY'S QUACHA QUEENY	8	6	75%	3.50	3.58	-0.08	5	63%	2.60	2.83	-0.23	
XILLY'S ROSEANNE	14	7	50%	4.00	3.58	0.42	6	43%	2.67	2.83	-0.17	

Muistiinpanoja

